

PHÆDRI
AUGUSTI CÆSARIS
LIBERTI,
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE:

Interpretatione & Notis

ILLUSTRAVIT
PETRUS DANET,
ACADEMICUS,

Jussu Christianissimi REGIS,
In Usū SERENISSIMI DELPHINI.

ADJICITUR
Fabularum APPENDIX, nuperrimè ex MS.
veteri descriptarum à Marquardo Gudio.

LONDINI:

Typis ROBERTI BROWN.

Prostant apud T. LONGMAN, S. BIRT, D. BROWNE,
H. WHITRIDGE, C. BATHURST, J. RIVINGTON,
& J. WARD. MDCCLI.

James Boughton 22nd July 1754

S E R E N I S S I M O
D E L P H I N O.

*S*I quis hoc opus solo ex nomine, vel autorem operis ex unâ fortunâ æstimabit, SERENISSIME PRINCEPS, putabit fortasse me vel sapientiæ tuæ non meminisse, vel dignitatis; qui Fabulas offeram Tibi, & velim Te in summâ altitudine gloriæ collocatum cum Liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis, non ex illorum sensu, parum sano & integro, sed ex illo gustu acutissimo, qui Tibi est innatus ac ingenuus, sic opus ipsum suscipies, sic autorem ipsum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem tuæ sapientiæ, nec auctoris humilitatem dignitati tuæ posse quidquam officere.

Non dubitabis profectò, SERENISSIME PRINCEPS, cum eo liberto confabulari, cui ad Augustum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique sua virtus, non libertatem modò, sed opes, honores & summorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minùs habuit fiduciæ ut mores dissolutos carperet Optimatum, quàm artis ne exulceraret animos; qui ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter simplicem & quasi nudam Apologorum venustatem, ut dignissimus fuerit Imperatorum amicitia & consuetudine propter excelsam quandam & politiozem, tum vitæ, tum sententiarum elegantiam.

Sic age cum Phædro, ut Athenienses & Romani terrarum domini solebant agere cum servis, quibus inter Sa-

E P I S T O L A.

turnalia dabant aliquam ludendi secum, epulandi, colloquendi, imperandi potestatem. Neque verò, quanquam ille est Fabularum artifex, habebis comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot Satyræ sunt in quibus vel abstrusioris Philosophiæ utilissima capita jucundissimè tractavit, vel callidè adumbravit ætatis suæ corruptissima tempora, & conatus est, sermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipsum naturæ tribunal, ut quod in se mali aut boni nolebant agnoscere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formicâ laboris assiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuò perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuset in lupo rapacitatem; dolos in vulpe; in leone sævitiam; nec ista omnia in unum sæpe hominem confluisse indignetur?

Quòd si referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, ad illas rerum imagines, cognosces totam de moribus disciplinam, totam civilem scientiam iis contineri, quarum alter vitam debet omnium informare; utraque tuam. Cogita enim, & ipse tecum reputa, quot & quantis virtutibus instructum esse Te oporteat, ut teneas Regni Christianissimi clavum, & Parentis tui sedem tantâ æquitate stabilitam, tot victoriis conspicuam, tot auctam Provinciis. Debes Te Gallis, quorum ut summus est in suos Reges amor, summa veneratio, ita summum necesse est esse Regum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clarissimi Imperii, atque in auribus universarum latè gentium ac nationum positus. Intuebitur in Te incredibilis civium & populorum, cum sociorum, tum etiam hostium multitudo. Convertent se tuos ad nutus infinitæ urbes, innumerabiles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro suspicient.

Accedit

E P I S T O L A.

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHINE, sustinenda Tibi Ludovici, bello & pace Maximi, fama, tantarum & tot virtutum splendore collecta. Vides quàm sit ejus longè latèque diffusum nomen; vides quo vultu, quo supercilio Gentes omnes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam solus convertit & commovet; Quantâ armorum suorum felicitate modò suos tegit, modò laceffit improbos, modò se & Regnum laceffitus ulciscitur! Quàm facilè inconstantiam fortunæ consiliorum prudentiâ moderatur, & victoriæ jura per sua castra, quorum numero terras & maria occupat, sic dividit & partitur, ut uni Ludovico victoria videatur ubique laborare. Aspicias quâ fortitudine contra externos, quâ fide pro sociis, quâ humanitate cum suis omnia gerere consuevit.

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, Ludovicus aperuit. Te ad has laudes, quasi quadrigis volentem admiramur. Tuum est illud curriculum, in quo insistere, ut summopere gloriosum est, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios autores agendi & regnandi sapientiùs consulas, quos sequare tutiùs, quàm qui licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque possunt adulando decipere? Sunt enimverò in aula Regum versuti innumeri homines, diuturnâ consuetudine ad servilem assentationem exercitati, qui Principi, non ex animo, sed sui commodi gratiâ, famulantur. Norunt illi solas fortunæ vias, nihilque ejus causâ prætermittunt; & quoniam eorum cupiditati veritas adversatur, solent illam ab accessu Principum procul amandare.

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, huic hominum generi partem ullam existimationis tuæ. Monitores adhibe potiùs, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo scriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant;

EPISTOLA.

Et adeò non adulantur, ut egregiâ fidelitate Et acerbitate salutarî impunè plerumque sæviant. Jam verò cùm multi sunt ejusmodi scriptores, tum nullus ferè est utilior Tibi quàm Phædrus. Fabellas habet cum philosophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus natus rerum depictarum lepos ad excellentem morum disciplinam sic accessit, ut nec præceptorum severitas, elegantiae fabularum, nec fabularum exilitas, præceptorum majestati detrahat quidquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, diurnâ manu, has nocturnâ versabis; eoque diliges vehementius, quod non tam mea, quàm Illustrissimi Ducis MONTAUSERII manus offerat. Ille vires mihi, ille suppeditavit animos, ille impulit ut auderem hæc in parte studiorum tuorum Tibi prodesse quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem Et eo jubente suscepi, Et te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum summa, si videbor obsequio te non inani coluisse, sed contulisse aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperii Christianissimi, spem Maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus felicissimè deposuit.

Tibi Devotissimus

PETRUS DANET.

PRÆ-

P R Æ F A T I O.

PArum cordati sapientesque videntur ii, qui Fabularum vel audito nomine, fastidio delicatissimo statim afficiuntur, & ab illis, ut à puerilibus oblectamentis, toti abhorrent. Etenim faciunt intelligendo, nihil ut intelligant, cum tam austerâ & insolenti fronte utilissimum vitæ humanæ commentum audent improbare. Enimverò naturam humanæ mentis si velis penitus introspicere, vim quandam in ea deprehendes cum infirmitate conjunctam, unde omne Fabularum genus, seu humani ingenii commenta habent originem: & vis quidem efficit ut veritatis lucem contempletur; infirmitas contrâ, ut ipsius splendorem sustinere vix possit. Hinc est quod Ægyptii veritatem hieroglyphicis; Philosophi numeris; Poëtæ fabulis; Oratores figuris; ipsi etiam vates Divino afflati Spiritu allegoriis; imo & ipse Christus, hoc est, ipsa Sapientia, involutam parabolis quasi velis quibusdam posteris transmiserunt. Nimirum imbecilliores sunt hominum oculi propter naturæ pravitatem, quàm ut totam veritatis lucem ferre valeant; & nescio quo fato ipsa veritas minùs, quàm veritatis umbra blandiatur. An quia plus nobis arridet, cum nostro labore detegitur, & eruitur ex Ænigmatum involucris? An quia tanta est in hominibus perversitas, tanta mentis depravatio, ut qui amant lucentem veritatem, oderint idem ipsi redarguentem; neque veritati

P R Æ F A T I O.

pateat ullus ad eorum mentes, nisi per quosdam quasi cuniculos accessus.

His rebus permoti viri, quos habuit Antiquitas clarissimos, fabulas commenti sunt, quò universa Philosophiæ præcepta traderent, & quò mentes hominum à pictura imaginibusque virtutum, ad rem, veritatemque traducerent. Potuère quidem viri in omni disciplinarum genere versati, Philosophiæ præcepta stilo asperiore, & angustis concisisque disputationibus explicare, qui mos fuit omnium Philosophorum: At ingeniosissimi humani animi exploratores, cum viderent nihil quicquam perfecisse Philosophos, nisi ut demum & vituperarentur à plebe, cujus ab intelligentia veritatem longissimè disjunxerant; & contemnerentur à principibus, quorum ad gustum eandem non satis accommodaverant: Cogitârunt hanc esse fabularum integumentis involvendam, ut ab ejus accessu, nec rerum excelsitas plebeculam, nec præceptorum acerbitas principes removeret.

Nemini enim non debet esse persuasum plus profuisse humano generi hoc scriptorum genus, quàm Chryssippos & Crantoras; atque homines meliùs fuisse fabulis & exemplis, quàm præceptis Philosophiæ, commonitos. Nuda quippe illa docendi præcipiendique ratio, quæ Philosophis nimirum familiaris est, teneriores aut vitiosos animos ferè offendit; fabularum verò Ludus tum jucundiora monita virtutis efficit, tum humanas mentes à vitiis avocat securiùs.

Lucr. lib.
1. & 4.

*Et veluti pueris absynthia tetra Medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur*

Labrorum

P R Æ F A T I O.

*Labrorum tenuis : interea perpotet amarum
Absynthii laticem, deceptaque non capiatur,
Sed potius tali facto recreata valeat.*

Et verò Græci fabulatores hanc scribendi formam post Ægyptios sequuti sunt, quâ possent in sui sæculi mores corruptos impunè quasi per ludum invehî, & quâ mansuefacti homines & exculti à rudibus, tetrisque factis, ad elegantiora honestioraque defluerent. Si enim summa summorum virorum exempla proposuissent hominibus ad imitandum, infirmitatis excusatione se defenderent; quam sanè habent nullam, quoties animadvertunt ea præstari ab apibus & formicis, quæ ipsi se posse negant; ea quoque vitari quæ ipsi admittere non erubescunt. Id sanè sentiebat divinus Plato, qui fabulas commendavit maximè, cum hortatus est nutriculas, ut pueris fabulas narrarent, animosque illorum diligentius fabulis quàm corpora ipsa manibus informarent. Τὴς δὲ ἐγκριθέντας

πεῖσομεν τὰς τροφὰς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσὶ. Facile

Plato lib. 2.
de Repub.

enim intelligi potest, satius esse teneras mentes effingere prius ad verum & ad bonum, quàm in partem alterutram deteriorem inclinarint, unde postea nisi labore multo deduci ac deflecti nequeant; quod præsertim fit apologis, qui primâ specie pro vilibus nugis habentur, at reverà prudentibus consiliis vitam instituunt. In iis enim cùm animalium dotes aut vitia explicantur: diversa continuò hominum ingenia deteguntur. Cùm commendatur in agno simplicitas; in formica laboris constantia; fides in cane; commendantur in primis hæ virtutes in homine: Cùm verò redarguitur in lupo furor, & rapacitas; adulatio, fraudes, & alia huiusmodi vitia in vulpe; monetur quisque nostrum ut ab

his

P R Æ F A T I O.

his quàm maxime abhorreat. Potest igitur unusquisque suam in his apologis imaginem propriis ac nativis expressam coloribus contemplari, suam quodammodo indolem recognoscere; & ad illos ut ad speculum minime fallax vitam conformare.

Neque mirum adeò tot numerari scriptores fabularum inter præstantissimos viros qui olim floruerunt. In hoc scribendi genere Græci Ægyptios habuere duces, qui per hieroglyphicas imagines, animi sensa & res ipsas tanquam literis exprimebant. Fuit Æsopus ex insulâ Samo admodum ingeniosus fingendorum apologorum artifex, à quo omnes postea apologi dicti sunt Æsopii. Taceo Hesiodum qui fabulosos deorum ortus carmine cecinit: omitto Porphyrium qui, teste Eusebio, libros composuit in quibus fictitias deorum genealogias instituerat; prætereò innumeros alios fabulatores, ut Orpheum, Musæum, quorum opera cum illorum nominibus penè interierunt, è quibus tamen Ovidius sua in varias mutatorum corporum formas deprompsit argumenta. Nullus ferè fuit inter antiquos Poëtas, aut historiæ scriptores, tum Græcos, tum Latinos, qui non aliquid fabularum suis operibus inseruerit. Testes sunt locupletissimi Homerus, Hesiodus, Ennius, Horatius: Verùm nullus hoc scribendi genus usurpavit ex instituto, præter Æsopum, in his jocos fingendis facile principem; & ab illo deinde Phædrum, qui diu latuit ignobilis, culpâ & incuriâ temporum; quique nostrâ ætate rediit ad maximum splendorem curâ & vigiliis Fratrum Pithæorum. Ingens sanè beneficium toti rei literariæ contulerant summi illi viri, cum Phædri apologos publici fecere juris. Nemo enim non sentit florente adhuc linguâ Latinâ scripsisse Phædrum, suasque fabulas conspersisse

P R Æ F A T I O.

sperſiſſe optimis & ad vitam utiliſſimis ſententiis. Non eſt verò quod reprehendant nonnulli Phædrum, ut minùs religioſum in obſervandis numeris, & Legibus carminis Iambici: nam uſus eſt fortasſe ille comico- rum licentiâ, neque tantâ putavit religione retinendos eſſe numeros, dum purè & emendatè loqueretur. Quo in ſtudio adeò nemini cedit, ut apud veteres fuerit nemo, qui haberet ingenium ad illam Terentii lenita- tem magis factum quàm Phædrus. Et verò neceſſe fuit eum hoc uti genere ſcribendi tenero & ſuavi, ma- gis quàm gravi; cùm ea ſit Apologorum natura, ut ſermone non debeant, niſi facili, niſi molli, niſi ſim- plici tractari. Quamobrem adhibere maluit Iambos in ſcribendis fabulis, quòd hoc metri genus à quotidiano & naturali ſermone recedat minùs; atque adeò ab ip- ſa quaſi natura, ſi creditur Ariſtoteli, appoſitum & com- paratum ſit.

Jam ſi quis erit qui quærat hujus novæ editionis occaſionem, quæ me cauſa impulerit, ut ad Phædrum de novo excudendum, hoc tempore accederem; is ſi me ſatis audiet, fatebitur nullam potuiſſe contingere, tum magis honorificam mihi, tum literis perdiſcendis utiliorem. Ubi primùm perilluſtris Dux MONTAU- SERIUS inſtituendo Sereniſſimo DELPHINO fuit à Sapientiſſimo Rege præpoſitus, eò ſtudia cogitatio- nesque contulit, ut in erudiendâ mente, & informan- dis moribus teneri Principis, Rempublicam literarum erudiret, ornaret, amplificaret. Nimirum vir ille præ- ſtantiſſimus ut erat in omni varietate diſciplinæ excellens, & quicquid otii, vel defendenda patriæ ſalus, vel propaganda Principis gloria reliquerat, id omne collocârat in celebrandis & recolendis artibus iis, quas alii ſine ſummo & quaſi ſempiterno otio non facilè perveſtigant, intelligebat in autoribus Latinæ linguæ

P R Æ F A T I O.

linguæ contineri multa quæ ad vitam rectè componendam maximè conferrent; verùm ut ad illos autores pervolvendos, faciliior, & mollior aditus haberetur, vidit multa in eis inesse, quæ, quanquam ab interpretibus penè innumeris fuère tractata, sunt tamen aut obscuriora, aut minùs cohærentia, aut non satis explicata; quæque adeò illustrari verbis, explicari notis oporteret, ne puerilium animorum impetus, occurrentibus difficultatibus quàm plurimis in horum librorum lectione, retardaretur. Cogitavit primus, eâ vi ac ingenii luce quâ præstat, id certiùs effici non posse, quam continuâ quadam interpretatione Autorum, maximè vero Poëtarum; & adjectis quibusdam notis, iisque brevibus, ad singula loca, in quibus petita vel è Grammatica, vel ex Historia, vel aliundè difficultas invenitur. Facit enim interpretatio ut præpostera & inter se implicata verba in nativum ordinem digerantur. Faciunt autem notæ, ut obscura illustrentur, & abstrusa pateant; facit demum notarum brevitās, ut earum rescindatur importuna luxuries. Atque hæc fuit consilii mei ratio, cum, jubente Illustri Duce Montauserio, ut antea Dictionarium condendum, sic hodie suscepi Phædrum explanandum. In quo Montauserii mentem utrum fuerim affecutus, aliorum erit, non meum judicare.

Nec mediocri fuit adjumento atque incitamento Clarissimi BOSSUETII autoritas & consilium, quem ad summa omnia mente & animo videtur natura genuisse, ars effinxisse, studium & exercitatio perfecisse: cujus fuit laus quædam singularis & penè propria, ut in infinitâ literarum, tum sacrarum, tum profanarum multitudine perinde excelluerit, ac si in una solummodo disciplina studium omne suum posuisset; quem ut inter doctissimos eloquentia, sic doctrina

P R Æ F A T I O.

doctrina inter eloquentissimos tantâ felicitate semper extulit, ut eum nec in aula regia sine incredibili voluptate, nec in subselliis Theologicis sine maxima admiratione, quisquam audiverit; quem denique postquam LUDOVICUS MAGNUS LUDOVICO FILIO PRÆCEPTOREM perhonorificè acciverit, quotidie videmus negotia cum otio, otium cum negotiis tantâ industriâ conjungentem, ut apud eum nihil tumultus aulae tranquillitati studiorum, nihil studendi assiduitas obsequiis & muneri præstando detrahat quicquam. Ille simul ac cognovit consilium Ducis Montauserii utile Delphino, dignum Rege Ludovico, literarum gloriæ, & Galliarum splendori peropportunum, non cessavit hortando impellere, ut quæ tanti operis pars mihi obtigisset, quâ possem diligentiam perficerem. Atque hoc etiam opus nostrum mirè promovit Nobilissimus HUETIUS, qui in omni doctrinæ genere, tum laboris contentione, tum felicitate ingenii, eo progressus est, ut quærenti defuerit orbis scientiarum; sic universas eruditionis opes exhaustit, ut non ipsi quemadmodum aliis tempus ad discendum, sed materia & res ipsæ defuisse videantur. Profectò non tam est unus è doctis Huetius, quam viva quædam & ut ita dicam ambulans Bibliotheca, quam scientiarum exemplar & species ipsa doctrinæ: Adeo summa, infima, recondita, obvia in numero habet, & quasi ad manum. Tot tamque eximiis disciplinis conciliatricibus regum maximo sapientissimoque Ludovico regi Christianissimo innotuit, & ab eo vocatus in partem gloriosissimi sanctissimique muneris, quo per optimam, & accuratissimam Serenissimi Delphini institutionem gentium propè infinitarum salutis & felicitati consulitur.

P H Æ D R I

PHÆDRI VITA.

AT quoniam videtur tua interesse, Lector, vel maxime scire quis fuerit Phædrus, eam rem brevi proloquar. Si quæ olim à Suetonio de Poëtis, Philologis & Grammaticis Latinis conscripta fuerant, ea ad nos integra pervenissent, Phædrum certè nossemus melius: neque enim mihi credibile est, eum fuisse prætermisum à Suetonio, qui tantâ diligentia veterum illorum perquisierat vitam, & ad posteros, nisi invidissent fata, transmiserat. Phædri meminere Martialis & Avienus, quorum hic Theodosio imperante floruit. Sed nihil præter memoriam tanti viri nobis reliquerunt. Quare sibi ipsi facem præferat Phædrus, suæ sibi vitæ scriptor sit ac testis. Thrax fuit, quod hominum genus primis temporibus, & disciplinarum artiumque cognitione, & severâ morum disciplinâ fuit excultum. At, ut misera est humanarum conditio rerum, tanta illos temporum decursu barbaries fœdavit, ut, si Thucydidi credimus, nihil Thracibus crudelius fuerit, efferatius nihil: hæc tamen feritas & barbaries nihil obfuit Phædro ad præclaram artium cognitionem contendenti. Conditione servus fuit, quod ipso vitio dari non debet, cum servitus fuerit ipsi communis cum Æsopo, Terentio, & aliis præstantibus ingeniis. Quâ autem occasione Romæ in domo Augusta servierit, non omnino patet. Constat solummodo, eum ob elegantiam ingenii morumque suavitatem fuisse manumissum: unde illius opus inscribitur PHÆDRI AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI. Vixit ætate Octaviani Cæsaris ac Tiberii, quanquam & potuerit ad Caii usque tempora pervenisse, cum multum

PHÆDRIVITA.

multum senex vixerit, ut ipse docet fabula libri quinti de venatore & cane senio debili. Fuere ipsi inimici non pauci, quorum contumeliis persæpe jactatus est, ut probant frequentes illius querelæ. Hos inter fuit ipsi infensissimus Sejanus, penes quem tum temporis erat autoritas summa, teste Suetonio. De illo sic Phædrus conquestus est :

*Quod si accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, judex alius denique;
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.*

Libros Fabularum scripsit quinque, quorum tres consecrat Particuloni, Phileto, & Eutycho, quos omnes arbitror pileata capita fuisse. Jam nihil est quod te amplius morer (Amice Lector) quod te moneam habeo jam nil, nisi ut te hoc sæculo felicem, felices literas, felicissimos literatos viros prædices, qui Delphini studia sic possunt adjuvare, ut publica omnium studia promoveant; sic in hodierni temporis famam & utilitatem adlaborant, ut in sempiternam gloriam adlaborent. Fruere his bonis quæ tibi largitur verus ætatis nostræ Mæcenæ MONTAUSERIUS, qui jamdudum ivit in literarum plausum, & cujus nomen vivet,

Latinis dum manebit pretium literis.

TESTI-

TESTIMONIA

DE

PHÆDRO.

PHÆDRUS ipse de se, lib. 5. ad Particulonem:

*Chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.*

Et lib. quarto Particulonem & alios alloquens:

Vestras in chartas verba transfertis mea.

MARTIALIS 3. Epigram. 20. de Canio:

An æmulatur improbi jocos Phædri.

AVIENUS in Præfatione Fabularum quas edidit.

*Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos
resolvit.*

LIPSIUS ad Senec. Consol. Polyb. cap. 27.

*Phædrus, Tiberii Libertus, jam condiderat logos Æsopi;
Et Pulcherrimis versibus latinos fecerat, qui extant.*

LAUR. PIGNORIUS. Epist. 13.

*Etiam ego venire possim in literarum plausum, velut
loquitur elegantissimus Fabulator Phædrus.*

DEMSTERIUS ad Rosinum Antiquitatum Romanarum
scriptorem,

*Phædrus Thrax, Tiberii Libertus, Fabularum luculen-
tus scriptor.*

ÆTAS PHÆDRI,

Ex Jer. Joan. Vossio de Poëtis Latinis.

*Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax Augusti Cæsaris Liber-
tus, & qui se Augustum dicat vidisse jus dicentem, &
Bathylum Cilnii Mæcenatis libertum saltantem.*

PHÆDRI

PHÆDRI FABULARUM

I N D E X.

Prior numerus Librum, alter Fabulam denotat.

A.	
Æ SOPUS <i>ad Garrulum,</i>	3. 59
<i>Æsopus interpres testamenti,</i>	4. 4
<i>Æsopus ludens,</i>	3. 14
<i>Æsopus & Petulans,</i>	3. 5
<i>Æsopus & Rusticus,</i>	3. 3
<i>Agnus à Capella nutritus,</i>	3. 15
<i>Anus ad Amphoram,</i>	3. 1
<i>Apes & fuci, vespà judice,</i>	3. 13
<i>Aquila, cornix, & testudo,</i>	2. 6
<i>Aquila, felis, & aper,</i>	2. 4
<i>Arbores in deorum tutela,</i>	3. 17
<i>Asinus egregie cordatus,</i>	1. 15
<i>Asinus & galli,</i>	3. 20
<i>Asinus & leo venantes,</i>	1. 11
<i>Asinus irridens aprum,</i>	1. 29

C.	
C Æsar <i>ad Atriensem,</i>	2. 5
<i>Calvus & musca,</i>	5. 3
<i>Canes famelici,</i>	1. 20
<i>Canis & crocodilus,</i>	1. 15
<i>Canis & lupus,</i>	3. 7
<i>Canis fidelis,</i>	1. 23
<i>Canis natans,</i>	1. 4
<i>Canis parturiens,</i>	1. 19
<i>Canis, thesaurus, & vulturius</i>	1. 27
<i>Canum legati ad Jovem,</i>	4. 17
<i>Capellæ & hirci,</i>	4. 15
<i>Cervus cornibus impeditus,</i>	1. 12
<i>Cervus & boves,</i>	2. 8
<i>Cicada & noctua,</i>	3. 16

D.	
D emetrius & Menander,	5. 1
<i>Duo calvi,</i>	5. 6

B

E.

I N D E X.

E. E<i>Pilogus ad Eutychem,</i> 4. 25 <i>Equus & aper.</i> 4. 3 <i>Eunuchus ad improbum,</i> 3. 11 <i>Ex sutore medicus,</i> 1. 14 F. F<i>ormica & musca,</i> 4. 23 <i>Frater & soror,</i> 3. 8 <i>Fur aram compilans,</i> 4. 10 G. G<i>raculus superbus,</i> 1. 3 <i>Gubernator & nautæ,</i> 4. 16 H. H<i>ercules & Pluto,</i> 4. 11 <i>Homo & asinus,</i> 5. 4 <i>Homo & canis,</i> 2. 3 <i>Homo & colubra,</i> 4. 18 I. I<i>nvidia virtutum comes,</i> 2. 9 L. L<i>EO regnans,</i> 4. 12 <i>Leo sapiens,</i> 2. 1 <i>Leo senio confectus,</i> 1. 21 <i>Lupus & agnus,</i> 1. 1 <i>Lupus & grus,</i> 1. 8	<i>Lupus & vulpes, iudice simio,</i> 1. 10 M. M<i>Argarita in sterquilinio,</i> 3. 12 <i>Milvius & columbæ,</i> 1. 31 <i>Mons parturiens,</i> 1. 18 <i>Muli & latrones,</i> 2. 7 <i>Mulier parturiens,</i> 1. 18 <i>Musca & mula,</i> 3. 6 <i>Mustela & homo,</i> 1. 22 <i>Mustela & mures,</i> 4. 1 N. N<i>Aufragium Simonidis,</i> 4. 21 O. O<i>ccasio depicta,</i> 5. 8 <i>Ovis, canis, & lupus,</i> 1. 17 <i>Ovis & cervus,</i> 1. 16 P. P<i>ather & pastores,</i> 3. 2 <i>Passer & lepus,</i> 1. 9 <i>Pavo ad Junonem,</i> 3. 18 <i>Pera,</i> 4. 9 <i>Phædrus de fabulis suis,</i> 4. 20 <i>Phædrus in Fabularum Æsopiarum censoria,</i> 4. 6 <i>Princeps Tibicen,</i> 5. 7 Pro-

I N D E X.

Prologus ad Particulonem, 5
Prologus, Æsopus, 1
Prologus, exemplis, 2
Prologus, jocularare, 4
Prologus, Phædri, 3
*Pugna murium & mustelaru-
 rum*, 4. 5

R.

R *Ana rupta*, 1. 24
Rana ad Solem, 1. 6
*Ranæ metuentes taurorum
 prælia*, 1. 30
Ranæ Regem postulantes, 1. 2
Repente calvus, 2. 2
Res gesta sub Augusto, 3. 10

S.

S *Curra & rusticus*, 5. 5
Simii caput, 3. 4

Simonides à Diis servatus, 4. 24
Socratis dictum, 3. 9

T.

T *Aurus & vitulus*, 5. 9

V.

V *Acca, capella, ovis &
 leo*, 1. 5
Venator & canis, 5. 10
Viatores & latro, 5. 2
Vipera & lima, 4. 7
Vulpes & aquila, 1. 28
Vulpes & ciconia, 1. 26
Vulpes & corvus, 1. 13
Vulpes & draco, 4. 19
Vulpes & hircus, 4. 8
Vulpes & uva, 4. 2
*Vulpes ad Personam tragi-
 cam*, 1. 7

I N D E X

SENTENTIARUM ad FABULAS

P H Æ D R I.

LIBER PRIMUS.

F acile est opprimere innocentem,	I. 1
Minima de malis,	I. 2
In propria pelle quiesce,	I. 3
Avidum sua sæpe deludit aviditas,	I. 4
Potentioris societatem fuge,	I. 5
Impaoborum improba soboles,	I. 6
Stultorum honor inglorius,	I. 7
Malos tueri haud tutum,	I. 8
Ne insultes miseris,	I. 9
Mendaci ne verum quidem dicenti creditur,	I. 10
Ridicula in imbelli virtutis ostentatio,	I. 11
Utilissimum sæpe quod contemnitur,	I. 12
Laudatore nihil infidiosius,	I. 13
Fallax vulgi iudicium,	I. 14
Pauper dominum, non sortem mutat,	I. 15
Fidejussorem infidum cave,	I. 16
Calumniatorem sua pœna manet,	I. 17
Horret quisque adire locum ubi læsus est,	I. 18
Omnem aditum malis præcludito,	I. 19
Stultitia plerumque exitio est,	I. 20
Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est,	I. 21
Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ apponi sibi,	I. 22
Suspecta malorum beneficia,	I. 23
Potentes ne tentes æmulari,	I. 24
Rete ne tendas accipitri & milvio,	I. 25
Par pari refertur,	I. 26
Avarus suus sibi carnifex est,	I. 27
Ne magnus tenuem despicio,	I. 28

Est

I N D E X.

<i>Est cui magno constitit diſterium,</i>	1. 29
<i>Mala publica in plebem recidunt,</i>	1. 30
<i>Cui fidas, vide,</i>	1. 31

LIBER SECUNDUS.

S <i>unt etiam ſua præmia laudi,</i>	2. 1
<i>Simile ſimili gaudet,</i>	2. 2
<i>Impunitas peccandi illecebra,</i>	2. 3
<i>Vir dolofus ſeges eſt mali,</i>	2. 4
<i>Ne quid nimis,</i>	2. 5
<i>Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat?</i>	2. 6
<i>Plura timenda divitibus,</i>	2. 7
<i>Plus videas tuis oculis quàm alienis,</i>	2. 8
<i>Epilogus,</i>	2. 9

LIBER TERTIUS.

R <i>E</i> <i>I bonæ vel veſtigia delectant,</i>	3. 1
<i>Benefico bene erit,</i>	3. 2
<i>Experientia præſtantiore arte,</i>	3. 3
<i>Mentem hominis ſpectato, non frontem,</i>	3. 4
<i>Erit ubi pœnas det procax audacia,</i>	3. 5
<i>Ridenda imbecillorum ſuperbiloquentia,</i>	3. 6
<i>Liber inops ſervo divite feliciore,</i>	3. 7
<i>Sat pulcher, qui ſat bonus,</i>	3. 8
<i>Fidelem ubi invenias virum,</i>	3. 9
<i>Ne ſis credulus maximè criminatore,</i>	3. 10
<i>Deformitas dolenda quæ ex merito venit,</i>	3. 11
<i>Optima sæpe deſpecta,</i>	3. 12
<i>Opus artificem probat,</i>	3. 13
<i>Otiare, quo labores</i>	3. 14
<i>Qui educat, pater magis, quàm qui genuit,</i>	3. 15
<i>Humanitas, & gratior, & tutior,</i>	3. 16
<i>Fructu non foliis arborem æſtima,</i>	3. 17
<i>Tuis contentus ne concupiſcas aliena,</i>	3. 18
<i>Multi homines nomine, non re,</i>	3. 19
<i>Miserrimus qui in vita miſer, poſt mortem miſerior,</i>	3. 20

I N D E X.

LIBER QUARTUS.

A Stutus astu non capitur,	4. 1
Spernit superbus quæ nequit assequi,	4. 2
Vindictæ cupidus sibi malum accersit,	4. 3
Homines non numerandi, sed ponderandi,	4. 4
Ferunt summos fulmina montes,	4. 5
Stultus, nisi quod ipse facit, nil rectum putat,	4. 6
Maledico maledicens pejus audiet,	4. 7
Improbi, ne pereant, perdunt,	4. 8
Suus cuique attributus est terror, sed non videmus id manticæ quod in tergo est,	4. 9
Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo,	4. 10
Opes irritamenta malorum,	4. 11
Sinceritas laudanda,	4. 12
Obscœna,	4. 13, 14
Pares non habitus, sed virtus facit,	4. 15
In secundis time, in adversis spera,	4. 16
Nimia verecundia inverecundum facit,	4. 17
Malo qui benefacit, pejorem facit,	4. 18
Avarus auri Custos, non Dominus,	4. 19
Inventa perficere non inglorium,	4. 20
Veras divitias eripit nemo,	4. 21
Magna ne jactes sed præstes,	4. 22
Vera gloria fictam obscurat,	4. 23
Deum colenti stat sua merces,	4. 24
Multum auxiliatur qui cito,	4. 25

LIBER QUINTUS.

N ihil ad honorem famâ ingenii aptius,	5. 1
Ventosa lingua: pedes fugaces,	5. 2
Sponte peccanti nullus est veniæ locus,	5. 3
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit,	5. 4
Præjudicata opinio iudicium obruit,	5. 5
Non omnia omnibus congruunt,	5. 6
Stulta superbia videtur ab omnibus,	5. 7
Fugit irreparabile tempus,	5. 8
Ne sus Mivervam,	5. 9
Omnia fert ætas,	5. 10

PHÆDR I,
AUGUSTI CÆSARIS
LIBERT I,
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE.

LIB. I.

PROLOGUS.

ÆSOPUS auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

INTERPRETATIO.
*Ego reddidi versibus Iambis
sex pedum illam materiam quam
auctor Æsopus excogitavit.*

ANNOTATIONES.

1. *Æsopus auctor.*] Multi ante Æsopum finxere fabulas, ut Homerus, Hesiodus & Archilochus, sed alias longe à fabulis Æsopicis. Æsopus enim è Phrygia fabulator cæteris materiam præbuit, vel quod imprimis id tractavit, vel quod creditur ἀγῶνα πόντων συντάσσειν τὰς μύθους, optime omnium scripsisse fabulas. Unde ait Quintilianus, Illæ quoque fabulæ, quæ etiam si originem non ab Æsopo acceperunt (nam videtur earum primus auctor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maxime celebrantur.

2. *Polivi.*] Dedi novam faciem his fabulis, quas Græcè conscriptas verti in Latinas. Reverà enim versus ornat quod incultum est per se in oratione pedestri, & quod scabrum & hiulcum in sermone, levigat.

Versibus senariis.] Iambicis senariis. Sunt enim Iambici dimetri, id est, quatuor pedum; & Iambici tetrametri, id est, octo pedum; & Iambici trimetri, id est, sex pedum, quales sunt versus fabularum Phædri, iique maxime usitati. Nam tetrametri sunt comicorum.

Est gemina utilitas huiusce libri; quia concitat risum, & quia instruit vitam sapientibus monitis. Si quis verò reprehendat malignè, quoniam arbores loquantur, non solum belluæ, recordetur nos ludere fictionibus poeticis.

Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quòd prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantùm feræ,
Fictis jocari nos meminèrit fabulis. 5

AN NOT A T I O N E S.

3. *Libelli dos.*] Metaphora; Nam *dos* proprie dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo quod alicui datum est, vel à natura, vel ab hominibus; unde dotes animi dicuntur, & etiam librorum, & aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

7. *Fictis fabulis.*] Nec ineptè vox illa *fictis*

additur. Maluit propriè loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero est, quæ verum & falsum significant. Unde infra legitur *vera Fabella*, Lib.

2. Fab. 5. Et apud Græcos *μῦθος* pro Fabula falsa & vera usurpatur. Et apud Homerum pro sermone vero sumitur.

F A B U L A I.

Facile est opprimere innocentem.

L U P U S & A G N U S.

Lupus & Agnus pressi fini accesserunt ad eundem rivulum. Lupus erat superius, & Agnus multo inferius. Tunc Lupus prædo compulsus gulâ crudeli, movit materiam rixæ. Quare, ait, reddidisti aquam turbidam mibi potanti? Agnus metuens ex adverso respondit: Quomodo obsecro, Lupe, valeo efficere quod expossulas? Aqua defluit à te ad meos potus. Ille confutatus vi veritatis, dixit: Sed convitiatus es mibi sex abhinc mensibus Agnus reponit: Certe ego non eram procreatus. Per Herculem, tuus parens, ait, me incessit maledictis. Et sic invasit & discerpfit morte immeritâ. Hæc fabula excogitata est propter illos qui obruunt insontes falsis rationibus.

AD rivum eundem Lupus & Agnus venerant
Siti compulsi: superior stabat Lupus,
Longèque inferior Agnus. Tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi 5
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Quî possum, quæso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses, ait, maledixisti mihi. 10
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater herculè tuus, inquit, maledixit mihi:
Atque ita correptum lacerat injustâ nece.
Hæc propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt. 15

AN NOT A T I O N E S.

1. *Lupus & Agnus.*] Unde Horatius Epod. 4.

*Lupis & Agnis quanta sortito obtigit,
Mibi tecum discordia est.*

12. *Hercule.*] Adverbium est jurantis per Herculem. Deum autem per Herculem jurare

hominibus minimè esset consuetum, primus id instituit Nestor, iisque qui ad Trojam erant tradidit; ut Vinitor apud Philostratum in Heroicis ait.

15. *Fictis causis.*] Subauditur *De*, & est ellipsis.

F A B U L A

FABULA II.

Minima de Malis.

RANÆ REGEM POSTULANTES.

ATHENÆ quum florent æquis legibus,
 Procax libertas civitatem miscuit,
 Frænumque solvit pristinum licentia.
 Hinc conspiratis factionum partibus,
 Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
 Quum tristem servitutem flerent Attici,
 Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
 Omnino insuetis onus, & cœpissent queri,
 Æsopus talem tum fabellam retulit.

¶ Ranæ vagantes liberis paludibus,
 Clamore magno Regem petiére à Jove,
 Qui dissolutos mores vi compesceret.
 Pater Deorum risit, atque illis dedit
 Parvum tigillum, missum quod subitò vadis
 Motu sonôque terruit pavidum genus.
 Hoc mersum limo cum jaceret diutiùs,

Cum Athenæ clarescerent justis
 institutis, libertas petulans divi-
 sit Civium multitudinem, & li-
 centia abruptit vinculum anti-
 quum. Inde partibus inter se
 divisis per factiones, Tyrannus
 Pisistratus invasit arcem urbis.
 Cum Athenienses deplorarent
 molestum servitium, & cœpissent
 exposulare, non quod Pisistratus
 esset savus, verum quod servi-
 tus est omnino pondus durum iis
 qui non consueverunt ferre; Æ-
 sopus proposuit hunc Apologum.
 Ranæ subsultantes in paludibus
 apertis, postulârunt magnâ voce
 Regem a Jove, qui cœrceret sua
 autoritate mores depravatos. Pa-
 ter Deorum risit, & eis præfecit
 parvum tigillum, quod delapsum
 repente in aquam, territavit mo-
 tu & strepitu animalia timida.

Cum hoc mersum cæno hæreret per longius tempus,

ANNOTATIONES.

Describit ibi ferum Caligulæ ingenium, de
 quo olim affirmavit Nero, ut refert Suetonius,
*Exitio suo omniumque Caium Caligulam vi-
 vere; & se Natricem (serpentis genus) populo
 Romano, Phaëtonem orbi terrarum educare.*

1. *Athenæ.*] Urbs erat Græciæ spectatissi-
 ma & magni nominis, utpote quæ erat sedes
 potentissimæ Reipublicæ, ac præstantissima-
 rum quarumque artium parens.

Æquis legibus.] A Solone sapiente latis,
 quibus cives erant æquales, & æquali jure
 continebantur, ut in Democratia solet.

5. *Arcem occupat Pisistratus.*] Hujus histori-
 am ita paucis refert Justinus: *Pisistratus quasi
 sibi non patriæ vicisset, tyrannidem per dolum
 occupat; quippe voluntariis verberibus domi
 affectus, laceratoque corpore in publicum pro-
 greditur. Advocatâ concione, vulnera populo
 ostendit; de crudelitate principum, à quibus
 se hæc passum simulabat, queritur: adduntur
 vocibus lacrymæ. Obtinet ad custodiam corpo-*

*ris sui satellitum auxilium, per quos occupatâ
 tyrannide, per annos triginta tres regnavit.*

Tyrannus.] In bonam partem quandoque
 vox illa usurpata est, pro Rege qui sigeat
 leges & populis juste præerat. Nunc verò ad
 illos principes refertur, qui, libidine dominan-
 di, duro imperio subditos tenent; ut in hoc
 loco Phædri.

7. *Non quia crudelis ille.*] Licet Pisistratum
 tyrannum vocet, tamen non sæviebat in illos,
 nec crudeliter imperabat. Ita enim Solon de
 Pisistrato loquitur: *Καὶ σε Φημι πάντων
 τυράννων εἶναι βέλτιστον.* Illum esse omnium
 tyrannorum optimum. Legas præterea testi-
 monium Val. Maximi, lib. 5. cap. 1. & e-
 tiam Senecæ, lib. 3. *De ira.*

10. *Liberis paludibus.*] Ellipsis præpositi-
 onis In.

14. *Parvum tigillum.*] Ut rem minimam
 minorem faceret, addidit parvum. Ita Te-
 rentius minutos dicit pisciculos.

una forsitan effert caput tacitè è
 stagno, & observato rege exiit
 socias, quæ objecto meui enatant
 certatim, & insiliunt petulanter
 supra lignum. Cum hoc conspir-
 casset sordibus omnibus, delega-
 runt ad Jovem postulantes alium
 regem, quia ille erat prorsus in-
 utilis qui fuerat præpositus. Tunc
 Jupiter dedit illis hydrum, qui
 cepit discerpere quasq; dente im-
 miti. Nequicquam imbelles fugi-
 unt mortem, timor impedit vo-
 cem. Ergo submitunt clanculum
 Mercurium ad Jovem, ut subven-
 niat miseris. Tum contra Jupi-
 ter edixit: Sustinete hoc malum,
 quia recusastis frui vestro bono.
 Sic quoq; ô Cives, perferte istud
 malum, ne vobis accidat pejus.

Fortè una tacitè profert è stagno caput,
 Et, explorato rege, cunctas evocat.
 Illæ timore posito certatim adnatant,
 Lignumque supra turba petulans insilit: 20
 Quod quum inquinasset omni contumeliâ,
 Alium rogantes regem misere ad Jovem,
 Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.
 Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
 Corripere cepit fingulas: frustra necem 25
 Fugitant inertes: vocem præcludit metui.
 Furtim igitur dant Mercuri mandata ad Jovem
 Adfici ut succurrat. Tunc contra Deus,
 Quia nolulistis vestrum ferre, inquit, bonum,
 Malum perferte. Vos quoq; ô cives, ait, 30
 Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

A N N O T A T I O N E S.

27. Mercurio.] Is Jovis & Majæ filius fuit,
 deorum legatus. Rectè ergo Ranæ Mercurio
 dant mandata ad Jovem.

30. Malum perferte.] Rigaltius non existi-
 mavit dici posse Latine ferre bonum suum &
 ferre malum; idcirco per malum intelligit
 δουλον, principem truculentum. Sed locus
 Plauti non venit ipsi in mentem:

Hem! ista virtus est, quando usu est qui ma-
 lum fert fortiter.

31. Majus ne veniat malum.] Hanc mentem
 habuit & Horatius:

Ætas parentum, pejor avis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore.

F A B U L A III.

In propria pelle quiesce.

GRACULUS SUPERBUS.

Ne quis velit superbire bonis
 aliorum, & agere potius vitam
 in sua veste, Æsopus reliquit
 nobis illud exemplum. Graculus
 inflatus vano tumore, collegit
 plumas, quæ exciderant Pavoni,
 iisque se vestivit. Dein spernens
 suos, aggregavit se formosæ turbæ
 Pavonum. Qui eximunt plumas
 huic volucris inverecondo,

NE gloriari libeat alienis bonis,
 Suoque potiùs habitu vitam degere,
 Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.
 ¶ Tumens inani Graculus superbiâ,
 Pennas Pavoni quæ deciderant, sustulit, 5
 Séque exornavit: deinde contemnens suos,
 Immiscuit se Pavonum formoso gregi.
 Illi impudenti pennas eripiunt avi,

A N N O T A T I O N E S.

2. Suo habitu.] In ea nempe conditione in
 qua nati sumus. Est autem habitus quidquid
 vel à natura, vel à fortuna, cultus ornamen-
 tique possidemus.

4. Tumens graculus inani superbiâ.] Descripsit
 hoc corniculæ infortunium his versibus Hor.

Moveat Cornicula risum,

Furtivis nudata coloribus.

7. Immiscuit se Pavonum formoso gregi.]

Vox illa immiscuit hoc loco est τριουλλα-
 βος. Ita Virgilius:

Miscueruntq; herbas, & non innoxia verba.

Fugantq;

Fugantque rostris. Malè multatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus, 10
A quo repulsus tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis quos prius despexerat :
Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et quod natura dederat voluisses pati ;
Nec illam expertus esses contumeliam, 15
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

Et abigunt rostris. Graculus exceptus pessimè cœpit, reverti mœstus ad suum genus, à quo reiectus pertulit molestum convicium. Quidam ex iis, quos ante contempserat, dixit : Si fuisses contentus nostro loco, & voluisses ferre quod natura largita fuerat, neque passus esses illud probrum, neque tuum infortunium subiret hanc repulsam.

F A B U L A IV.

Avidum sua sæpe deludit aviditas.

C A N I S N A T A N S.

A Mittit meritò propriū qui alienum appetit.
¶ Canis per flumen carmen dum ferret
(natans,
Lympharum in speculovidit simulacrum suum,
Aliamque prædam ab alio perferri putans,
Eripere voluit : verum decepta aviditas, 5
Et quem tenebat ore dimisit cibum ;
Nec quem petebat adeò potuit attingere.

Qui concupiscit alienum, deperdit jure suum. Interea dum canis nando per amnem gestaret carnem, vidit in speculo aquarum suam imaginem, & ratus ferri aliam prædam ab alio cane, voluit ipsi auferre : sed voracitas fuit frustrata. Nam sivit cadere escam quam portabat gulâ, neque potuit adeò assequi cibum cui inhiabat.

A N N O T A T I O N E S.

4. *Aliamq; prædam ab alio.* Litera minor eliditur hoc loco more veterum. Ita Lucretius : *Semina seque simul cum eo commiscuit ignis.*

7. *Nec adeò.* Freinshemius commiseratione nescio quâ ductus emendat *adeo*, & reponit eo, referendo ad vocem suprâ, *ore*. Tanaquillus

Faber vult retineri *voculam adeo*, ut concinne & eleganter usurpatam à Phædron genuinæ latinitatis scientissimo. Quam lectionem sequutus sum quoque utpote meliorem. *Neque adeò potuit veteres* : Gallicè, *Avec tout cela il ne peut*. Anglicè, *with his utmost*.

F A B U L A V.

Potentioris societatem fuge.

V A C C A, C A P E L L A, O V I S, & L E O.

N Unquam est fidelis cum potente societas.
Testatur hæc fabella propositum meum.
¶ Vacca & Capella, & patiens Ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone in saltibus.
Hi quum cepissent Cervum vasti corporis, 5

Consociatio cum potente nunquam est fida. Hæc fabula confirmat meam sententiam. Vacca & Capella, & Ovis tolerans injuriarum, extitere socii Leonis in sylvis. Cum bi cepissent Cervum immuni corpore,

A N N O T A T I O N E S.

Ad hanc Fabulam pertinet & alia de Olla ænea & fictili, ex qua sic conclusit Faernus :

Potentiorum semper est vicinitas Vitanda tenuioribus.

Sic

Leo sic dixit, factis partibus :
Ego sumo mihi primam partem,
quia vocor Leo : Concedetis mihi
& alteram, quia sum animosus ;
Quin mihi & tertia obtinget,
quia præsto robore. Si quis ve-
strum abstulerit quartam, maesta-
bitur infortunio. Ita solâ iniqui-
tate potitus est omni prædâ.

Sic est locutus, partibus factis, Leo :
Ego primam tollo, nominor quia Leo :
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi :
Tum quia plus valeo, me sequetur tertia :
Malo adficietur si quis quartam tetigerit. 10
Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

F A B U L A VI.

Improbiorum improba sôboles.

RANÆ ad SOLEM.

Æsopus conspiciens nuptias
famosas latronis finitimi, cœpit
statim referre. Cum Sol vellet
olim accipere conjugem, Ranæ
emiserunt suas querimonias ad
cælum. Jupiter commotus hæc vo-
ciferatione, rogat causam quesius.
Tum quædam inquilina lacus
dixit : Unus cum (sc. Sol.) exsic-
cat nunc nostra stagna & adigit
ad mortem inopes, arefactis palu-
dibus : Quid verò tum eveniet si
susceperit filios ?

Vicini furis celebres vidit nuptias
Æsopus, & continuò narrare incipit.
¶ Uxorem quondam Sol quum vellet ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Convicio permotus quærit Jupiter 5
Causam querelæ : quædam tum stagni incolâ,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras aridâ fede emori :
Quidnam futurum est, si creârit liberos ?

A N N O T A T I O N E S.

5. Convicio.] Convicium, quasi Convocium
dictum, ideo secundam habet longam. Hæc
vox non à vitis dicitur, sed à conlatione
vorum. Nec significat hoc loco maledictum
aut contumeliam.

F A B U L A VII.

Stultorum honor inglorius.

VULPES ad PERSONAM TRAGICAM.

Vulpes videns fortuito Larvæ
scenicam, exclamat : O quanta
forma non habet cerebrum ? Hæc
verba spectant illos quibus fortu-
na dedit decus & claritatem, ne-
gavit autem sensum communem.

Personam tragicam fortè Vulpes viderat :
O quanta species, inquit, cerebrum non habet !
¶ Hoc illis dictum est quib⁹ honorem & gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

A N N O T A T I O N E S.

1. Personam tragicam.] Erat larva, quâ
personæ in scena vultum & caput obtegebant,
ut sic melius personam quamlibet sustinerent.

4. Sensus communem.] Ita Horatius, Sat. 1.
Communi sensu plane caret. Et Juvenalis, Sat. 8.

Rarus enim ferè sensus communis in illa For-
tuna. Fortasse ex Phædro, quem scimus illâ
tempestate lectitari solitum Martialis testi-
monio,

F A B U L A

FABULA VIII.

Malos tueri haud tutum.

LUPUS & GRUS.

QUI pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum quoniam indignos
(adjuvat

Impunè abire, deinde quia jam non potest.

¶ Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
Magno dolore victus cœpit singulos
Illicere pretio, ut illud extraherent malum.

Tandem persuasa est jurejurando Gruis;

Gulæque credens colli longitudinem,

Periculosam fecit medicinam Lupo.

Pro quo quum facto flagitaret præmium: 10

Ingrata es, inquit, ore quæ nostro caput

Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

Qui expetit mercedem beneficii à malis, incidit in duplicem culpam; primò quia auxiliatur improbis, deinde quia non potest se expedire ab illis citra periculum. Cum os devoratum adhæreret gutturi Lupi, superatus summo dolore cœpit inducere præmio cuncta animalia, ut auferrent hoc incommodum. Tandem Grus adducta juramento, aggressa est curationem Lupi plenam alicui, committens longam cervicem ipsius faucibus. Exposcenti verò pretium pro tali merito, Lupus respondit: Immemor es quæ eduxeris tuum collum saluum è mea gula, & petis præmium.

ANNOTATIONES.

Hanc Fabulam integram finxit etiam Æsop. *Lupus, gutturi ossè infixo, mercedem Gruis se præbiturum dixit, si, capite injecto, os è gutture sibi extraheret, &c.*

7. Gruis.] Antiquè pro Grus; sic apud Ennium mentis pro mens.

8. Colli longitudinem.] Longum collum. Hellenismus, cujus apud Poëtas Latinos sunt exempla non pauca. Ut infra *Corvi stupor* pro *Corvo stupido*, Fab. 13. *Doctorem corda viro-*

rum, pro doctis viris; Olli respondit suavis sonus Egeriæ, apud Ennium; Id est, Suave loquens Egeria respondit.

9. Periculosam fecit medicinam Lupo.] Ambiguitas in hac voce periculosam, nec enim periculosa erat Lupo talis medicina, sed potius ipsi Gruis, cui erat periculum ne devoreretur à Lupo. Addit enim Lupus, *ingrata es, ore quæ nostro caput incolume abstuleris.*

FABULA IX.

Ne insultes miseris.

PASSER & LUPUS.

Sibi non cavere & aliis consilium dare,
Stultum esse paucis ostendamus versibus.

¶ Oppressum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Passer, Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid cessarunt ita pedes? 5

Demonstremus paucis versiculis esse ineptum consulere aliis, & sibi non providere. Passerculus increpabat Leporem captum ab aquila dantem acerbos gemitus. Ubi, inquit, est ista velocitas cognita? Quid. pedes sic pigri fuere?

ANNOTATIONES.

5. *Quid ita.*] Locutio elliptica, pro, ob quid ita, vel, quam ob causam.

Dum

Dum diceret hæc, Accipiter ipsum arripit incautum, & occidit edentem querimonias inutiles. Lepus semivivus in consolationem mortis ait, Tu Passercule, qui jamjam sine cura deridebas meum infortunium, desles pari questu tuam sortem.

Dum loquitur, ipsum accipiter nec opinum
(rapit,
Questuque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solatium :
Qui modò securus nostra inridebas mala,
Simili querelâ fata deploras tua. 10

A N N O T A T I O N E S.

8. *Mortis in solatium.*] Ita reponunt Meursius & Faber; in solatio mendum arbitantes, nec injuriâ: vult præterea Faber Phædrum scripsisse, mortis in solatium, more veterum,

cujus hodieque apud Plautum, Terentium, Lucretium, & Catullum vestigia supersunt, sed sciolum aliquem exscriptorem solatio scripsisse, omittendo m.

F A B U L A X.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.

LUPUS & VULPES, JUDICE SIMIO.

Quisquis manifestus fuit semel mendacii inbonestis, ei denegetur fides, etiam dicenti vera. Brevis fabula Æsopi probat illud. Lupus insinulabat furti Vulpem, hæc contendebat se non esse assinem hujus criminis. Tunc Simius consedit arbiter inter bos. Et cum uterque dixisset pro se, ferunt Simium protulisse tale judicium: Tu non videris, ô Lupe, amississe quod postulas; & arbitror, ô Vulpes, te furatam esse quod bene pernegas.

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevis Æsopi fabula.
¶ Lupus arguebat Vulpem furti crimine,
Negabat illa se culpæ proximam. 5
Tunc judex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam :
Tu non videris perdidisse quod petis,
Te credo subripuisse quod pulchrè negas. 10

A N N O T A T I O N E S.

2. *Etiam si verum dicit, amittit fidem.*] Id enim cautum est, nequis possit probare ali-

quid per juramentum, ubi turpi fraude semel innotuit.

F A B U L A XI.

Ridicula in imbelli Virtutis ostentatio.

ASINUS & LEO VENANTES.

Expers fortitudinis se extollens verbis decipit ignotos, & se præbet deridendum notis. Cum Leo vellet venari socio Asino,

Virtutis expers verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
¶ Venari Asello comite quum vellet Leo,

A N N O T A T I O N E S.

Æsopus & hanc Fabulam attigit, licet non eodem modo, ubi dicit Asinum pelle Leonis indutum perterruisse feras omnes præter Vulpem, quæ auditâ voce Asini, ait ad ipsum: Ego te pariter timuissim, nisi rudentem audivissim.

1. *Virtutis expers.*] Vox æquivoca, quæ ad virtutem animi, & ad fortitudinem significandam assumitur. Ibi verò usurpatur pro robore & fortitudine.

2. *Ignotos.*] Hic activè vox ista accipitur de iis, qui non noscunt aliquid.

Contexit

Contextit illum frutice; & admonuit simul
 Ut insuetâ voce terreret feras,
 Fugientes ipse exciperet. Hic aurículas
 Clamore subito tollit totis viribus,
 Novôque turbat bestias miraculo;
 Quæ dum paventes exitus notos petunt,
 Leonis afficiuntur horrendo impetu.
 Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,
 Jubetque vocem premere: tunc ille insolens:
 Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
 Insignis, inquit, sic ut nisi nôssem tuum
 Animum, genusque, simili fuisset in metu. 15

illum occultavit in vepribus, & præterea monuit, ut territaret animalia cantu insolito, dum ipse illa caperet in fuga. Asinus erectis statim auriculis cœpit rudere quàm maximè, & terrere feras hac arte insolitâ. Quæ exterritæ dum quærunt effugia sibi nota, opprimuntur impressione horrendi Leonis. Qui postquam defatigatus est tantâ strage, vocat ad se Asinum, & præcipit, contineat vocem: Tunc Asinus insolescens: Quale tibi videtur beneficium meæ vocis! Insigne ait, & ita ut ipse fugisset timore pari, nisi mihi fuisset perspectus tuus animus, & tua progenies.

A N N O T A T I O N E S.

6. Hic aurículas Clamore subito tollit.] Hanc lectionem retinimus, non displicebit tamen si quis ope veterum exemplarium scribere malit:

Hic aurículas

Clamorem subito tollit totis viribus.

10. Leonis afficiuntur horrendo impetu.] Legitur in quodam exemplari, affiguntur, quæ lectio verior videtur, quamquam primam retinuerim, quia locum Phædri non obscurat.

15. Simili fuisset in metu.] Exemplar Da-

nielis habet simili fuisset metu, & sensui Phædri meo judicio accommodatius. Videtur Fabro ratio carminis postulare fuisset similiter, cum legitur apud Plautum in Pœnulo, Quo genere gnata, qui parentes fuerint, pro fuerint. Idque à verbo suo, quod nec Virgilius ipse in Æneide refugit:

Tros Rutulusve fuit.

Format autem ex se, fuvvi, ad eundem ferme modum quo dicebatur, pluo, pluvi.

F A B U L A XII.

Utilissimum sæpe quod contemnitur.

CERVUS CORNIBUS IMPEDITUS.

Laudatis utiliora quæ contempseris
 Sæpè inveniri, hæc exerit narratio.
 ¶ Ad fontem Cervus quum bibisset, restitit,
 Et in liquore vidit effigiem suam.
 Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
 Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
 Venantium subito vocibus conterritus,
 Per campum fugere cœpit, & cursu levi
 Canes elusit: silva tum excepit ferum,

Hæc fabula ostendit illa quæ speravimus esse utiliora quam quæ laudavimus. Cum Cervus potasset, ad rivum substitit, & intuitus est suum simulacrum in aquis: Ibi stupens dum laudat cornua arborea, & damnat nimiam gracilitatem tibiarum, turbatus repente clamoribus venantium cœpit aufugere per agros, & fefellit canes celeri cursu. Tum subiit saltus,

A N N O T A T I O N E S.

2. Exerit.] Prodit & notum facit.

7. Venantium.] Ut Virgilius sæpe natantum pro natantium.

9. Elusit.] Elegantissimè dictum de illis flexibus, circuitibusq; implicitis, & in se redeuntibus quibus feræ insequentes canes elidunt. Vulgo Les mettent en défaut, Put'em to a fault.

Ferum.] Ferus pro fera usurpatur, ut apud Virgilium:

In latus inque feri.

Atque etiam apud Phædrum:

Tum gaudens ferus bobus quietis cœpit agere gratias.

in quibus retentis cornibus ramosis cœpit discerpi diris dentibus canum. Tunc fertur moriens misisse hanc vocem: O me miserum qui nunc tandem video quàm ea me iuraverint quæ contempseram, & quàm ea quæ laudaveram, mihi fuerint periculosa!

In qua retentis impeditus cornibus
Lacerari cœpit moribus sævis canum.
Tunc moriens, vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo
Ut illa mihi profuerint quæ despexeram,
Et quæ laudâram, quantū luctus habuerint! 15

F A B U L A XIII.

Laudatore nihil insidiosius.

V U L P E S & C O R V U S.

Qui latatur se laudari sermonibus fraudulentis, solvit ferme semper pœnas pœnitundine indecorâ. Cum Corvus sedens in arbore alta vellet comedere caseum raptum de fenestra; Vulpes hunc videns incipit loqui ita: O Corve, quanta est elegantia tuarum pennarum! Quantus te ore & corpore refers? Si tibi vox esset, fores prima ex alitibus! Verùm hic malè sanus volens ostendere vocem, demisit rostro caseum, quem Vulpes versipellis statim arripuit dente avido. Tunc stupidus Corvus delusus dedit gemitum. Hæc fabula probat quid possit ingenium, & sapientiam semper præstare virtuti.

QUI se laudari gaudet verbis subdolis
Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.
¶ Quum de fenestra Corvus raptum caseum
Comeſſe vellet, celsâ residens arbore,
Hunc vidit Vulpes, dehinc sic occœpit loqui: 5
O quis tuarum, Corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris?
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum, quem celeriter 10
Dolosa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.
Hâc re probatur quantum ingenium valet;
Virtute semper prævalet sapientia.

A N N O T A T I O N E S.

Ad hanc Fabulam Horatius:

Plerumque recoctus

Scriba ex quinq; viro Corvum deludet biantem.

2. Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.] Non abs re quibusdam rectius videtur, quod exemplar Danielis suggerit:

Serâ dant pœnas turpeis penitentiâ.

3. Quum de fenestra Corvus.] Huc pertinet Horatianum illud lib. 1. Epistol.

Sed tacitus pasci si posset Corvus, haberet

Plus dapis, & rixæ multo minus invidiæque.

8. Nulla ales.] Usitator est ales apud Poetas masculino genere, aliquando tamen & feminino legitur, ut in hoc loco.

12. Tunc Corvi deceptus stupor.] Tunc Corvus stupidus deceptus ingemuit. Sic Catullus:

Talis iste meus stupor, nihil videt, nihil audit,
Hic loquendi modus usitatissimus est apud antiquos, ut diximus ad Fabulam 11.

13.] *Quantum ingenium valet.*] Hic non necat more antiquo.

14. Virtute.] Id est, vi & fortitudine.

F A B U L A

FABULA XIV.

Fallax vulgi iudicium.

EX SUTORE MEDICUS.

Malus quum Sutor inopiâ deperditus,
 Medicinam ignoto facere cœpisset loco,
 Et venditaret falso antidotum nomine,
 Verbosis adquisivit sibi famam strophis.
 Hic quum jaceret morbo confectus gravi, 5
 Rex urbis, ejus experiendi gratiâ,
 Scyphum poposcit; fusâ dein simulans aquâ
 Antidoto miscere illius se toxicum,
 Hoc bibere jussit ipsum, posito præmio.
 Timore mortis ille tum confessus est,
 Non artis ullâ medicum se prudentiâ,
 Verùm stupore vulgi factum nobilem.
 Rex advocatâ concione hæc addidit:
 Quantæ putatis esse vos dementiæ,
 Qui capita vestra non dubitatis credere 10
 Cui calceandos nemo commisit pedes?
 ¶ Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
 Quorum stultitiâ quæstus impudentiæ est.

Cum Cerdo imperitus, oppressus
 paupertate, inceperet exercere me-
 dicinam in loco ubi non erat no-
 tus, atque venderet medicamen-
 tum pro vero antidoto, compara-
 vit sibi nomen præstigiis verbo-
 rum. Cum hic decumberet affec-
 tus morbo gravi, Rex civitatis
 exploraturus illius scientiam,
 petit calicem, in quem infundens
 aquam finxit se miscere venenum
 cum antidoto, deinde jussit ex-
 haurire propositâ mercede. Tum
 Sutor fassus est metu mortis, se
 non evasisse medicum ullâ arte
 & exercitatione, sed sibi acqui-
 sisse hanc famam inscientiâ
 vulgi. Rex vocatis civibus sic ar-
 guebat: Quantæ existimatis vos
 esse stultitiâ, qui non timetis com-
 mittere illi vitam vestram, cui
 nullus credidit pedes calceis indu-
 endos? Affirmaverim verè hoc
 spectare ad illos quorum audacia
 facit rem ex fatuitate multitudinis.

ANNOTATIONES.

2. *Ignoto loco.*] Peregrino in loco, ubi eum nemo noverat.

4. *Verbosis strophis.*] Id est, laqueis verbo-
 rum. Metaphora. Strophæ enim propriè laquei
 sunt, decipiendis & captandis feris aptæ, à
 στρόφω, verto.

6. *Rex urbis.*] Qui summam tenet & regit
 in Urbe. Atque sic antiquitùs vocabantur
 singularum urbium Rectores.

15. *Capita vestra.*] Cum caput sit præcipua

corporis pars, usitatissimum est apud Ciceronem,
 ut vox illa usurpetur pro vita. Elegantissimè
 autem hoc loco usurpatur propter sequentem
 vocem, *pedes*, augetque dicti acrimoniam, ex
 oppositione. Capiti enim opponit pedes.

18. *Quorum stultitiâ quæstus impudentiæ
 est.*] Id est, qui ita fatui sunt, ut quæstus ad
 impudentes devolet; vel, ut iis sit quæstus,
 qui gnæviter impudentes sunt. Ita Georgius
 Grævius.

FABULA XV.

Pauper dominum non sortem mutat.

ASINUS EGREGIE CORDATUS.

In mutatione imperii, inopes mutant sæpius nihil aliud, nisi nomen sui domini. Hæc parva fabula exerit illud esse certum. Senex pavidus pascebat Asinum in prato. Ille conterritus adventu repentino hostium hortabatur Asinum ad fugam, ne caperentur. Verum hic gradiens lentè: Die amasbo, num credis victorem mihi datum binas clitellas? Senex negavit id facturum? Quid meâ igitur interest cuius sim, cum debeam semper ferre meas clitellas?

IN principatu commutando, sæpius Nil præter domini nomen mutant pauperes. Id esse verum parva hæc fabella indicat.
¶ Asellum in prato timidus pascebat senex;
Is hostium clamore subito territus
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: Quæso num binas mihi Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit: Ergo, quid refert meâ Cui serviam, clitellas dum portem meas? 10

ANNOTATIONES.

1. In principatu commutando.] Elegans in hanc fabulam exemplum politicum legere est apud Tacitum; ubi dicit Augustum, licet mutato imperio, eadem magistratuum vocabula retinuisse, *Ne dimissis, inquit, quidem finem esse*

militiæ, sed apud vexillum retentos, alio vocabulo eosdem labores perferre.

2. Clitellas.] Clitellæ sunt instrumenta lignea in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur Asinis.

FABULA XVI.

Fidejussorem infidum cave.

OVIS & CERVUS.

Cum fraudator se obstringit malo priore, capit facere malum, non absolvere negotium. Cervus petebat ab ove modium frumenti sponso lupi; sed hæc pratimens fraudem dixit, Lupus solet semper subripere & secedere. Tu vero, O Cerve, soles abire ex oculis summa velocitate; ubi vos quæram eum dies aderit præstituta solutioni?

FRaudator nomen quum locat sponso im-
(probo,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.
¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo sponfore; at illa præmetuens dolum;
Rapere atque abire semper adsuevit Lupus: 5
Tu de conspectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram quum dies advenerit?

ANNOTATIONES.

1. Fraudator.] Qui in fraudem creditorum & eorum fraudandorum causâ quid fecit, gessitve, fraudator dicitur.

Sponfore improbo.] Non locuplete, qui non est solvendo.

2. Non rem expedire, sed mala videre expetit.] Sensus istius versus est subobscurus, aliud enim significat quàm verba sonant. Talis enim est: Non sincere agere, sed aliquod architectari malum vult.

FABULA

FABULA XVII.

Calumniatorem sua pœna manet.

OVIS, CANIS, & LUPUS.

Solent mendaces luere pœnas malefici.

¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis
 Quem commodasse panem se contenderet;
 Lupus citatus testis, non unum modò,
 Deberi dixit, verum affirmavit decem. 5
 Ovis damnata falso testimonio,
 Quod non debebat, solvit. Post paucos dies
 Ovis jacentem in fovea conspexit Lupum:
 Hæc (inquit) merces fraudis à superis datur.

Fraudulenti solent dare pœnas mendacii. Cum Canis sycophanta repeteret ob Ove panem quem affirmabat se illi dedisse servandum; Lupus vocatus in testem asseveravit non deberi solum unum panem, verum decem. Ovis condemnata hac affirmatione mendacii, representavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus, ovis vidit lupum prostratum in fovea. Dii, inquit, rependunt hoc præmium maleficii.

FABULA XVIII.

Horret quisque adire locum ubi læsus est.

MULIER PARTURIENS.

Nemo libenter recolit, quæ læsit, locum.

¶ Instante partu mulier, peractis mensibus,
 Humo jacebat flebiles gemitus ciens.
 Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,
 Onus naturæ melius quo deponeret. 5
 Minimè, inquit, illo posse confido loco
 Malum finiri, quo conceptum est initio.

Nullus revivit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto suo tempore recumbebat humi edens graves gemitus. Maritus ipsam monuit ut reponeret corpus cubili quod abjiceret commodius pondus naturæ. Nullatenus, inquit, existimo malum posse auferri ibi ubi primo contractum est.

ANNOTATIONES.

2. *Peractis mensibus.*] Novem scilicet, ad solutionem partus requisitis in muliere.

3. *Homo.*] Pro humi. Ita Ovidius: *Sedit humo nudâ.*

FABULA XIX.

Omnem aditum malis præcludito.

CANIS PARTURIENS.

Habent infidias hominis blanditiæ mali,

Quas ut vitemus, versus subjecti monent.

¶ Canis parturiens, quum rogasset alteram,
 Ut foetum in ejus tugurio deponeret,
 Facile impetravit; dein reposcenti locum, 5

Blanditiæ improbi hominis sunt plenæ infidiarum. Versus consequentes nos docent illas fugere. Cum canis instante partu petisset ab alia, ut ederet catulos in ipsius casa, exoravit facile: Deinde cum alia reposceret sedem,

adhibuit preces, rogans breve
tempus dum posset abigere catulos
robustiores. Hoc etiam finito cœpit
postulare vehementius tugurium:
Cedam, inquit, tibi illud, si
potueris esse par resistendo mihi
& meis catulis.

Preces admovit: tempus exorans breve
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumpto, flagitare validiùs
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par (inquit) esse potueris, cedam loco.

10

FABULA XX.

Stultitia plerumque exitio est.

CANES FAMELICI.

Susceptum ridiculum non modo
est irritum, verum etiam ducit
homines in ruinam. Canes aspex-
erunt in imo fluenti corium demer-
sum, & cœperunt haurire aquam,
ut illud eductum possent comedere
faciliùs; sed disrupti perierunt,
priusquam perficerent quod conati
erant.

Stultum consilium non modo effectû caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat,
¶ Corium depressû in fluvio vidêrunt canes:
Id ut comesse extractum possent faciliùs,
Aquam cœpêre bibere, sed rupti priùs,
Periêre, quam quod petierant, contingerent.

5

ANNOTATIONES.

6. Contingerent.] Id est, Attingerent. Ut
Virgilius:

Funemque manu contingere gaudent.

FABULA XXI.

Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est.

LEO SENIO CONFECTUS.

Qui dejectus est de veteri bo-
nore, est derisui in tanta calami-
nate, etiam inertibus. Cum Leo
confectus etate, & destitutus ro-
bore jaceret expirans; Aper sa-
vis dentibus accurrit ad illum,
& ultus est antiquas injurias
plogis; Quin & statim taurûs in-
sensus transverberat illum suis
cornibus. Ut Asinus conspexit
vulnerari sine periculo Leonem,
comminuit ipsi caput pedibus.

Quicumque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.

¶ Defectus annis & desertus viribus
Leo quum jaceret spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus ut vidit ferum
Impunè lædi, calcibus frontem exterit.

5

ANNOTATIONES.

3. Defectus annis.] Qui deficiebat propter
annos.

Desertus viribus.] Id est, à viribus. Ellipsis
præpositionis à.

5. Fulmineis dentibus.] Qui instar Fulminis

sternunt & proterunt obvia quæque. Unde
Ovidius:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus a-
pri. Et

Fulmineo celeres dissipat ore Canes.

At

At ille expirans: Fortes indignè tuli
Mihi insultare; te naturæ dedecus.
Quod ferre cogor, certè bis videor mori.

10 | At leo trabens extremum spiri-
tum; Indignatus sum, ait, feras
generosas mihi intulisse contuma-
liam: Quod autem cogor te susti-
nere opprobrium naturæ, sanè videor bis perire.

ANNOTATIONES.

12. *Bis videor mori.*] Semel apri dentibus,
& iterum per infamiam; cum bona fama sit
veluti altera vita, infame quid est vinci ab ig-
navo, gloriosum verò à forti; unde Virgilius:

— *Æneæ magni dextrâ cadis.*

Et Ovidius:

*Quisquis es, ô Furvenis, dixit, solamen habeto
Mortis, ab Æmonio quod sis jugulatus Achille.*

FABULA XXII.

Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat id gratiæ apponi
sibi.

MUSTELA & HOMO.

Mustela ab homine presa quum instantem
(necem

Effugere vellet: Quæso (inquit) parcas mihi,
Quæ tibi molestis muribus purgo domum.

Respondit ille: Faceres si causâ meâ,
Gratum esset, & dedissem veniam supplici: 5

Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,

Quæ sunt rosuri, simul & ipsos devores,

Noli imputare vanum beneficium mihi.

Atque ita locutus improbam letho dedit.

Hoc in se dictum debent illi agnoscere, 10

Quorum privata servit utilitas sibi,

Et meritum inane jactant imprudentibus.

Cum Mustela capta ab homine
vellet vitare mortem imminen-
tem; te oro, ait, ignoscas mihi quæ
libero tuas ædes muribus tibi in-
commodis. Ille retulit; si præs-
tes id meâ causâ, hoc gratiæ ap-
ponerem tibi, & exorares quod à
me petis suppliciter: Verum quia
insequeris mures, quo rodas quæ
sunt rosuri, & quo simul eos devo-
res, noli mihi expensum ferre sal-
sum officium. Et sic satius dedit
neci hanc malignam. Hi debent
sateri illam fabulam sibi scriptam,
qui dum student propriæ utilitati,
imputant vanum beneficium in-
cantis & minime advertentibus.

ANNOTATIONES.

3. *Molestis muribus purgo domum.*] Ita Pal-
ladius de Mustela.

Mordaces morsu soliti consumere mures,

Invisum & domibus perdere dente genus.

6. *Reliquiis, Quæ sunt rosuri.*] Reliquium,
& in pluralia Reliquia, etiam neutro genere à
Latinis dicuntur, ut *Alimonium, Deliquium.*
Plautus *Reliquia* in neutro usurpavit in milite
glorioso.

At pedites tibi reliquia erant, si viverent.

8. *Imputare beneficium.*] Non est hoc loco,

acceptum referre beneficium, sed collatum
alicui. Phrasis Senecæ & Plinio, potius quàm
Ciceroni, usitata.

12. *Et meritum inane jactant imprudenti-
bus.*] Illud ipsum est quod dicit Terentius:
Ego, Cbarine, neutiquam officium liberi esse
hominis puto, Cum is nil promereat, postulare
id gratiæ apponi sibi.

Id suprà rotundissimè dixit Phædrus. Vanum
beneficium cuiuspiam imputare.

F A B U L A XXIII.

Suspecta malorum beneficia.

CANIS FIDELIS.

Beneficus subito placet imprudentibus, sed fruit inanes insidias prudentibus. Cum fur nocturnus porrenisset panem Cani, volens experiri num posset capi oblata offa. Heus, ait Canis, vis mihi detinere linguam ne latrem pro bonis beri mei? Erras plurimum; namque tua liberalitas repentina me monet ut vigilem, ne facias tuam rem meâ negligentia.

R Epente liberalis stultis gratus est,
Verum peritis irritos tendit dolos.

¶ Nocturnus quum fur panem misisset Cani,
Objecto tentans an cibo posset capi:
Heus (inquit) linguam vis meam præcludere, 5
Ne latrem pro re domini? multum falleris.
Namque ista subita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

A N N O T A T I O N E S.

6. Pro re domini.] Rei appellatio generalis | possidet. Sic Terentius, *Ad rem nostram sumus*
est, & extenditur ad omnia bona quæ quis | attentiores.

F A B U L A XXIV.

Potentes ne tentes æmulari.

R A N A R U P T A.

Dum pauper studet imitari divitem, perit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo prato, & mota invidia ob tantam ipsius magnitudinem, disendit cutem rugosam. Tum petit à natis suis, num esset major bove? Hi negarunt. Inflavit iterum pellem conatu validiori, & similiter interrogavit quisnam esset amplior? Responderunt, bovem. Tandem succensens, dum conatur se magis ac magis intendere, disrupta perit.

I Nops potentem dum vult imitari, perit.
¶ In prato quodam Rana conspexit Bovem,
Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
Interrogavit, an Bove esset latior? 5
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Majore nisu, & simili quæsit modo,
Quis major esset? illi dixerunt, Bovem.
Novissimè indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto jacuit corpore. 10

A N N O T A T I O N E S.

Hanc attigit fabulam Horatius, lib. 2. Satyr. 3.

— Illa rogare:
Quantane? num tandem, se inflans, sic magna
fuisse?

Major dimidio: nam tanto? cum magis atque
Se magis inflarat: Non si te ruperis, inquit,
Par eris, —

FABULA XXV.

Rete ne tendas Accipitri & Milvio.

CANIS & CROCODILUS.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.

¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodillis ne rapiantur, traditum est.
Igitur quum currens bibere cœpisset Canis, 5
Sic Crocodilus: Quamlibet lambe otio,
Noli vereri: at ille; Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

*Qui dant perversa consilia vi-
ris prudentibus, & abutuntur
operam, & se prebent ridiculos.
Ferunt Canes in fluvio Nilo bibere
currendo, ne devorentur à Croco-
dillis. Cum ergo Canis quidam
cœpisset lambere currens, ita Cro-
codilus ad eum; bibe quantum-
vis otiose, nihil time: At Canis;
facerem equidem, nisi nossem te
esse avidum meæ carnis.*

ANNOTATIONES.

3. *Canes currentes bibere in Nilo.* [Sic Plinius, lib. 8. *Certum est, inquit, juxta Nilum annem Canes currentes lambere, ne Crocodilorum aviditati occasionem præbeant, Unde natum Proverbium, Tanquam Canis à Nilo.*

Nilo.] Nilus fluvius Africæ maximus & notissimus. Credidè antiqui Nilum fuisse unum è Brachis Gehonis, ut legere est apud varios Autores, præsertim apud Lucanum lib. decimo, in quo Sacerdotes Ægyptii inducuntur ad ipsum referentes inter epulas, precibus ipsius Cæsaris. Verum hodiè compertum est, ut patet ex Historia Africæ de Marmol, & dissertatione Isaaci Vossii de Nili origine, hunc oriri ex duobus fontibus in Æthiopia superiori,

& in regno Abyssenorum, in terra Sachala, inter montes excelsos, qui siti sunt ultra Tropicum Cancræ, duodecim circiter gradibus citra Æquatorem. Augetur vero Nilus solutis nivibus, & imbris assiduus qui multi sunt in Æthiopia mense Maio: non exundat tamen nisi decimo quinto Junii, propter longum iter, quod excurrere debent illæ aquæ antequam ad Ægyptum usque perveniant, testimonio Abyssenorum.

4. *Crocodilus.*] Crocodilus Ægypti animal quadrupes. Nascitur ex ovo magnitudine ovi anserini. Cætera quæ de ipso narrantur, sunt passim obvia.

FABULA XXVI.

Par pari refertur.

VULPES & CICONIA.

Nulli nocendum: si quis verò læserit,
Multandum simili jure fabella admonet.

¶ Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitasse, & illi in patina liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia:

*Nemo lædendus; si quis vero
nocuerit alicui, fabula docet puniendum pari modo. Ferunt Vulpem prius vocasse Ciconiam ad prandium, & ipsi apposuisse sorbitiunculam fluidam in vase, quam Ciconia famelica nequivit gustare ullaatenus.*

ANNOTATIONES.

2. *Multandum simul jure.*] Id est, penâ talionis, Unde Cicero: *Quis aspernabitur*

idem jus dici sibi, quod ipse aliis dicit, vel dici efficit.

Hæc cum invitasset vicissim Vulpem ad cœnam, ipsi anteposuit lagenam refertam cibo comminuto, in quam immittens collum, repletur ipsa, & cruciat convivam fame: Quæ cum lingeret incassum oras amphoræ, cognovimus advenam avem sic locutum: Quilibet debet repræsentare libenter in se exemplum quod dedit.

Quæ Vulpem quum revocasset, intrito cibo Plenam lagenam posuit: huic rostrum inferens Satiatur ipsa, & torquet convivam fame: Quæ quum lagenæ frustra collum lamberet, 10 Peregrinam sic locutam volucrem accepimus: Sua quisque exemplo debet æquo animo pati.

A N N O T A T I O N E S.

8. Plenam lagenam posuit.] Lagenæ usitatè dicitur. Tamen in vetere marmore legitur Laguna. M. Ulpio Aug. lib. Phœdimo Divi Trajani Aug. à potione & Laguna. Rigaltius vult legi in veteribus libris, Lagona. Sed id

factum est, ut in aliis nominibus Græcis in quibus v vertitur in o. Ita ex *νύξ*, *nox*.

11. Peregrina volucris.] Sic vocat Ciconiam, quæ, teste Petronio, est hospita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

F A B U L A XXVII.

Avarus suus sibi carnifex est.

CANIS, THESAURUS, & VULTURIUS.

Hoc argumentum potest esse congruens avaris, & illis qui, editi licet humili fortunâ, ambiunt tamen nominari divites. Canis effodiendo cadaver humanum, reperit thesaurum. Et quia offendit deos Manes, immissa est ipsi fames auri, ut lucret pœnas sanctæ religioni violatæ. Dum ergo incubat auro, immemor ciborum, enectus est fame. Super quem vultur sedens dicitur protulisse hæc verba: Justè periisti, ô Canis, qui natus in compitis, & nutritus sordibus, appetivisti derepente divitias regum.

Hæc res avaris esse conveniens potest, Et qui, humiles nati, dici locupletes student. ¶ Humana effodiens ossa, thesaurum Canis Invenit: &, violavit quia Manes Deos, Injecta est illi divitiarum cupiditas, 5 Pœnas ut sanctæ religioni penderet. Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi Fame est consumptus: quem stans Vulturius super Fertur locutus: O Canis, meritò jaces, Qui concupisti subitò regales opes, 10 Trivio conceptus, & educatus stercore.

A N N O T A T I O N E S.

4. Violavit quia Manes deos. Dii Manes erant dii inferorum, ut quidam existimant, quibus fiebant sacra, ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuisse animas separatas à corpore. Unde videmus vetusta sepulchrorum monumenta diis manibus esse inscripta. Sunt etiam qui dicunt eisdem esse quos vetustas Genios appellavit, qui ne ipsa quidem mortua corpora deserant, sepulchrisque inhabitent. Piaculum erat antiquitus vim inferre manibus mortuorum.

6. Pœnas ut sanctæ religioni penderet.] Id est, violatæ religioni sepulchrorum. Antiquitus enim grande erat piaculum violare religionem sepulchrorum, & sævire in mortuos. Ita Cicero de legibus, *Deorum Manium jura sancta sunt*. Et Virgilius 3 Æneid.

(sepulchræ; Quid miserum, Ænea, laceras? jam parce Parce pias scelerare manes.

F A B U L A

F A B U L A XXVIII.

Ne magnus tenuem despicio.

V U L P E S & A Q U I L A.

Q Uamvis sublimes debent humiles metuere :
Vindicta docili quia patet solertiæ.

¶ Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit :
Nidóque posuit pullis, escam ut carperent :
Hanc persecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miseræ luctum importaret sibi.
Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,
Totâmq; flammis arborem circumdedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
Aquila, ut periculo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

Quantumvis potentes debent
extimescere abjectos, quia ultio-
nis fit copia quibus est solertia do-
cilis. Aquila rapuit quondam na-
tos Vulpis, & abscondit cubili in
escam suorum catulorum. Vulpes
genitrix hanc infecuta cepit
precari, ne inferret sibi infelicit-
tatum dolorem. Aquila sprexit
secura quippe situ loci. Vulpes
abstulit ab altari torrem accen-
sum, & circumcinxit totam ar-
borem ignibus, addens dolori ini-
micæ periculum prolis amittendæ.
Aquila supplex reddidit Vulpi
natos salvos, ut liberaret suos
catulos à periculo mortis.

A N N O T A T I O N E S.

8. *Ardentem facem.* Non est otiosum epi-
thetum. Fax enim nihil aliud est quam fustis
incisus, & ita comparatus ut flammam, si ita
usus postulet, conciperet. Sic Virgilius :

Ferroque faces inspicat acuto.
10. *Damno sanguinis.* Id est, natorum
periculo. Ita Venus, apud Virgilium, vocat
Æneam : Sanguis meus.

F A B U L A XXIX.

Est cui magno constitit diciturum.

A S I N U S I R R I D E N S A P R U M.

P Lerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi distringunt alios contumeliâ,
Et sibi nocivum concitant periculum.

¶ Asellus Apro cum fuisset obviu :
Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur sic mentiri velit.
Asinus, demisso pene, si similem negas
Tibi me esse, certè simile est hoc rostro tuo.
Aper cum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram : & facilis vindicta est mihi,
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

Dum stolidi quærunt risum
inanem, ledunt persæpe alios
summâ injuriâ, sibi que parant
exitium nocivum. Cum Asellus
occurrisset Apro, dixit, Ave
Frater : Hic succensens rejicit
officium : petitque quare velit
mentiri ita ? — Cum sus
nemoris cultor pararet illum
afficere borrendo impetu, cobi-
buit iram, & dixit : mihi facile
est ulisci, verum nolo contami-
nari sanguine vili & abjecto.

F A B U L A

F A B U L A XXX:

Mala publica in plebem recidunt.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

Parvi sunt in periculo ubi mag-
mates decertant. Rana videns è
palude certamen Taurorum. Heu,
inquit, quanta nobis ruina para-
tur! Altera percontante quare
loqueretur illud, cum illi contem-
derent inter se uter pecori impe-
raret, & boves viverent vitam lon-
ge aliam ab ipsis. Gens est, inquit,
sejuncta à nobis, & genus sepa-
ratum; sed qui aufugerit, ejus
imperio sylvarum, in latebras
properabit paludis, & proterens nos
opprimit pedibus duris. Sic eorum
rabies spectat ad nostram salutem.

HUMILES laborant, ubi potentes dissident.

¶ Rana in palude pugnam Taurorum in-
Heu quanta nobis instat perniciēs! ait. (tuens;
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu quum illi certarent gregis, 5
Longèque ab illis degerent vitam boves:
Natio, ait, separata, ac diversum est genus;
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta venient latibula,
Et proculcatas obteret duro pede: 10
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

A N N O T A T I O N E S.

1. Humiles laborant, ubi potentes dissident.
Ad id Horatius appositè:

Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.
11. Ita.] Hoc modo, hac ratione.

F A B U L A XXXI.

Cui fidas, vide.

MILVIUS & COLUMBÆ.

Qui se credit defendendum
a malo homini, dum inlclamat opem,
reperit perniciem. Cum Columbæ
sæpe vitassent Milvium, & se e-
ripuissent è morte perniciatè a-
larum. Rapax ille recurrit ad do-
lum, & circumvenit tali fallacia
genus imballo. Cur trahitis poti-
us vitam anxiam, quàm eligatis
me in regem inito fœdere, ut vos
reddam securas ab omni contu-
melia. Hæc nimium credulæ sese
indunt Milvio, qui potius regno
cupit pasci singulis, & exercere
principatum diris unguibus. Tunc
una superstes ait, punimur jussu.

QUI se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

¶ Columbæ sæpè quum fugissent Milvium,
Et celeritate pennæ vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam: 5
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare sollicitum potiùs ævum ducitis,
Quàm regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præstem injuriâ?
Illæ credentes tradunt sese Milvio, 10
Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas,
Et exercere imperium sævis unguibus.
De reliquis tunc una: Meritò plectimur.

A N N O T A T I O N E S.

11. Vesci singulas.] Pro singulis. Ita Vir-
gilius: Quid puer Aescanius! Superatne &
vescitur auras.

Saltem ut in antiquissimis libris legitur sin-

gulas, non omnes, collective, vox illa sumitur,
sed quod Gallicè dicimus, *Les uns après les
autres.* Ang. One after another, Id est,
Liviano more. Alias post alias.

E X P L I C I T L I B E R P R I M U S.

Solebant veteres in fine librorum scribere
explicit, ut significarent librum absolutum.
Unde Hieronymus ad Marcellam: Solemus

completis opusculis ad distinctionem rei alio-
rius sequentis medium interponere, explicit,
aut feliciter explicit.

PHÆDRIFABULARUM

LIB. II.

PROLOGUS.

Exemplis continetur Æsopi genus, [tur,
Nec aliud quicquā per fabellas quæri-
Quām corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.
Quicumque fuerit ergo narrandi locus, 5
Dum capiat aurem & servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni curā morem servabo Senis :
Sed si libuerit aliquid interponere
Dictorum, sensūs ut delectet varietas, 10
Bonas in partes (lector) accipias velim.
Sic ista tibi rependet brevitās gratiam,
Cujus verbosa nē sit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas ;
Modestis etiam offerre quod non petierint. 15

INTERPRETATIO.

Ratio scribendi Æsopi constat
exemplis, neque intenditur aliud
quicquam per fabulas, nisi ut vi-
tia hominum emendentur, &
ut accurata diligentia excitetur.
Quacunque igitur occurrerit oc-
casio narrandi, dum teneat auris
& sequatur suum consilium, aspi-
citur rebus ipsis, non nomine au-
toris. Certē sequar omni industria
consuetudinem senis Æsopi ; ve-
rū si mihi videbitur inferere a-
liquid jocorum, ut diversitas sen-
sus magis placeat velim, lector, a-
qui bonique consulas. Sic brevitās
compensabit hanc gratiam, cuja
ne sit laus verbosior, vide cur de-
beas denegare avidis, & dare ultra
modestis quod non postulaverint.

ANNOTATIONES.

1. *Æsopi genus.*] Perperam quidam intelli-
gunt Prosopiam Æsopi. Nihil enim aliud intel-
ligit hoc loco Phædrus, nisi eam scribendi ra-
tionem qua usus est Æsopus in scribendis fa-
bulis. Ita in Prologo lib. 4. Et etiam alio loco :
Usus vetusto genere, sed rebus novis
Nunc fabularum cur sit inventum genus.

Quemadmodum apud Terentium :

Olim isti fuit genere quondam quæsti apud
seculum prius.

Cæterum istud continetur, nihil aliud est quam
constat. Cicero, *Dii non venis, & nervis, &*
offibus continentur, id est, constant.

FABULA

F A B U L A I.

Sunt etiam sua præmia laudi.

L E O S A P I E N S.

Leo sedebat super Juvenum
jacentem. Prædo supervenit pe-
tens partem. Concederem, ait, ni
consuevisses rapere, & repulit
hunc malum hominem. Fortuito
verò innocens viator venit eodem,
& viso Leone, regressus est. Cui
mitis ille dixit: Nihil est quod
reformides, sume confidenter par-
tem debitam tuæ modestiæ. Tum
separato tergo, Leo immisit se
in sylvas, ut accessus pateret via-
tori. Exemplum illustre omnino,
& dignum laude; sed aviditas
habendi dat divitias, pudor
verò & modestia paupertatem.

Super Juvenum stabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem postulans:
Darem (inquit) nisi soleres per te sumere:
Et improbum ejicit. Fortè innoxius
Viator est deductus in eundem locum, 5
Feròque viso retulit retrò pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait:
Et quæ debetur pars tuæ modestiæ
Audacter tolle. Tunc diviso tergo,
Silvas petivit, homini ut accessum daret. 10
Exemplum egregium prorsus & laudabile,
Verum est aviditas dives, & pauper pudor.

A N N O T A T I O N E S.

6. Retulit retro.] Pleonasmus. Poterat
enim oratio carere istâ voculâ retro, sed e-
jusmodi Pleonasmî nonnihil habent elegan-

tiæ. Ita Terentius: *Ante præscisse. Ita sub-
tristis aliquantulum, &c.*

F A B U L A II.

Simile simili gaudet.

R E P E N T E C A L V U S.

Docemur exemplis homines
quomodocunque expilari à mu-
lieribus, sive illum ament, sive
amentur ab illo. Quædam sæ-
mina callida dissimulabat annos
evidam homini provectæ ætatis,
regens illos eleganti cultu. Illius
etiam animus detinebatur amore
pulchræ adolescentiæ. Dum am-
bæ mulieres affectant esse similes
ipsi, cæperunt invicem seligere
crines homini. Hic cum crederet
se ornari studio mulierum, evasit
calvus subito; nam puella exem-
erat omnes capillos albos, anus ve-
rò nigros.

A Foeminis utcunque spoliari viros, (mus.
Ament, amentur, nempe exemplis disci-
¶ Ætatis mediæ cuidam, mulier non rudis
gebat annos, celans elegantiam;
Animosque ejusdem pulcra juvenis ceperat. 5
Ambæ videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpère invicem.
Quum se putaret pingi curâ mulierum,
Calvus repente factus est, nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

A N N O T A T I O N E S.

6. Dum videri volunt illi pares.] Ætate aut
annis. Oderat enim juvenis capillos albos,

ut pòte senescitis & decrepitæ ætatis indicia;
anus verò nigros, qui sibi non conveniebant.

F A B U L A

F A B U L A III.

Impunitas peccandi illecebra.

HOMO & CANIS.

L Aceratus quidam morfu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem immisit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, nè nos vivos devorent,
Quum scierint esse tale culpæ præmium.
¶ Successus improborum plures allicit.

Quidam lesus dente Canis acris, projecit ipsi improbo panemmersum suo sanguine, quia acceperat id cedere pro remedio vulneris. Tum Æsopus locutus est sic; noli facere hoc in conspectu multorum Canum, ne nos discerpant vivos, cum viderint se donari tali præmio, ob culpam. Successus malorum attrahit multos.

A N N O T A T I O N E S.

1. *Vehementis.*] Vox dissyllaba in hoc loco, | *Vebemens & liquidus puroque similimus amni.*
ut apud Horatium: | 6. *Scierint.*] Pro *sciverint*.

F A B U L A IV.

Vir dolosus seges est mali.

AQUILA, FELIS, & APER.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat:
Felis cavernam nacta, in mediâ pepererat:
Sus nemoris cultrix foetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Felis contubernium
Fraude & scelestâ sic evertit malitiâ.
Ad nidum scandit volucris: Pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan & miseræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
Ut nostrâ in plano facilè progeniem opprimat.
Terrore effuso, & perturbatis sensibus, II

Aquila posuerat nidum in alta quercu. Felis, reperta Cavum, partum ediderat in media quercu. Sus incola sylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Felis turbavit hanc sodalitatem fortuitam dolo, & sceleratâ malignitate. Repit ad nidum Aquilæ: Tibi, inquit, struitur exitium; quin & forte mihi infelici; nam Aper dolosus, quem cernis quotidie fodere terram, vult eruere quercum ut devoret facilè nostros catulos humi dejectos; ita immisso terrore, & commotis animis,

A N N O T A T I O N E S.

4. *Contubernium.*] Vocabulum militare, manipulum enim militum significat, teste Vegetio, qui Centurias in Contubernia divisas fuisse scribit; ut decem militibus sub uno papilione degentibus, unus quasi præesset Decanus, qui caput Contubernii nominabatur. Unde Commilitones & Contubernales dicuntur, à communibus tabernaculis.

8. *Quotidie.*] Secunda syllaba in hac voce brevis est, aliquando etiamnum longa. Ita

Terent.

Verum ubi videbit tantos tibi sumptus domi Quotidianos fieri, nec fieri modum.

9. *Insidiosum Aprum.*] Difficultas esse potest cur dicit Aprum insidiosum, & non insidiosam in fœminino, cum sermo sit de Sue fœmina; Certe error inest, nisi velis Aprum esse ex eodem genere animalium quod vocant Epicænum.

10. *In plano.*] Humi strata nostra proles, quercu everfa,

Direpit

scandit ad sedem suis setigeræ :
Nati tui versantur grandi in dis-
crimine. Nam simul atque iue-
ris ad pabulum cum turba tenel-
la, Aquila in procinctu est ad
tibi rapiendas fuculas. Postquam
ergo permiscuit terrore hunc lo-
cum, infidosi abdidit sese caver-
nâ securi. Inde exiens noctu sus-
pento gradu, ubi se ingurgitavit
cibis & suorum catulos, fingens ti-
morem, circumspicit toto die. A-
quila timens periculum, desidet
arbore. Aper fugiens perniciem,
non se proripit foras. Quid plura ?
perierunt fame cum suis, & de-
derunt magnum convivium na-
tis felis. Credulitas stolidâ mo-
netur hac apologo quantum mali
vir fallax inferat.

Direpit ad cubile fetosæ suis ;
Magno (inquit) in periculo sunt nati tui.
Nam simul exieris passum, cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi. 15
Hunc quoque timorem postquam complevit
Dolosa tuto condidit se cavo. (locum,
Inde evagata noctu suspento pede,
Ubi escâ se replevit & prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die. 20
Ruinam metuens Aquila ramis desidet ;
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa ? inediâ sunt consumti cum suis,
Felisque catulis largâ præbuerunt dapem. (mali,
¶ Quantum homo bilinguis sæpe concinnet
Documentum habere stulta credulitas potest. 26

A N N O T A T I O N E S.

14. Nam simul exieris.] Nam simul atque
exieris.

25. Homo bilinguis.] Qui dolose & fraudu-

lenter agit. Unde Virgilius vocat Tyrios Bi-
lingues, haud fidei servantissimos.

F A B U L A V.

Ne quid nimis.

C Æ S A R ad A T R I E N S E M.

Est Romæ genus Ardelionum
oberrans sollicitè, inquiet in quie-
te, anhelans incassum, plura
faciendo faciens nihil, sibi que
importunum, & invisum ceteris.
Mens est mihi hoc corrigere, mo-
do tamen valeam, verâ historiâ ;
operæ pretium est illam ausculta-
re. Cum Tiberius Cæsar pro-
fectus Neapolim venisset in suam
villam Misenensem,

EST Ardelionum quædam Romæ natio,
Trepidè concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & aliis odiosissima.
Hanc emendare, si tamen possum, volo 5
Verâ fabellâ : pretium est operæ attendere.
Cæsar Tiberius quum, petens Neapolim,
In Misenensem villam venisset suam,

A N N O T A T I O N E S.

1. Ardelionum.] Hi vocantur homines qui
se negotiis omnibus immiscet, ab ardendo
dicti, quod pro festinando veteres usurparant.
Quamquam melius ab Ardea avi dicti Arde-
liones, quia avis hujus instar huc & illuc vo-
litant & circumcursant, dum omnibus se stu-
dent negotiis immiscere. Hoc genus hominum
describit Martialis tali Epigrammate :

Nil bene cum facis, facis attamen omnia belle,
Vis dicam qui sis ? magnus ex Ardelio.

6. Verâ fabellâ.] Fabula enim ad verum
vel falsum extenditur, ut supra ad prologum
libri primi annotavimus.

7. Neapolim.] Urbs Campaniæ maritima,
regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ cla-
rissima ; prius Parthenope dicta.

8. Misenensem villam.] Domus rustica. De
hac villa Misenenfi ita Tacitus : Mutatis sæ-
pius locis (Tiberius) tandem ad Promontorium
Miseni consedit in villa cujus Lucullus De-
minus fuerat. Est autem vicinum illud Pro-
montorium monti, Miseno dicto, à Miseno
socio Æneæ ibi sepulto. De quo Virgilius 6
Æneid.

Monte sub ætherio qui nunc Misenus ab illo
Dicitur.

Quæ

Quæ monte summo posita Luculli manu,
 Prospektat Siculum & prospicit Tuscum mare,
 Ex alticinctis unus atrienfibus,
 Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
 Erat restricta, cirris dependentibus,
 Perambulante læta Domini viridaria,
 Alveolo cœpit ligneo conspergere
 Humum æstuantem, come officium jactitans:
 Sed deridetur: inde notis flexibus
 Præcurrit alium in Xystum, sedans pulverem.
 Agnoscit hominem Cæsar remque intelligit.
 Heus (inquit Dominus) ille enim vero adsilit.
 Tum sic jocata est tanti majestas Ducis:
 Multò majoris alapæ mecum veneunt.

quæ edificata à Lucullo in ver-
 tice montis spectat mare Siculum
 & aspicit mare Tuscum, unus
 11 servorum atrienfium altius cin-
 ctorum, cujus vestis colligabatur
 ab humeris linteo Pelusio, cirris
 defluentibus, demetiente vero vi-
 ridaria amœna, cœpit aspergere
 15 terram arefcentem vasculo ligneo,
 ostentans hoc officium urbanum;
 verum irridetur. Postea præver-
 tit Cæsarem in aliud ambula-
 crum divortii notis compescens
 pulverem. Tiberius sentit homi-
 nem & capit rem. Heus tu, ait
 Cæsar, hic statim occurrit. Tum
 princeps sic jocans, alapæ non
 venduntur apud me tam vilis præ-
 tio.

A N N O T A T I O N E S.

9. *Luculli manu.*] Quam posuerat Lucullus Pompeii & Ciceronis æqualis. Summus & fortunatissimus Romanorum legatus, qui duobus præliis vicit Mithridatem, & egit de illo Romæ triumphum. Postea, adjecta rerum publicarum cura genio indulgit, & posuit superba Palatia, ædesque magnificas, inter quas fuit illa Misenensis.

10. *Siculum.*] Subintellige mare, quod à Sicilia Cretam usque excurrit.

Tuscum.] Mare, vulgo, *Mer de Toscano* Ang. *The Gulf of Lions*. Quod non solum Hetruriam, sed & Latinum, & regnum Neapolitanum usque ad Fretum Siculum alluit.

11. *Ex alticinctis.*] Alticinctos pueros vocat Horatius servos Nasidieni, id est, strenuos & industrios, qui demissam vestem non gerebant, ne inter agendum impedirentur.

Atrienfibus servis.] Qui stabant in atrio domus, limenque custodiebant. Ab Atriorum tutela, Varrone teste, nomen habent servi Atrienfes. Fulvinus Ursinus suspicatur eosdem esse qui in inscriptionibus dicuntur, *Servi à*

Supellestili; quia nempe servaverint supellestilem convivalem, veteresque cœnarent in Atrio, hoc est prope Culinam, ut videre est ex verbis Servii in *Æneid.* 1. *Vocemque per ampla volutant Atria. Tangit, inquit, Romanorum morem; nam, ut ait Cato, in Atrio, & duobus ferculis epulabantur antiqui. Ibi etiam & pecunias habebant. Unde qui honoratiora servi erant, liminum custodes adhibebantur.*

12. *Linteo Pelusio.*] Pelusium erat ostium Nili & Civitas Ægypti feracissima lini, ex quo conficiebantur lineæ.

18. *Xystum.*] Locus erat deambulationi adornatus, confitis utrinque Platanis.

19. *Remque intelligit.*] Mentem & consilium Ardelionis, qui ambiret libertatem.

22. *Alapæ mecum veneunt.*] Id est, libertas carius emitur. Apud Veteres enim quando aliquem manumittebant, alapa percussam circumagebant, & liberum confirmabant apud Prætorem. De modo manumittendi passim, neque quicquam protritum magis,

F A B U L A VI.

Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat.

AQUILA, CORNIX & TESTUDO.

Contra potentes nemo est munitus fatis:
 Si verò accessit consiliator maleficus,
 Vi & nequitia quidquid oppugnant ruit.
 ¶ Aquila in sublime sustulit Testudinem.

Nullus est sat telus adversus potentiores. Quidquid violentia & malignitas impugnant, id perit, si consiliarius malignus supervenit. Aquila tulit Testudinem in altum.

Quæ

quæ cum se abscondisset testâ corneâ, neque posset ullatenus vulnerari abdita, Cornix intervenit per aërem & volitans prope: Sustulisti profectò escam opiparam tuis unguibus, verùm ni tibi ostendero quid oporteat te facere, fatigabis te frustra tanto onere. Promissâ parte monet, ut frangat corneam domum missam ab alto cælo supra rupem, quâ illisâ nutriatur escâ absque negotio. Aquila persuasa his verbis, obtemperavit monitori, & quoque partita est amplè cibum suæ præceptorici. Ita Testudo, quæ munita fuerat beneficio naturæ, inferior duobus perit fatis luctuoso.

Quæ quum abdidisset corneâ corpus domo, 5
Nec ullo pacto lædi posset condita,
Venit per auras Cornix, & propter volans:
Opimam sanè prædam rapuisti unguibus,
Sed nisi monstrâro quid sit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te lassabis pondere. 10
Promissâ parte, suadet ut scopulum super
Altis ab astris duram inlidat corticem,
Quâ comminutâ facile vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magistræ largè divisit dapem. 15
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere;
Impar duabus occidit tristi nece.

A N N O T A T I O N E S.

5. Corneâ domo.] Abusivè ponitur pro testa cornea, quâ Testudines muniuntur,

7. Propter volans.] Id est, juxta, ut apud Terentium, propter dormire.

F A B U L A VII.

Plura timenda divitibus.

M U L I & L A T R O N E S.

Duo Muli incedebant onustis oneribus; unus portabat corbes cum nummis. Alter saccos repletos multo hordeo. Primus dives suâ sarcinâ supereminens elato capite & agitans collo tintinnabulum argutum. Alius ita comes lentis & tranquillis passibus. Fures affiliunt repente ex insidiis, & inter stragem vulnerant Mulum ense, rapiunt pecuniam, nec curant hordeum nullius pretii. Cum ergo expilatus doleret suum infortunium; alter dixit: Lætor me neglectum, nihil enim perdidisti, neque accepi vulnus. Hoc exemplo egestas hominum secuta est, ingentes verò divitiarum patent multis discriminibus.

M U L I gravati sarcinis ibant duo;
Unus ferebat fiscos cum pecunia,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives celsâ cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum: 5
Comes quieto sequitur & placido gradu.
Subitò Latrones ex insidiis advolant,
Intérque cædem ferro Mulum trusitant.
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus quum fletet suos, 10
Equidem (inquit alter) me contemptum gaudeo,
Nam nil amisi, nec sum læsus vulnere.

Hoc Argumento tuta est hominum tenuitas,
Magno periculo sunt opes obnoxiae.

A N N O T A T I O N E S.

2. Fiscos.] Fiscus torbis erat vimineus in quo recondabant Romani pecuniam publicam & imperatoriam. Unde metaphoricè defumitur vox illa pro pecunia.

8. Ferro trusitant.] Locus vexatissimus; vulgo legebatur *trucidant*. Alii *trucidant*, unde *trusitant* posuit Rigaltius. Meursius maluit *tudinant*, ut sit à *tundendo*, quasi variis ictibus ferri tunderent cutem Muli, ne cum sarcina aufereret. Certe *trusitant* nullibi legitur

nisi in hoc Phædri loco. *Tudito* verò est vox nota apud Festum, & significationem habet accommodatam ad locum Phædri. *Trusito* posset esse verbum frequentativum a verbo *trudo*, unde *trusito*, sed illius significatio non convenit clarè sensui Phædri. Idcirco rejicio.

13. Tuta est hominum tenuitas.] Unde Salustius. *Egestas habetur facile sine damno*. Et Horatius: *Cantabit vacuus coram latrone viator*.

F A B U L A

F A B U L A VIII.

Plus videas tuis oculis quàm alienis.

CERVUS & BOVES.

Cervus nemorosus excitatus latibulis,
 Ut venatorum fugeret instantem necem,
 Cæco timore proximam villam petit,
 Et opportuno se Bovili condidit.
 Huic bos latenti: Quidnam voluisti tibi, 5
 Infelix ultrò qui ad necem cucurreris,
 Hominumque tecto spiritum commiseris?
 At ille supplex: Vos modò, inquit, parcite,
 Occasione rursus erumpam datâ.
 Spatium diei noctis excipiunt vices; 10
 Frondem bubulcus affert, nec ideo videt.
 Eunt subinde & redeunt omnes rustici,
 Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
 Nec ille quicquam sentit; tum gaudens ferus
 Bobus quietis agere cœpit gratias, 15
 Hospitium adverso quòd præstiterint tempore.
 Respondit unus: Salvum te cupimus quidem.
 Sed ille qui oculos centum habet, si venerit,
 Magno in periculo vita versatur tua.
 Hæc inter, ipse dominus à cœna redit: 20
 Et quia corruptos viderat nuper Boves,
 Accedit ad præsepe; cur frondis parum est?
 Stramenta defunt. Tollere hæc aranea
 Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
 Cervi quoque alta est conspicatus cornua, 25
 Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
 Prædamque tollit. ¶ Hæc significat fabula,
 Dominum videre plurimum in rebus suis.

Cervus excitatus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut se subduceret morti sibi imminente à venatoribus, & se occultavit in stabulo commodo. Bos dixit huic delitescenti: Quidnam proposuisti, miser, qui te objeceris ultrò morti, & credideris vitam ædibus hominum? Cui ille rogans; vos, inquit, ne lædite, me præcipiam iterum foras ubi se opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto; Bubulcus apportat frondes bobus, neque tamen animadvertit. Deinde omnes rustici eunt redeuntque; nullus videt. Quin & villicus venit, neque hic deprehendit quicquam. Tum cervus exultans cœpit babere gratiam bobus tacitis, quod illum exceperint hospitio, iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumem; sed si ille accesserit, cui sunt centum oculi, tua vita versabitur in summo discrimine. Dum hæc loqueretur, berus venit à cœna, & quoniam aspexit non ita pridem boves dejectos, subit bovine: Quare, ait, parum adeo frondium est? Paleæ non sufficiunt. Quantum operis est auferre has telas aranearum? Dum lustrat singula, videt elata cornua cervi, quem imperavit interficiendum accitis servis, & abstulit prædam. Ista fabula demonstrat dominum cernere multum in suis rebus.

A N N O T A T I O N E S.

2. *Ut venatorum fugeret necem.*] Scilicet à Venatoribus sibi inferendam. Ibi est ambiguitas, quia vox venatorum activè non passivè sumitur hoc loco.

3. *Cæco timore.*] Quia facit nos cæcos & imprudentes in rebus nostris.

5. *Voluisti tibi.*] Malum parare. Imitatio Virgiliana: *Eheu quid misero volui mihi.*

15. *Quietis bobus.*] Qui eum non prodiderant latitantem in stabulo.

16. *Hospitium adverso.*] Ita Cic. *Amicus certus in re incerta cernitur.* Et Plautus eum amicum pronunciat, qui in re dubia juvat. Unde Ovid.

Si fueris dives, multos numerabis amicos; Tempora si fuerint nubila, solus eris.

18. *Qui habet centum oculos.*] Nec famam aut Argum intellige, quibus Poetæ tribuunt centum oculos. Ibi est Periphrasis, ut heri curam & perspicaciam depingat. Dat enim centum oculos ut indicet Dominum esse oculatissimum. Unde Soc.

Ὅμῃ γὰρ δόμῳ νομίζω διασώζω παρῳίαν.
Namque lumen ædium puto heri præsentiam.

21. *Corruptos.*] Macilentos, macie perditos. Imitatio Græci sermonis.

23. *Aranea hæc.*] Adjectivè ibi sumitur, & subauditur texta aranea.

F A B U L A IX.

Epilogus.

INVIDIA VIRTUTUM COMES.

Athenienses erexerunt magnam statuam Æsopo, & posuerunt hunc servum in basi semper mansura, ut innotesceret omnibus pandi iter ad gloriam, neque concedi honores nobilitati, sed virtuti. — Quia alius præripuerat ne essem primus, curavi ne foret unicus scriptor Fabularum. Id non est invidere, sed amulari. Si verò Roma aspiraret meo labori, plures ipsi erunt autores, quos conferat cum Græcis autoribus. Si invidia voluerit carpere diligentiam, non ideo auferet tacitam cognitionem laudis mihi debitæ: Si noster labor devenit ad tuas aures, & si tua mens tangitur fabulis factis industriâ, illud bonum præcidit omnem causam querimonie: Sin verò eruditum studium incidit in manus eorum, qui nati sunt in vitâ Minervâ, neque quicquam valent, nisi obtreâre optimis quibuslibet; sustinebo firmato animo hoc exitiale infortunium, dummodo fortunam pœniteat sui criminis.

ÆSopo ingentem statuam posuere Attici,
 Servumque collocârunt æterna in basi,
 Patere honoris scirent ut cuncti viam,
 Nec generi tribui, sed virtuti gloriam.
 Quoniam occupârat alter nè primus forem, 5
 Nè solus esset studui, quod superfuit:
 Nec hæc invidia, verùm est æmulatio.
 Quòd si labori faverit Latium meo,
 Plures habebit quos opponat Græciæ.
 Si livor obtreâre curam voluerit, 10
 Non tamen eripiet laudis conscientiam.
 Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
 Et arte fictas animus sentit fabulas,
 Omnem querelam submovet felicitas.
 Sin autem doctus illis occurrit labor, 15
 Sinistra quos in lucem natura extulit,
 Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,
 Fatale exitium corde durato feram,
 Donec fortunam criminis pudeat sui.

A N N O T A T I O N E S.

1. *Æsopo ingentem statuam posuere Attici.]* Statuæ hujus autorem fuisse nobilissimum illum statuarium Lysippum discimus ex Epigrammate Agathie Scholasticæ, qui Justiniani Imperatoris ævo vixit; ex eodem quoque discimus, cum iidem Athenienses etiam septem sapientibus Græciæ singulis suas collocassent statuas, omnium maximum honorem eos habuisse Æsopo, ejusque statuam ordine primam esse voluisse. Sic igitur Agathias:

Εὖγε ποῶν Ἀσώπῃ. γέρον, Σικυώ-
 νιε πλάσας,

Λεξιέλον Αἰσώπῃ σήσας τῷ Σαμῑ.

Laudo te Lysippe senex, Sicyonie sculptor,

Æsopi effigiem quod statuis Samii, &c.

Attici.] Attica, regio Achaiae seu Helladis quæ & Moplopia & Cecropia dicta est, in qua

Athenæ urbs totius Græciæ caput. Hinc Atticus nomen gentis.

8. *Latium.]* Regio Italiæ notissima inter Hetruriam & Campaniam, à latendo dicta, quod ibi Saturnus latitavit.

9. *Plures habebit.]* Qui meo exemplo conscribent fabulas.

Quos opponat Græciæ.] Id est, Doctissimis viris è Græcia, qui multa opera reliquerunt posteritati.

14. *Omnem querelam submovet felicitas.]* Ita mihi beatus videor, si movearis fabulis, nullum ut mihi querendi locum relictum esse putem.

15. *Illis doctus occurrit labor.]* Id est, sit adversus labor; nam occurrere pro adversari hoc loco ponitur.

PHÆDRIFABULARUM

LIB. III.

PHÆDRUS ad EUTYCHUM.

PHædri libellos legere si desideras,
 Vaces oportet, Eutychè, à negotiis,
 Ut liber animus sentiat vim carminis.
 Verùm, inquis, tanti non est ingenium tuum,
 Momentum ut horæ pereat officii mei.
 Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
 Quod occupatis auribus non convenit.
 Fortassè dices: Aliquæ venient feriæ
 Quæ me soluto pectore ad studium vocent:
 Legesne, quæso, potiùs viles nænias,
 Impendas curam quàm rei domesticæ,
 Reddas amicis tempora, uxori vaces,
 Animum relaxes, otium des corpori;
 Ut adfuetam fortiùs præstes vicem?
 Mutandum tibi propositum est, & vitæ genus,
 Intrare si Musarum limen cogitas.

*Si cupis, Eutychè, evolvere li-
 bros Phædri, necesse est sis liber à
 negotiis, ut mens vacua sapiat
 elegantiam versus: Sed, ais, non
 polles tanto ingenio, ut perdam
 vel punctum horæ mei muneris.
 Non est igitur ratio cur trahes id
 tuis manibus quod minime docet
 aures impeditas. Repones fortè;
 aliqui dies feriales aderunt, qui
 me revocabunt ad studia libero
 animo. Verùm, amabè, dedasne
 te potiùs lectioni fabularum inu-
 tilium, quàm des operam rei fa-
 miliari, præstes amicis officia,
 servias uxori, remittas animum,
 procures quietem membris, ut re-
 curras validiùs ad officium so-
 litum? Est tibi ineundum aliud
 consilium, & alia ratio vitæ, si
 vis subire penetralia Musarum.*

ANNOTATIONES.

2. *Eutychè.*] Non satis compertum est quis-
 nam fuerit ille Eutychus, & qualem personam
 in aula Tiberii sustinuerit. Vetus tamen in-
 scriptio Romæ legitur, EUTYCHUS AUG.
 LIB. NERONIANUS MEDICUS LUDI
 MATUTINI. Ludus autem ille matutinus,
 arena matutina dicitur apud Martial. Epigram.
 25. lib. 10. Fit & mentio aliorum Eutychorum
 in inscriptionibus passim.

8. *Aliquæ ferient feriæ.*] Dies quibus nihil
 agere erat licitum. Unde Cicero 2. de Legi-
 bus, ait: *Feriarum festorumque dierum ratio*

*in liberis requiem habet litium & iurgiorum;
 in servis operum & laborum; quia compositio
 animi conferre debet & ad perfectionem operum
 rusticorum, & ad remissionem animorum. Erant
 autem feriæ publicæ, & aliæ familiarum
 propriæ. Publicæ erant stativæ, quæ sta-
 tis & certis quibusdam diebus observabantur.
 Aliæ conceptivæ, quæ ordinabantur quotan-
 nis à Sacerdotibus & Magistratibus. Aliæ
 demum imperativæ, quas Consules vel Præto-
 res pro arbitrio potestatis indicabant.*

D 2

Ego,

Ego qui editus sum à mea parente in monte Parnassi, in quo veneranda Mnemosyne gravis novem vicibus dedit Jovi parentes artium. Quamquam sim natus in ipso ferme loco, & eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, neque adjunxerim ad hoc genus vitæ gloriæ reclamante, tamen admittor cum fastidio in earum numerum. Quid existimas illi eventurum qui studet omni curâ aggerere amplas divitias, præferens quæstum jucundum studiis eruditis? Sed jam quodcunque fuerit (ut Sinon dixit cum traberetur ad Regem Trojæ) conscribam tertium librum more Æsopi, illum consecrans tuæ dignitati, tuisque meritis. Si illum legis, gaudebo. Sin verò minus, erit certè delectationi posteris. Nunc aperiam paucis cur fabulæ excogitata sint. Servitus quæ non est sui juris, quia non audebat effugire quæ vellet, velavit fabulis proprias cogitationes, & se subduxit calumniæ jocos efficitis. Ego porro feci viam pro semita quam triverat, & adinveni plura quàm tradiderat, feligens quædam in meum infortunium.

Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum. 20
Quamvis in ipsa natus sim penè schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim,
Et laude invitâ in hanc vitam incubuerim,
Fastidiosè tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes 25
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æsopi stylo, 30
Honori & meritis dedicans illum tuis:
Quem si leges, lætabor; sin autem minùs,
Habebunt certè quò se oblectent posterì.
Nunc fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia, 35
Quia quæ volebat non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniâmque fictis elusit jocos.
Ego porrò illius semitâ feci viam,
Et cogitavi plura quàm reliquerat, 40
In calamitatem deligens quædam meam.

A N N O T A T I O N E S.

18. *Pierio jugo.*] Pierius mons Thessaliæ in Macedoniæ confinio, Musis sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

19. *Mnemosyne.*] Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem musas. Vox Græca est *μνημοσύνη* quæ memoriam significat. Poetæ hanc Musarum matrem finxere, quia omnium scientiarum Thesaurus beneficio memoriæ acquiritur & conservatur.

20. *Artium chorum.*] Chorus propriè est cœtorum cantus & saltatio in Tragædiis aut Comædiis. Accipitur vero impropiè, pro quovis personarum numero, & ibi pro novem Musis quæ dicuntur artes adinvenisse. Prima vocabatur Clio Historiæ parens. 2. Melpomene, Tragædiæ. 3. Thalia, Comædiæ. 4. Euterpe, Fisticularum. 5. Terpsichore, Citharæ. 6. Erato, Lyræ. 7. Calliope, Versuum heroicorum. 8. Urania, Astrologiæ. 9. Et Polymnia, Eloquentiæ.

23. *Laude invitâ.*] Quæ me aliò vocabat. Vult se nullam spectâsse laudem in eligendo hoc scribendi genere. Si enim id spectâisset, debuerat aliud sequi studii genus quod magis laudatur. Gronovius legit, *laude nudâ*, id est, ob solam laudem, & non ob aliud præmium.

28. *Sinon.*] Filius Sisyphi, neposque Autolyçi, Græcus versipellis & veterator, qui obfessa Troja à Trojanis se capiendum obtulit, & ad Priamum Regem deductus, ipsi persuasit abiisse Græcos, ac equum illum ingentem in urbem deducendum. Notissima historia.

29. *Regem Dardaniæ.*] Priamum Regem Trojanorum, qui vocati sunt Dardani à Dardano filio Jovis & Electræ qui regnum Trojanum condidit, & ipsa regio Dardania dicta est. Postea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja, & populi Trojani, à Troe atavo Priami regis.

35. *Servitus obnoxia.*] Potestati & arbitrio aliorum subdita. Intelligit Æsopum qui Xantho Philosopho servitutem servivisse dicitur. Servile quippe est non loqui quod sentias. Unde Plautus ait, *Servum hominem habere oculos, manus, & linguam continentem.*

39. *Illius semitâ feci viam.*] Semita est, quia minùs tritum quàm via. Primus Æsopus materiam fabularum reperit, hanc ego polivi versibus senariis: sic effeci ut illius semita, quam primus triverit, evaderet via. Semita enim fit via, cùm à pluribus frequentatur, & sic vulgatur magis,

Quòd

Quòd si accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, iudex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delinirem remediis.
Suspicionem si quis errabit suâ,
Et rapiet ad se quod erit commune omnium,
Stultè nudabit animi conscientiam.

Huic excusatum me velim nihilominus.
Neque enim notare singulos mens est mihi, 50
Verùm ipsam vitam & mores hominū ostendere.

Rem me professum dicet forsan aliquis gravē.
Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scythæ
Æternam famam condere ingenio suo :

Ego literatæ qui sum propior Græciæ, 55
Cur somno inertis deseram patriæ decus?
Threïssa quū gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ. 60

Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas :
Quoniam mihi solemnis debetur gloria.

Induxi te ad legendum : sincerum mihi
Candore noto reddas iudicium peto.

Quod si alter delator à Sejano surgeret, si alter testis, si alter demum iudex, profiterer me mereri tot mala, neque levarem meam calamitatem his solatiis. Si quis ducatur in errore suâ suspitione, & imputabit sibi dictum quod dicitur omnibus, prodit imprudenter suam conscientiam, attamen peto ut me babeat excusatum : nec enim est mihi in animo designare singulos, sed notare vitam & mores hominum. Fortasse aliquis reponet me suscepisse duram provinciam. Si Æsopus è Phrygia, si Anacharsis è Scythia oriundi, potuerunt transmittere æternitati sua nomina ingenio, cur ego qui sum vicinior eruditæ Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio desidi ? Cum Natio Thracum recenseat suos auctores ; Apollo genuerit Linum, Musa Orpheum, qui excitavit rupes lyrâ, delinivit feras, & moratus est fluctus Hebræi dulci morâ. Ergo (hinc procul invidia) ne doleas incassum ; quia dignus sum bonore publico. Compuli te ut legeres, postulo ut mihi cognita sinceritatis præbeas verum testimonium.

A N N O T A T I O N E S.

42. *Alius Sejano.*] Id est, à Sejano, ut Horatius. *Alius Lyfippo.* Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio, suamque latissimè exercuit potestatem, ut ait Tacitus, lib. 4. Ann. Ipse Phædrus incidit in odium Sejani, à quo variis criminibus accusatus vix evasit incolumis ; nam ille erat & accusator & iudex.

53. *Phryx Æsopus.*] In Phrygia natus quæ est regio Asiæ minoris.

Anacharsis Scythæ.] Philosophus Scythicus multa sapientia & doctrina præditus, qui summa usus est libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta posteritati reliquit. Scythia Provincia Asiæ Borealis gemina, intra & extra Imaum montem.

57. *Threïssa cum gens.*] Thracia est regio Europæ ampla ; indicat vero Phædrus se gentem Thracem esse, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem quàm erat vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scythæ.

Numeret authores suos.] Linus & Orpheus primi literis excoluerunt Græciam : itaque

auctores eos vocat. Porro hos auctores dicit noster Thraces numerare suos ; hoc est dicere non esse Græcos, verum Thraciæ gentis homines. Jam cum Thraces fuerint illi qui Græciam instruxere literis, vult dicere ; cur ego non studeo servare hoc decus meæ patriæ, cum præsertim Apollo & Musæ dii artium in Thracia mea habitent, ibique eos auctores literatæ Græciæ progenuerint.

58. *Lino.*] Linus filius Apollinis & Terpsichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Musicus & Poeta Thebanus.

Orpheo.] Is fuit genere Thrax, filius Calliopes & Apollinis, quem à Mercurio, aut à patre Apolline ferunt accepisse Lyræ, quæ tantum valuit, ut illius cantu sylvas & saxa moverit, reduxeritque uxorem suam Eurydicem ab inferis. Fuit occisus à Mænadibus juxta Hebrum fluvium.

60. *Hebrique tenuit impetus.*] Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægeum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

F A B U L A I.

Rei bonæ vel vestigia delectant.

ANUS ad AMPHORAM.

Anus vidit jacere lagenam vacuam, quæ diffunderet longè suavem animam, redolente adhuc testâ facem vini Falerni. Postquam flagrans illam hausit totis naribus; O duleis odor, quantum te dicam fuisse bonam olim, cum habeas tales reliquias? Cui notus sum intelliget quod illud spectet.

ANus jacere vidit epotam amphoram, Adhuc Falernâ fæce & testâ nobili, Odorem quæ jucundum latè spargeret. Hunc postquam totis avida traxit naribus: O suavis anima! qualem te dicam bonam 5 Antehac fuisse, tales cùm sint reliquiae? Hoc quod pertineat dicet qui me noverit.

A N N O T A T I O N E S.

1. *Amphora.*] Vinarium vas octo & quadraginta sextarios continens.

2. *Falernâ fæce.*] Falernus mons & ager erat Campaniæ; ager frumenti, mons vini generosissimi ferax.

6. *Tales cùm sint reliquiae.*] Ita Horatius: Quo semel est imbuta recens servabit odorem

Testa diu —

7. *Hoc quod pertineat.*] Senectutem suam consolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ senectutis, quæ est quasi fæx vitæ, opusculo fabularum, posse colligi qualis fuerit integrâ adhuc ætate.

F A B U L A II.

Benefico bene erit.

PANTHERA & PASTORES.

Simile beneficium solet rependi à contemptis. Panthera imprudens corruit aliquando in foveam. Rustici adverterunt. Alii conjiciunt fæces, alii obruunt lapidibus. Quidam è contra tacti misericordii dederunt panem, ut sustentaret vitam, quippe mortuæ, etsi nullus ipsi noceret. Nox successit; repetunt securi ædes, quasi repetituri extinctam possero die. Sed ut hæc reparavim vires debilitatas, exsilit à fovea magno saltu, & fustinat in suum lectum cursu citato. Interjectis diebus aliquot, irrumpt, necat armenta, trucidat pastores, & diruens omnia, furit sævo impetu.

Solent à despectis par referri gratia. (cidit, Panthera imprudens olim in foveam de- Videre agrestes: alii fustes congerunt, Alii onerant saxis: quidam contra miseriti, Perituræ quippe, quamvis nemo læderet, 5 Misère panem, ut sustineret spiritum. Nox insecuta est, abeunt securi domum, Quasi inventuri mortuam postridie. At illa, vires ut refecit languidas, Veloci saltu foveâ sese liberat, 10 Et in cubile concito properat gradu. Paucis diebus interpositis, provolat, Pecus trucidat, ipsos pastores necat, Et cuncta vastans sævit irato impetu.

A N N O T A T I O N E S.

10. *Se liberat fovea.*] Pro à fovea Ellipsis.

11. *Cubile.*] Vox communis hominibus &

feris, & etiam avibus, ut legere est passim in Virgilio.

Tum

Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant, 15
 Damnū haud recusant, tantū pro vitā rogant.
 Et illa; Mernini qui me saxo petierint,
 Qui panem dederint; vos timere abssistite;
 Illis revertor hostis qui me læserant.

*Tunc metuentes sibi qui miserint
 fuerant feræ, non detrectant stragem,
 deprecantur solam vitam.
 Sed illa dixit: novi qui me la-
 cesserint saxis, & qui miserint
 panem; vos definite metuere.
 Redeo solū infensa his qui me
 offenderunt.*

F A B U L A III.

Experientia præstantior arte.

ÆSOPUS & RUSTICUS.

USU peritus hariolo velocior
 Vulgò esse fertur: Causa sed non dicitur:
 Notescet quæ nunc primum fabellā meā.

¶ Habenti cuidam pecora pepererunt Oves
 Agnos humano capite: monstro exterritus 5
 Ad consulendos currit mœrens hariolos.

Hic pertinere ad domini respondit caput,
 Et avertendum victimā periculum.

Ille autem affirmat conjugem esse adulteram,
 Et insitivos significari liberos;

Sed expiari posse majori hostiā. 10

Quid multa? variis dissident sententiis,
 Hominisque curam curā majore aggravant.

Æsopus ibi stans naris emunctæ senex,
 Natura nunquam verba cui potuit dare: 15

Si procurare vis ostentum, rustice,
 Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

*Doctus experiētiā creditur
 vulgò verior conjectare, sed file-
 tur ratio, quæ jamjam vulgabi-
 tur meo Apologo. Oves enim sunt
 Agnos capite hominis cuidam
 diviti pecoris. Territus prodigio
 properat tristis consulturus hari-
 olos. Ille dicit hoc spectare ad
 vitam veri, & averruncandum
 infortunium hostiā. Hic vero as-
 severat uxorem esse adulteram,
 & notari gnatos esse adulterinos,
 sed procurari posse majori victi-
 mā. Quid plura? disstrabuntur
 diversis opinionibus, & adaugent
 anxietatem hominis majori anxi-
 etate. Æsopus hic aderat senex
 acutæ naris, quem natura non
 potuit unquam decipere: Si vis,
 inquit, ô rusticola, avertere tale
 portentum, junge conjuges tuis
 pastoribus.*

A N N O T A T I O N E S.

6. *Hariolos.*] Harioli futurorū conjecto-
 res dicebantur. Quasi farioli à fari vel fan-
 do; ut *bædus fœdus*.

7. *Caput.*] Pro vita sæpissime usurpatur
 apud melioris notæ autores.

8. *Avertendum victimā periculum.*] Sole-
 bant enim prodigia hostiis procurari, idque
 ex consilio & Augurum præscripto; quindecimque virorum qui libros Sibyllinos super
 hac re adibant & inspiciebant,

11. *Majori hostiā.*] Majorem hostiam pro
 maxima posuit, quod Poetis non insolens.
 Maxima autem hostia apud veteres de ovi-
 bus dicebatur; ita enim Festus: Maximam
 hostiam ovilis pecoris appellabant, non ab
 amplitudine corporis, sed ab animo placi-
 diore.

16. *Procurare ostentum.*] Solemnis vox
 Augurum, id est avertere, & à cervicibus
 nostris depellere,

F A B U L A IV.

Mentem hominis spectato non frontem.

S I M I I C A P U T.

Aliquis conspexit Simium pendentem apud Lanionem inter alias mercimonias & cibaria. Percontatus est, quis esset sapor: tum Lanius ludens, Quale, ait, caput est, talis est sapor. Puto hoc dici jocosius quam verius, cum vidi sæpe pulchros, nequissimos, & inveni plures deformes, honestissimos.

PEndere ad Lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atque opsonia:
Quæfivit quidnā saperet: tū Lanius jocans,
Quale (inquit) caput est, talis præstatur sapor.
¶ Ridiculè magis hoc dictum quàm verè
æstimo. 5
Quando & formosos sæpè inveni pessimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

A N N O T A T I O N E S.

1. *Ad Lanium.*] Id est, *Apud Lanium.* Plautum locis sexcentis adeas, ita *Ad prætorem solvere*, pro *Apud Prætorem*, &c.

2. *Inter reliquas merces.*] Hoc loco reliquas quatuor syllabarum est.

5. *Ridiculè magis.*] In gratiam Æsopi, qui licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus, unde Ovidius:

*Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.*

F A B U L A V.

Erit ubi pœnas det procax audacia.

Æ S O P U S & P E T U L A N S.

Eventus felix trahit plurimos in ruinam. Quidam protervus congefferat saxum in Æsopum. Tanto, ait, melior; dein erogavit illi assen. Cum iterum illi impigisset lapidem; per berculem nihil mihi est amplius, sed tibi ostendam unde possis habere. En nobilis & dives adest, impinge quoque illi lapidem; & referes mercedem debitam. His adductus verbis, paruit monenti. Verùm spes delusit temeritatem insolentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.

SUCCESSUS ad perniciem multos devocat. (rat.
¶ Æsopo quidam petulans lapidē impege-
Tanto (inquit) melior; assen deinde illi dedit.
Sic prosequutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere possis monstrabo tibi. 5
Venit ecce dives & potens: huic similiter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmiū.
Persuasus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed spes fefellit impudentem audaciam,
Comprehensus namq; pœnas persolvit cruce. 10

A N N O T A T I O N E S.

3. *Tanto inquit melior.*] Laudandi atque approbandi apud veteres formula. Improbandi verò: *Tanto nequior.* Ut est apud Plautum.

Assen.] Non ibi sumitur vox assis pro libra, sed pro nummo æreo.

10. *Cruce.*] Supplicii genus quod in usu fuit ad tempora Constantini imperatoris, qui istud abrogavit in honorem Crucis J. C.

F A B U L A

FABULA VI.

Ridenda imbecillorum superbiloquentia.

MUSCA & MULA.

MUSCA in temone sedit, & Mulam incre-
 Quàm tarda es, inquit : non vis (pans,
 citiùs progredi ?

Vide, ne dolone collum compungam tibi.

Respondit illa : Verbis non moveor tuis,

Sed istum timeo sellâ : qui primâ sedens

Jugum flagello temperat lento meum,

Et lora frænis continet spumantibus.

Quapropter aufer frivolum insolentiam : (scio.

Namque ubi tricandum est, & ubi currendum

¶ Hâc derideri fabulâ meritò potest,

Qui sine virtute vanas exercet minas.

Musca stetit in temone & arguens Mulam : Quam incedis lente, ait ! non placet incedere citatius ? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hæc reposuit, verba tua non me tangunt, sed reformido hunc qui sedens in sella anteriori moderatur meum jugum verbere flexibili, & regit habenas frænis plenis spuma. Quare mitte ridiculam audaciam : Novi enim quando oportet morari, & quando properare. Ille potest jure irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes sine animo.

ANNOTATIONES.

3. *Dolone.*] Dolon est lignum in quo latet gladiolus. Scitè Phædrus Dolonem vocat Muscæ aculeum quo pungit irata.

7. *Spumantibus.*] Ita tenet ut spument ; vult reddere rationem quare non possit citiùs progredi. Non tantum ait, tenet, sed tenet tam validè, meque cohibet, ut & fræna spument, hoc est, spumâ ex la-

bore oppleantur : Imitatione Virg.

Stat sonipes, & fræna ferox spumantia mandit.

9. *Ubi tricandum.*] Legit Gruterus strigandum. Quid frigga, quid strigandum, quia vulgò notum non est, Scaligeri verbis utar : Strigare dicuntur equi quoties interquiescunt, dictum à frigga, quæ erat spatium turmarum in quo equi stringebantur.

FABULA VII.

Liber inops servo divite felicior.

CANIS & LUPUS.

QUam dulcis sit libertas breviter proloquar.

¶ Cani perpasso, macie confectus Lupus

Forte occurrit : salutantes dein invicem

Ut restiterunt : unde sic quæso nites ;

Dicam brevi quantum libertas sit grata. Lupus macilentus incidit forte in Canem præpinguem : Tum se salutantes mutud ut steterunt. Unde, obsecro, sic nitidus es ;

ANNOTATIONES.

LUPUS & CANIS.] Similis ferme Fabula legitur apud Æsopum de Asino Sylvestri qui beatum dicebat Asinum domesticum, & propter bonam corporis habitudinem, & propter ciborum copiam. Sed cum illum vidisset ferentem onera, & Agasonem ipsum baculis

percutientem, abiit & infelicem existimavit, Mirè Horatius lib. 7. Sermon. Satyra 7. depingit quàm libertas grata sit, fabula Muris rustici, & Muris domestici, quam leges. Hos sequutus est tanquam duces in hac fabula Phædrus noster.

Aut

Et quibus escis factus es ita corpulentus? Ego qui te præsto robore, enecor esuritione. Canis respondit ingenuè. Tibi erit fortuna similis, si valeas exhibere simile ministerium meo hero. Quodnam? ait ille; Ut custodias ostium, & serues ades per noctem tutas à latronibus. Ego vero præsto sum. Nunc tolero nives & pluviam, ducens ætatem duram in nemoribus, quantò erit mihi melius morari in ædibus, & me desicem replere multis cibis? Me igitur sequere. Dum eunt comites, Lupus animadvertit collum Canis tritum à vinculis. Dic sodes, unde istud? Nihil est. Dic tamen, amabè. Quoniam videor ferox, me constringunt, ut dormiam per diem, & ut vigilem nocte accedente. Sed liber discurre quàm libitum est. Obicitur ultro panis, & berus largitur ossa de sua mensa: Servi projiciunt frustra, & obsonium quod quisque respuìt. Ita mea alvus satiatur sine labore. Age, si est animus aliquid ire jam licet? Non est, ait, mihi. Utere, & Canis, iis quæ probas. Imperare nolo, ea lege ut non sim mei juris.

Aut quo cibo fecisti tantum corporis? 5
Ego qui sum longè fortior, pereor fame.
Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
Præstare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum. 10
Ego verò sum paratus; nunc patior nives,
Imbresque, in sylvis asperam vitam trahens,
Quantò est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum præcedunt, aspiciunt 15
Lupus à catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? Nihil est. Dic quæso tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu, (rit;
Luce ut quiescam, & vigilem nox quum vene-
Crepusculo solutus, quàm visum est, vagor. 20
Adfertur ultro panis, de mensa sua
Dat ossa dominus, frustra jactat familia,
Et quod fastidit quisque pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quò est abire animus, est licentia? 25
Non planè est, inquit. Fruere quæ laudas, Ca-
Regnare nolo, liber ut non sim mihi. (nis,

ANNOTATIONES.

5. *Fecisti tantum corporis.*] Nullus præter Phædrum videtur usurpasse hunc loquendi modum. Significat pinguescere, & nitidum, beneque curata cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum significationis oppositæ, corpus amittere, id est, macrum fieri. Inveni tamen similes, & ferme germanas hujusce loquendi formulas, ut Cicerò in Verremo, *Maximam hoc anno pecuniam facere posset; & Quintilianus, Viris faciamus.*

20. *Crepusculo.*] Crepusculum est lux dubia, quæ fit ante solis ortum & occasum.

23. *Pulmentarium.*] Propriè dicitur puls, vel cibus in modum pultis factus. Quanquam & generalius pro quovis obsonio sumitur.

27. *Regnare nolo, ut non sim liber.*] Itamus rusticus apud Horatium loco laudato:

—Tum rusticus, baud mihi vitâ (vulque
Est opus hac, ait, & valeas, mage sylva ca-
Tutus ab insidiis tenui solabitur ævo.

F A B U L A VIII.

Sat pulcher, qui fat bonus.

FRATER & SOROR.

Intuere te sæpe admonitus præceptis. Erat quidam filia maxime deformis, & videm filius præclaro & eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum se consideraverant speculo in speculo posito sedili genetricis;

Præcepto monitus sæpè te considera.
¶ Habebat quidam filiam turpissimam,
Idemque insigni & pulchrâ facie filium.
His speculū in cathedra matris suppositum fuit,
Pueriliter ludentes, fortè inspexerant; 5

Hic

Hic se formosum jactat; illa irascitur,
 Nec glorientis sustinet fratris jocos, (liam.
 Accipiens (quid enim?) cuncta in contume-
 Ergo ad patrem cucurrit læsura invicem,
 Magnaque invidia criminatur filium, 10
 Vir natus, quòd rem fœminarum tetigerit.
 Amplexus utrumque ille, & carpens oscula,
 Dulcemque in ambos charitatem partiens:
 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
 Tu formam ne corrumpas nequitiae malis: 15
 Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

ille se jactitat pulcrum; hæc indignatur, neque fert cavillationes germani superbientis, interpretans etenim omnia in malam partem. Properat igitur ad parentem notitura invicem, & accusat fratrem summâ invidiâ, quod vir natus contrefecerit ornamenta mulierum. Parens complexus ambos & osculatus (sic dividens gratum amorem in utrumque) impero, inquit, vos contemplari quotidie in speculo. Tu, ô fili! ne dedecores tuam pulchritudinem malis moribus: Tu vero, nata, ut redimas faciem turpem bonâ indole.

A N N O T A T I O N E S.

11. Rem fœminarum.] Omnem suppellectilem mulierum, speculum scilicet, pigmenta, & id genus alia, cultui & ornatui mulierum servientia, intelligit.

14. Quotidie speculi vos uti volo.] Sic Plautus Epidico:

Non oris causâ modo homines æquum fuit
 Sibi habere speculum, ubi os contemplarent
 suum;

Sed qui perspicere possent cor sapientiæ.

15. Formam ne corrumpas.] Sic Plautus Mustell.

Necquicquam exornata est bene, si morata est male.

Pulcrum ornatum turpes mores pejor cœno collinunt,

Nam si pulchra est, nimis ornata est.

F A B U L A IX.

Fidelem ubi invenias virum?

S O C R A T I S D I C T U M.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.

¶ Quum parvas ædes sibi fundasset Socrates, (Cujus non fugio mortem, si famam adsequar, Et cedo invidiæ, dummodò absolvar cinis.)

E populo sic nescio quis, ut fieri solet:

Quæso tam angustam talis vir ponis domum?

Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

Nomen amici est obvium, at constantia amicorum minime obvia. Socrates (cujus non deprecor mortem, si obtineam nomen; & subeo invidiam, modò insons fiam post obitum) cum sibi edificasset parvulam domum; nescio quis de plebe, ut mos est, dixit, Cur, ô tante vir, fundas ædem adeo arctam? Utinam, ait, illam repleam amicis sinceris.

A N N O T A T I O N E S.

2. Socrates.] Philosophus Atheniensis. Nota Historia de illius morte. Accusatores fuere Anytus & Melitus, qui postea omnium judiciis condemnati, ipse vero Socrates absolutus post mortem & statua donatus.

4. Absolvar cinis.] Id est, post concretum corpus & in cineres adductum. Respicit ad morem antiquum; Rogo enim imposita cadavera in cineres convertebantur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

F A B U L A

F A B U L A X.

Ne sis credulus, maximè criminatori.

R E S G E S T A S U B A U G U S T O .

Nocivum est credere & non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriusque. Hippolytus periit, quoniam fides habita est movere. Troja verò eversa, quoniam denegata est fides Cassandrae. Inquirenda est igitur plurimum veritas antequam mens ferat iudicium iniquum sententiâ temerariâ. Sed ne minuat hanc veritatem antiquitate mendaci, referam quod accidit mea aetate. Cum vir quidam amaret uxorem, & jam destinaret nato togam puram, ductus est in locum remotum a suo liberto, confidente se substitui proximum hæredem. Hic cum commentus foret plurima de filio, & multa de criminibus conjugis pudicæ, addidit id quod intelligebat amantem ægerimè laturum, venire scilicet crebrò mæchum, & debonestari nomen familiæ adulterio infami.

P E R I C U L O S U M e s t c r e d e r e & n o n c r e d e r e :

Utriusque exemplum breviter exponā rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est :
Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.

Ergo exploranda est veritas multum prius, 5
Quam stulta pravè judicet sententia.

Sed fabulosa ne vetustate elevem,
Narrabo tibi memoriâ quod factum est meâ.

¶ Maritus quidâ quum deligeret conjugē,
Togamque puram jam pararet filio, 10
Seductus in secretum à liberto suo,
Sperante hæredem suffici se proximum.

Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis castæ mulieris,
Adjecit id quod sentiebat maximè 15

Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domûs.

A N N O T A T I O N E S .

3. *Hippolytus.*] Thesei & Hippolytæ Amasonis filius, qui cum constanti animo sperneret mulierum congressum, à Phædra noverca, absente patre, amatus est, sed repulsam sæpius passa impudica mulier, insinuat stupri Hippolytum apud Theseum. Ille credulus, filio qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emissio tauro marino qui equos Hippolyti consternavit, inde per vepres & saxa distractus periit. Quod ubi rescivit malè sibi conscia mulier, scelus suum confissa apud maritum, gladio se confodit.

4. *Cassandra.*] Priami regis Trojanorum filia quæ sæpius exitium Trojæ prædixerat, sed à Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

7. *Elevem.*] Hoc in loco significat minuat, *undervalue*. Significatio insolentior quæ tantum in Cicerone, & in Phædro bis reperitur. Desumpta videtur metaphora à trutina pondere librata; ut enim Lanx una elevatur, pondus in ea impositum minuitur, quoque magis minuitur, eò magis Lanx elevatur. Rectè igitur elevare crimen, pro minuere assumitur.

10. *Togamque puram.*] Depositâ nimirum prætextâ quam purpurâ distinctam gestabant usque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dicta pura, quod albi coloris nulla admixta purpura esset. Dicebatur etiam virilis & libera, quia pueris virilem ætatem ingredientibus dabatur. Libera verò, quia pueri toga pura initium quoddam libertatis erat, cum antea essent sub pædagogis.

12. *Proximus hæres.*] Is dicitur qui & secundus. Tria hæredum genera à Jurisconsultis traduntur. Aut enim sunt necessarii; aut sui & necessarii; aut extranei. Necessarius hæres est servus hæres institutus. Ideoque sic appellatur, quia sive velit, sive nolit, omnino post mortem testatoris liber & necessarius hæres fit. Sui autem & necessarii hæredes sunt veluti filii; sui hæredes appellantur, quia domestici hæredes sunt, & vivo quoque patre veluti domini habentur; necessarii vero dicuntur, quia sive velint, sive nolit, tam ab intestato quàm ex testamento, ex lege duodecim tabularum hæredes fiunt. Cæteri qui testatoris juri subjecti non sunt, extranei hæredes appellantur.

Incensus

Incensus ille falso uxoris crimine,
 Simulavit iter ad villam, clâmque in oppido
 Subfedit, deinde noctu subito januam 20
 Intravit, rectâ cubiculum uxoris petens,
 In quo dormire mater natum jusserat,
 Ætatem adultam servans diligentius.
 Dum quærent lumen, dum concursat familia,
 Iræ furentis impetum non sustinens, 25
 Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
 Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
 Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
 Lucernâ adlatâ, simul aspexit filium,
 Sanctâmque uxorem dormientem cubiculo, 30
 Sopita primo quæ nil somno senserat :
 Repræsentavit in se pœnam facinoris,
 Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
 Accusatores postulârunt mulierem,
 Româmque pertraxerunt ad Centumviros. 35
 Maligna infontem deprimit suspicio,
 Quod bona possideat. Stant patroni fortiter,
 Causam tuentes innocentis scœminæ.
 A Divo Augusto tunc petiêre iudices
 Ut adjuvaret jurisjurandi fidem, 40
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
 Certûmque fontem veritatis repperit,
 Luat (inquit) pœnas causa libertus mali :
 Namq; orbam nato simul & privatam viro, 45
 Miserandam potiùs quàm damnandam existi-
 Quod si damnanda perscrutatus crimina (mo.
 Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter limâsset à radicibus,
 Non evertisset scelere funesto domum. 50
 ¶ Nil spernat auris, nec tamen credat statî,
 Quandoquidē & illi peccant quos minimè putes ;

A N N O T A T I O N E S.

27. *Ut sentit tonsum.*] Viri scilicet caput : nam Romani tunc temporis barbam & capillos tondebant.

35. *Ad Centumviros.*] Centumviri iudices erant de quibus sic scribit Festus : Centumviralia judicia à Centumviris sunt dicta. Nam cum essent Romæ triginta & quinque tribus, quæ & curiæ dictæ sunt ; terni ex singulis tribubus selecti fuerunt ad judicandum. Licet quinque amplius quàm centum extiterint, tamen

Ille inflammatus flagitio supposito suæ mulieris, finxit se iturum ad villam, substitit tamen clanculum in pago ; dein regressus est noctu domum, & subiit rectâ cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat quiescere filium, custodiens accuratiùs ætatem maturationem. Dum queritur lumen, dum servi concursant, hic impatiens furoris accurrit ad lectum, tentat caput in obscuro ; ut attonsum trahat, confodit corpus gladio, nihil curans modò ulciscatur dolorem. Lampade accensâ vidit in cubiculo filium dormientem unâ cum uxore castâ, quæ sepulta alto somno nihil senserat ; exhibuit in se supplicium sceleris. seque interfecit gladio quem credulitas eduxerat. Delatores accusârunt scœminam, & duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua suspicio quod petiatur bonis, opprimit innocentem. Advocati stant constanter defendentes causam mulieris injentis. Iudices tunc rogârunt divum Augustum, ut sublevaret fidem jurisjurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui postquam discussit tenebras malitiæ, & invenit fontem indubitatum veri ; Puniatur, ait, Libertus origo mali, namque arbitror hanc mulierem dignam potius misericordiâ quàm condemnatione, quæ perdidit simul & maritum & filium. Si verò paterfamilias excussisset flagitium condemnandum ; si mendacium rimatus fuisset acutè à radicibus, non extinxisset familiam scelere exitiali : Auris contemnat nihil, neque tamen credat statim, quia & hi peccant quos non crederes ;

quod faciliùs nominarentur, Centumviri sunt appellati. In illorum judiciis versabantur jura, ut ait Cicero, Ufucapionum, Tutelarum, Gentilitatum, Agnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Parictum, Liminum, Stillicidiorum, Testamentorumque ruptorum, aut ratorum.

40. *Jurisjurandi fidem.*] Iudices enim, antequam judicarent, in leges jurare consueverant, inquit Asconius.

Et

Et qui non peccant, opprimuntur
fictis causis. Illud potest etiam
docere ignaros, ne quid ponde-
rent trutinâ aliorum. Etenim
ambitio diversa hominum, aut
ducitur favore, aut suo odio. Ille
tibi erit cognitus quem noveris
per te. Hæc scripsi fusiùs, quod
incurri in offensionem quorundam
nimiâ brevitate.

Et qui non peccant impugnantur fraudibus.

Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent : 55
Ambitio namque diffidens mortalium,
Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
¶ Hæc secutus sum propterea pluribus, 59
Brevitate nimiâ quoniam quosdâ offendimus.

F A B U L A XI.

Deformitas dolenda quæ ex merito venit.

EUNUCHUS ad IMPROBUM.

Spado iurgabat cum aliquo ne-
bulone, qui præter verba inbone-
sta et iurgium acre, exprobravit
jacturam virilitatis ereptæ. En,
inquit, illud unum est, quod me
angit vehementiùs, quoniam ca-
reo testibus corporis integri. Sed
quid, insane, carpis flagitium for-
tunæ? Illud quippe infame est
homini, quod meritis sit ferre.

EUnuchus litigabat cum quodam improbo :
Qui super obscœna dicta & petulans jurgi-
Damnum infectatus est amissi corporis. (um,
En, ait, hoc unum est, cur laborem validiùs,
Integritatis testes quia desunt mihi. 5
Sed quid fortunæ, stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

A N N O T A T I O N E S.

7. Id demum est homini turpe, quod meruit
pati.] Sic Plautus :
Pergin' servum me exprobrare

Esse, quod vi hostili obtigit?
Nulla autem calamitas, aut deformitas cor-
poris cuiquam probro dari debet.

F A B U L A XII.

Optima sæpe despecta.

MARGARITA in STERQUILINIO.

Dum pullus gallinæ quæritat
cibum in fimo, invenit unionem.
Quam inboneſto, ait, tu quanta
res es, abjecta sis loco! O si quis
captus tuo pretio te reperisset, jam-
dudum venisses ad summum bono-
rem. Ego qui te inveni, et cui
esca est longe optabilior, neque
valeo tibi esse alicujus utilitatis,
neque tu mihi. Hoc dico illis qui
me non norunt.

I N sterquilinio pullus gallinaceus,
Dum quærit escam, margaritam repperit :
Jaces indigno quanta res (inquit) loco :
O si quis pretii cupidus vidisset tui :
Olim redisses ad splendorem maximum. 5
Ego qui te inveni, potior cui multò est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.
¶ Hoc illis narro qui me non intelligunt.

A N N O T A T I O N E S.

8. Hoc illis dico qui non me intelligunt.
Conqueritur Phædrus de illis qui utilitate
suarum fabularum non moverentur, nec fen-

tiebant vim carminis, denegarentque ipsi ho-
norem debitum.

F A B U L A

F A B U L A XIII.

Opus artificem probat.

APES & FUCI, VESPA JUDICE.

APes in alta quercu fecerant favos:
 Hos Fuci inertes esse dicebant suos.
 Lis ad forum deducta est, Vespâ Judice:
 Quæ genus utrumque, nôset cū pulcherrimè,
 Legem duabus hanc proposuit partibus:
 Non inconueniens corpus, & par est color,
 In dubium planè res ut meritò venerit:
 Sed ne religio peccet imprudens mea,
 Alveos accipite, & ceris opus infundite,
 Ut ex sapore mellis, & forma favi,
 De queis nunc agitur, auctor horum appareat.
 Fuci recusant, Apibus conditio placet.
 Tunc illa talem sustulit sententiam:
 Apertum est quis non possit, aut quis fecerit,
 Quapropter apibus fructum restituo suum. 15
 ¶ Hanc præteriissem fabulam silentio,
 Si pactam Fuci non recusâssent fidem.

Apes posuerant favos in sublimi quercu: Fuci pigri contenebant suos esse. Contentio venit in jus, Vespâ judice; cui cum esset perspecta probe natura utriusque, obtulit illam conditionem duabus partibus. Corpus tam simile est, & color similis, ut res adducta sit jure in ambiguum. Verum ne mea religio insciens aberraret, capite alvearia, & conficite mel farvis, ut ex gustu mellis, & figura favorum dignoscatur auctor illorum de quibus controvertitur nunc. Fuci respuant legem, Apes accipiunt. Tunc Vespa protulit tale judicium: Non est jam dubium, quis non valet facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo apibus suum opus. Prætermissem silentio hunc Apologum, si Fuci non violâssent fidem datam.

A N N O T A T I O N E S.

2. *Fuci.*] Sunt autem fuci, inquit Plinius lib. 1. sine aculeo, velut imperfectæ apes, novissimeque à fessis, & jam emeritis inchoatæ, serotinus sætus, & quasi servitia verarum Apum.

8. *Religio mea.*] Judicibus Religio tribuitur, propter jusjurandum quod tenebantur.

17. *Si Fuci non recusâssent fidem.*] Carpit illos, quos vocat Virgilius!

O imitatores Fucum pecus.

F A B U L A XIV.

Otiare, quò labores.

ÆSOPUS LUDENS.

Puerorum in turbâ quidam ludentem Atticus
 Æsopum nucibus quum vidisset, restitit,

Cum quidam Atheniensis Æsopum vidisset lusitantes nucibus inter pueros, substitit,

A N N O T A T I O N E S.

1. *Puerorum in turba ludentem Æsopum.*] Nec enim inhonestum quid est si Æsopus luserit cum pueris. Hoc & summi viri fecere ante illum & post illum. Referunt Fridericum secundum Daniæ regem remittendi animi causa cum aulicis lusisse familiariter, dicendo, agite

ludamus dum Rex abest. Deinde postquam tempus adesse visum, adductiore vultu, definamus, inquit, jam Rex rediit.

Atticus.] Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum est lib. 1. Fab. 2.

Et

illumque habuit pro insano. Senex
joculator potius quam jocandus,
ut intellexit illud, protulit in
medio itinere arcum detensum :
Heus, ait, Sapiens, aperi quid
egerim. Accurrit multitudo :
Hic se excruciat diu, neque ex-
pedit nodum quæstionis propositæ.
Tandem cessit victus. Tum Phi-
losophus victor : Franges brevi
arcum, si teneas semper tensum ;
verum si remiseris, poteris uti
cum erit libitum. Ita ludus est
nonnunquam concedendus animo, ut
fortior recurrat ad cogitandum.

Et quasi delirum risit : quod sensit simul
Derisor potius quam deridendus senex,
Arcum retensum posuit in media via : 5
Heus (inquit) sapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus : ille se torquet diu,
Nec quæstionis positam causam intelligit.
Novissimè succumbit : Tum victor sophus :
Citò rumpes arcum, semper si tensum habueris,
At si laxâris ; quum voles, erit utilis. 11
¶ Sic lusus animo debent aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

A N N O T A T I O N E S.

9. Victor sophus.] Sic Plinius lib. 36. cap. 12. Æsopum Fabularum Philosophum appellat.

F A B U L A X V.

Qui educat pater magis, quam qui genuit.

A G N U S à C A P E L L A N U T R I T U S.

Canis dixit Agno balanti in-
ter Capillas ; insane falleris, illa
non est tua mater, & monstra-
vit oves longè semotas. Non quæ-
ro illam quæ sit gravida cum
vult, deinde fert pondus incertum
certis mensibus, tandem deponit
projectum onus : Sed quæro illam
quæ me alit oblatâ mammâ, sub-
ducitque lac parvulis, ut mihi
præbeat. Verum quæ te genuit
charior est ? Non ita res est. Unde
illa novit, an nasceretur albus aut
niger ? Porro fac novisse. Certè
mihi præstitit grande officium,
quod me conceperit marem, ut
expectarem Lanionem quaque bo-
râ. Quare illa sit potior cujus
nulla potestas fuit in procreando,
quam quæ miserita est destituti,
& mihi largitur ultro amorem
jucundum ? Charitas facit pa-
rentes, non natura. Autor voluit
ostendere his versibus, homines ad-
versari legibus, detineri beneficiis.

I Nter capellas Agno balanti Canis,
Stultè (inquit) erras : non est hæc mater tua,
Ovèsque segregatas ostendit procul. (cipit.
Non illam quæro, quæ quum libitum est, con-
Dein portat onus ignotum certis mensibus, 5
Novissimè prolapsam effundit sarcinam :
Verum illam que me nutrit admoto ubere,
Fraudâtque natos lacte, ne desit mihi. eff.
Tamen illa est potior quæ te peperit. Non ita
Unde illa scivit niger an albus nasceretur ? 10
Age porrò scisset : quum crearer masculus,
Beneficium magnum sanè natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas singulas.
Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hâc sit potior, quæ jacentis miserita est, 15
Dulcémque sponte præstat benevolentiam ?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
¶ His demonstrare voluit auctor versibus
Obstiteri homines legibus, meritis capi.

A N N O T A T I O N E S.

11. Scisset.] Per Syncopen ; pro Scivisset.

12. Beneficium magnum sanè.] Ironicè dicta.

17. Facit parentes bonitas, non necessitas.]
Illi verè dici possunt patres, qui non necessi-
tate quadam naturæ procreant liberos, sed

qui procreatis vitam sustinent alimentis, &
consiliis juvant.

19. Obstiteri homines legibus.] Nam ut ait
Poeta :

Nitimur in vetitum semper, cupimusq; negata.

F A B U L A

F A B U L A XVI.

Humanitas, & gratior, & tutior.

CICADA & NOCTUA.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerúmque pœnas appetit superbiæ.
¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cavóque ramo capere somnum interdiu. 5
Rogata est ut taceret: multò validiùs
Clamare cœpit. Rursus admotâ prece,
Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
Hæc est adgressa garrulam fallaciâ: 10
Dormire quia me non sinunt cantus tui;
Sonare Citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: si non fastidis, veni;
Unâ bibamus. Illa quæ ardebat siti, 15
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupidè advolavit. Noctua egressa cavo
Trepidantem confectata est, & letho dedit.
Sic viva quod negârat, tribuit mortua.

Qui non se componit ad humanitatem, dat sæpe pœnas superbiæ. Cicada edebat cantum importunum Noctuæ, quæ solet quærere cibos noctu, & dormire per diem ramo cavo arboris. Noctua oravit ut sileret, verùm cœpit vociferari longè vebementiùs. Adhibitis rursus precibus, est inflammata magis Cicada. Ut noctua animadvertit nullum sibi superesse auxilium, & negligi suas preces, finxit talem fallaciam ad hanc garrulam. Quoniam tuæ voces, quas credis sonare plestro Apollinis, non mihi permittunt capere somnum, volo bibere nectar quod Pallas mihi donavit non ita pridem: Propera si tibi jucundum, & potemus simul. Illa quæ æstuabat siti, intelligens quoque laudari cantus suos, adsilivit ardentè. Tum noctua exiens cavo, insequuta est trepidam & occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegârat.

A N N O T A T I O N E S.

12. *Sonare Citharâ quos putes Apollinis.]* Id est, tu dum cantas tuâ voce, sonas simile quid ac ipse Apollo dum sonat Citharâ. Sensus istius versus mihi visus est perobscurus, idcirco explicui.

13. *Nectar.]* Potus Deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis est ipsi sacra. *Pallas donavit.]* Pallas Jovis filia, nata ex ipsius cerebro, ut vulgatum est.

F A B U L A XVII.

Fructu non foliis arborem æstima.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,

Dii elegerunt aliquando arbores, quas optarent esse in suo patrocinio. Quercus arrisit Jovi:

A N N O T A T I O N E S.

2. *Quercus Jovi.]* Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Jupiter vetuit, ne quis eo cibo

uteretur, & à carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monstrata, sacra idcirco illi creditur.

E

Et

myrtus Veneri: Laurus Apollini: Pinus Cybelæ: alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infæcundas, quæ fuit causam. Jupiter talem protulit: Ne videamur vendere fructum cultu. Sed certè quicquid erit, sumo mihi Olivam propter fructum. Tunc pater deorum & creator hominum: O nata, jure sapiens haberi ab omnibus. Ridicula enim est gloria, nisi proficit, quod facimus. Fabula docet nihil esse agendum, quod non sit utile.

Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybelæ, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent, 5
Interrogavit. Causam dixit Jupiter:
Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorū genitor atque hominū sator:
O nata, meritō sapiens dicere omnibus: 11
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
¶ Nihil agere quod non proficit, fabella admonet.

A N N O T A T I O N E S.

3. *Myrtus Veneri.*] Quia hæc arbor nascitur in lictore maris, ubi Venus nata est. Quidam verò volunt idcirco Myrtum esse sacram Veneri, quòd Venus myrto fuisset ornata, cum judicio Paradis decessit pulchrior deabus.

Laurus Phœbo.] Quia Daphnem ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam ferunt.

4. *Pinus Cybelæ.*] Huic deæ Pinus arbor sacrata fuit, quòd Atys, quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovidius, lib. 10. *Metamorph.*

Populus Herculi.] Quia Hercules erat populo ornatus, cum descendit ad inferos educatus Canem Cerberum.

7. *Honore fructum.*] Eligimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malim ego legere, quod alicubi invenitur, *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

9. *Olivam Palladi.*] Quia plantationem Olivæ invenit.

11. *Sapiens dicere omnibus.*] Unde Martialis lib. 11. Epigr. 77.

Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Minervæ.

Hæc sapit; hæc omnes scenerat una deos.

F A B U L A XVIII.

Tuis contentus ne concupiscas aliena.

P A V O ad J U N O N E M.

Pavo accessit ad Junonem indignans, quod sibi non concesserit melos luscini; hunc esse admirationi omnibus volucris, se vero esse derisui, ubi canit. Tunc Diva dixit, ad hunc solandum: Verum superas figura, superas amplitudine, collum tuum nitidius est smaragdo, & extendis caudam gemmantem variis plumis. Ad quid mihi, inquit, forma muta, si superor cantu?

P A V O ad Junonem venit, indignè ferens
Cantus luscini quod sibi non tribuerit:
Illum esse cunctis avibus admirabilem,
Se derideri simul ac vocem miserit.
Tunc consolandi gratiâ, dixit Dea: 5
Sed formâ vincis, vincis magnitudine,
Nitor smaragdi collo præfulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quò mi, inquit, mutam speciem si vincor sono?

A N N O T A T I O N E S.

1. *Pavo.*] Erat Avis Junoni sacra, quia propter illam cæsus fuit Argus à Mercurio, & in illam avem mutatus.

Junō.] Filia Saturni, & Soror Jovis, cui

postea nupsit. Unde Virgilius:

*Ass ego quæ divum incedo Regina, Jovisque
Et soror & conjux—*

Fatorum

Fatorum arbitrio partes sunt vobis datæ : 10

Tibi forma, vires aquilæ, lusciniò melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omnesque propriis sunt contentæ vocibus.

¶ Noli adfectare quod tibi non est datum,
Delusa ne spes ad querelam recidat. 15

*Ista vobis contigerunt nutu fato-
rum: tibi species, robur Aquilæ,
cantus Lusciniò, augurium Cor-
vo, omina sinistra Cornici, quæ
omnes contentæ sunt propria voce.
Noli appetere, quod tibi denega-
tum est, ne spes frustrata dela-
batur ad querimonias.*

A N N O T A T I O N E S.

14. *Noli adfectare.*] Quia ut ait Phædrus
in fabula Canis,
Amittit proprium, qui alienum appetit.

Ut etiam Camelus in Fabulis, qui poscens cor-
nua, auribus quoque privatus est.

F A B U L A XIX.

Multi homines nomine, non re.

ÆSOPUS ad GARRULUM.

ÆSopus domino solus cùm esset familia,
Parare cœnam iussus est maturiùs.

Ignem ergo quærens, aliquot lustravit domus,
Tandemque invenit ubi lucernam accenderet.

Tum circumeunti fuerat quòd iter longius, 5

Effecit brevius, namque rectà per forum

Cœpit redire; & quidam è turba garrulus:

Æsope, medio sole quid cum lumine? (mum.

Hominem quæro (inquit) & abit festinans do-

¶ Hoc si molestus ille ad animum retulit, 10

Sensit profectò se hominem non visum seni,

Intempestivè qui occupato adluserit.

*Cum Æsopus esset solus servus
suo bero, iussus est instruere pran-
dium celerius solito. Per vadit
igitur aliquot ades reperturus
ignem, & tandem invenit, quo ex-
citaret facem. Quia autem cir-
cumiens protraxerat suum iter,
contraxit rediens, namque regres-
sus est rectà per forum. Et qui-
dam Gerro è multitudine dixit:
Æsope, quid tu cum lucerna alto
die? Quæro, inquit, hominem;
& properat celerans domum. Si
hic importunus revocavit illud
in animum, intellexit sanè se non
visum esse hominem Æsopo, quòd
voluerit joculari importunè cum ne-
gotioso.*

A N N O T A T I O N E S.

1. *Æsopus domino solus cùm esset familia.*] Cùm haberet solum servum Æsopum, neque

præterea ullum. Sic Sidonius Apollinaris:
*Respublica nostra
Tota Camillus erat.*

F A B U L A XX.

Miserrimus, qui in vita miser, post mortem miserior.

A S I N U S & G A L L I.

Q U I natus est infelix, non vitam modò
Tristem decurrit, verùm post obitū quoq;
Prosequitur illum dura fati miseria.

*Qui genitus est miser, non tra-
hit solum ævum molestum, sed
etiam calamitas acerba fati illum
premit post mortem.*

Galli Cybeles consueverant circumagere, lucri gratiâ, Asinum ferentem onera. Cum hic perisset labore, & vulneribus, avulso corio sibi consecerunt tympana. Statim interroganti cuidam quid fecissent de illo quem habebant in deliciis? Responderunt ita: Putabat se fore tutum post mortem. En nova vulnera dantur extincto.

¶ Galli Cybeles circum quæstus ducere
Asinum solebant bajulantes sarcinas. 5
Is quum labore & plagis esset mortuus,
Detractâ pelle sibi fecerunt tympana.
Rogati mox à quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore, 10
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

A N N O T A T I O N E S.

4. *Galli Cybeles.*] Dicti sunt Galli, à Gallo fluvio Phrygiæ. Fuere Sacerdotes Cybelæ matris, qui hanc deam vicatim circumferebant, more suo circulatorio, pectora plangentes ad cantum tibiarum & tympanorum sonitum.

Cybeles.] Cybele filia cæli & terræ, uxor

Saturni. Vocatur Cybele, à monte Cybele in Phrygia, ubi primò fuit honoribus divinis donata.

Circum quæstus ducere.] Scilicet gratiâ, ut sit Elleipsis Græcissans & Tmesis,

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

PHÆDRIFABULARUM

LIB. IV.

PROLOGUS.

JOculare tibi videtur : & sanè bene.
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus,

Sed diligenter intueri has nœnias.

Quantam sub illis utilitatem reperiēs ?

Non semper ea sunt quæ videntur, decipit 5

Frons prima multos : rara mens intelligit

Quod interiore condidit cura angulo.

Hoc ne locutus sine mercede existimer,

Fabellam adjiciam de mustela & muribus.

INTERPRETATIO.

Jocosum tibi videtur ; & rectè quidem : nam dum nihil nobis majus est agendum, ludimus operam scribendis fabulis. Verùm considera attentè hos apologos, Quantum utilitatis deprehendes sub illis ? Non semper ea sunt quæ apparent : Prima species fallit plurimos. Pauci admodum capiunt, quod industria abdedit in intimo recessu. Ne hoc videar dixisse frustrà, addam fabulam Mustelæ & Murium.

ANNOTATIONES.

5. *Decipit frons prima.* Unde Cicero: *frons, vultus, oculi persæpe mentiuntur.*

7. *Quod interiore condidit cura angulo.* Quod auctoris industria occultavit, & quasi involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede.* Ne videar frustra dixisse, non intelligi ab omnibus quid fabulis inest eruditionis sapientiæque, proponam exemplum Mustelæ & Murium.

FABULA I.

Astutus astu non capitur.

MUSTELA & MURES.

Mustela quum annis & senectâ debilis,
Mures veloces non valeret adsequi,

Cum Mustela gravis annis, & languida senio non posset attingere cursu mures celeres,

ANNOTATIONES.

Simile quid legere est apud Æsopum Fabulâ Felis & Murium, qui cum non posset assequi mures, pessulum quandam conscendit,

de eo se suspendit, & mortuum se simulabat ; ad quem sic quidam è muribus dixit : *Heus tu, etsi saccus fieres, non te adibo.*

abscondit se farinâ, & se prostravit cum negligentia in angulo cæco. Mus ratus prædam, advolat, sed captus periit: Alius pariter; dein & alius occubuit neci: aliquot subsecutis, adrepfit & rugosus, qui evaserat sæpe ex laqueis, & muscipulis, intelligens procul dolos inimici versum. Sic te habetas, inquit, ut es farina quæ jaces.

Involvit se farinâ, & obscuro loco
Abjecit negligenter. Mus escam putans,
Adsiluit, & compressus occubuit neci:
Alter similiter; deinde periit tertius. 5
Aliquot secutis, venit & retorridus,
Qui sæpe laqueos & muscipulam effugerat,
Procûlque insidias cernens hostis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es quæ jaces. 10

F A B U L A II.

Spernit superbus quæ nequit assequi.

V U L P E S & U V A.

Vulpes compulsæ fame appetebat uvam in vineâ cellâ, assiliens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait: Nondum maturuit, nolo edere asperam. Qui attenuant verbis id quod non valent præstare debent sibi assumere hoc exemplum.

FAME coacta Vulpes altâ in vineâ
Uvam adpetebat summis saliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
¶ Qui facere quæ non possunt, verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi. 6

F A B U L A III.

Vindictæ cupidus sibi malum arcessit.

E Q U U S & A P E R.

Dum Aper se versat, fecit vadium turbulentum, in quo equus solabat restinguere sitim. Inde nata contentio. Equus insensus Apro imploravit opem hominis, quem portans tergore, reversus est hilaris ad hostem. Postquam Equus confodit suam sylvestrem iectum telli, ita fertur loquutus: Gaudeo me tibi præstitisse auxilium rogatu tuo: Feci enim prædam, & novi quantæ sis utilitatis. Sicque impulit reluctantem accipere frænos. Tunc ille tristis, incidi in servitutem,

EQUUS sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese Aper volutat, turbavit vadium.
Hinc orta lis est. Sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis, quem dorso levans
Rediit ad hostem lætus. Hunc telis eques 5
Postquam interfecit, sic locutus traditur,
Lætor tulisse auxilium me precibus tuis;
Nam prædam cepi, & didici quàm sis utilis.
Atque ita coëgit frænos invitum pati.
Tum mcestus ille: Parvæ vindictam rei 10

A N N O T A T I O N E S.

4. Auxilium petiit hominis.] Horatius ad Fuscum Aristium Fabulam narrat de Equo & Cervo:

Imploravit opes hominis, frænumque recepit. Hac fabulâ primo usus est Stesichorus apud Himerenses adversus Phalarim, ut trahit Aristoteles, cap. 20. lib. 11. Rhetoric. Ceterum hæc Fabulam paulo aliter narrant Stesichorus, Horatiusque, sed tamen res eadem est.

10. Vindictam dum quero.] Sic Hecuba inducitur loquens ab Euripide:

Τὸς κακὸς δὲ τιμωρημένη,
Αἰῶνα τὸν συμπαῖλα
Δελεῖσαι θέλω.

Istos malos ulcisci dum liceat mihi,
Me servituti mancipare haud abnuo
Omne per ævum.

Dum

Dum quæro demens, servitutem repperi.

¶ Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potiùs lædi, quàm dedi alteri.

*dam quæro insane ultionem lædis
injuriæ. Ista fabula docebit
pronus in iram, offendi potiùs im-
punè, quam tradi alteri.*

FABULA IV.

Homines non numerandi, sed ponderandi.

ÆSOPUS INTERPRES TESTAMENTI.

Plus esse in uno sæpe quàm in turbâ boni
Narratione posteris tradam brevi.

¶ Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formosam & oculis venantem viros :

At alteram lanificam & frugi rusticam : 5

Devotam vino tertiam, & turpissimam.

Harum autem matrem fecit hæredem fenex

Sub conditione, totam ut fortunam tribus

Æqualiter distribuât, sed tali modo

Ne data possideant aut fruantur : tum simul 10

Habere res defierint quas acceperint,

Centena matri conferant sestertia.

Athenas rumor implet : mater sedula

Jurisperitos consulit : nemo expedit

Quo pacto non possideant quod fuerit datû, 15

Fructûmve capiant : deinde, quæ tulerint nihil

Quanam ratione conferant pecuniam.

Postquam consumpta est temporis longi mora,

Nec testamenti potuit sensus colligi,

Fidem advocavit, jure neglecto, parens : 20

Seponeit mœchæ vestem, mundum muliebre,

Lavationem argenteam, eunuchos glabros :

*Offendam posteritati brevi nar-
ratiunculâ plus esse sæpe ingenii
in uno quam in pluribus. Qui-
dam moriens reliquit tres natas :
unam pulchram & venantem vi-
ros suis oculis : Alium nentem
lanam, bonam & rusticam ; Ter-
tiam turpissimam, & deditam
vino. Senex moriens renunciavit
illarum matrem hæredem ea lege,
ut dividat æquè tribus rem fami-
liarem, sed tali ratione, ut neutra
habeat partem concessam, nec eâ
potiatur : Cum verò cessaverint
possidere bona quæ contigerint,
dent suæ parenti centena sestertia.
Fama spargitur Athenis. Mater
diligens adit Jurisperitos, nullus
explicat quomodo non retineant
quod fuerit attributum, & perci-
pian fructus : dein quonam pacto
largiantur pecuniam dictam, cum
acceperint nihil. Absumpto inter-
vallo longi temporis, non potuit
intelligi sensus testamenti. Mater
adhibuit fidem, non curans jus.
Dat Mœchæ in partem vestimen-
ta, ornatum mulierum, supellec-
tilem argenteam balnearum, spa-
dones depiles :*

ANNOTATIONES.

1. *Boni.*] Vox communis quæ extenditur
& ad bona animi & corporis. Ibi verò ad
ingenii bona refertur.

8. *Fortunam.*] Intellige opus, bona & rem
familiarem. Frequentius usurpatur vox illa
in plurali in hoc sensu.

10. *Fruantur data.*] Pro *datis*, antiquè dic-
tum.

12. *Centena sestertia.*] Nota discrimen esse in-
ter sestertium in masculi generis, & sestertium neu-
trius, seu inter sestertios & sestertia. Sestertius
apud Romanos moneta erat argentea, valens
quartam partem denarii argentei, & ut ad Angli-
cæ pecuniæ æstimationem redigamus valebat
one Penny three Farthings and three Quarters of

a Farthing : sestertium autem in neutro, vale-
bat mille nummos sestertios. Valent itaq; cen-
tena sestertia, in moneta Anglica, *eight hundred
and seven Pounds five Shillings and ten Pence.*

20. *Fidem advocavit jure neglecto.*] Sic in-
tellige, cum mater videret sensum testamenti
non posse colligi à Jurisperitis, bonâ fide usa
est, & ut testamento præscriptum, ita fecit ;
ut nempe distribuere tribus natis æqualiter
partem bonorum. Neglexit vero appositam
testamento conditionem ; sed tali modo ne, &c.
quia nullus illam intelligebat.

22. *Lavationem argenteam.*] Supellectilem
omnem balnearum, ut strigiles, guttos, urce-
olos, & alia.

Dividit lanificæ agros, pecora, villam, operarios, boves, equos, & suppellectilem rusticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino veteri, ædes magnificas, & hortulos amœnissimos. Cum vellet tribuere singulis ista sic divisa, & populus consentiret, cui erant cognite: Æsopus produit derepente in media multitudine. O si quis esset sensus patri sepulto, quam moleste patiretur, quod Athenienses non potuissent colligere sensum testamenti. Dein cunctis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanificæ rusticæ, ædes, ornamenta cum delicatis hortulis, & vinum antiquum. Tribuite potrici, vestes, gemmas, servos, & cætera. Concedite mœche agros, vites & armenta cum pastoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut possideat aliquid non conveniens suis moribus. Turpissima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha deseret agros, ut comparet ornamenta. Illa verò devota pecori & lanæ, abjiciet venustas ædes qualicunque pretio. Ita nulla retinebit quod fuerit destinatum, & solvent pecuniam constitutam suæ genetrici, ex pretio rerum venditarum. Sic sagacitas unius hominis expedit quod latuerat multis.

Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios, Boves, jumenta, & instrumentum rusticum: Potrici, plenam antiquis apothecam cadis, 25 Domum politam, & delictos hortulos. Sic destinata dare quum vellet singulis, Et adprobaret populus qui illas noverat, Æsopus media subito in turba constitit: O si maneret condito sensus patri, 30 Quam graviter ferret, quod voluntatem suam Interpretari non potuissent Attici! Rogatus deinde, solvit errorem omnium. Domum & ornamenta cum venustis hortulis Et vina vetera date lanificæ rusticæ: 35 Vestem, uniones, pedissequos, & cætera Illi assignate, vitam quæ luxu trahit: Agros, vites, & pecora cum pastoribus Donate mœchæ: Nulla poterit perpeti Ut moribus quid teneat alienum suis. 40 Deformis cultum vendet, ut vinum paret; Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret: At illa gaudens pecore, & lanæ dedita, Quacunque summâ tradit luxuriæ domum: Sic nulla possidebit quod fuerit datum, 45 Et dictam matri conferent pecuniam Ex pretio rerum quas vendiderint singulæ. ¶ Ita quod multorum fugit imprudentiam, Unius hominis repperit solertia.

F A B U L A V.

Feriunt summos fulmina montes.

PUGNA MURIUM & MUSTELARUM.

Cum superati Mures copiis Mustelarum (quorum pugna pingitur in popinis) caperent fugam, & paverent prope cavernas obscuras, vix admissi tamen vitârunt mortem. Ductores illorum, qui imposuerant suis cervicibus cornua, ut Milites haberent in certamine signum evidens quod sequerentur, remanserunt in ingressu, & oppressi sunt ab hostibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immisit in ventrem vastum & obscurum. Ubi successus successus urget populum.

QUUM victi Mures Mustelarum exercitu (Historia quorum in tabernis pingitur) Fugerent, & arctos circum trepidarent cavos, Ægrè recepti, tamen evaserunt necem. Duces eorum, ut qui capitibus cornua 5 Suis ligârant, ut conspicuum in prælio Haberent signum quod sequerentur milites, Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus, Quos immolatos victor avidis dentibus Capacis alvi merfit tartareo specu. 10 ¶ Quemcunque populum tristis eventus premit, Perit-

Periclitatur magnitudo principum :
Minuta plebes facili præsidio latet.

sublimitas magnatum versatur in
periculo ; Popellus verò tutus est
levi præsidio.

A N N O T A T I O N E S.

11. *Periclitatur magnitudo principum.*] Si-
milis est sententia :

*Tuta est hominum tenuitas,
Magna periculo sunt opes obnoxia.*

12. *Minuta plebes.*] Pro plebs ; non est
Archaismus, cum certum sit Livium nunquam
aliter locutum, ut nec Sallustium, nec ejus
imitatorem Tacitum.

F A B U L A VI.

Stultus, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

PHÆDRUS IN FABULARUM ÆSOPIARUM CENSORES.

TU qui nasute scripta diffringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus,
Parvâ libellum sustine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo
Pinus bipenni concidisset Thessalâ,
Nec ad professæ mortis audacem viam
Fabricâset Argus opere Palladio ratem,
Inhospitalis prima quæ Ponti sinus
Patefecit, in perniciem Graiûm & Barbarûm.
Namque superbi luget Æetæ domus,
Et regna Pelix scelere Medææ jacent,

*Tu qui carpis subtiliter meas
scriptiones, & respuis legere jocos
istiusmodi, feras hunc libellum
aliquantulâ patientiâ, dum se-
reno austeram frontem, & Æ-
sopus adest cothurnatus insolitè.
5 Utinam pinus Thessala fuisset
nunquam cæsa bipenni in sylva
Pelici, neque Argus ædificâset
navem arte Palladis ad iter au-
dax mortis indubitæ. Hæc pri-
ma reclusu sinum Ponti Euxini,
maris inhospitalis, in ruinam
Græcorum & Barbarorum. Nam-
que familia Æetæ superbi dolet,
10 & imperium Pelix eversum est
flagitiis Medææ.*

A N N O T A T I O N E S.

5. *Et in cothurnis novis.*] Id est, novo &
Tragædiæ sermone convenienti, quod erat no-
vum & insolens Æsopo. Cothurnus autem
erat calcamenti genus, quo Actores Tragæ-
diarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori
dicendi genere usurpatur.

6. *Utinam nec unquam.*] Initium Medææ
Euripidis : sed suo more modoque contraxit
Phædrus. Possent asserre Ennianos versus
(nam olim eam Fabulam convertit Ennius) sed
notissimi sunt.

Pelii Nemoris.] Sylva quæ erat in Pelio mon-
te Thessaliæ incumbente in sinum Pelasgicum.

7. *Pinus Thessala.*] Quæ in Pelio monte
Thessaliæ reperitur frequens. Unde Ovidius :

Summa virent pinu ; cætera quercus habet.

9. *Argus fabricâset ratem.*] Is fuit navis
illius artifex, quâ vectus est Jason in Colchi-
dem, ad vellus aureum deportandum.

Operè Palladio.] Palladis consilio & arte.

10. *Inhospitalis quæ prima Ponti sinum.*]
Pontus Euxinus, antea dictus Axenus, id est,
inhospitus, teste Plinio. Erat inter Mæsiam
inferiorem, & Thraciam ad occasum : Asiam

Minorem ad Meridiem : Colchidem ad Or-
tum : & Sarmatiam Europæam, & Sarmatiam
Asiaticam ad Boream.

12. *Æetæ domus, & regna Pelix scelere Me-
dææ jacent.*] Jason suadente patruo suo Peliâ,
navi parata, & collecta nobili societate, profec-
tus est Colchôs pro aureo Vellere obtinendo,
quem filia regis Colchorum adamavit ; cujus
auxilio consilioque defunctis multis periculis
Vellus obtinuit. Jasonem ergo Medea, re-
lictis parentibus (erat autem Æetæ ex Heca-
te filia) secuta est, & iidem nupta. Creon
Rex Corinthiorum filiam suam traditurus
Jasoni in Matrimonium, jussit occidi Medeam
ob malas artes, sed precibus Jasonis muta-
tum est mortis supplicium in exilium. Me-
dea obtentis exilii induciis ad spatium unius
diei, Creusæ filiz Creontis, jam Jasoni de-
sponsatæ, pallam veneno tinctam dedit, quam
dum tractaret Creusa, accensus subito ignis
illam cum Patre consumpsit. Sic luget do-
mus Æetæ propter varia scelera filiz Medææ.
Ita quoque deletum est penitus regnum Pelix
artibus Medææ.

Quæ

quæ tegens diversis artibus animum crudelem, illic sibi fecit viam sparsis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid vis? Hoc etiam ridiculum est, inquis, & dictum falsè, quia Minos longè antiquior subegit navibus Ægeum mare, & ultus est incursiones suppliciiis æquis. Quid igitur tibi possum facere, lector severe, si neque Fabellæ, neque Fabulæ tibi placent? Noli te præbere omnino morosum literis, ne te afficiant majori incommodo. Istud spectat hos qui insani fastidiunt cuncta, & criminantur cælum, ut videantur sapientes.

Quæ sævum ingenium variis involvens modis
Illic per artus fratris explicuit fugam, 15
Hic cæde patris Peliadum infecit manus.

Quid tibi videtur? hoc quoque insulsū est, ait,
Falsoque dictum; longè quia vetustior
Ægea Minos classe perdomuit freta,
Iustoque vindicavit exemplo impetum. 20
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeant nè tibi molestiam.

Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant: 25
Et ut putentur sapere, cælum vituperant.

ANNOTATIONES.

15. Per artus fratris explicuit fugam. Cum enim Æeta pater Medæ illam inseque-
retur ob extinctum Abyrtum filium suum,
& fratrem Medæ, hæc dissipavit membra
fratris, ut eorum collectio mororque patris
celeritatem persequendi retardaret.

16. Et cæde patris Peliadum infecit manus.] Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius
ex Tyro Salmonci regis filia, frater Æsonis &
Theſſaliæ Rex, filiarum suarum manibus ju-
gulatus est, idque hortatu Medæ, quæ in-
tegræ ætati se illum restitutum simulaba-
bat.

18. Longè quia vetustior Minos qui Ægea

classe perdomuit fretum.] Illam à virginibus
Phædrus expedisset, si novisset duos fuisse Mi-
noas, alterum Jovis filium, justum homi-
nem; alterum nepotem injustum, quia pen-
dere dirum tributum sibi jussit Athenienses.
Testis est Diodorus Siculus, testis & Plutar-
chus in Theseo. Imo falsum fuit Argonautas
omnium primos navibus usos. Siquidem Æeta
erat Corinthius, & in eas oras cum Medea
filia se contulerat, teste Eumelo Historico,
Poeta Homeri æquali, apud Scholiasten Pin-
dari, in Oden 13. Pythonicarum.

21. Lector Cato.] Posuit pro tetrico ac
moroso cenfore, qui fastidit cuncta.

FABULA VII.

Maledico maledicens pejus audiet.

VIPERA & LIMA.

Qui laceſſit linguâ malignâ
mordaciorem se, intelligat se de-
pîngi hæc fabula. Vipera irrepſit
in officinam fabri. Quæ cum
quæreret si quid eſſet eſcæ, adpe-
tit limam; hæc renitens contra,
Quid me, ait, insana tentas mor-
dere dente, quæ solita sum rodere
enim ferrum.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento se describi sentiat.

¶ In officinam fabri venit Vipera.

Hæc quum tentaret si qua res eſſet cibi;
Limam momordit: illa contra contumax, 5
Quid me, inquit, stulta, dente captas lædere,
Omne adſuevi ferrum quæ conrodere?

ANNOTATIONES.

4. Si qua res cibi.] Id est, Si aliquis cibus;
ut rem voluptatis dixit Plautus. Nihil crebrius
apud Græcos, præſertim apud Atticos, & Io-
nas, ἡνίκα τις πρὸς πρῶτα. Magnus Aper.

5. Illa contra contumax.] Ita Horatius,
lib. 2. sat. 1. loquens de invidia:

Et fragili quærens illidere dente,
Offendas ſolido.

FABULA

F A B U L A VIII.

Improbi ne pereant, perdunt.

VULPES & HIRCUS.

Homo simul ac venit in magnum periculum,
Effugium reperire alterius quærit malo.

¶ Quum decidisset Vulpes in puteum inscia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus sitiens in eundem locum : 5
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus ? Illa fraudem moliens :
Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se barbatus : tum Vulpecula 10
Evasisit puteo, nixa celsis cornibus :
Hircumque clauso liquit hærentem vado.

Simul atque homo incidit in grande malum, conatur invenire effugium periculo alterius. Cum Vulpecula imprudens cecidisset in puteum, qui prætendebatur margine elatiori ; Hircus sitiundus accessit in eundem locum, quæsitque an aqua esset multa & suavis ? Hæc parans dolum : Veni, amice, adeo liquor dulcis est, ut mea sitis non possit expleri. Descendit hircus ; tum Vulpes elata altis cornibus illius egressa est puteo, & deseruit Hircum jacentem alto puteo.

A N N O T A T I O N E S.

Hanc & Fabulam legere est quoque apud *eis ὅτε αὖ κατέβησαν.* Vulpes & Hircus siti-
Æsopum : Ἀλώπηξ καὶ τράγος διψῶντες | entes in puteum descenderunt.

F A B U L A IX.

Suus cuique attributus est error, sed non videmus id manticæ quod in tergo est.

P E R A.

Peras imposuit Jupiter nobis duas :
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.

¶ Hæc re videre nostra mala non possumus :
Alii simul delinquant, censores sumus. 5

Jupiter nos oneravit duobus sacculis. Imposuit unum à tergo plenum propriis vitiis : Objecit alterum ob oculos onustum vitiis aliorum. Quo fit ut non possumus cernere nostros defectus, sumus verò reprehensores ubi alii peccant.

A N N O T A T I O N E S.

4. Hæc re.] Id est, ideo, vel, hac ex re ; sicut dicitur, quare, pro quâ de re. Ita Cornelius Nepos, Vidit hostes eadem re fore tardiores, pro eadem ex re.

Ut videre nostra mala non possumus.] Sic in hanc fabulam Horatius :
Cum tua prævideas oculis male lippus inunctis,

Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quàm aut Aquila, aut Serpens Epidaurius ?
Et Catullus : (est.
Sed non videmus id manticæ quod in tergo
Et Persius :
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

F A B U L A

F A B U L A X.

Antecedentem scelestum non deferit pede pœna claudo.

FUR ARAM COMPILANS.

Latro excitavit facem ex arâ Jovis, & deprædavit eum ad suam lucem. Qui cùm se recipe-
ret dives sacrilegio, Religio sanc-
ta emisit subitò vocem : Etsi ista
dona fuerint dona sceleratorum
& mihi odiosa, ut non indigner
auferri ; attamen, scelerate, ex-
piabis aliquando tuum crimen
capitis pœnâ, cùm dies supplicii
aderit dictus fatis ; verùm ne
flamma nostra, quâ pietas vene-
ratur divos timendos, præferat
lumen sceleri, edico ne talis sit
communicatio lucis. Itaque non
hæc hodie excitari lucernam de
igne Deorum, neque accendi sa-
crificium de lucerna. Alter ab
illo qui excogitavit, non evolvat
quantas dotes illa fabula com-
pletur. Edocet primò illos quos
ipse foveris, reperiri sæpe tibi
insensissimos. Significat secundò
flagitia non plecti irâ Deorum,
sed tempore adscripto à fatis,
Tandem vetat ne vir frugi ha-
beat societatem ullius rei cum im-
probo.

Lucernam fur accendit ex arâ Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum ;
Onustus qui sacrilegio quum discederet,
Repente vocem sancta misit religio :
Malorum quamvis ista fuerint munera, 5
Mihique invisâ, ut non offender subripi ;
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
Olim quum adscriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noster facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos, 10
Veto esse tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius quàm qui repperit. 15
Significat primò, sæpe quos ipse alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios.
Secundò ostendit, scelera non irâ Deum,
Fatorum dicto sed puniri tempore.
Novissimè interdicat ne cum malefico 20
Usum bonus consociet ullius rei.

A N N O T A T I O N E S.

3. Sacrilegio.] Sacrilegium est sacrarum
rerum ablatio.

11. Luminis commercium.] Vult vetâsse ac-
cendi imposterum lumen de igne sacro. Non
enim ex culina, sed è cælo petebant ignem, quo
in sacrificiis uterentur. Unde Servius Æn. 12.
Apud majores, inquit, aræ non incendebantur,
sed ignem divinum precibus eliciebant.

18. Non irâ deum puniri, sed dicto tempore
à fatis.] Summum enim jus vitæ & necis
tribuerant fatis aut Parcis antiqui, quibus
etiam submittebantur dii. Unde, nulli Deo
licebat quemquam punire, ni Parcæ pœnam
statuissent, & tempus dixissent, ut legere est
apud Lucianum.

F A B U L A XI.

Opes irritamenta malorum.

HERCULES & PLUTUS.

Divitiæ odiosæ sunt jussu bo-
mini magnanimo, quoniam summa
opes eripiunt gentinam gloriâ.

Opes invisæ meritò sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
¶ Cælo

¶ Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
 Quum gratulantes persalutâsset Deos,
 Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius, 5
 Avertit oculos : causam quæsit Pater :
 Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
 Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

Hercules admissus inter deos propter virtutem, cum dixisset salutem diis sibi gratulantibus, ascendente Pluto qui gnatus est fortunæ, retorsit oculos. Jupiter rogavit rationem. Hunc odio prosequor, ait, quia favet improbis, & etiam pervertit omnia propositâ mercede.

A N N O T A T I O N E S.

3. *Hercules.*] Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam gestorum creditur annumeratus inter deos.

5. *Pluto.*] Plutus Jasonis & Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc excæcavit Jupiter, quod bonis tantum hominibus opes largiretur. Ex hac autem cæcitate evenit, ut jam promiscuè bonos & malos ditet. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cum ad aliquem ditandum venit, velocissimum verò cum ab illo recedit.

8. *Et cuncta corrumpit lucro.*] Ad hoc eleganter Propertius :

Auro pulsa fides, auro venalia jura.

Et Petronius :

— *Quidvis nummis præsentibus opta,*

Et venit, clausum possidet arca Jovem.

In quam sententiam, & ipse Horatius, lib. 2. sat. 3.

— *Omnis enim res,*

Virtus, fama, decus, divitiæ, humanaq; pulchris

Divitiis parent : quas qui construxerit, idem

Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam & rex,

Et quicquid volet. —

F A B U L A XII.

Sinceritas laudanda.

L E O R E G N A N S.

U Tilius homini nihil est quàm rectè loqui.

Probanda cunctis est quidem sententia :
 Sed ad perniciem solet agi sinceritas.

¶ Quum se ferarum regem fecisset Leo,
 Et æquitatis vellet famam consequi, 5
 A pristinâ deflexit consuetudine :
 Atque inter illas tenui contentus cibo,
 Sancta incorruptâ jura reddebat fide.

Nilil magis conducit hominî, quàm directè loqui. Hæc sanè opinio debet comprobari ab omnibus, verum ingenuitas solet duci in ruinam. Cum Leo se creâsset regem animalium, & ambiret obtinere nomen justitiæ, descivit à nativo more agendi, atque inter illa utens cibo parvo, dicebat jus æquum fide intemeratâ.

Reliqui versus hujusce Fabulæ periere.

F A B U L A XIII.

P Oostquam lavare coepit penis tentia
 A fictione veretri linguam mulieris,
 Adfinitatem traxit inde obscœnitas.

F A B U L A XIV.

R Ogavit tribadas & molles mares
 Quæ ratio procreâsset : exposuit senex,
 Idem Prometheus, autor vulgi fictilis :
 Qui simul offendit ad naturam frangitur ;

Naturæ

Naturæ partes, veste quas celat pudor, 5
 Cum separatim toto finxisset die,
 Aptare mox ut posset corporibus suis,
 Ad cœnam est invitatus subito à Libero :
 Ubi inrigatus multo venas nectare
 Serò domum est reversus titubanti pede. 10
 Tum semisomno corde, & errore ebrio
 Adplicuit virginale generi masculo,
 Et masculina membra adplicuit fœminis :
 Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

F A B U L A XV.

Pares non habitus, sed virtus facit.

C A P E L L Æ & H I R C I.

*Cum Capellæ obtinuissent Bar-
 bam à Jove, Hirci dolentes cœpe-
 runt offendi, quia mulieres habe-
 rent parem bonorem cum illis. Su-
 stinete, ait, has potiri laude inani
 & sibi arrogare insignia vestræ
 dignitatis, dum non æquent ve-
 stram virtutem. Hæc fabula te
 edocet, ut feras illos usurpare
 quum ornatum, qui tibi sunt in-
 feriores virtute.*

BArbam capellæ quum impetrassent ab Jove,
 Hirci mœrentes indignare cœperant,
 Quod dignitatem fœminæ æquâisset suam.
 Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
 Et usurpare vestri ornatum muneris : 5
 Pares dum non sint vestræ fortitudinis.
 ¶ Hoc argumentum monet ut sustineas tibi
 Habitu esse similes, qui sint virtute impares.

F A B U L A XVI.

In secundis time, in adversis spera.

G U B E R N A T O R & N A U T Æ.

*Cum aliquis exposculetur de sua
 sorte, Æsopus excogitavit hoc ar-
 gumentum solandi causâ. Navi
 jactatâ atris procellis, inter fletus
 eorum qui webebantur, & formi-
 dinem mortis, dies vertitur dere-
 pente ad faciem tranquillam, &
 navis tuta cœpit agi ventis meli-
 oribus, atque perfundere nautas
 nimîâ lætitiâ. At Naucerus fac-
 tus sapiens periculo : oportet, in-
 quit, lætari parcè, & conqueri
 moderatè, quoniam omnis vita
 miscetur dolore & gaudio.*

QUum de fortunis quidam quereretur suis,
 Æsopus finxit consolandi gratiâ.
 ¶ Vexatâ sævis navi tempestatibus,
 Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
 Faciem ad serenam subitò mutatur dies, 5
 Ferri secundis tuta cœpit flatibus,
 Nimiâque nautas hilaritate extollere.
 Factus periculo tum gubernator sophus :
 Parcè gaudere oportet, & sensim queri ;
 Totam quia vitam miscet dolor & gaudium. 10

F A B U L A XVII.

Nimia verecundia inverecundum facit.

C A N U M L E G A T I ad JOVEM.

*Canes miserunt quondam lega-
 tos ad Jovem, rogaturi tempus
 vitæ felicitioris,*

CAneſ legatos olim misère ad Jovem,
 Melioris vitæ tempus oratum suæ,

Uti

Uti se abriperent hominum contumeliis,
 Furfuribus sibi conspersum quòd panem darent,
 Fimoque turpi maximam explerent famem. 5
 Profecti sunt legati non celeri pede,
 Dum naribus scrutantur escam in stercore.
 Citati non respondent : vix tandem invenit
 Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
 Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis, 10
 Totam timentes concacârunt regiam.
 Propulsi verò fustibus, vadunt foras :
 Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
 Mirati sibi legatos non revertier,
 Turpe æstimantes aliquid commissum à suis, 15
 Post aliquot tempus alios adscribi jubent.
 Rumor legatos superiores prodidit :
 Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
 Odore canibus anum, sed multo replent :
 Mandata dant ; legati mittuntur : statim 20
 Adeunt : rogantes aditum, continuo impetrant.
 Confedit genitor tum Deorum maximus,
 Quassatque fulmen : tremere cœpêre omnia :
 Canes, confusus subito quòd fuerat fragor,
 Répente odorem mixtum cum merdis cacant.
 Reclamant omnes vindicandam injuriam. 26
 Sic est locutus ante pœnam Jupiter :
 Non est legatos regis non dimittere,
 Nec est difficile pœnas culpæ imponere :
 Non vero dimitti, verùm cruciari fame, 30
 Ne ventrem continere non possint suum.
 Sed hoc feretis pro judicio præmium.
 Illi autem qui miserunt vos tam futes
 Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
 Ita nunc legatos expectant & posteri ; 35
 Novúmque venire qui videt, culum olfacit.

ut non paterent amplius injuriis
 hominum, qui illis præberent
 panem furfurosum, & satiarent
 multam famem stercore fædo.
 Legati abierunt gradu non ci-
 tato, dum indagant naribus ci-
 bum in fimo. Non parent vocati,
 & vix Mercurius illos repperit
 & adducit trepidos. Ut autem
 aspexere faciem summi Jovis,
 pavidi conspurcârunt sordibus to-
 tum palatium ; ejeti verò fusti-
 bus, se proripiunt foras. Magnus
 Jupiter prohibet illos remitti.
 Stupentes quod legati non redi-
 rent, rati turpe quid peccatum ab
 suis, imperant delegari alios post
 aliquod tempus. Interim fama
 vulgavit quod acciderat primis
 legatis, veriti rursum ne quid
 simile contingat, immittunt in a-
 num legatorum plurimum odoris,
 mandant facienda, dimittuntque.
 Illi accedunt statim orantes adi-
 tum, & sine mora obtinent. Tunc
 maximus pater Deorum sedens a-
 gitavit fulmen, cuncta cœperunt
 moveri : & quia strepitus fuerat
 confusus derepente, canes reddi-
 dere subito odorem permixtum
 stercore. Cuncti conclamant puni-
 endam esse injuriam. Verùm
 Jupiter sic fatus ante supplici-
 um : Non decet regem retinere le-
 gatos, nec est operosum præmium
 pro meritis adscribere. Hæc itaque
 erit pœna : Non prohibeo remitti,
 sed jubeo torqueri fame, ut pos-
 sint cohibere alvum. Qui verò
 vos delegârunt tam fluidos, se
 eripient nunquam ex contumeliis
 mortalium. Ita nunc Canes præ-
 stolantes novissimos legatos, cum
 vident canem aliquem venientem,
 odorantur anum.

A N N O T A T I O N E S.

14. *Non revertier.*] Pro non reverti. Hoc
 Poetis familiare, & usitatum.

17. *Rumor legatos superiores prodidit.*] Ru-
 mor spargitur superiores legatos concacasse
 totam Jovis regiam.

28. *Non est regis legatos non dimittere.*]
 Ne scilicet jus gentium ipsis retentis violetur,
 quo jure illi sancti sunt. Ita enim Cicero :
Legatorum jus divino humanoque vallatum

*præsidio, cujus tam sanctum & venerabile no-
 men esse debet, ut non modò inter sociorum jura
 sed hostium tela incolume versetur.*

32. *Sed hoc feretis pro judicio præmium.*] Hic
 versus non legitur in Phædro editionis Rigal-
 tii. Sive sit Phædri, sive alterius, confert
 tamen multum ad illustrandum hunc locum
 Phædri. Idcirco illum non prætermisimus.

F A B U L A XVIII.

Malo qui benefacit, pejorem facit.

H O M O & C O L U B R A.

Qui auxiliatur improbis, aliquanto post dolet. Quidam collegit Colubram rigidam frigore, & posuit in sinum indulgens in sui perniciem. Ut enim recepit vires, interfecit statim hominem. Roganti vero alteri rationem sceleris, dixit, nequis discat auxilium ferre malis.

QUI fert malis auxilium, post tempus dolet.
¶ Gelu rigentem quidam Colubrā sustulit,
Sinuque fovet contra se ipse misericors.
Namque ut refecta est, necuit hominē protinus.
Hanc alia quum rogaret causam facinoris: 5
Respondit: ne quis discat prodesse improbis.

F A B U L A XIX.

Avarus auri custos, non dominus.

V U L P E S & D R A C O.

Dum Vulpecula agens suum cubile, egerit terram, & fodit profundius multos cuniculos, devenit ad imum antri Draconis qui servabat Thesauros abditos. Ut illum vidit: Precor primò, inquit, parcas meæ imprudentiæ: Dein si rectè intelligis quam aurum conveniat parum meæ vitæ, respondeas benignè qualem utilitatem refers ex isto labore, quæve tanta sit merces, ut priveris somno & degas vitam in tenebris? Nulla, ait, & Vulpes: Verum illud mihi imperatum est à magno Jove. Neque igitur tibi concedis quicquam, neque aliis? Sic visum est fatis. Bona verba quæso si dixerò liberè. Qui similis est tibi genitus est Diis adversis. Cum tibi sit abeundum illuc quò majores abierunt, quare angis infelicem animum tam cæco furore? Te alloquor, Avere, voluptas tui hæredis, qui subtrahis tuis diis, tibi vero cibos; qui mæstus excipis sonum musicum citharæ, quem hilaritas tibiærum excruciat, & cui pretia ciborum eliciunt gemitus. Qui dum addis quadrantes tuis bonis, lacescis deos turpi perjurio;

Vulpes cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul aspexit: Oro ut imprudentiæ 5
Des primum veniam, deinde si pulchrè vides
Quàm non conveniens aurum sit vitæ meæ,
Respondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
Ut careas somno & ævū in tenebris exigas? 10
Nullum, inquit ille: verū hoc à summo mihi
Jove adtributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolò irascaris, liberè si dixerò:
Diis est iratis natus qui est similis tibi. 15

Abiturus illuc quò priores abierunt,
Quid mente cæcā miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare, gaudium hæredis tui,
Qui thure superos, ipsum te fraudas cibo?
Qui tristis audis musicum citharæ sonum; 20
Quem tibiærum macerat jucunditas;
Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Coelum fatigas sordido perjurio;

A N N O T A T I O N E S.

22. Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt] Inde facitissimus avari ægrotantis cum medico dialogissimus apud Hor. Lib. 2. Sat. 3. Med. Tu cessas? Agendum sume hoc prisarium Oryza.

Æg. Quanti emptæ? M. O. Ho assibus. Æg. Ebeu, Quid refert morbo an furtis, pereamne rapinis?

23. Quadrantes.] Quadrans est quarta pars denarii, poniturque hoc loco pro nummis minimis, quibus aggerendis avari rem suam amplificant.

Qui

Qui circumcidis omnem impensam funeris, 25
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Qui recidis omnes sumptus funeris, ne Libitina iuretur aliquid de tuo funere.

ANNOTATIONES.

26. *Libitina.*] Dea funerum, in cuius templo vendebantur & locabantur necessaria ad funus struendum. Unde *Rationes Libitinæ*, Suet. Anglicè. *The Weekly Bill*.

FABULA XX.

Inventa perficere non inglorium.

PHÆDRUS DE FABULIS.

QUID judicare cogitur livor modò,
Licet dissimulet, pulchrè tamen intelligo.
Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
Æsopi dicet: si quid minùs adriserit,
A me contendet fictum quovis pignore. 5
Quem volo refelli jam nunc responso meo:
Sive hoc inceptum, sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

Quamvis invidia dissimulet, rectè tamen video, quid nunc teneatur sentire. Quicquid existimabit in fabulis dignum commendatione, tribuit Æsopo. Si quid placuerit minùs, certabit quovis pretio esse à me excogitatum. Illum volo confutare modò meâ responsione. Seu illud opus sit vituperandum, seu commendandum, Æsopus repperit, nostra industria polivit. Verùm teneamus ordinem inceptum nostri instituti.

FABULA XXI.

Veras divitias eripit nemo.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

HOMO doctus in se semper divitias habet.
Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quò paupertatem sustineret faciliùs,
Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,
Mercede acceptâ laudem victorum canens. 5
Hoc genere quæstûs postquâ locuples factus est,
Venire in patriam voluit cursu pelagio,
(Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo insulâ)
Ascendit navem, quam tempestas horrida
Simul & vetustas medio dissolvit mari. 10
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitæ. Quidam curiosior:
Simonide, tu ex opibus nihil sumis tuis? (natant,
Mecû, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci e-
Quia plures onere degravati perierant. 15
Prædones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ propè,
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.

Vir eruditus continet semper in se opes. Simonides qui composuit pulcbros versus, ut ferret commodiùs pauperiem, cœpit peragrarè præclaras civitates Asiæ, celebrans laudes victorum condicito pretio. Postquam evasit dures hoc genere lucri, cogitavit redire in patriam mari (ferunt enim genitum in insula Ceo.) Conscendit navem, quæ distracta est medio in mari, tum servâ tempestate, tum simul vetustate. Alii sumunt crumenas, alii pretiosa quæque, in sustentaculum vitæ. Quidam curiosior dixit: Simonide, tu colligis nihil ex tuis bonis. Habeo, inquit, omnia mecum. Tum pauci evadunt incolumes, quia multi oppressi sarcinis extincti fuerant in undis; Latrones adfiliunt, auferunt quod quisque servaverat, & dimittunt spoliatos. Fuit forte urbs propè antiqua, dicta Clazomenæ, in quam naufragi se recipiunt.

ANNOTATIONES.

2. *Simonides.*] Lyricus Poeta fuit è Ceo insula, quæstui poesim habuit, & hac arte vitam sustentabat.

8. *Insula maris Ægæi.* Unde *Ovidius*:
Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

17. *Clazomenæ.*] Urbs fuit Asiæ Minoris in Ionia, & in ora maris Ægæi & sinus Smyrnei, media inter Smyrnam ad Ortum, & Chium ad occasum,

Hic vir quidam addictus literis, qui legerat sæpe carmina Simonidis, illumque absentem plurimum admirabatur, excepit apud se amantissimè Simonidem quem agnoverat verbis, & dedit vestes, nummos, & servos: Alii naufragi ferunt suam tabulam, petentes stipem, cum Simonides fortè fortunâ incidisset in illos: Dixi, ait, mea bona esse mecum, vos autem amisistis quod extuleratis.

Hic literarum quidam studio deditus, Simonidis qui sæpe versus legerat, 20 Erâtque absentis admirator maximus, Sermone ab ipso cognitum, cupidissimè Ad se recepit, veste, nummis, familiâ Hominem exornavit. Cæteri tabulam suam Portant, rogantes victum, quos casu obviis 25 Simonides, ut vidit: Dixi, inquit, mea Mecum esse cuncta, vos quod rapuistis, periit.

A N N O T A T I O N E S.

24. Tabulam portant quærentes victum.] Sic enim Juvenalis:

Et pictâ se tempestate tuctur.

Nam moris erat ut naufragi in tabella, ab humeris dependente, ferrent pictum naufragium mendicantes stipem. Idem Juvenal.

— Mersâ rate, naufragus assem Dum rogat.

27. Mecum, inquit, mea sunt cuncta.] Tribuitur & Bianti hoc dictum apud Laertium, à quo transduxisse Phædrus hoc videtur ad Simonidem.

F A B U L A XXII.

Magna ne jactes, sed præstes.

M O N S P A R T U R I E N S.

Monte proximus partui edebat grandes gemitus, & erat summa expectatio in terris. Verùm peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui cum jactitas magnifica, perficis nihil.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens, Erâtque in terris maxima expectatio: At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi Qui magna quum minaris, extricas nihil.

A N N O T A T I O N E S.

1. Mons parturiens.] Notus est ad hanc Fabulam versus Horatii:

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Et alio in loco:

Quid dignum tanto feret hic promissor biatu?

De magnificis, verùm inanibus promissis & molitionibus.

F A B U L A XXIII.

Vera gloria fictam obscurat.

F O R M I C A & M U S C A.

Formica & Musca disputabant ardentè, utra præstaret. Musca incepit prima. Tu potes te comparare nostris laudibus? Ubi maclatur victima, prælibo viscera oblata diis. Versor inter altaria, & pervado omnia delubra. Ubi placet, infideo capiti regum:

Formica & Musca contendebant acriter, Quæ pluris esset: Musca sic cœpit prior. Conferre nostris tu potes te laudibus? Ubi immolatur, exta prægusto Deum. Moror inter aras, templa perlustro omnia. 5 In capite regis sedeo, quum visum est mihi:

A N N O T A T I O N E S.

4. Immolatur.] Vox illa proprie significat victimam mola falsa conspergere. Unde immolatio est quasi molæ in caput victimæ aspersio. Quia autem in sacrificiis maclabant victimas, usurpatur vox immolari pro maclari frequentissimè apud autores.

Extâ prægusto Deum.] Id est diis oblata. Exenteratâ enim victimâ, Sacerdos cultro ferreo exta rimabatur, postea farinâ farris ea involvebat, & aris imposita comburebat in honorem Deorum. Extâ verò tribuebantur Diis, quia per ipsâ voluntas Deorum innotescebat.

Et

Et matronarum casta delibo oscula;
 Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
 Quid horum simile tibi contingit, rustica?
 Et gloriosus sanè convictus Deum, 10
 Sed illi qui invitatur, non qui invisus est.
 Reges commemoras & matronarum oscula:
 Ego granū in hyemem quum studiosè congero;
 Te circa murum video pasci stercore:
 Aras frequentas, nempe abigeris quò venis: 15
 Nihil laboras, ideo quum opus est nil habes:
 Superba jactas tegere quod debet pudor.
 Æstate me laceffis; quum bruma est, files:
 Mori contractam quum te cogunt frigora,
 Me copiosa recipit incolumem domus. 20
 Satis profectò retudi superbiam.

¶ Fabella talis hominum discernit notas,
 Eorum qui se falsis ornant laudibus,
 Et quorum virtus exhibet solidum decus.

A N N O T A T I O N E S.

18. *Bruma.*] Bruma dicitur dies solstitii cembri (Stilo sc. novo) quo die Sol ad nos hyemalis, quod accidit die 20, aut 21. De | redit.

F A B U L A XXIV.

Deum colenti stat sua merces.

SIMONIDES à DIIS SERVATUS.

QUantum valerent inter homines literæ
 Dixi superiùs: quantus nunc illis honos
 A superis sit tributus, tradam memoriæ.
 Simonides idem ille de quo retuli,
 Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet, 5
 Certo condixit pretio, secretum petiit:
 Exigua quum frænaret materia impetum,
 Usus poëtæ, ut moris est, licentiâ:
 Atque interposuit gemina Ledaë fidera,

Et deosculor castè nobiles fœmina.
 Ago nihil, & vescor rebus optimis. Quid simile horum tibi accidit, o Agrestis? Est gloriosum fateor, ait Formica, uti convictu Deorum, sed gloriosum illi qui vocatur, non qui venit odiosus. Memoras reges, & oscula nobilium mulierum; cum ego recondo diligenter frumentum in hyemem, te aspicio circa murum vescentem sordibus. Moraris inter aras, sed expelleris illuc unde venisti: Non laboras, idcirco egres ubi ingruit necessitas. Jactas insolens quod verecundia debet occultare. Irritas me æstate, obmutescis hyeme: cum frigus te cogit mori rigentem, ego recipior salva in ades abundantissimas. Repressi profectò satis tuum fastum. Hic Apologus distinguit hominum characteres; illorum qui se offerunt clementis laudibus, & eorum quorum virtus confert veram gloriam.

A N N O T A T I O N E S.

2. *Dixi superiùs.*] Cum nempe retulit Simonidem naufragum invenisse Clazomenæ virum qui hunc exceperit, ornaveritque; rebus omnibus, ob illius peritiam, eruditionemque singularem.

5. *Pyctæ.*] Πυκτός, vox Græca, qui significat pugil Latine; legebatur antea *picte*, id est, ornatè. Sed melius restitutum *pyctæ*.

9. *Gemina Ledaë fidera.*] Intellige Castorem, & Pollucem, Ledaë ex Jove filios. Jupiter enim mutatus in cygnum cum Leda concubuit, ex quo concubitu Leda dicitur peperisse

duo ova, ex quorum altero nati sunt Pollux & Helena, ex altero verò Castor & Clytemnestra; occiso autem Castore à Lynceo, Jupiter concessit Polluci ut alternaret immortalitatem suam cum fratre Castore. (Hic enim cum Clytemnestra ex Tyndaro rege oriundus, alter vero ex Jove fingebatur.) Unde Virg. Æn. VI.

Sic fratrem Pollux alternâ morte redemit,
 Itque reditque viam toties.

Vocantur verò ab Astronemis, Gemini.

proponens exemplum laudis patris. Laudavit opus, verum donavit poetæ tertiam partem præmii. Petenti reliquam, dixit: Persolvent tibi illi duo qui habent partem laudum in tuo opere. Sed ne intelligam te à me recessisse iracunde, condic mibi ad cœnam, volo vocare hodie agnatos, quos inter te pono. Hic licet dolosus, & impatiens injuriæ, condixit illi, ne perderet beneficium male repudiatum. Venit ad horam adscriptam, accubuit. Cœna nitebat late poculis, & domus perstrepebat ingenti apparatu; cum ecce duo adolescentes præstantiores formâ mortali, conspersi pulvere, membris madentibus plurimo sudore, præcipiunt cuidam puero, ut Simonides ad se prodeat foras; è re illius plurimum esse ne moretur. Puer sollicitus evocat Simonidem, vixque protulerat unum pedem è triclinio, cum subitus casus cœnaculi oppressit cæteros convivas, neque illi juvenes visi sunt ante aëdes. Ut istud sparsum est in vulgus, secundum quod acciderat, agnoscere cuncti deos præsentem tribuisse vitam poetæ pro parte pretii.

Auctoritatem similis referens gloriæ. 10
Opus adprobavit: sed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquam posceret:
Illi (inquit) reddent quorum sunt laudes duæ.
Verum ne iratè dimissum te sentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo 15
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis & dolens injuriâ,
Ne malè dimissam & gratiam corrumperet,
Promisit: Rediit horâ dictâ; recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium, 20
Magno apparatu læta resonabat domus;
Repente quum duo juvenes sparsi pulvere,
Sudore multo diffuentes corpora,
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem: 25
Illius interesse nè faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promôrat vix pedem triclinio,
Ruina cameræ subitò oppressit cæteros:
Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam. 30
Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes scierunt, numinum præsentiam
Vati dedisse vitam mercedis loco.

A N N O T A T I O N E S.

10. Auctoritatem similis referens gloriæ.] Vult retulisse Simonidem quæ de simili Castoris & Pollucis victoria memorantur; illos numtiâsse vaticinio victoriam, quam obtinuerant Romani contra Persas; adjuvisse etiam, ut re-

fert Justinus, Locrenses contra Crotonienses, & pugnasse diverso à cæteris armorum habitu, albis equis & coccineis paludamentis.

28. Triclinio.] Triclinium à tribus lectis dictum in quo cœnabant Romani.

F A B U L A XXV.

Multum auxiliatur qui citò.

EPILOGUS ad EUTYCHUM.

Restant adhuc mibi quæ fingam, verum abstineo non ignarus, primo ne tibi sem importunus, qui desfringeris multitudine diversorum negotiorum. Deinde si quis velit forsantentare eadem, ut possit ipsi superesse aliquid residuæ materiæ quam scribat. Quamvis tanta sit ubertas argumenti, ut artifex desit operi, non opus artificii. Posulo ut tribuas mercedem quam promissisti brevitati nostræ.

Superfunt mihi quæ scribam, sed parco sciens:
Primum esse ne tibi videar molestior,
Desfringit quem multarum rerum varietas;
Dein si quis eadem fortè conari velit,
Habere ut possit aliquid operis residui: 5
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Lavori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitatis nostræ præmium ut reddas peto
Quod

Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem :
 Nam vita morti propior est quotidie : 10
 Et hoc minus veniet ad me muneris,
 Quò plus consumet temporis dilatio.
 Si citò rem perages, usus fiet longior :
 Fruar diutiùs, si celerius cepero.
 Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquæ, 15
 Auxilio locus est : olim Senio debilem
 Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
 Quum jam defierit esse beneficium utile,
 Et mors vicina flagitabit debitum.
 Stultum admove tibi preces existima, 20
 Proclivis ultrò quum sit misericordia.
 Sæpe impetravit veniam confessus reus,
 Quanto innocenti justius debet dari ?
 Tuæ priùs sunt partes, aliorum dein ;
 Similique gyro venient aliorum vices. 25
 Decerne quod religio, quod patitur fides,
 Et gratulari me fac judicio tuo.
 Excedit animus quem proposuit terminum.
 Sed difficulter continetur spiritus,
 Integritatis qui sinceræ conscius 30
 A noxiorum premitur insolentiis.
 Qui sint requires, apparebunt tempore.
 Ego quondam legi quam puer sententiam :
 Palam mutire plebeio periculum est,
 Dum sanitas constabit, pulchrè meminero. 35

Et præstes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magisque instat, & ed minus redibit ad me præmii, quò plus temporis procrastinatio edet. Si conficias rem citius, usura erit diuturnior, & potiar longius, si incœpero maturius. Dum reliquæ aliquæ vitæ deficientis restant adhuc, locus relinquitur auxilio: Incassum tua benevolentia conabitur auxiliari mihi confecto annis, cum jam benignitas cessaverit esse opportuna, & mors propinqua exiget vitam debitam. Crede esse ridiculum adhibere preces erga te, cum facilis ultro sis ad misericordiam. Reus confitens exoravit sæpenumero veniam: Quanto aequius debet concedi insonti? Tuum est primò, deinde aliorum; & venient partes aliorum pari cursu. Statue quod religio, & quod fides sinant, & effice ut laudem tuam sententiam. Jam mea mens aberrat à proposito termino; verum animus integer, conscius suæ innocentiae, qui obruitur injuriis malevolorum, vix sibi potest temperare. Rogas quinam sunt malevoli; erumpent quandoque. Ego meminero semper optimè, dum ero sanus, hujus esset quod didici puer: Periculosum est homini novo obloqui publicè.

A N N O T A T I O N E S.

11. *Et hoc minus veniet ad me muneris.*] Hic versus mensuris suis caret. Emendari sic autem potest: *Et hoc minus, & minus veniet ad me muneris; vel Et hoc minus tui ad me veniet muneris.*

25. *Simili gyro venient aliorum vices.*] Tuo nempe exemplo alii monebuntur, ut & ipsi suo quisque tempore & loco præstent debitum officium, & innocentiae succurrant.

27. *Gratulari me fac judicio tuo.*] Elleipsis præpositionis *de*, ut sit, *de tuo judicio.*

31. *A noxiorum.*] Sejani scilicet, quem sibi accusatorem, testem ac judicem simul, fuisse conquestus est aliâ fabulâ.

33. *Legi puer sententiam.*] Ex Ennii Telepho sumptus est:

Palam mutire plebeio piaculum est.

Istud ipsum est, quod alicubi faceret dixit Juvenalis:

— *Plurima sunt, quæ*

Non audent homines pertusa dicere lana.

35. *Sanitas constabit.*] Absolutè pro ipsa ratione. Ita Cicero: *Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est; pro ad bonam mentem.* Sensus igitur, *Dum sanitas constabit; id est, dum ero sanâ mente præditus, cautè revocabo in memoriam hanc sententiam.*

LIBER QUARTUS EXPLICIT.

P H Æ D R I F A B U L A R U M

L I B. V.

P R O L O G U S ad P A R T I C U L O N E M.

Cum proposuissem imponere finem operi, eo consilio, ut superesset aliis satis argumenti, repudiavi tacite meum consilium. Nam si quis autor talis operis surgat, qua ratione intelliget id quod prætermiserim, ut velim commendare ipsum famæ, cum sit suus cuique modus cogitandi, & color proprius. Non igitur aliqua inconstantia mihi præbuit ansam exarandarum fabularum, sed ratio indubitata. Quocirca, Particulo, cum delectaris fabulis quas inscripsi fabulas Æsopias, non Æsopi, quia scripserit paucas, ego exaravi multas, sequens veterum rationem, sed inferens novas res. Dum tu otiosus legis hunc quantum librum, si livor voluerit illum carpere, carpat per me licet, modò non queat hunc assequi imitando. Acquisita mihi est gloria, quod tu, & quod viri tui ingenii transcribitis meos apologos in vestris commentariis, & existimatis dignos æternitate. Cupio venire in approbationem literatorum hominum.

Q Uum destinâssem operis habere terminum, In hoc ut aliis esset materiæ satis, Consilium tacito corde damnavi meum. Nam si quis talis etiam est tituli *artifex*, Quo pacto divinabit quidnam omiserim, 5 Ut illum ipsum cupiam famæ tradere; Sua cuique quum sit animi cogitatio, Colorque privus. Ergo non levitas mihi, Sed certa ratio causam scribendi dedit. Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis, 10 Quas Æsopias, non Æsopi, nomino, Quasi paucas ostenderit, ego plures dissero, Usus vetusto genere, sed rebus novis. Quartum libellum dum tu vacive perleges, Hunc obrectare si volet malignitas, 15 Imitari dum non possit, obrectet licet. Mihi parta laus est, quòd tu, quòd similes tui Vestras in chartas verba transfertis mea, Dignumque longâ judicatis memoriâ. In literarum plausum ire desidero. 20

A N N O T A T I O N E S.

4. *Tituli artifex.*] Si quis velit scribere fabulas, & illud opus tali titulo insignire. Vox illa *artifex* desideratur in quibusdam exemplaribus. Fuit verò restituta in editione Phædri, quam curavit Pitheus.

8. *Colorque privus.*] Legendum est, & ob sensum, & ob metri necessitatem, *colorque pri-*

vus: id est proprius & particularis. At verò color metaphoricè est agendi ratio; ut legere est apud Senecam.

20. *In literarum plausum ire desidero.*] Parum curo quid de me sentiat vulgus ac iudicet, modò eruditorum hominum æstimationem habeam,

F A B U L A

FABULA I.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius.

DEMETRIUS & MENANDER.

ÆSopi nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi jam pridem quicquid debui,
Auctoritatis esse scito gratiâ.
Ut quidam artifices nostro faciunt sæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
Myronem argento. Plus vetustis nam favet
Invidia mordax, quàm bonis præsentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

¶ Demetrius qui dictus est Phalereus, 10
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt:
Feliciter, subclamant ipsi principes:
Illam osculantur, quâ sunt oppressi, manum,
Tacitè gementes tristem fortunæ vicem. 15
Quin etiam resides & sequentes otium
Ne defuisse noceat, reptant ultimi;
In quibus Menander nobilis comœdiis
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri, 20
Unguento delibutus, vestitu adfluens;
Veniebat gressu delicato & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
Effœminatus quid hic in conspectu meo
Audet venire? responderunt proximi: 25
Hic est Menander scriptor: mutatus statim,
Compellat hominem blandè, dextramque arripit.

Si inseruero alicubi nomen Æsopi, cui jamdudum detuli honorem debitum, noveris id factum causâ auctoritatis comparandæ, exemplo quorundam artificum nostræ ætatis, qui addunt pretium suis operibus, si apponant nomen Praxitelis novæ statuæ marmoreæ; aut Myronis, statuæ argenteæ. Livor etenim malificus plus laudat vetera, quàm nova. Sed jam venio ad fabulam ejusmodi exempli. Demetrius vocatus Phalereus invasit imperium Athenarum maligna auctoritate. Pluribus juxta consuetudinem accurrit undique certatim, acclamant Feliciter. Primi urbis presant dexteram quâ premuntur, dolentes intra se de luctuosa mutatione sortis, Quin & resides & indulgentes otio veniunt novissimi, ne crimini sit non adfuisse. Inter quos Menander clarus scriptor Comœdiarum quas Demetrius legerat (Menandro sibi non cognito) & admirator fuerat ingenii tanti viri: Ille incedebat gradu molli & effeminato, perfusus odoribus, & veste fluente. Ubi illi Rex conspexit in ultimâ turbâ: Quare hic Cinædus audet subire meum conspectum? Qui adbarebant Tyranno, dixerunt: Hic est Poeta Menander: Rex statim mutatus, vocat ad se hominem amicè & prehendit manum.

ANNOTATIONES.

6. *Praxitelem.*] Statuarius fuit multi nominis, maximè ob duplicem Venerem, quas summâ arte & industriâ elaboravit; natus erat in extrema Italiæ ora, quam olim magnam Græciam appellabant Romani.

7. *Myronem.*] Statuarius fuit insignis, ex ejus operibus præcipuam laudem meruit Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut non gregem tantum, sed & pastorem posset fallere.

10. *Demetrius Phalereus.*] Orator fuit & Philosophus eximius. Est autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, antæque popularis. Primò enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienses, ut ipsi trecentas statuas virtutis ergo posuerunt; tantâ postea flagravat invidia ut fugere coactus sit in Ægyptum, & trecentæ illæ statuæ uno die per tuqultum eversæ fuerint.

13. *Feliciter subclamant.*] Solemnis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, *vivat*. Tralatitia acclamatio. Ita Juvenalis:

*Dictum Feliciter, ingens
Cæna sedit.*

14. *Manum osculantur.*] Antiquus modus adorandi principes.

17. *Reptant ultimi.*] Ita emendo, *reptant*, & melior lectio: Sic Terentius:

Perreptavit totum oppidum.

18. *Menander.*] Atheniensis Poeta, Comicorum princeps, cujus est insignis commendatio apud Quintilianum. Scripsit centum & octo Comœdias de quibus nihil restat, nisi quidam versus huc & illos sparsi.

F A B U L A II.

Ventosa lingua ; pedes fugaces.

VIATORES & LATRO.

Dum homines strenui faciebant iter, unus erat timidus, alter verò audax. Latro fit illis obviam, qui petiit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim vi, atque invadit Latronem nec opinum gladio : Et sese expediti acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, & educit ense, deinde abjecto pallio, clamat : Ubinam ille est, jam efficiam intelligat quos aggressus est. Tum qui conseruerat manum, dixit : utinam saltem me tunc sustinisses his verbis, fuisset animosior reputans vera. Nunc mitte gladium & verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego qui novi quantâ velocitate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prospera, sed fugit re periculosa.

VIAM expediti pariter carpebant duo ;
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis Latro, & intentans necem
Aurum poposcit : Audax confestim irruens
Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat, 5
Et vindicavit sese forti dexterâ.
Latrone occiso, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein, rejectâ penulâ :
Cedo, inquit, illum ; jam curabo sentiat
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat : 10
Vellem istis verbis saltem adjuvisses modò,
Constantior fuisset vera existimans : (lem,
Nunc conde ferrum, & linguam pariter fute-
Ut possis alios ignorantes fallere,
Ego qui sum expertus quantis fugias viribus, 15
Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.
¶ Illi adsignari debet hæc narratio
Qui re secunda fortis est, dubiâ fugax.

A N N O T A T I O N E S.

8. *Rejectâ penulâ.*] Vestis densa ac vilis, quæ supra tunicam in itinere assumitur propter imbrem aut frigus.

18. *Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.*] Quod bene Nonnius,

Extra bella Leo, lepus in discrimine pugnae.
Et Tacitus :

Paganorum lixarumque ignava, sed ante periculum procax manus.

F A B U L A III.

Sponte peccanti nullus est veniæ locus.

C A L V U S & M U S C A.

Musca pupugit caput nudum Calvi ; hic conatus illam occidere, sibi inflexit magnum colaphum. Tunc illa ridens, voluisti, inquit, vindicare nec puncti-
nem avis parvula ;

CAlvi momordit Musca nudatum caput ;
Quam opprimere captans, alapam sibi
duxit gravem.
Tunc illa irridens : Punctum volucris parvulae
Voluisti morte ulcisci : quid facies tibi,

A N N O T A T I O N E S.

3. *Volucris parvulae.*] Volucris quasi volantis. Nam Musca insecti genus est, non volucris.

Injuriae

Injuriae qui addideris contumeliam? 5

Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem lædendi scio:
Sed te contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare, vel majore incommodo. 10

¶ Hoc argumentum veniam magè dari docet,
Qui casu peccat, quàm qui consilio est nocens:
Illum esse quâvis poenâ dignum iudicò.

Quam sumes poenam de te qui cumularisti injuriam contumeliâ? Respondit, in eo pacem facile mecum, quia novi non fuisse animum nocendi. Verum tu animal pessimum prolis abjectæ, cui gratum est haurire sanguinem mortalium, vellem te opprimere, vel majori damno. Hæc fabula innuit concedi potius veniam illi qui errat fortuito, quàm qui reus est consilio, quem existimo promereri quodvis supplicium.

F A B U L A IV.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

H O M O & A S I N U S.

Quidâ immolasset verrē quā sancto Herculi,
Cui pro salutē votum debebat suâ,
Asello jussit reliquias poni hordei.

Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus adpeterem cibum, 5
Nisi qui nutritus illo est jugulatus foret.

¶ Hujus respectu fabulæ deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis: Qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agedū, qui deprensi perierint. 10
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

Cum quidam mactasset porcum marem Herculi sancto, cui reus erat voti ob suam incolumitatem; Imperavit ut residuum bordei apponeretur Asello. Quo repudiato, ille dixit; uterer libenter prorsus hoc bordeo, ni immolasses eum qui hoc est saginatus. Deterritus intuitu hujusce argumenti, fugi perpetuò quæstum plenum aleæ. Verum objicis, qui corraserunt opes, has possident. Agedum recenseamus quot circumventi, extincti sint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint poenas. Audacia est utilitati non multis, pluribus verò damno.

A N N O T A T I O N E S.

1. *Verrē Herculi [sancto.]* Sacrificabatur Aprum Erymantheum, quem vivum humeris sustulit. Apud Varronem Hercules vocatur sanctus pater, & Propertius Herculem alloquens ait:

Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno.

10. *Deprehensi.]* Qui ob nimias opes variis accusationibus circumventi, suppliciis fuerint affecti. Respicit suorum temporum calamitatem, quibus præsentissimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus & Suetonius.

F A B U L A V.

Præjudicata opinio iudicium obruit.

S C U R R A & R U S T I C U S.

PRAVO favore labi mortales solent,
Et pro iudicio dum stant erroris sui,
Ad poenitendum rebus manifestis agi.

Homines consueverunt falli gratiâ perversâ, & adduci ad poenitentiam rebus evidentissimis, dum propugnant sententiam sui animi hallucinantis.

¶ Facturus

FABULA II.

Ventosa lingua ; pedes fugaces.

VIATORES & LATRO.

Dum homines strenui faciebant iter, unus erat timidus, alter verò audax. Latro fit illis obviam, qui petiit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim vi, atque invadit Latronem nec opinum gladio : Et sese expedit acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, & educit ensē, deinde abjecto pallio, clamat : Ubinam ille est, jam efficiam intelligat quos aggressus est. Tum qui conseruerat manum, dixit : utinam saltem me tunc sustinisses his verbis, fuisset animosior reputans vera. Nunc mitte gladium & verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego qui novi quantā velocitate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prospera, sed fugit re periculosa.

VIAM expediti pariter carpebant duo ;
 Imbellis alter, alter at promptus manu.
 Occurrit illis Latro, & intentans necem
 Aurum poposcit : Audax confestim irruens
 Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat, 5
 Et vindicavit sese forti dexterâ.
 Latrone occiso, timidus accurrit comes,
 Stringitque gladium, dein, rejectâ penulâ :
 Cedo, inquit, illum ; jam curabo sentiat
 Quos adtentârit. Tunc qui depugnauerat : 10
 Vellem istis verbis saltem adjuvisses modò,
 Constantior fuisset vera existimans : (lem,
 Nunc conde ferrum, & linguam pariter futi-
 Ut possis alios ignorantes fallere,
 Ego qui sum expertus quantis fugias viribus, 15
 Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.
 ¶ Illi adsignari debet hæc narratio
 Qui re secunda fortis est, dubiâ fugax.

ANNOTATIONES.

8. Rejectâ penulâ.] Vestis densa ac vilis, quæ supra tunicam in itinere assumitur propter imbrem aut frigus.

18. Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.] Quod bene Nonnius,

Extra bella Leo, lepus in discrimine pugnae.
 Et Tacitus :

Paganorum lixarumque ignava, sed ante periculum procax manus.

FABULA III.

Sponte peccanti nullus est veniæ locus.

CALVUS & MUSCA.

Musca pupugit caput nudum Calvi ; hic conatus illam occidere, sibi inflexit magnum colaphum. Tunc illa ridens, voluisti, inquit, vindicare nece punctiōnem avis parvulæ ;

CAlvi momordit Musca nudatum caput ;
 Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem.
 Tunc illa irridens : Punctum volucris parvulæ
 Voluisti morte ulcisci : quid facies tibi,

ANNOTATIONES.

3. Volucris parvulæ.] Volucris quasi volantis. Nam Musca insecti genus est, non volucris.

Injuriae

Injuriam qui addideris contumeliam? 5
Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem lædendi scio:
Sed te contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare, vel majore incommodo. 10
¶ Hoc argumentum veniam magè dari docet,
Qui casu peccat, quàm qui consilio est nocens:
Illum esse quavis poenâ dignum iudico.

Quam sumes poenam de te qui
cumulavisti injuriam contume-
liâ? Respondit, in eo pacem facile
mecum, quia novi non fuisse ani-
mum nocendi. Verum tu animal
pessimum prolis abjectæ, cui gra-
tum est baurire sanguinem mor-
taliū, vellem te opprimere, vel
majori damno. Hæc fabula innu-
it concedi potius veniam illi qui
errat fortuito, quàm qui reus est
consilio, quem existimo promereri
quodvis supplicium.

F A B U L A IV.

Felicitè sapit, qui alieno periculo sapit.

H O M O & A S I N U S.

Quidam immolasset verrē quā sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat suā,
Asello jussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus adpeterem cibum, 5
Nisi qui nutritus illo est jugulatus foret.

¶ Hujus respectu fabulæ deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis: Qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agetū, qui deprensi perierint. 10
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

Cum quidam mactasset porcum
marem Herculi sancto, cui reus
erat voti ob suam incolumitatem;
Imperavit ut residuum hordei ap-
poneretur Asello. Quo repudiato,
ille dixit; uterer libenter prorsus
hoc bordeo, ni immolasses eum
qui hoc est saginatus. Deterritus
intuitu hujusce argumenti, fugi
perpetuò quæstum plenum aleæ.
Verum objicis, qui corraserunt
opes, has possident. Agedum
recenseamus quot circumventi,
extincti sint. Invenies majorem
numerum eorum qui dederint poe-
nas. Audacia est utilitati non
multis, pluribus verò damno.

A N N O T A T I O N E S.

1. Verrem Herculi sancto.] Sacrificabatur A-
per Herculi, ob devictum ab ipso Aprum Ery-
mantheum, quem vivum humeris sustulit. A-
pud Varronem Hercules vocatur sanctus pa-
ter, & Propertius Herculem alloquens ait:

Sancte pater salve, cui jam favet aspera Juno.

10. Deprehensi.] Qui ob nimias opes va-
riis accusationibus circumventi, suppliciis fu-
erint affecti. Respicit suorum temporum
calamitatem, quibus præsentissimum erat uni-
cuique periculum ex magnis divitiis, ut docent
Tacitus & Suetonius.

F A B U L A V.

Præjudicata opinio iudicium obruit.

S C U R R A & R U S T I C U S.

PRAVO favore labi mortales solent,
Et pro iudicio dum stant erroris sui,
Ad poenitendum rebus manifestis agi.

Homines consueverunt falli
gratiâ perversâ, & adduci ad
poenitentiam rebus evidentissimis,
dum propugnant sententiam sui
animi hallucinantis.

¶ Facturus

Quidam nobilis potens opibus daturus ludos convocavit omnes, promissâ mercede, ut quisque, pro virili, apportaret aliquid novi. Convenere artifices ad certationem pramii. Inter quos Scurra quidam nobilis lepidis facetiis, dixit se ostensurum genus spectaculi quod nunquam fuisset exhibitum in Scenâ. Vulgata fama excitat totam urbem, nec loca ante sola capiunt multitudinem. Postquam autem prodiit in Theatrum solus sine ornatu, nullo socio, ipsa expectatio dedit attentionem. Hic statim depresso capite in sinum, simulavit adeo genuinè grunnitum porci suâ voce, ut crederent verum porcellum latere sub toga, & imperarent excuti; quo peracto ut inventum est nihil, illum cumulant plurimis laudibus, & excipiunt magnis acclamationibus. Agrestis videns id fieri, exclamat: Certè non me superabit, & continuò promissit se imitaturum postridie similis vocem Porci. Accurritur majori numero; jam favor occupat animos, & venère, non qui spectarent, sed irriterent. Ambo subeunt Scenam. Scurra grunnit primus, & excitat acclamationes, clamoresque. Tunc Ruricola fingens se occultare vestibus porcellum, quem reverà occultabat, vellicat aurem porci latentis, & elicit dolore grunnitum nativum.

¶ Facturus ludos quidam dives nobilis, Proposito cunctos invitavit præmio, 5
Quam quisque possit ut novitatem ostenderet. Venère artifices laudis ad certamina, Quos inter Scurra notus urbano sale, Habere dixit se genus spectaculi Quod in theatro nunquam prolatum foret. 10
Dispersus rumor civitatem concitat: Paulò antè vacua turbam deficiunt loca. In scenâ verò postquam solus constitit, Sine apparatu, nullis adjutoribus, Silentium ipsa fecit expectatio. 15
Ille in sinum repentè dimisit caput, Et sic porcelli vocem est imitatus suâ, Verùm ut subesse pallio contenderent, Et excuti juberent: quo factò simul Nihil est repertum, multis onerant laudibus, 20
Hominemque plausu prosequuntur maximo. Hoc vidit fieri Rusticus: Non mehercule Me vincet, inquit: & statim professus est Idem facturum meliùs se postridie. Fit turba major; jam favor mentes tenet, 25
Et derisuri, non spectaturi sedent. Uterque prodit. Scurra digrunnit prior, Movetque plausus & clamores suscitât. Tunc simulans sese vestimentis Rusticus Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet, 30
Sed in priore qui nil compererant, latens, Pervellit aurem vero quem celaverat, Et cum dolore vocem naturæ exprimit.

ANNOTATIONES.

4. Facturus ludos quidam dives nobilis. Non fuit semper penes Magistratus dare ludos populo, id etiam nobiles & potentes usurpârunt, sive in funeribus, sive ut ambirent popularem auram, sicque obreperent ad honores.

Ludos.] Erant Romæ maximè duo ludorum genera. Alii Circenses fuerunt, alii Scenici. Circenses dicebantur, quòd in Circo exhiberentur, Scenici quod in Scenâ, hoc est in umbra, agerentur, & hi ingeniorum acumine & arte constabant. Plures numerantur ludorum Scenicorum species, Tragœdia, Comœdia, Satyra, & Mimus. Ibi loquitur Phædrus de Ludis Scenicis, & de Mimo.

8. Scurra.] Qui risum excitat auditoribus, non habitâ ratione verècundiae & dignitatis.

10. Theatro.] In quo ludi Scenici repræsentabantur. Figura erat in modum Hemicycli,

cujus ab utroque cornu scenæ erant. Partes enim Theatri sunt: Scenâ, Orchestra, Proscenium, & Pulpitum. Scenâ frons est Theatri. Proscenium, locus ante Scenam porrectus. Orchestra, locus in quo Senatores spectaturi sedebant; apud Græcos verò salutationes in eo peragebantur. Pulpitum est in quo actores prodibant.

13. Scenâ.] Propriè erat arborum in se cubantium concamerata condensatio. Nam priscis temporibus, ante usum Theatrorum, sub frondibus & umbraculis agebant ludos Scenicos. Quare Scenâ dicta est, inquit Cassiodorus, ab umbra Luci densissima, ubi à pastoribus, inchoante vere, carmina cantabantur. Nunc dicta est Theatri pars in qua vel Comœdia, vel Tragœdia, aut Satyra exhibetur.

Adclamat

Adclamat populus : Scurram multò similiùs
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras. 35
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
En hic declarat quales fitis iudices.

Adhuc supersunt multa quæ possim loqui,
Et copiosa abundat rerum varietas, 40
Sed temperatæ suaves sunt argutiæ ;
Immodicæ offendunt. Quare, vir sanctissime
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba, 45
Quæ commendari tantò debet justius,
Quantò Poëtæ sunt molesti validiùs.

*Plebs exclamat Scurram effin-
xisse multò melius, & voluit rus-
ticum ejici foras. Verùm hic e-
ducit porcellum è sinu, convincens
illos erroris turpis prolato porco.
En ille probat quales iudices fitis.
Restant adhuc plurima quæ pos-
sim scribere, & diversitas copio-
sa rerum non deficit. Verùm sa-
les moderati conferunt ad delici-
as, nimii verò nauseæ sunt. Quo-
circa, Particulo vir integerrime,
cujus nomen vivet tamdiu in meis
scriptis, quamdiu lingua Latina
erit aliquo in pretio, si non laudas
ingenium, lauda sane brevitatem,
quæ debet probari tantò æquiùs,
quantò Poëtæ prolixiores sunt
incommodi.*

F A B U L A VI.

Non omnia omnibus congruunt.

DUO CALVI.

I Nvenit Calvus fortè in trivio pectinem,
Accessit alter æquè defectus pilis :
Heia, inquit, est commune quodcunq; est lucri,
Ostendit ille prædam, & adjecit simul :
Superùm voluntas favit, sed fato invido 5
Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
¶ Quem spes delusit, huic querela convenit.

*Calvus reperit casu pectinem
in compito, intervenit alius pilis
æquè carens. Eja, ait, est com-
munis quæcunque sit præda. Hic
exhibet inventum, & addidit :
Voluntas Deorum arrisit, verùm
fatis invidentibus ; invenimus
carbonem pro Thesauro, ut dici-
tur. Hæc querimonia spectat ad
eum qui spe frustratus est.*

F A B U L A VII.

Stulta superbia ridetur ab omnibus.

PRINCEPS TIBICEN.

U BI vanus animus aurâ captus frivolâ
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior paulò fuit,
Operam Bathyllo solitus in scenâ dare. 5
Is forte ludis, non satis meminì quibus,
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi

*Cum mens inanis, insolescens fa-
vore vano, assumpsit sibi confiden-
tiam superbam, levitas inepta in-
currit facile in risum omnium.
Aulædus, cognomine Princeps,
erat alicujus nominis, quod sole-
bat præstare industriam Bathyllo
in Scena. Hic, ludis non sat scio
quibus, decedit imprudens casu
gravi dum tollitur pegma,*

A N N O T A T I O N E S.

5. *Bathyllo.*] Bathyllus Pantomimus fuit
Mæcenatis libertus.

7. *Pegma.*] Machina est artificiosa, in qua

statuæ collocantur ; erat variè adornata, pro
diversitate argumenti.

Nec

Et sibi rupit tibiam laevam, cum potius optasset amittere ambas dexteræ. Elatus inter manus, & querens plurimum, effertur in aedes. Aliquot menses abeunt, dum curatio adducitur ad sanitatem. Tunc pro more spectantium visus est hic lepidus homo deesse, cuius sono ardor saltantium solebat excitari. Quidam baud ignobilis erat daturus ludos, & Princeps Tibicen incipiebat ambulare. Illexit hunc mercede, & precibus, qui in conspectum prodiret solummodo ipso die ludorum. Ut statim venit, rumor spargitur in Theatro de Tibicine. Quidam contendunt illum esse fato functum; quidam contra, statim se ostensurum. Dimisso aulæo, factis tonitrubus, Dii sunt locuti modo vulgari. Chorus & canticum usitatum tunc temporis imposuit tibicini reduci, cuius hic fuit sensus: Lætare, incolumis Roma, salvo principe. Applausum est; Tibicen protendit manus, credit amicos sibi gratulari. Equites subodorantur illius errorem æneptum,

Nec opinans, & sinistram fregit tibiam,
 Duas quum dexteris maluisset perdere.
 Inter manus sublatus & multum gemens. 10
 Domum refertur. Aliquot menses transeunt
 Ad sanitatem dum venit curatio.
 Ut spectantium mos est, & lepidum genus
 Desiderari cœpit, cuius flatibus
 Solebat excitari saltantis vigor. 15
 Erat facturum ludos quidam nobilis,
 Et incipiebat Princeps ingredier: eum
 Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
 Ipso ludorum ostenderet sese die.
 Qui simul advenit, rumor de tibicine 20
 Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
 Quidam in conspectum proditurum sine morâ.
 Aulæo missio, devolutis tonitrubus,
 Dii sunt locuti more translatio.
 Chorus reducto tunc & notum canticum 25
 Imposuit, cuius hæc fuit sententia:
Lætare, incolumis Roma, salvo Principe.
 In plausus consurrectum est, jactat basia
 Tibicen, gratulari fautores putat.
 Equester ordo stultum errorem intelligit, 30

A N N O T A T I O N E S.

8. Sinistram fregit tibiam, Duas cum dexteris maluisset perdere.] Ludit Phædrus in voce Tibia. Cum enim dicit sinistram fregit Tibiam, intelligit pedem sinistram; cum vero addit ista verba, duas cum dexteris maluisset perdere, debent referri ad Tibias quibus excitabat saltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terentium legitur, eam fabulam actam fuisse tibiis duabus dextris. Quod ut clarius fiat, res paulo altius est repetenda. Adhibebantur olim Tibiæ in ludis scenicis ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant sinistræ Tibiæ. Quid autem dextræ, quid sinistræ, ambigitur. Scaliger vult dexteræ & sinistras appellari ab lateribus unde inflarentur. Victorinus autem aliter sentit: Vocantur, inquit, Tibiæ dextræ quæ dextra parte oris & manus tenebantur, eodemque pacto sinistræ quæ contrariâ parte oris & manus inflarentur. Tibicen autem dicebatur dextris & sinistris, & duabus dextris uti, qui simul ambas inflaret. Sinistræ gravem senam reddebant, dextræ acutum, utpote variis organis, & inæqualibus foraminibus distinctæ.

23. Devolutis tonitrubus.] Quæ vocabantur & Claudiana; quia Claudius Pulcher instituit, ut ludis post Scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru sonum imitaretur.

Nam antea leves admodum, & parvi sonitus fiebant, cum clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur.

24. Dii sunt locuti.] Ut præsentia Deorum sentiretur magis, devolvebant tonitrua & Dii loquebantur. Unde natum istud *Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. Deus à Machina.* Inducebantur autem Dii, cum dignus aliquis vindice nodus incidisset.

More translatio.] Non sibi nativo & proprio.

25. Chorus.] Multitudo canentium & saltantium cum tibicine.

Reducto tunc & notum canticum.] Verior hæc videtur lectio, quanquam & aliam probem: Tunc chorus ignotum mox reducto canticum insonuit. Cum enim Princeps Tibicen detentus fuisset lecto propter acceptum vulnus, potuerat nescire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis est: Tunc chorus insonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo factum est ut erraverit vehementer, sibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28. Jactat basia.] Id est, adorat populum.

30. Equester ordo.] Erat in Theatro certus equestri ordini assignatus locus.

Magnoque

Magnoque risu canticum repeti jubet.
 Iteratur illud ; homo meus se in pulpito
 Totum prosternit ; plaudit inludens eques ;
 Rogare populus hunc coronam existimat.
 Ut verò cuneis notuit res omnibus,
 Princeps, ligato crure niveâ fasciâ,
 Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
 Superbiens honore divinæ domûs,
 Ab universis capite est protrusus foras.

35 & effusi in risus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo se totum prosternit in pulpito. Equester ordo irridens consurgit in plausus. Populus credit illum postulare coronam. Cum autem res fuit cognita omnibus cuneis, Princeps crure revincto fasciâ candidâ, veste candidâ & soccis candidis ; insolescens maiestate domûs imperatorie, pulsus est capite foras ab omnibus.

A N N O T A T I O N E S.

32. In pulpito.] Pulpitum, pars Theatri | 35. Cuneis.] Erant spectantium sedilia in
 ubi personæ canere, agereque fabulam solebant. | Theatro, ubi sedebat populus.

F A B U L A VIII.

Fugit irreparabile tempus.

O C C A S I O D E P I C T A.

Cursu volucris pendens, in novaculâ,
 Calvus, comosâ fronte, nudo corpore,
 Quem si occupâris, teneas ; elapsum semel
 Non ipse possit Jupiter reprehendere :
 Occasionem rerum significat brevem.
 ¶ Effectus impediret ne segnis mora,
 Pinxere antiqui talem effigiem temporis.

5 Homo calvus gradiens super novacula cursu volucris, nudis membris & occipite crinito. Quem si arripas, possidebis ; si finas elabi semel, non ipse Jupiter valeat occupare. Hæc pictura demonstrat Occasionem rerum esse momentaneam. Præsei pinxerunt talem imaginem temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.

A N N O T A T I O N E S.

Hæc non est fabula, sed ἀπορογὰ. Est enim Occasionis descriptio, quam invenis apud Ausonium Epigrammate undecimo. | 1. Pendens cursu volucris in novacula.] Id est, tanta velocitate, ut possit incedere in novacula.

F A B U L A IX.

Ne sus Minervam.

T A U R U S & V I T U L U S.

Angusto in aditu Taurus luctans cornibus,
 Quum vix intrare possit ad præsepia,
 Monstrabat Vitulus quo se pacto flecteret :
 Tace, inquit, antè hoc novi quàm tu natus es.
 Qui doctiorem emendat, sibi dici putet. 5

Box enixus cornibus in transitu arcto, cum vix posset ingredi in Bovile, vitulus ostendebat quomodo se flecteret. Sil., ait, scio id antequam fuisses procreatus. Sibi id pro dicto babeat, qui doctet peritiorem.

F A B U L A

FABULA X.

Omnia fert ætas.

VENATOR & CANIS.

Cum Canis acer præstitisset
semper suam operam hero contra
cunctas celeres feras, coepit defi-
cere ætate devexâ. Commissus
verò postea in pugnam cum Apro
hirsuto, corripuit illius aurem;
verum reliquit prædam dentibus
adesis carie. Hic tum Venator
mæstus increpabat canem; cui
senex Canis allatrans: Animus
meus non defuit tibi, sed meæ
vires. Probas quod fuimus; jam
vituperas quod non sumus. O
Philete, iudicas rectè quare finx-
erim istud.

ADversus omnes fortis veloces feras
Canis quum domino semper fecisset satis;
Languere coepit annis ingravantibus,
Aliquando objectus hispidi pugnae suis,
Adripuit aurem: sed cariosis dentibus
Prædam dimisit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat: cui senex contra latrans:
Non me destituit animus, sed vires meæ. (mus.
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non fu-
¶ Hoc cur, Philete, scripserim, pulchrè
vides.

10

ANNOTATIONES.

7. Senex latrans.] Latrantem, pro Cane
dixit, ut suprâ Lanigerum, pro Agno; Barba-
tum, pro Capro; Sonipedem, pro Equo.

10. Hoc cur scripserim vides.] Nempe quia
senex sum, & annorum deprædationem ac
damna sentio.

PHÆDRI LIBERTI Liber Quintus explicit feliciter.

APPENDIX

APPENDIX FABULARUM

A

MARQUARDO GUIDO

E MANUSCRIPTO VETERI DESCRIPTARUM.

FABULA I. MILVUS ÆGROTANS.

Multos quum menses ægrotâſſet Milvius,
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ;
Matrem rogabat, ſancta circumiret loca,
Et pro ſalute vota faceret maxima.

ANNOTATIONES.

1. *Multos quum menses.*] Non abſimilis extat fabula apud Æſopum de Corvo ægrotante. Expreſſit & Camerarius fab. 13. Faernus quoque fabulam ſuam de Corvo ægrotante ex hac Phædri ſic videtur contexuiſſe, ut ſelici variatione Senariis in Trochaicos converſis, eadem fere dixerit. Operæ pretium eſt ſic narrantem audire:

*Deſtitutus Corvus æger mortis in periculo,
Anxius Matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota Diis concepta ſupplex & preces ef-*

*funderet.
Nate mi, quid vota pro te, Mater inquit,
proderunt.*

*Qui tibi omnes reddidiſti ſemper inſenſos
Deos?*

Nam quis, obſecro, eſt eorum, cujus ex altari-

*bus
Exta tu non involvâris, ſacra non turba-*

veris?
3. *Sancta circumiret loca.*] Ut circumiret templa, aras, &c. Sic in periculis conſtituti ſolebant etiam privatorum domus circumire.

4. *Pro ſalute.*] Ut ſalutem recuperaret L. 1. fab. 2. *pro vita rogant.*

Vota faceret. Voveret Diis multa, ſi filius ſuus à morbo liberaretur,

Faciam

Faciam, inquit, fili; sed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor: tu qui delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

ANNOTATIONES.

5. *Ne non impetrem.*] Vereor me non impetraturam quod peto.

6. *Tu qui delubra.*] Editum fuit, *sed qui delubra*, &c. Non assequor quid sibi vult istud *sed* hic denuo repetitum. Conjicio scripsisse

Phædrum cum emphasi, *Tu qui delubra*, &c. q. d. Quomodo audes tu, qui tot flagitiis Deos offendisti, me rogare ut pro te apud eos intercedam?

8. *Sacrificiis.*] Vox hoc loco quadrissyllaba.

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

QUI sustinere non potest suum malum,
Alios inspiciat, & discat tolerantiam.

¶ Aliquando in silvis strepitu magno conciti
Lepores clamant, se propter assiduos metus

ANNOTATIONES.

1. *Qui sustinere non potest.*] Qui non potest ferre. Terent. Andr. 5.

Non tu tuum malum a quo animo feres?
Sed hoc modo & supra lib. 1. fab. 2. locutus est Phædrus,

Hoc sustinete, majus ne eveniat malum.

Ubi & dixerat *perferte*:

Quia nolulistis vestrum ferre, inquit, bonum, Malum perferte.

Quo loco, quod hic obiter addo, memini clari. Francium maluisse,

Quia nolulistis regem ferre, inquit, bonum non malè, si tanta mutatio, nulla codicum auctoritate suffulta, possit admitti.

2. *Alios inspiciat.*] Aliorum hominum inspiciat vitam. Sic. Ter. Adolph. 3. 3. 62:

Inspicere, tanquam in speculum, in vitas omnium

Jubeo, atque ex aliis sumere exemplum sibi. Plinius junior etiam, Inspicere hominem propius.

Discat tolerantiam.] Discat sustinere suum malum, quod idem est. Illustriss. Gudio, cui has Phædri reliquias debemus, conjicit ita legendum,

Aliorum exemplo toleranter discat pati:
id quod firmat auctoritate Ciceronis, apud quem est, *Toleranter dolores pati.*

3. *Aliquando.*] Aliquando hic valet quoddam tempore. Vide de via & usu hujus voculæ Hor. Turfellinum de particulis.

In silvis strepitu.] Adi Camerarium fab. 6.
Conciti.] Perturbati, metu perculsi. Editum est *contati* in priore editione, nec erratis adscriptum. Non dubito tamen quin sit vitium typographicum, quod sic correximus, monstrante ipso Gudio, qui fabulam hanc hoc pacto constituit:

In silva quondam strepitu magno conciti Lepores, assiduos velle se propter metus Finire vitam clamitant. Sic proximum Venere ad stagnatum quò se precipites darent. Adventu quorum postquam rana territa, Confestim in imos trepidantes fugiunt locos: Heu, inquit unus, similis illarum est timor: Sequamur & feramus vitam ut cæteri.

4. *Propter assiduos metus.*] In quibus viverent ob insidias venatorum.

Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miseri quo se præcipites darent.
Adventu quorum postquam ranæ territæ
Virides in algas miserè fugientes ruunt:
Heu, inquit unus, sunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut cæteri.

10

ANNOTATIONES.

5. *Finire velle vitam.*] *Finire vitam est mori.* Sic Nepos Pausania, cap. ult. *ubi vitam finierat, nisi quod illic legi volunt posuerat.* Est tamen & Plinii *finire vitam*; & Ovidii in *Tristibus*,

Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense.
Et sic fere in peroratione Metam.

— *Incerti spatium mihi finiat ævi.*

6. *Quo se præcipites darent.*] Quo se præcipitarent. Ter. Andr. 3. 4. 27.

Utinam esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem!

8. *Virides in algas.*] Ulvas. Nam algas volunt esse maris, ulvam stagnorum.

9. *Heu, inquit.*] Lib. 1. fab. 31.

Heu, quanta nobis instat perniciēs, ait:
Unus.] Unus nempe fugientium leporum.

10. *Malorum.*] Miseriarum, calamitatum.
Sic in initio, *sustinere suum malum.*

FABULA III.

VULPES & JUPITER.

Naturam turpem nulla fortuna obtegit.

¶ Humanam in speciem quum vertisset Jupiter

Vulpem; regali pellex ut sedit throno,

Scarabeum vidit prorepentem ex angulo;

Notamque ad prædam celeri profiliuit gradu.

Superi risere, magnus erubuit pater,

Repudiatam turpemque pellicem expulit;

ANNOTATIONES.

1. *Fortuna.*] Dignitas, honor.

2. *Humanam in speciem.*] In hominis formam.

3. *Regali.*] Regis: Cum Jupiter eam collocasset in solio regali. Rex autem à poetis Græcis & Latinis vocatur Jupiter, ut Juno Regina. Virg. Æn. lib. 10. 621. de Jove,

— *Rex ætherei breviter sic fatur Olympi.*
Et lib. 1. Juno ipsa de se,

Ass ego, quæ divum incedo Regina.

Sed nec hi solum, sed multo minores etiam; ut Pan, & si quid eo vilius, Reges dicebantur. Quod Græci & Latini exemplis passim docent.

Pellex.] Nam in humanam speciem versa, & jam regina facta, & sic Jovi dilecta, pellex erat Junonis. De pellicibus, quas Jupiter adamavit, ubique Ovidius in *Metamorph.*

5. *Prædam.*] Quo scilicet solebat delectari, cum adhuc vulpes esset.

Celeri profiliuit gradu.] De throno profiliuit veloci saltu, ut est lib. 3. fab. 3.

6. *Magnus erubuit pater.*] Erubuit Jupiter, nam magnus est ejus cognomentum. Vide lib. 4. fab. 17.

7. *Turpemque pellicem.*] Quia rem turpem commississet. Nam repudiari olim solitæ uxores ob rem pudendam.

His prosecutus: Vive quo digna es modo,
Quæ nostris uti meritis dignè non potes.

ANNOTATIONES.

8. His prosecutus.] Hæc verba adjiciens.
Attende ad varietatem hujus formulæ.
Lib. 1. f. 6. Sic est locutus.
Ibid. f. 10. Dixisse fertur.
Ibid. f. 12. Vocem hanc edidisse dicitur.
Ibid. f. 14. Hæc edidit.
Ibid. f. 27. Fertur locutus.

Lib. 3. f. 5. Sic prosecutus.

Ibid. f. 20. Hoc locutus est modo, &c.

9. Meritis.] Beneficiis, quibus te prosequimur.

Dignè.] Uti decebat ad id dignitatis fastigium evectam.

FABULA IV.

LEO & MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.

¶ Leone in silva dormiente, rustici
Luxuriabant mures, & unus ex iis
Super cubantem casu quodam transiit.
Expergefactus miserum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam sibi dari rogat,
Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.
Hoc Rex ulcisci gloriosum non putans

ANNOTATIONES.

1. Minores.] Qui sunt minores, quam ipse est. Tale quid docuit supra lib. 1. f. 28.

Quamvis sublimes debent humiles metuere.

Lædat.] Injuria aliqua afficiat.

2. Rustici.] Rustici idem est Ciceroni quod agrarii vel agrestes.

3. Luxuriabant mures, & unus ex iis.] Ita ex conjectura hunc versum restituimus; cum ante editum esset,

Luxuriantes mures, & unus ex iis

Super cubantem, &c.

contra omnem analogiam, & regulas artis metricæ. Nobilissimus Broukhufius malebat,

Lasciviebant mures unus ex iis
præcipue quod lascivire huic loco magis convenire videretur, quam luxuriare. Quicquid sit, prior lectio tota cubat in mendo.

5. Celeri impetu.] Sic præced. fab. celeri gradu.

6. Veniam sibi dari rogat. Sic. 1. f. 22.

Dedissem veniam supplici.

Lib. 4. fab. 19.

Oro ut imprudentiæ

Des primam veniam.

7. Crimen supplex fatetur.] Editum fuit, Crimen supplex fatetur peccatum imprudentiæ, sed respuente versu. Inducendum est, si versus constabit, vel crimen, vel supplex, sensu tamen integro.

Supplex fatetur, peccatum imprudentiæ. Sc. esse vel,

Crimen fatetur, peccatum imprudentiæ.

Fatetur crimen à se commissum, quod nempe sit non mali animi, sed imprudentiæ peccatum. Ne malis imprudentiæ, id est, à se peccatum esse per imprudentiam, suffragante Petro Francio.

8. Rex.] Leo, qui Rex dicitur ferarum. Lib. 4. fab. 12.

Quum se ferarum Regem fecisset Leo.

Adi illum locum, & cum eo confer quæ latè commentatus est Gudius ad lib. 1. fab. 5.

Gloriosum non putans.] Non putans convenire cum gloria magnanimi leonis.

Ignovit

FABULARUM.

77

Ignovit & dimisit. Post paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit :
Captum ut se agnovit laqueis, voce maximâ
Rugire cœpit ; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens ; non est quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum ligamina
Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem filvis reddidit.

10

15

ANNOTATIONES.

9. *Dimisit.*] Dimisit murem incolumem.
Post paucos dies.] Sic & l. 1. fab. 17. *Pau-*
cis diebus interpositis, l. 3. f. 2.

10. *Dum vagatur.*] Dum pervagatur ne-
mora, dum huc illuc discurret.

In foveam.] Factam ad capiendas feras,
Vid. lib. 3. f. 2.

11. *Captum ut se agnovit laqueis.*] Imita-
tur more suo Virgilium, qui Georg. 1.

Tum laqueis captare feras—

Voce maximâ.] Lib. 1. fab. 11. de Asino
venante,

Clamorem subitum tollit totis viribus.

Rugire autem vox est leonum.

13. *Non est quod timeas, ait.*] Idem habet
l. 2. f. 1. & l. 3. f. 2.

14. *Beneficio magno.*] Quod mihi nuper
præstitisti cum me incolumem dimitteres.
Nempe verum est, quod dixit lib. 3. f. 2.

Solet à despectis par referri gratia.

15. *Artus.*] Nodos & juncturas. Sic ar-

ticuli sunt noduli parvæ juncturae. Sic apud
Plinium *articuli segetum*, pro nodis. Ele-
ganter autem Phædrus nervis conjunxit artus.
Quemadmodum enim in humani corporis fa-
brica incisus nervis laxantur artus ; ita in la-
queis à nervo serino contextis, artus sive nodi
quibus feræ mirifico quodam artificio constrin-
guntur, laxantur, si nervos serjes,

16. *Lustrare.*] Diligenter inspicere, ubi
facillime possent divelli

Cognitosque.] Post diligentem lustrationem
inventos.

17. *Laxat ingenia artuum.*] Artificiosum
& ingeniosum apparatus nodorum concurren-
tium, quibus statim implicabatur fera, atque
in latentes illos gladios incidebat. Sic Plinius
dixit in Ep. *Ingenia cœna* pro artificioso con-
vivii apparatu.

18. *Sic captum.*] De Leone plagis liberato
vide aliquid in Camer. f. 319.

FABULA V.

HOMO & ARBORES.

Pereunt suis auxilium qui dant hostibus.

¶ Facta bipenni quidam ab arboribus petit.

ANNOTATIONES.

1. *Auxilium qui dant.*] Sic lib. 8. fab. 25.
Consilia qui dant prava cautis hominibus. Et
lib. 4. fab. 18.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.

Auxilium dare est Virgil. *Æn* 2. 691.

Da deinde auxilium pater atq; hæc omina firma.

Bipenni.] Securi sic dicta, quia ab utraque
parte habet aciem.

Quidam.] Hæc particula solet in fabulis uti
Phædrus de ignotis passim.

G 2

Manu-

Manubrium ut darent è ligno ; quod foret
Firmum ; jusserunt omnes oleastrum dari.

Accepit munus, aptans & manubrium

Cœpit securi magna excidere robora.

Dumque eligebat quæ vellet, sic Fraxino

Dixisse fertur Quercus, Meritò cædimur.

ANNOTATIONES.

E ligno.] Sic Plautus dixit, è ferro fabri-
catus est. Virg. *Lorica ex ære.*

4. *Firmum.*] *Firmum* proprie de ligno du-
rissimo, ad imitationem Virgilii, *Æn.* 2.

— *Firma cavavit*

Robora —

id est dura, quæ Plinius vocat inflexibilia.

Oleastrum.] Lignum ex *oleastro*, id est, Olea
silvestri. Synecdoche.

5. *Aptans & manubrium.*] Nempe securi
Aptare facta manubria est apud Columellam
lib. 11. *Aptare trabes* apud Virg. *Æn.* 1.

6. *Cœpit securi magna excidere robora.*] Ele-
gans forma, quam Phædrus videtur habuisse

in deliciis, quod passim in his fabulis videre
est. Sic lib. 1. fab. 2.

Cum cœpissent queri.

Ibid. ead. fab. *Corripere cœpit singulas, &c.*

Excidere robora.] *Securi cadere* est apud

Ovidium. *Cadere arbores* apud Virgilium,
Qui robur illic cæcidit, apud Ciceronem.

Robora.] Durissimas Quercus, cæterasque
arbores.

7. *Dum eligebat.*] Dum eligeret sibi quæ
vellet robora truncare vel excidere.

8. *Meritò cædimur.*] Sic planè noster l. 1.
f. 31.

De reliquis tunc una, Meritò plectimur.

INDEX VOCABULORUM.

Prior numerus Fabulae Librum, Alter Fabulam, Tertius vera Fabulae cujusque Versum denotat.

- A** Catena 3, 7. 16
à coena 2, 8.
20
à crocodilis 1, 25. 4
à despectis 3, 2. 1
à divo Augusto 3, 10. 39
à foeminis 2, 2. 1
à furibus 3, 7. 10
à Jove 1, 2. 11
à liberto 3, 10. 11
à me 4, 20. 5
à negotiis 3 prolog. 2
à noxiorum insolentis 4,
25. 32
à pristina consuetudine
4, 12. 6
à quo 1, 3. 11
à quodam 3, 20. 8
à radicibus 3, 10. 49
à suis 4, 17. 16
à summo Jove 4, 19. 11
à superis 1, 17. 19
à te 1, 1. 8
ab alia 1, 30. 4
ab alio 1, 4. 4.
ab aquila 1, 9. 3
ab ara 1, 28. 8
ab astris 2, 6. 12
ab homine 1, 22. 1
ab hostibus 4, 5. 7
ab humeris 2, 5. 12
ab illis 1, 30. 6
ab improbis 1, 8. 1
ab ipso 4, 21. 22
ab omni injuria 1, 31. 9
ab ove 1, 17. 2
ab universis 5, 7. 44
abdidisset 2, 6. 5
abditos 4, 19. 4
abesto 3 prolog. 61
abeunt 3, 2. 7
abjecit 4, 1. 4
abierunt 4, 19. 16
abigētis 4, 23. 15
abjiciet 4, 4. 42
abire 1, 16. 5; 1, 8. 3;
3, 7. 25
abit 3, 19. 9
abiturus 4, 19. 16
abriperent 4, 17. 3
absentis 4, 21. 21
abstite 3, 2. 18
absolvat 3, 9. 4
abstuleris 1, 8. 12
abstulit 1, 5. 11
abundat 5, 5. 41
abundet 3, 25. 6
accedit 2, 8. 22
accedit ad lectum 3, 10.
26
accenderet 3, 19. 4
accendi 4, 10. 13
accendit 4, 10. 1
accensa magis est 3, 16. 8
acceperint 4, 4. 11
accepit 4, 22. 12
accepta 4, 21. 5
accidat 4, 17. 19
accipere 3, 5. 5
accipias 2 prolog. 11
accipiens 3, 8. 8
accipies 3, 5. 7
accipimus 1, 26. 11
accipite 3, 13. 9
accipiter 1, 9. 6
accommodat 3, 16. 1
accurrit 5, 2. 7
accusator 3 prolog. 42
accusatores 3, 10. 34
accessum 2, 1, 10
acceffit 2, 6. 2.
acceffit alter 5, 6. 2
accidere 3 prolog. 25
acer 3, 7. 18
acerbam 4, 2. 4
acerbum 3, 16. 3
acquisivit 1, 14. 4
acriter 4, 21. 1
acuatque 2 prolog. 4
ad animum 3, 19. 10
ad aures 2, 9. 12
ad Centum viros 3, 10.
35
ad certamina 5, 7. 5
ad coenam 1, 26. 3
ad coenam promitte 4,
24. 15
ad cogitandum 3, 14. 13
ad consulendos 3, 3. 6
ad cubile 2, 4. 12
ad derisum 5, 7. 8
ad eum 1, 21. 5
ad fabellam 5, 1. 9
ad faciem 4, 16. 5
ad fallaciam 1, 13. 5
ad

INDEX

- ad fontem 1, 12. 3
ad forum 3, 13. 3
ad hostem 4, 3. 5
ad januam 4, 22. 30
ad illos 1, 14. 17
ad imam 2, 4. 3
ad Iovem 1, 2. 22
ad Junonem 3, 18. 1
ad lanium 3, 4. 1
ad lectum 3, 10. 16
ad legendum 3 prol. 63
ad lumen 4, 10. 2
ad me 4, 23. 11
ad meos hauſtus, 1, 1. 8
ad necem 2, 8. 6
ad nidum 2, 4. 6
ad noſtrum caput 1, 30.
11
ad patrem 3, 8. 9
ad perniciem 1, 20. 2
ad perniciem multos 3,
5. 1
ad pœnitendum 5, 5. 3
ad præſepe 2, 8. 22
ad præſepia 5, 9. 3
ad proprium genus 1, 3.
10
ad querelam 3, 18. 5
ad regem 3 prolog. 29
ad rivum 1, 1. 1
ad ſanitatẽ 6, 7. 12
ad ſe 3 prolog. 47
ad ſe recepit 4, 21. 23
ad ſidera 1, 6. 4
ad ſpeluncam 4, 19. 3
ad ſplendorem 3, 12. 5
ad ſtudium 3 prol. 10
ad villam 3, 10. 19
adclamat 5, 5. 34
addideris 5, 3. 5
addidit 1, 14. 13
adducit 5, 7. 18
adeo 1, 4. 7
adeptus 1, 31. 11
adeunt 4, 17. 22
adfectare 3, 18. 14
adfert 2, 8. 11
adfertur 3, 7. 21
adficietur 1, 5. 10
adfluens 5, 1. 20
adgreſſa eſt 3, 16. 10
adhuc 3, 1. 2
adhuc ſuperſunt 5, 5. 5
adjecit 4, 10. 15
adjiciam 4 prolog. 10
aditu 5, 9. 1
aditum 4, 17. 2
adjutoribus 5, 5. 14
adjuvare 4, 23. 19
adjuvaret 3, 10. 40
adjuvat 1, 8. 2
adjuviſſes 5, 2. 11
adlata 3, 10. 29
adluſerit 3, 10. 12
admirabilem 3, 18. 3
admirans 3, 17. 5
admirator 4, 21. 21
admiratus fuerat 5, 1.
20
admonebit 4, 3. 12
admonere 3, 10. 54
admonet 3, 17. 13
admonuit 1, 11. 4
admota prece 3, 16. 7
admoto ubere 3, 15. 7
admoveſe preces 4, 25.
20
admovit preces 1, 19. 6
adnatant 1, 2. 19
adpetebas 4, 2. 2
adpeterem 5, 4. 5
adpetit 1, 4. 1
adpetit dente 4, 7. 1
adproba 5, 5. 46
adprobaret 4, 4. 28
adprobavit 4, 24. 11
adripuit aurem 5, 10. 5
adriſerit 4, 20. 4
adſcribere 4, 2. 6
adſcribi 4, 16. 17
adſcripſerunt 5, 1. 6
adſcriptus 4, 10. 8
adſequar 3, 9. 3
adſequi 4, 1. 2
adſignari 5, 2. 17
adſignate 4, 4. 37
adſiſt 2, 5. 20
adſiluit 4, 1. 5
adſuetam 3 prolog. 15
adſuevi 4, 7. 7
adſuevit 1, 16. 5
adſunt 4, 21. 16
adtentarit 5, 2. 10
adtrahit 4, 17. 9
adtributum eſt 4, 19. 12
advenit 1, 16. 7
advenit 5, 7. 20
adverſo 2, 8. 16
adverſus 5, 20. 1
adultam 3, 10. 23
adulteram 8, 3. 9
adulterum 3, 10. 16
advocata 1, 14. 13
advocavit fidem 4, 4. 20
advolant 2, 7. 7
advolavit 3, 16. 17
ædes 3, 9. 2
Ætæ 4, 6. 12
Ægæa 4, 6. 19
ægre 4, 5. 3
æmulatio 2, 9. 7
æquæ 5, 6. 2
æqualiter 4, 4. 9
æquaſſent 4, 15. 3
Æquiſ 1, 2. 1
æquiratis 4, 14. 5
Æſope 3, 19. 8
Æſopi 4, 20. 4
Æſopias 5 prolog. 11
Æſopi fabula 1, 10. 3
Æſopi genus 2 prol. 1
Æſopi nomen 5, 1. 1
Æſopi ſilo 3 prol. 30
Æſopo 2, 9. 1
Æſopo quidam 3, 5. 2
Æſopum 3, 14. 2
Æſopus 1, 2. 9; 1, 3. 3;
1, 6. 2; 2, 2. 4; 3,
19. 1
Æſopus autor 1 prol. 1
Æſopus ibi 3, 3. 14
æſtate

VOCABULORUM.

- æstate 4, 23. 18
 æstimantes 4, 17. 16
 æstimo 3, 4. 5
 æstuantem 2, 5. 16
 ætatem 3, 10. 24
 ætatis 2, 2. 3
 æterna in basi 2, 19. 2
 æternam famam 3 pro-
 log. 54
 ævi 4, 25. 15
 ævum 4, 19. 10
 ævum sollicitum 1, 31. 7
 affectus 3 prolog. 37
 affirmant 5, 7. 21
 affirmat 3, 3. 9
 affirmavit 1, 17. 5
 afflictis 1, 2. 28
 age 3, 7. 25
 age porro 3, 15. 18
 agedum 5, 4. 10
 agellos 4, 4. 23
 agendo 2, 5. 3
 agens *ibid.*
 aggeras 4, 19. 23
 agere 3, 17. 13
 agere gratias 2, 8. 15
 aggravant 3, 3. 13
 aggressa est 3, 16. 10
 agi 4, 12. 3
 agi ad pœnitendum 5,
 5. 3
 agno 3, 15. 1
 agnos 3, 3. 5
 agnoscere 1, 22. 10
 agnoscit 2, 5. 19
 agnus 1, 1. 1
 agrestes 3, 2. 3
 agros 4, 4. 38, 42
 ais 4, 6. 17
 ait 1, 30. 3
 aiunt 5, 6. 6
 alapæ 2, 5. 22
 ales 1, 13. 8
 alix Plagæ 3, 30. 11
 aliamque 1, 4. 4
 alienum 1, 4. 1
 alienum moribus 4, 4.
 40
 alii 3, 2. 3. 4
 alii simul 4, 9. 5
 aliis 2, 5. 4
 aliis 1, 9. 1
 alio 1, 4. 4
 aliorum 4, 25. 25
 aliorum vices 4, 25. 26
 alios 1, 29. 2
 alios fallere 5, 2. 14
 aliquæ 3 prolog. 8
 aliquando 3, 14. 12
 aliquid 4, 17. 16 & 19
 aliquis 3 prolog. 52
 aliquot 5, 7. 11
 aliquot domus 3, 19. 3
 aliquot secutis 4, 1. 7
 aliud quicquam 2 pro-
 log. 2
 alium 1, 2. 22
 alius 3 prolog. 42, 43
 allicit 2, 3. 7
 alligant 3, 7. 18
 alta 2, 8. 25
 alta in vinea 4, 2. 1
 alta quercu 3, 13. 1
 alter 2, 7. 3
 alter occupat 2, 9. 5
 alteram 4, 4. 5
 alteri 3, 3. 13
 alterius 3, 10. 55
 alterius periculo 4, 8. 2
 alticinctis 2, 5. 11
 altiore 4, 8. 4
 altis 2, 6. 12
 altius 4, 19. 2
 alveolo 2, 5. 15
 alveos 3, 13. 9
 alueris 4, 10. 16
 alvi 4, 5. 9
 amanti 3, 10. 16
 ambæ 2, 2. 5
 ambitio 3, 10. 56
 ambos 3, 8. 13
 ament 2, 2. 2
 amentur *ibid.*
 amice 3, 7. 17; 4, 8. 8
 amici 3, 9. 1
 amicis 3 prolog. 11; 3
 2. 7
 amicus 4, 11. 7
 amisi 2, 7. 12
 amisit 1, 21. 1
 amissi 3, 11. 3
 amittit 1, 4. 1; 1, 10. 2
 amphoram 3, 1. 1
 amplexus 3, 8. 12
 an 1, 23. 4 &c.
 Anacharsis 3 prolog. 53
 angulo 4 prolog. 7
 angustam 3, 9. 6
 angusto 5, 9. 1
 anhelans 2, 5. 3
 anima 3, 1. 5
 animadvertit 2, 8. 13
 animal 5, 3. 8
 animi 5, prolog. 7; 3
 prolog. 48
 animo 3, 14. 12; 1, 26.
 12
 animos 2, 2. 5
 animum 1, 11. 15; 3
 prolog. 14
 animus 5, 7. 1; 3, 7. 25
 3 prolog. 3; 2, 9. 13
 annis 1, 21. 3; 4, 1. 1;
 5, 13. 3
 annos 2, 2. 4
 ante 1, 1. 10; 4, 9. 3;
 4, 7. 28
 antehac 3, 1. 6
 antequam 5, 9. 4
 antidoto 1, 14. 8
 antidotum 1, 14. 3
 antiqua 4, 21. 8
 antiqui 5, 8. 7
 antiquis 4, 4. 25
 anum 4, 17. 20
 anus 2, 2. 9; 3, 1. 1
 aper 1, 21. 5; 2, 4. 22;
 6, 29. 9; 4, 3. 2
 aperto

M U N D I N D E X

aperto 5, 5. 37
 apertum est 3, 13. 14
 apes 3, 13. 1
 apibus 5, 13. 12
 Apollinis 3, 16. 12
 Apollo 3 prolog. 58
 apothecam 4, 4. 25
 apparatu 5, 5. 17; 4, 24.
 21
 apparebunt 4, 25. 33
 appetit 3, 16. 2
 apro 1, 29. 2
 aprum 2, 4. 9
 aqua 1, 14. 7
 aquæ 4, 8. 8
 aquam 1, 1. 6
 aquila 1, 28. 3; 2, 6.
 4; 2, 1. 15. 21
 aquilâ 1, 9. 3
 aquilæ 3, 18. 11
 arâ 1, 28. 8; 4, 19. 1
 aranea 2, 8. 23
 aras 4, 23. 5
 arbitrio 3, 18. 10
 arbore 1, 13. 4
 arbores 1 prolog. 6; 3,
 17. 12
 area 4, 11. 2
 arcem 1, 2. 5
 arclos 4, 5. 2
 arcum 3, 14. 5; 10
 ardebant 3, 16. 15
 ardelionum 2, 2. 1
 ardentem 1, 28. 8
 argenteam 4, 5. 22
 argento 5, 1. 7
 arguebat 1, 10. 4
 arguis 3, 11. 6
 argumento 4, 7. 2
 argumentum 4, 15. 7
 Argus 4, 7. 9
 argutiæ 5, 5. 3
 arida 1, 6. 8
 arripuit 5, 6. 2
 arte 2, 9. 13
 artifices 5, 5. 7
 artis 1, 14. 11

artium 3 prolog. 20
 artus 4, 6. 15
 ascendit 4, 21. 9
 asello 5, 4. 3
 asello comite 1, 11. 3
 asellum 1, 15. 4
 asellus 1, 29. 4
 Asiæ 4, 21. 4
 asino 1, 15. 6
 asinum 1, 11. 11
 asinus 1, 21. 8
 asperam 3, 7. 12
 aspernatus 5, 4. 4
 aspero 1, 2. 24
 aspexit 3, 10. 29
 aspicit 3, 7. 15
 astem 3, 1. 3
 altris 2, 6. 12
 ac 1, 15. 7 & alibi
 Athenæ 1, 2. 1
 Athenas 4, 4. 13
 atque 1, 2. 13 & alibi
 atque ita 2, 5. 11
 atriensibus 2, 4. 7
 attende 2 prolog. 14
 attendere 2, 5. 6
 attestatur 1, 10. 3
 Attici 2, 9. 1; 4, 4. 32
 Atticus 3, 14. 1
 attingere 1, 4. 7
 avare 4, 19. 4
 avaris 1, 27. 1
 auctori 3, 15. 18
 auctor Æsopus 1 pro-
 log. 1
 auctores 3 prolog. 57
 auctoris 2 prolog. 7
 auctoritate 4, 24. 10
 auctoritatis 5, 1. 3
 audacem 4, 6. 8
 audaciam 3, 5. 9
 audacter 2, 1. 9
 audebat 3 prolog. 36
 audet 5, 1. 25
 audierat 2, 3. 3
 audis 4, 19. 20
 avertendum 3, 3. 8

avertit 4, 11. 6
 aufer 3, 6. 8
 augurium 3, 18. 12
 Augusto 3, 10. 39
 avi 3, 18. 3
 avibus 1, 4. 5
 avida 2, 11. 4
 avidis 1, 13. 11
 aviditas 1. 3. 8
 aviditas dives 2, 1. 12
 aulaeo 5, 7. 23
 aura 5, 7. 23
 auras 2, 6. 7
 aurem 2 prolog. 6
 aurem pervellit 5, 5. 32
 aures 2, 9. 12
 auribus 3 prolog. 7
 auriculis 1, 1. 6
 auris 3, 10. 51
 aurum 1, 27. 7; 4, 19.
 7
 aut 3, 10. 57 & alibi
 autem 3, 3. 9
 auxilia 1, 31. 2
 auxilio 4, 25. 16
 auxilium 3, 10. 9
 auxilium me 3, 3. 7
 auxilium petit 3, 3. 4
 B.

B Ajulantem 3, 20. 5
 balanti 3, 15. 1
 barbam 4, 15. 1
 barbarum 4, 6. 11
 barbarus 4, 4. 10
 basi 2, 19. 2
 basia 5, 7. 28
 bathyllo 5, 7. 5
 beneficium 4, 25. 18
 beneficium vanum 1, 22.
 8
 benevolentiam 3, 15. 16
 benignitas 1, 23. 7
 bestias 1, 11. 8
 bibamus 3, 16. 15
 bibenti 1, 1. 6

bibere

VOCABULORUM.

bibere 1, 14. 9; 1, 20. 5
 bibere in Nilo 1, 25. 3
 bibisset 1, 12. 3
 bilinguis 2, 4. 25
 binas 1, 15. 7
 bipenni 4, 6. 7
 bis 1, 8. 2
 bis mori 1, 21. 12
 blanditiæ 1, 19. 1
 bobus 2, 8. 15
 bona 3, 10. 37
 bonam 3, 1. 5
 bonas 2 prolog. 11
 boni 3, 4. 1
 bonis 1, 3. 1
 bonis præsentibus 5, 18
 bonitas 4, 25. 17
 bonitas aquæ 4, 8. 8
 bono 5, 4. 12
 bonum 1, 2. 29
 bonus 4, 10. 21
 bos 2, 8. 5
 bove 1, 24. 5
 bovem 1, 24. 8
 boves 2, 8. 21
 bovili 2, 8. 4
 breve 1, 19. 6
 brevem 5, 8. 5
 brevi 3, 4. 2
 brevi docebo 3 prolog.
 35
 brevitās 2 prolog. 12
 brevitāte 3, 10. 60
 brevitatem 5, 5. 46
 brevitatis 4, 25. 8
 breviter 3, 7. 1
 brevius 3, 19. 6
 bruma 4, 23. 18
 Bubulcus 2, 8. 11

C.

CAcant 4, 17. 25
 Cadis 4, 5. 25
 cæca 4, 19. 7
 cæco 2, 8. 3
 cæde 1, 11. 41

cæde patris 4, 6. 16
 cædem 2, 7. 8
 Cæo 4, 21. 8
 Cæsar 2, 5. 19
 Cæsar Tiberius 2, 5. 7
 calamitas 1, 3. 16
 calamitatem 3 prolog. 41
 calamo 4 prolog. 2
 calceandos 1, 14. 16
 calceis 5, 7. 42
 calcibus 1, 21. 9
 callidi 4, 1. 9
 calumniæ 3, 10. 42
 calumniamque 3 prolog.
 38
 calumniator 1, 17. 2
 calumniari 1 prolog. 5
 calvi 5, 3. 1
 calvus 2, 2. 8; 5, 8. 2
 calvus fortè 5, 6. 1
 camera 4, 24. 29
 campum 1, 12. 8
 candore noto 3 prolog. 4
 canem 5, 10. 7
 canens 5, 21. 5
 canes 1, 25. 3
 canes currentes 1, 25. 3
 canes elusit 1, 12. 9
 cani 1, 23. 3
 canibus 2, 3. 5
 canibus anum 4, 17. 19
 canis 1, 4. 2
 canis 1, 17. 2
 canis 1, 25. 5
 canis parturiens 1, 19. 3
 canis vehementis 2, 3. 1
 canos 2, 2. 10
 canticum 5, 7. 25. 26.
 cantus 3, 16. 11
 cantus luscinii 3, 18. 2
 cantu saxa 3 prolog. 59
 canum 1, 12. 11
 capacis 4, 5. 9
 capella 1, 5. 3
 capella barbam 4, 15. 1
 capellas 3, 15. 1
 capere 3, 16. 5

caperent 1, 29. 4
 caperis 5 prolog. 10
 capi 1, 15. 6
 capi cibo 1, 23. 4
 capi meritis 3, 15. 19
 capiant 4, 5. 1
 capiat 2 prolog. 6
 capillos 2, 2. 7
 capis 4, 19. 8
 capita 2, 14. 13
 capite 4, 25. 6
 capite est protrusus 5, 7.
 44
 capite humano 3, 3. 5
 capitibus 4, 6. 5
 captans 5, 3. 2
 captant 1, 29. 1
 captas 4, 7. 6
 capti 4, 6. 8
 carpere 2, 9. 17
 captus 5, 7. 1
 caput 1, 18. 11; 3, 3.
 7; 5, 3, 1
 caput ita 1, 3. 11
 carbonem 5, 6. 6
 careas 4, 19. 10
 carebunt 4, 17. 34
 caret 1, 21. 1
 cariosis 5, 10. 5
 carminis 3 prolog. 3
 carnem 1, 4. 2
 carnis meæ 1, 25. 9
 carpens 3, 8. 9
 caseum 1, 13. 3
 caseum emisit ore 1, 13.
 10
 Cassandræ 3, 10. 4
 casta oscula 3, 23. 8
 castæ mulieris 3, 10. 14
 casu 4, 21. 25
 casu gravi 1, 21. 2
 casu peccat 5, 3. 12
 casu 5, 7. 7
 casus 2, 7. 10
 catenâ 3, 7. 13
 cathedra 3, 8. 4
 Cato 4, 7. 21

catulis

INDEX

- catulis 2, 4, 24
 catulos 1, 19, 7
 catulos vulpino 1, 28.
 23
 caudam 3, 18, 8
 cavere 1, 9, 1
 caveram 2, 4, 2
 cavo 2, 4, 17; 3, 16, 17
 cavo ramo 3, 16, 5
 cavos 4, 6, 3
 causa 3 prolog. 6
 causa mali 3, 10, 44
 causâ meâ 1, 22, 4
 causa sed 3, 3, 2
 causam 1, 6, 6
 causam cum perorassent
 1, 10, 7
 causam dixi 2, 17, 6
 causam intelligit 3, 14, 8
 causam iurgii 1, 1, 4
 causam scribendi 5 pro-
 log. 9
 causam tuentes 3, 10.
 38
 causis 1, 1, 15
 cautis 1, 25, 10
 cedam loco 1, 19, 10
 cedo 5, 2, 19
 cedo invidiæ 3, 9, 4
 celatus 2, 2, 14
 celaverat 5, 5, 32
 celebres nuptias 1, 6, 1
 celeri 4, 17, 6
 celeritate pennæ 1, 31.
 4
 celeriter 1, 13, 10
 celerius 4, 25, 14
 celsa arbore 1, 13, 4
 celsâ cervice 1, 7, 4
 celsa populus 3, 17, 4
 celsis cornibus 4, 8, 11
 Censores 4, 9, 5
 centena 4, 5, 12
 centum 2, 8, 18
 centum viros 3, 10, 35
 ceperat animos 2, 2, 5
 cepero 4, 25, 14
 cepi prædam 4, 4, 8
 cepissent 1, 5, 5
 cerebrum 1, 7, 2
 ceris 3, 13, 9
 cernens 4, 1, 9
 certa ratio 5 prolog. 9
 certæ 2, 5, 21
 certamina 5, 5, 7
 certarent 1, 30, 5
 certatim 1, 2, 19
 certatim ruunt 5, 1, 3
 certè brevitatem 5, 5, 46
 certè quo 3 prolog. 32
 certis mensibus 3, 15, 5
 certio pretio 4, 24, 6
 certumque 3, 10, 43
 cervi 2, 8, 5
 cervice 2, 7, 4
 cervum 1, 5, 5
 cervus 1, 12, 3; 1, 16, 3
 cessarunt 1, 9, 5
 cetera 4, 5, 36
 ceteri 4, 21, 24
 ceteros 4, 24, 29
 charitatem 3, 8, 13
 chartas 5 prolog. 18
 chartis 5, 5, 44
 cibi 1, 27, 7
 cibi res 4, 7, 4
 cibo 1, 23, 4
 cibo intrito 1, 26, 7
 cibo largo 3, 7, 14
 cibo tenui 4, 12, 7
 cibo vescatur 2, 6, 31
 cibum 1, 4, 6
 cibum appetere 5, 4, 5
 cibus 3, 12, 6
 cicada 3, 16, 3
 ciconia 1, 26, 6
 eiconiam 1, 26, 3
 ciens 4, 22, 1
 ciens gemitus 1, 18, 3
 Cinis 3, 9, 4
 circa 4, 23, 14
 circum 3, 19, 3; 4, 1,
 4; 4, 6, 3
 circumcidis 4, 19, 25
 circumdedit 1, 28, 9
 circumire 4, 21, 4
 cirris 2, 5, 13
 citati 4, 17, 8
 citatus 1, 17, 4
 cithara 3, 16, 12
 citharæ 4, 19, 20
 citius 3, 6, 2
 cito 3, 14, 10; 4, 25, 13
 cives 1, 2, 30
 civitatem 1, 2, 2; 5, 5.
 11
 clamorem 1, 9, 4
 clamores 5, 5, 28
 clamque 3, 10, 19
 clarum 2, 7, 5
 classe 4, 7, 19
 clauderetur 4, 8, 4
 clauso 4, 8, 12
 Clazomenæ 4, 21, 17
 clementer 4, 19, 8
 clitellas 1, 15, 8
 coacta fame 4, 3, 1
 coegit 4, 4, 9
 cœlo 4, 11, 3
 cœlum 4, 19, 24; 4, 6.
 26
 cœna 2, 8, 20
 cœnam 1, 26, 3; 3, 19.
 2; 4, 22, 15
 cœperant 4, 15, 2
 cœpere 2, 2, 7; 4, 17.
 23
 cœpere bibere 1, 20, 5
 cœpissent 1, 2, 8
 cœpisset facere 1, 14, 2
 cœpit 1, 2, 25; 1, 3, 10;
 1, 8, 5; 2, 8, 15;
 2, 15, 14; 3, 16, 7;
 4, 10, 6; 4, 21, 4;
 4, 23, 3
 cœpit desiderari 5, 7, 14
 cœpit flagitare 1, 19, 9
 cœpit fugere 1, 12, 8
 cœpit lacerari 1, 12, 11
 cœpit languere 5, 10, 3
 cœpit redire 3, 19, 7
 cœpit

VOCABULORUM.

coepit yesci 1, 31. 11
 ceptum ordinem 4, 20.
 9
 coetum 3 prolog. 23
 cogit 5, 5. 35
 cogitandum 3, 14. 13
 cogitas 3 prolog. 16
 cogitatio animi 5 pro-
 log. 7
 cogitavi plura 3 prolog.
 36
 cogitet 4, 20. 1
 cogitque 1, 6. 8
 cognatos 4, 24. 15
 cognitum 4, 21. 22
 cognoveris 3, 10. 58
 cognovi 3, 4. 7
 cognovit 3, 16. 16
 cogor ferre 1, 21. 12
 cogunt 4, 23. 20
 colli 1, 8. 8
 colligi sensus 4, 5. 19
 colligunt 4, 21. 11
 collo 2, 7. 5; 3, 18. 7
 collocarunt 2, 9. 3
 collum 3, 6. 3
 collam lagenæ, 1, 26.
 10
 color 3, 13. 6
 colorque 4 prolog. 8
 colubram 4, 18. 2
 columbæ 3, 31. 3
 come officium 2, 5. 19
 comes 2, 7. 6; 5, 2.
 7
 comesse 1, 13. 4; 1, 20.
 4
 comite asello 1, 11. 3
 commemoras 4, 23. 13
 commendari 5, 5. 47
 commendasse 1, 17. 3
 commendatio 2 prolog.
 13
 commendator 2 prol. 7
 commercium 4, 10. 11
 comminuta 2, 6. 13
 commiseris 2, 8. 7

commiserit 1, 14. 16
 commissum 4, 17. 15
 commune 5, 6. 3
 commune omnium 3
 prolog. 47
 commutando 1, 15. 1
 comœdiis 5, 1. 9
 comosa fronte 5, 8. 2
 compererant 5, 5. 31
 comperceret 1, 3. 12
 compilavit 4, 10. 2
 complevit 2, 4. 16
 comprehensus 3, 5. 10
 compressus 4, 2. 5
 compulsi siti 1, 1. 2
 compungam 3, 4. 3
 conari 4, 25. 4
 concacarunt 4, 17. 11
 conceptum 1, 18. 7
 conceptus trivio 1, 27.
 11
 concidisset 4, 6. 7
 concidit 5, 7. 7
 concinnet mali 2, 4. 24
 concione advocata 1, 14.
 13
 concipit 3, 15. 4
 concitant periculum 1,
 29. 3
 concitat civitatem 5, 5.
 10
 concito gradu 3, 2. 11
 concupisti 1, 27. 16
 concurrat populus 3, 14.
 8
 concursant 2, 5. 2
 concursant 3, 10. 24
 conde ferrum 5, 2. 13
 condere famam 3 pro-
 log. 53
 condidit 4 prolog. 7
 condidit se bovili 2, 8. 4
 condidit sese 2, 4. 17
 condita 2, 6. 6
 conditio 3, 7. 7
 conditio placet 3, 13. 12
 conditione 4, 4. 8

condito patri 4, 4. 30
 conducit pretio 4, 24. 6
 confectus macie 3, 7. 2
 confectus morbo 1, 14. 5
 conferant 4, 4. 12
 conferant pecuniam 4,
 4. 17
 conferent pecuniam 4, 4.
 46
 conferre 4, 23. 4
 confessus 1, 24. 2
 confessus reus 5 prolog.
 22
 confido 1, 18. 6
 confodit 1, 21. 7
 confusus fragor 4, 17.
 24
 congero 4, 23. 14
 congerunt 3, 2. 3
 conjugem 3, 3. 9; 3,
 10. 9
 confodere 4, 7. 6
 conscientiam 3 prolog.
 48
 conscientiam laudis 2,
 9. 11
 conscius 5, 25. 30
 consecrata est 3, 16. 18
 confedit 4, 17. 22
 consequi 4, 12. 5
 considera 3, 8. 1
 consilia prava 1, 25. 1
 consiliator maleficus 2,
 6. 2
 consilio 5, 3. 12
 consilio monet 1 prolog.
 4
 consilium 4, 31. 5; 5,
 prolog. 3
 consilium dare 1, 9. 1
 consilium stultum 1, 20.
 1
 consociet usum 4, 10.
 21
 consolandi 3, 18. 5
 conspargere 2, 5. 14
 consparium 4, 17. 4
 conspectu

INDEX

conspectu 1, 16. 6; 5,
 1. 15
 conspectum 5, 7. 22
 conspexit 1, 17. 8; 1,
 24. 2
 conspicatus 2, 8. 25
 conspicuum 4, 6. 6
 conspiratis 1, 2. 4
 constabit 4, 25. 35
 constantior 5, 2. 7
 constitit 4, 5. 29; 5, 5,
 23
 consuetudine 4, 12. 6
 consulit 4, 4. 14
 consulendos 3, 3. 6
 consumet 4, 25. 12
 consumpta est 4, 5. 19
 consumpti 2, 4. 23
 consumpto 1, 19. 8
 consumptus 1, 27. 7
 consurrectum est 5, 7,
 27
 contemnens 1, 3. 6
 contemni 3, 16. 9
 contempseris 1, 12. 1
 contempti generis 5, 3. 8
 contemptum 2, 7. 10
 contempsit 1, 28. 7
 contendebant 4, 23. 2
 contenderent 5, 5. 18
 contenderet 1, 17. 3
 contendet 4, 20. 5
 contenta 3, 18. 13
 contentus 1, 3. 18; 4,
 12. 7
 conterritus 1, 13. 7
 contexit 1, 11. 4
 continere 4, 17. 32
 contineat 4, 10. 14
 continet frænis 2, 6. 7
 continetur 4, 25. 30
 2 prolog. 1
 contingerent 1, 10. 6
 contingit 4, 23. 10
 continuo 1, 6. 1; 4, 17.
 21
 contra 1, 1. 6, 1, 2. 28;

3, 2, 4; 4, 7. 5; 5,
 10. 7
 contra potentes 2, 6. 1
 contra se 3, 18. 3
 contractam 4, 23. 20
 contrarios 4, 10. 17
 contubernium fortuitum
 2, 4. 4
 contumax 4, 7. 5
 contumelia 1, 2. 21; 1,
 29. 2; 4, 17. 34
 contumeliam 1, 3. 15;
 3, 8. 8; 5, 3. 5
 contumeliis 4, 17. 3
 conveniens 4, 19. 7
 conveniens avaris 1, 27.
 1
 convenit 5, 6. 7
 convicio 1, 6. 5
 convicium acerbum 3,
 16. 3
 convictus Deum 4, 23.
 11
 convivam 1, 26. 9
 convivium 5 prol. 20
 convocata familia 2, 8.
 26
 copia 4, 26. 6
 copiosa domus 4, 13. 21
 copiosa varietas 5, 4. 41
 copiosus 4, 8. 7
 coram pluribus 2, 4. 4
 corde durato 2, 9. 18
 corde eraserim 5 prol. 21
 corde tacito 5 prol. 3
 corium 1, 20. 3
 cornea domo 2, 6. 5
 cornibus 1, 13. 10; 1,
 21. 7; 4, 9. 11; 5,
 9. 1
 cornici 3, 18. 12
 cornix 2, 6. 7
 cornua 2, 8. 25; 4, 6. 5
 cornua ramosa 1, 11. 5
 coronam 5, 7. 34
 corpora 4, 24. 23
 corpore 1, 13. 7

corpore nudo 5, 8. 2
 corpori 3 prolog. 14
 corporis 1, 5. 5; 3, 7,
 5
 corporis amissi 3, 11. 4
 corpus 1, 18. 4; 2, 6,
 5; 3, 13. 6
 corpus hostile 1, 21. 9
 correptum 1, 1. 13
 corrigatur 2 prolog. 3
 corripere 1, 2. 25
 corrumpas 3, 8. 15
 corrumpere 4, 24. 18
 corrumpit 4, 11. 8
 corruptos boves 2, 8. 21
 corticem duram 2, 6. 12
 corve 1, 13. 6
 corvi stupor 1, 13. 12
 corvo 3, 18. 12
 corvus 1, 13. 3
 cothurnis 4, 6. 5
 crearer 3, 15. 11
 crearit 1, 6. 9
 creatis regem 1, 31. 8
 credat 3, 10. 51
 credendum virtuti 5, 2,
 10
 credens 1, 8. 8
 credentes 1, 31. 10
 credere 3, 10. 1; 1, 14.
 15
 credis 3 prolog. 25
 creditum 3, 10. 4
 creditum est 3, 10. 3
 credo 1, 10. 10
 crepusculo 3, 7. 10
 crimina 3, 10. 47
 criminatur 3, 8. 10
 crimine 3, 10. 18
 crimine furti 1, 10. 4
 criminis 2, 9. 19; 3,
 10. 41
 crocodilis 1, 25. 4
 crocodilus 1, 25. 6
 cruce 3, 5. 10
 cruciari 4, 17. 31
 crudelis 1, 2. 7
 cruore

VOCABULORUM.

truore 2, 3. 2
crure ligato 5, 7. 36
crurumque 1, 12. 6
cubiculo 3, 10. 30
cubiculum 3, 10. 21
cubile 1, 19. 9; 4, 19.

1
cubile setosæ suis 2, 4. 12
cucurreris 2, 8. 6
cucurrit 3, 8. 9
cui 1, 14. 16 & alibi
cuidam 3, 3. 4 & alibi
cuique 5 prolog. 7
cujus 2 prol. 13 & alibi
culpa mea 1, 23. 8
culpæ 4, 17. 29
culpæ præmium 2, 3. 6
culpæ proximum 1, 10.

5
culpam lues 4, 10. 7
cultrix 2, 5. 3
cultum vendet 4, 5. 41
culum 4, 17. 36
cum 1, 2. 1 & alibi
cuncta 3, 8. 8
cunctas 1, 2. 18
cuncti 2, 9. 3
cunctis 3, 18. 3
cunctos 5, 5. 5
cuneis 5, 7. 35
cuniculos 4, 19. 2
cupiam 5 prolog. 6
cupide 3, 16. 17
cupidis 2. 1. 1
cupidissime 4, 21. 22
cupiditas 1, 27. 5
cupidum 1, 25. 9
cupidus 3, 12. 4
cupimus 2, 8. 27
cur 1, 1. 5 & alibi
curâ 2 prolog. 8; 3, 3.

13
curabo 5, 2. 9
curam 2, 9. 10; 3, 3. 13
curam habendi 3 prolog.

23

curam impendas 3 pro-
log. 12
curatio 5, 7. 12
curiosior 4, 21. 12
currendum 3, 6. 5
currentes 1, 25. 5
currentes 1, 25. 3
currit 3, 3. 6
curfu 5, 8. 2; 1, 12. 8
curfu pelagio 4, 21. 7
custodiebat 4, 19. 4
custodit 1, 27. 7
custos 3, 7. 9; 1, 24. 9
Cybelæ 3, 17. 4
Cubeles 4, 1. 4

D.

DA uxores 2, 3. 17
damnanda 3, 10.

47
damnandam 3, 10. 46
damnas 5, 10. 9
damnata 1, 17. 6
damnavi 5 prolog. 3
damno 1, 28. 10
damnum 3, 11. 3; 3,

2. 26
dant 1, 2. 27
dant consilia 1, 25. 5
dant mandata 4, 17. 21
dapem 2, 6. 15
dapem largam 2, 4. 24
dare 4, 5. 27
Dardaniæ 3 prolog. 29
dare consilium 1, 9. 1
dare operam 5, 7. 5
dare vellet 4, 4. 27
dare verba 3, 3. 15
darem 2, 1. 5
darent 4, 17. 4
daret 2, 1. 10
dari 4, 25. 24; 3, 14.

12
dari veniam 5, 3. 11
dat 3, 7. 22

dat pœnas 1, 13. 2
data 4, 4. 10
data occasione 2, 8. 9
datæ 3, 18. 10
date 4, 4. 35
datum 4, 4. 15; 45
datum est 3, 18. 14
datur 1, 17. 9
datus 1, 2. 23
de 1, 16. 6 & alibi
Dea 3, 18. 5
debeas 2 prolog. 14
debebat 1, 17. 7
debebat votum 5, 4. 2
debebunt 4, 2. 6
debent 1, 28. 1
debent dari 3, 14. 12
deberi 1, 17. 5
debet 2, 16. 12 & alibi
debetur 2, 1. 8
debetur gloria 3 prolog.

62
debilem 4, 25. 16
debilis 4, 1. 1
debitum, sc. naturæ 4,
25. 29
dehui 5, 1. 2
decedens 4, 4. 3
decem 1, 17. 5
decepit dolo 1, 31. 6
decepta 1, 4. 5
decerne 4, 25. 27
deciderant 1, 3. 5
decidisset 4, 8. 3
decidit 3, 2. 2
decipit 4 prolog. 5
declarat 5, 5. 39
decoris 8, 13. 7
decurrit 1, 1. 18; 3, 20.

2
decus patriæ 3 prol. 56
decus solidum 4, 23. 24
dedecus 1, 21. 11
dederat 1, 3. 14
dederint 3, 2. 18
dederis 5, 3. 5

dederit

INDEX

dederit 2, 2. 18
 dedicans 3 prolog. 31
 dedisse 4, 24. 33
 dedissem 1, 22. 5
 dedi 4, 3. 13
 dedit 1, 22. 9; 3, 5, 3;
 3, 15. 12; 3, 16. 18;
 4, 1. 2; 5 prolog. 9
 dedita 4, 4. 43
 deditos 4, 21. 19
 deducta est 3, 13. 3
 deductus 2, 1. 5
 defectus annis 1, 21. 3
 defectus pilis 5, 6. 2
 deficient 5, 5. 12
 deflexit 4, 14. 6
 defluentes 4, 24. 23
 deformis 4, 4. 41
 defuisse 5, 1. 17
 degere 1, 3. 2
 degerent 1, 30. 6
 degravati 4, 21. 15
 dehinc 1, 13. 5
 dejectum 3, 1. 1
 dein 1, 14. 7 & alibi
 dein invicem 3, 7. 3
 deinde 1, 3. 6 & alibi
 deinde quia 1, 8. 3
 delectaris 5, 3. 9
 delectat 2, prolog. 10
 delibo 4, 23. 7
 delibutus 5, 1. 21
 delicato 5, 1. 22
 delicatos 4, 4. 26
 delicio suo 3, 20. 8
 delictum 3, 11. 6
 diligens 3 prolog. 41
 delinirem 3 prolog. 45
 delinquant 4, 9. 5
 delirum 3, 14. 3
 delusa 3, 18. 15
 delusit 5, 6, 7
 demens 4, 3. 11
 dementiae 1, 14. 14
 Demetrius 5, 1. 19
 Demetrius Phalereus 5,
 1. 10

demisit 5, 5. 16
 demisit ore cibum 1, 4.
 6
 demonstrare 3, 15. 18
 demum 1, 12. 3 & a-
 libi
 demum ingemuit 1, 13.
 12
 denique 3 prolog. 43
 dente aspero 1, 2. 24
 dente improbo 4, 7. 1
 dente laedere 4, 7. 6
 dentibus 4, 5. 8; 5, 10.
 5
 dentibus avidis 1, 13. 11
 dentibus fulmineis 4, 21.
 5
 Deorum 1, 2. 13; 3, 17.
 10; 4, 17. 23
 Deos 4, 11. 4
 Deos manes 1, 27. 4
 Deos verendos 4, 10. 10
 dependentibus 2, 5. 13
 deperditus inopia 1, 14.
 1
 deploras 1, 9. 1
 deponeret fortum 1, 19. 4
 deponeret onus 1, 18. 5
 deprehensi 5, 4. 10
 depresso 1, 20. 3
 deprimis 3, 10. 36
 depugnaverat 5, 2. 10
 deridendus 3, 14. 4
 deridentur 1, 25. 2
 derideri 3, 6. 10
 derideri simul 3, 18. 4
 deridetur 2, 5. 17
 derisor 3, 14. 4
 derisui 1, 11. 2
 derisum 5, 7. 3
 derisuri, 5, 5. 26
 des 3 prolog. 14
 descende 4, 8. 2
 describi 4, 7. 28
 deseram 3 prolog. 56
 desertus 1, 21. 3
 desiderari 5, 7. 14

desideres 3 prolog. 2
 desiderat 1, 8. 1
 desidero ire 5 prolog. 20
 desidet 2, 4. 21
 desierint 4, 4. 11
 desierit 4, 25. 18
 desit 4, 25. 7
 desit mihi 3, 15. 8
 despectis 3, 2. 1
 despexeram 1, 12. 11
 despexerat 1, 3. 12
 destinassem 5 prolog. 1
 destinata 4, 4. 27
 destituit 5, 10. 8
 desunt mihi 3, 11. 5
 desunt stramenta 2, 8.
 23
 deterritus 5, 4. 7
 detracta pelle 3, 20. 7
 detritum 3, 7. 16
 devenit 4, 8. 5
 Deum 4, 10. 12. 18; 4,
 23. 11
 devocat 1, 20. 2
 devolutis 5, 7. 23
 devoratum 1, 8. 4
 devorent 2, 3. 5
 devores 1, 22. 7
 devotam 4, 4. 6
 Deus 1, 2. 28
 dextera 5, 2. 5
 dexteras 5, 7. 9
 dic 3, 7. 17
 dicebant 3, 13. 2
 dicere 3 prolog. 36, 3;
 17. 11
 diceret 1, 30. 4
 dices 3 prolog. 8
 dicet 3, 1. 7; 4, 20. 4
 dici 1, 27. 2; 5, 9. 5
 dicis 5, 4. 9
 dicitur 1, 26. 3; 3, 3. 2
 dico tibi 4, 18. 19
 dicta 3, 11. 2
 dicta hora 4, 24. 19
 dictam 4, 5. 46
 dicto 4, 10. 19
 dictorum

VOCABULORUM.

dictorum 2 prolog. 10
dictum 3, 4. 4
dictum est 1, 7. 3
dictum falso 4, 6. 18
dictura in se 1, 22. 10
dictus 5, 1. 1
didici 5, 3. 1
die 2, 4. 20
die ludorum 5, 7. 19
diebus 3, 2. 12
diei 2, 8. 5
dies 1, 18. 7
dies advenerit 1, 16. 7
dies mutatur 4, 16. 5
dies poenae 4, 10. 8
difficile 4, 17. 30
difficulter 4, 25. 30
dignitatem 4, 15. 3
dignitatem pristinam 1,
21. 1
dignum 3 prolog. 44
dignum memoriae 4, 20. 3
dignum poenae 5, 3. 13
dignum praemium 3, 5. 7
dignumque 5 prol. 19
digrunnit 5, 5. 27
Dii 5, 7. 24
Diis iratis 4, 19. 15
dilatio 4, 25. 12
diligens 2 prolog. 4
diligenter 4 prolog. 3
diligentius 3, 10. 23
diligenteret 3, 10. 9
dimisit 5, 10. 6
dimissam 4, 24. 18
dimissum 4, 24. 14
dimittere 4, 17. 29
dimitti 4, 17. 3
dimittuntur 4, 17. 20
direpit ad cubile 2, 4. 12
diripiunt 2, 7. 9
discat 4, 18. 6
discedens 4, 2. 3
discederet 4, 10. 3
discernit 4, 23. 22
discimus 2, 2. 2
dispersus rumor 5, 5. 11

dispulit tenebras 3, 10.
42
dissero 5 prolog. 12
diffidens 3, 10. 56
diffidens variis 3, 3. 12
dissident 1, 30. 1
dissimulet 4, 20. 2
dissolvit 4, 21. 10
dissolutos mores 1, 2. 12
distribuat 4, 4. 9
disticta 2, 5. 13
distingis 4, 6. 1
distingit 4, 25. 3
distingunt 1, 29. 2
diu 3, 14. 7
diversum 1, 30. 7
dives arca 4, 11. 2
Dives aviditas 2, 1. 12
dives & potens 3, 5. 6
dives nobilis 5, 5. 4
dives onere 2, 7. 4
divi 3, 17. 2
divinabit 5 prolog. 5
divinae domus 5, 7. 43
divisit 2, 6. 15
diviso 2, 1. 9
divitiarum 1, 27. 5
divitias 4, 21. 1; 5, 4.
9
divo Augusto 3, 10. 39
diutius 4, 25. 14; 1, 2.
16
dixerim 1, 14. 17
dixero 4, 19. 14
dixerunt 1, 24. 8
dixi 4, 22. 26; 4, 24. 2
dixisse 1, 10. 8
dixit 3, 17. 6; 5, 5. 9
docebo 3 prolog. 35
docet 5, 3. 11
docili 1, 28. 2
doctiorem 5, 9. 5
docto labori 3 prolog.
27
doctus 4, 21. 1
doctus labor 2, 9. 15
documentum 2, 4. 25

dolens 5, 10. 9
dolens injuria 4, 24. 17
dolet 4, 18. 1
dolitum 3, 10. 16
dolo 1, 31. 6
dolone 3, 6. 3
dolor 4, 16. 10
dolore 5, 5. 33; 1, 8. 5
dolorem 1, 28. 10
dolorem 3 prolog. 45
dolorem vindicet 3, 10.
28
dolos 1, 25. 7
dolos irritos 1, 23. 2
dolosa 2, 4. 17
dolosa vulpes 1, 13. 11
dolum 1, 16. 4
domesticæ 3 prolog. 12
domini 1, 15. 2
domini caput 3, 3. 7
domini mores 1, 13. 6
domino 5, 10. 2; 2, 5.
14
domino cum 3, 10. 18
domino par 3, 7. 8
dominum 2, 8. 28
dominus 2, 8. 20; 2, 5.
20
domo cornea 2, 6. 5
domuit 3 prolog. 59
domum 1, 22. 3; 3, 2.
7; 3, 7. 10; 3, 9. 6
domum abit 3, 19. 9
domum luxuriæ 4, 4.
44
domum politam 4, 4. 26
domum refertur 5, 7. 11
domus 3, 10. 17
domus Aetæ 4, 5. 12
domus aliquot 3, 19. 3
domus copiosa 4, 23. 20
domus divinae 5, 7. 43
donas 4, 19. 13
donate 4, 4. 39
donavit 3, 16. 14
donec 2, 9. 19
dormientem 3, 10. 30
dormire

INDEX

dormire 3, 10. 22 ; 3
16. 11
dorso levans 4, 3. 4
dos 1 prolog. 3
draconis 4, 19. 3
duabus impar 2, 6. 17
duabus partibus 3, 13. 5
duæ laudes 4, 24. 1
duas 5, 7. 9 ; 4, 9. 1
dubia 5, 2. 16
dubitares 1, 14. 15
dubium 3, 13. 17
ducere 1, 19. 7 ; 1, 6. 1
ducere asinum 3, 3. 4
ducis 2, 5. 21
ducitis ævum 1, 31. 7
ducitur 5, 7. 3
dulce 3 prolog. 26
dulcem benevolentiam
3, 15. 16
dulcemque 3, 8. 13
dulces 4, 5. 4
dulci mora 3 prolog.
6
dulcis 4, 8. 6 ; 3, 7. 1
dum 4, 25. 15 & alibi
pluries
dummodo 3, 9. 4
duo 2, 7. 1 ; 4, 24. 22
duplex 1 prolog. 3
dura miseria 3, 20. 3
duram 2, 6. 13
durato corde 2, 9. 18
duro 1, 30. 10
duxit 5, 3. 2

E.

E Cavo 1, 2. 17
è finu 5, 5. 36
è stagno 1, 2. 17
è turba 3, 19. 7
ea sunt 4 prolog. 5
eadem 3, 7. 7
eam 3, 3. 5
ecce 3, 20. 11
edentem 1, 9. 3

edidisse 1, 12. 21
educatus 1, 27. 11
effecit 3, 19. 7
effectu 1, 20. 1
effectus 5, 8. 6
effoeminatus 5, 1. 24
effigiem 1, 22. 4
effigiem temporis 5, 8.
7
effodiens, 1, 27. 3
effugerat 4, 1. 8
effugere necem 1, 22. 2
effugeret 2, 8. 2
effugium 4, 8. 2.
effundit 3, 15. 6
effuso 2, 4. 11
ego 1 prolog. 2 & a-
libi
egregium 2, 1. 11
egregium melos 4, 21. 2
egressa 3, 16. 17
ejecit 2, 1. 4
ejus 1, 19. 4
ejusdem 2, 2. 4
elapsum 5, 8. 3
elegantia 2, 2. 4
elevant verbis 4, 2. 5
elevem 3, 10. 7
elufit 3 prolog. 38
elufit canes 1, 12. 9
emendare 2, 5. 5
emendat 5, 9. 5
eminens 2, 7. 4
emisit 1, 13. 10
emori 1, 6. 8
emunctæ 3, 3. 14
en 3. 11. 4
enatant 4, 21. 14
enim 3 prolog. 50
enimvero 2, 5. 20
enixa 3 prolog. 18
eo 5, 4. 6
eorum 4, 5. 4 ; 4, 33.
23
eos 4, 17. 9
epotam 3, 1. 1
eques 5, 7. 38 ; 4, 3. 5

equester 5, 7. 30
equidem 2, 7. 11 ; 11,
1. 11
equus 4, 3. 1
eram 1, 2. 11
eraserim 3 prolog. 22
erat 2, 5. 13 ; 5, 7. 16 ;
& alibi
ergo 1, 15. 9 ; 3, 19. 3 ;
& alibi
eripere 1, 4. 5
eriperet 1, 28. 11
eripiet 2, 9. 11
eripiunt 1, 3. 8
erit 3 prolog. 47 ; 3, 10.
58
erit utilis 3, 14. 11
errabit 3 prolog. 46
erras 3, 15. 2
erro 3, 10. 41
error mortalium 2 pro-
log. 3
errorem 4, 4. 33 ; 5. 5.
37 ; 5, 7. 30
erroris 5, 5. 2
eruit 4, 19. 1
erumpam 2, 8. 9
es 3, 6. 2 ; 5, 9. 4
es farina 4, 1. 10
es in numero 4, 24. 16
es pollicitus 4, 25. 9
esca se replevit 2, 4. 19
escam 4, 1. 4
escam carperent 1, 28.
4
esse 1, 10. 5 ; 1, 14. 14 ;
1, 15. 3 ; 1, 27. 1 ;
2, 3. 6 ; & alibi
esses expertus 1, 3. 15
esset 1, 24. 5 ; & 8. 2.
9, 6 ; & alibi
esset mortuus 3, 19. 20
est 1, 17. 8 ; & alibi
pluries
esuriens 1, 26. 6 ; & 1
prolog. 4, & alibi
quam pluries
etiā

VOCABULORUM.

etiam 1, 10. 2; 3, 10.
 54; & alibi
 etiamfi 5, 7. 42
 evagata 2, 4. 8
 evaserunt 4, 5. 3
 evasit 4, 8. 11
 evellerat 2, 2. 9
 eventus 4, 5. 10
 evertere 2, 4. 9
 evertisset 3, 10. 50
 evertit 2, 4. 5
 eum 1, 21. 5
 eundem 1, 1. 1; 2, 1. 5;
 4, 8. 5
 eunt 2, 8. 12
 eunuchos 3, 11. 1
 eunuchos glabros 4, 4.
 22
 evocat 1, 2. 18; 1, 1.
 11
 Eutyche 3 prolog. 2
 ex 2, 7. 7
 ex ara Jovis 4, 10. 1
 ex illis 3, 3. 12
 ex insidiis 2, 7. 7
 ex labore 4, 19. 9
 ex opibus 4, 21. 13
 ex pretio 4, 4. 47
 ex sapore 3, 13. 10
 exaggerare 3 prolog. 26
 exarabo 3 prolog. 30
 excedit 4, 25. 29
 exciperet 1, 11. 6
 exceperit 1, 12. 9
 excipiunt 2, 8. 10
 excitat 4, 24. 27
 excitari 5, 7. 15
 excitatus 2, 8. 1
 excolit 4, 10. 10
 excusatum 3 prolog. 49
 excuti 5, 5. 19
 exempla 1, 26. 12
 exempli 5, 1. 9
 exemplis 2 prolog. 1
 exemplis discimus 2, 2.
 2

exemplo 4, 6. 20
 exemplum 1, 3. 3; 4.
 2. 6
 exemplum egregium 2,
 1. 11
 exequamur 4, 20. 9
 exercet 3, 6. 11
 exercere 1, 31. 12
 exercitu 4, 5. 1
 exerit 1, 12. 2
 exhibe 4, 25. 9
 exhibeant 4 prolog. 24
 exhibet 4, 23. 24
 exieris 2, 4. 14
 exigas 4, 19. 10
 exigua materia 4, 24. 7
 existima 4, 25. 20
 existimans 5, 2. 12
 existimat 5, 7. 39
 existimer 4 prolog. 9
 existimo 3, 10. 48
 exitium 1, 31. 2
 exitium fatale 2, 9. 18
 exitus 1, 11. 9
 exorans 1, 19. 6
 exornavit 1, 3. 6; 4,
 21. 24
 expectant 4, 17. 36
 expectantes 4, 17. 35
 expectarem 3, 15. 13
 expectatio 4, 22. 2; 5,
 5. 15
 expedi 3, 14. 6
 expedire 1, 16. 2
 expedit 4, 4. 14
 experiundi 1, 14. 6
 experts 1, 11. 1
 expertus 1, 3. 15
 expertus sum 5, 2. 15
 expetit 1, 16. 2
 expiari 3, 3. 11
 explerent 4, 17. 5
 explicas 3, 18. 8
 explicabit 4, 10. 15
 explicuit 4, 6. 15
 exploranda 3, 10. 5

H

explorato 1, 2. 18
 exponam 3, 10. 2
 exprimit 5, 5. 33
 exprimunt 4, 19. 22
 expirans 1, 21. 10
 exta Deum 4, 23. 4
 exterit 1, 21. 9
 exterritus 3, 3. 5
 extollere 4, 16. 7
 extractum 1, 20. 44
 extraherent 1, 8. 6
 extremo agmine 5, 1.
 23
 extremum 1, 21. 4
 extricas 4, 22. 4
 extulit 2, 9. 16; 4, 11.
 19
 exurit 1, 6. 7

F.

Fabella 1, 5. 2; 1,
 15. 3; 1, 26. 2;
 2, 5. 5; 3, 3. 3; 3.
 17. 13
 Fabellæ 4, 6. 22
 Fabellam 1, 2. 9; 5, 1.
 3
 Fabellam adjiciam 4
 prolog. 9
 Fabellas 3 prolog. 37
 Faber 4, 25. 7
 Fabri 4, 7. 3
 Fabricasset 4, 6. 9
 Fabro 4, 25. 7
 Fabula 1, 1. 14; 4, 3.
 12; 2, 8. 27; 3, 6.
 10
 Fabula Æsopi 1, 10. 3
 Fabulæ 4, 6. 22
 Fabulam 3, 13. 16
 Fabularum 3 prol. 34
 Fabulas 2, 9. 13
 Fabulis 1 prolog. 7; 5
 prolog. 10
 Fabulosa 3, 10. 7

fac

INDEX

- fac 4, 25. 28
 facem 1, 28. 8
 facere 1, 1. 7; 4, 1. 5;
 1, 29. 9
 facere generosum impe-
 tum 1, 29. 9
 facere medicinam 1, 14.
 2
 facerem 1, 25. 7
 faceres 1, 22. 4
 facias 1, 23. 8
 faciat moram 4, 24. 26
 facie 3, 4. 7; 3, 8. 3
 faciebat 5, 5. 30
 faciebat convicium 3,
 16. 3
 faciem 3, 18. 16
 faciem serenam 4, 16. 5
 faciendum 2, 6. 9
 facies 5, 3. 4
 facile 1, 19. 5; 5, 3. 6;
 5, 7. 3
 facili 4, 5. 12
 facilis 1, 29. 10
 facilius 1, 20. 4; 3, 7.
 13
 facimus 3, 17. 12
 facinori 4, 10. 9
 facinoris 3, 10. 32; 4,
 18. 5
 facit 3, 15. 17
 faciunt 5, 1. 4
 factus 4, 21. 6
 factis 1, 5. 6
 factio 1, 8. 10; 5, 5. 19
 factionum 1, 2. 4
 factum 1, 14. 12
 factum est 3, 10. 8
 facturum 3, 5. 24
 facturus 5, 5. 4
 fæce 3, 1. 2
 Falerna, *ibid.*
 fallacia 3, 16. 10
 fallaciam 1, 31. 5
 fallere 5, 2. 14
 falleris 1, 23. 6
 fallit 1, 11. 2
 falso crimine 3, 10. 18
 falso dictum 4, 6. 18
 falso nomine 1, 14. 3
 falso testimonio 1, 17. 6
 falsis laudibus 4, 23. 24
 famæ tradere 5 prol. 6
 famam 3, 9. 3
 famam æternam 3 pro-
 log. 54
 famam domus 3, 16. 17
 fame 1, 26. 9; 3, 7. 6;
 4, 2. 1; 4, 17. 30
 fame consumptus 1, 27.
 8
 famem 4, 17. 5
 familia 3, 10. 24; 3,
 19. 1; 2, 8. 26
 farina 4, 1. 3. 10
 fas est 4, 10. 13
 fascia nivea 5, 7. 41
 fastidiose 3 prolog. 24
 fastidis 3, 16. 14; 4, 6.
 2
 fastidit 3, 7. 23
 fata 1, 9. 10
 fatale 2, 9. 18
 faterer 3 prolog. 44
 fati miseria 3, 20. 3
 fatigas 4, 19. 24
 fatis placet 4, 13. 13
 fato invido 5, 6. 5
 fatorum 3, 18. 10
 fatorum dicto tempore 4,
 10. 19
 fauce 1, 1. 3
 faverit 2, 9. 8
 favet 5, 1. 7
 favi 3, 13. 10
 favit 5, 6. 5
 favor 5, 5. 25
 favore 5, 5. 11
 favos 3, 13. 10
 fautores 5, 7. 29
 fecerant favos 3, 14. 1
 fecerat nidum 2, 4. 1
 fecerim 3, 14. 6
 fecerit 3, 13. 14
 fecerunt 4, 1. 16.
 feci viam 3 prolog. 39
 fecisse 3, 10. 12
 fecissent 4, 1. 9
 fecisset satis 5, 10. 2
 fecisset se regem 4, 12.
 5
 fecisti 1, 1. 5
 fecisti tantum corporis 3,
 7. 5
 fecit 1, 8. 9; 3, 5. 8
 fecit hæredem 4, 4. 7
 fecit medicinam 1, 7.
 9
 fecit silentium 5, 5. 15
 fefellit 3, 5. 9
 feles 2, 4. 2; 2, 4. 4
 felicitas 2, 9. 14
 FELICITER 5, 1. 4
 felisque 2, 4. 24
 fenestra 1, 13. 3
 feræ 3, 2. 15; 1 prolog.
 2
 feram 2, 9. 17
 ferarum 4, 12. 4
 feras 1, 11. 5
 feras domuit 3 prolog.
 58
 feras veloces 5, 10. 1
 fere 2, 13. 2
 ferebat 2, 7. 2
 ferens indigne 3, 18. 1
 feretis præmium 4, 17.
 32
 feriæ 3 prolog. 8
 fero, *i. e.* Apro 4, 4. 3
 feroque 2, 1. 8
 feror ad fabellam 5, 1.
 10
 ferre 1, 2. 29
 ferre cogor 1, 21. 12
 ferret 1, 4. 2
 ferret graviter 4, 5. 31
 ferri secundis flatibus 4,
 16. 6
 ferro 3, 10. 33
 ferro tuncant 2, 7. 8
 ferrum

VOCABULORUM.

ferrum 4, 7. 7; 5, 2.
8
fert auxilium 4, 18. 1
fertur 1, 10. 8; 3, 3.
2
fertur locutus 1, 27. 9
ferum 1, 13. 9; 1, 21.
8
ferus 2, 8. 14
fessus cæde 1, 11. 11
festinans 3, 19. 9
fictas artes 2, 9. 13
fictis fabulis 1 prolog. 7
fictis jocis 3 prolog. 37
fictum 4, 20. 5
fide 4, 12. 8
fidelis 1, 5. 1
fidem 3, 13. 17
fidem advocavit 4, 5.
20
fidem amittit 1, 10. 2
fidem jurisjurandi 3, 10.
40
fidem vocis 4, 25. 9
fides 3, 9. 1; 4, 25.
36
fiduciam 5, 7. 2
fieri 5, 5. 22
fiet 4, 25. 13
filiam 3, 8. 2
filias 4, 4. 3
filio 3, 10. 6
filium 3, 8. 3. 3, 8. 10
filius Fortunæ 4, 11. 5
fimoque 4, 17. 5
finiri 1, 18. 7
finxere 5, 8. 7
finxit 4, 16. 2
firmiores 1, 19. 7
fiscos 2, 7. 2
fit 5, 5. 25
flagello 3, 6. 6
flagitabit 4, 25. 19
flagitare 1, 19. 8
flagitaret 1, 8. 10
flagitiis 3, 10. 14

flamma Deum 4, 10. 12
flammis 1, 28. 9
flatibus 5, 7. 14; 4, 16.
6
flebiles 1, 8. 3
flierent 1, 2. 6
flieret 2, 7. 10
fletus 1, 9. 3
flexibus 2, 5. 16
florerent 1, 2. 1
flumen 1, 4. 2
flumine 1, 25. 2
fluvio 1, 20. 3
fodere 2, 4. 8
fodiens 4, 18. 1
fœcunda 3 prolog. 20
fœdere 1, 31. 8
fœminæ 3, 10. 34; 4,
15. 3
fœminarum 3, 8. 11
fœminis 2, 2. 1
fœtum 1, 19. 3; 2, 4. 3
fontem 1, 12. 3; 3, 10.
43
foras 2, 4. 22; 4, 17.
12; 5, 7. 39
foras trudi 5, 5. 33
fore 4, 1. 10
foret 1, 13. 8
forma 3, 18. 11
formâ favi 3, 13. 10
forma vincis 3, 18. 6
formam 3, 8. 15; 4, 24.
24
formica 4, 23. 2
formosam 4, 4. 4
formoso 1, 3. 7
formosos 3, 4. 6
formosum 3, 8. 6
forfan 2, 4. 7
fortasse 3 prolog. 8
fortè 1, 2. 17; & alibi
fortes 1, 21. 10
forti 4, 11. 1; 5, 2. 1
fortior 3, 7. 6
fortis 1, 5. 8; & alibi

fortiter 3, 10. 37
fortitudinis 4, 15. 6
fortius 3 prolog. 14
fortuitum 2, 4. 4
fortuna 1, 7. 4
fortunæ 3, 11. 6
fortunæ filius 4, 11. 5
fortunæ vicem 5, 1. 6
fortunam 2, 9. 19; 4, 5.
8
fortunis 4, 16. 1
forum 3, 13. 3; 3, 19.
6
fovea 1, 17. 8; 3, 2. 10
foveam 3, 2. 2
fovit 4, 18. 3
fragor 4, 17. 24
frater 1, 29. 5
fratris 3, 8. 7; 4, 6. 16
fraudas 4, 20. 24
fraudat lacte 3, 15. 8
fraudator 1, 16. 1
fraudatus 4, 24. 17
fraude 1, 10. 1
fraudem 4, 8. 7
fraudibus 3, 10. 53
fraudis 1, 17. 9
fregit 5, 7. 8
fremis 5, 7. 21
frenaret 4, 24. 7
frenis 3, 6. 8
frenos 4, 4. 9
frenumque 1, 2. 3
frequentas 4, 23. 16
freta Ægea 4, 6. 20
frigorâ 4, 23. 20
frivolâ 5, 7. 1
frivolam 3, 6. 8
frondem 2, 8. 11
frondis 2, 8. 22
frons prima 4 prolog. 6
fronte 5, 8. 2
frontem 1, 21. 9
frontis 4, 6. 4
fruantur 4, 5. 10
fruar 4, 25. 14

INDEX

fruaris 1, 22. 6
 fructus 3, 17. 9
 fructum 3, 13. 15; 3, 17. 7; 4, 19. 8
 fructumve 4, 5. 16
 frueri 3, 7. 26
 frugi 4, 5. 5
 frui 4, 15. 14
 fruor 4, 23. 9
 frustra 1, 2. 25; & a-
 libi
 frutice 1, 11. 4
 fuci 3, 13. 2; 13, 17
 fuerat 1, 2. 23
 fuere 1, 5. 4
 fuerint 4, 10. 5
 fuerit 2 prolog. 5
 fugam 4, 6. 16
 fugantque 1, 3. 9
 fugata 5 prolog. 8
 fugax 5, 2. 18
 fugere 1, 12. 8; 1, 15. 6; 1, 16. 6
 fugerent 4, 6. 3
 fugias 5, 2. 10
 fugientes 1, 11. 6
 fugio 3, 9. 3
 fugissent 1, 31. 3
 fugit 4, 5. 4; 8
 fugitant 1, 2. 27
 fuimus 5, 10. 9
 fuisse 3, 1. 6
 fuissem 1, 11. 15; 5, 2. 7
 fuisses 1, 3. 13
 fuisset 1, 29. 4
 fuit 3, 5. 8
 fulmen 4, 17. 23
 fulmineis 1, 21. 5
 fundasset sibi 3, 9. 2
 funditus 2, 2. 10
 funeris 4, 20. 10
 funesto 3, 10. 50
 fur 4, 10. 1
 fur nocturnus 1, 23. 3
 furentis 3, 10. 25
 fursuribus 4, 17. 4

furibus 3, 7. 10
 furis 1, 6. 1
 furor 1, 30. 11
 furti crimine 1, 10. 4
 furtum 1, 2. 28
 fusa 1, 14. 7
 fustes 3, 2. 3
 fustibus 4, 17. 12
 futilem 5, 2. 8
 futiles 4, 17. 33
 futurum 1, 6. 9

G.

Galli Cybeles 4, 1. 4
 Gallinaceus 3, 12. 1
 garrulam 3, 16. 10
 garrulus 3, 19. 7
 gaudens 2, 8. 14
 gaudens pecore 4, 5. 43
 gaudeo 2, 7. 11
 gaudere 4, 16. 2
 gaudet 1, 13. 1
 gaudium 4, 16. 10
 gaudium hæredis 4, 20. 3
 gelu 1, 18. 2
 gemas 3 prolog. 61
 gemens 5, 7. 10
 gementes 5, 1. 6
 gemina 4, 24. 9
 gemitum 4, 20. 7
 gemitus 1, 18. 3; 4, 22. 1
 genomeam 3, 18. 8
 genere 4, 21. 6
 genere quæstus 4, 21. 6
 genere vetusto 5 prolog. 13
 generi 2, 9. 4
 generis contempti 5, 3. 8
 generosum 1, 29. 9
 genitor 3, 17. 10; 4, 17. 22
 gens 3 prolog. 56

genusque 1, 11. 15
 genus Æsopi 2 prolog. 1
 genus diversum 1, 30. 7
 genus fabularum 3 pro-
 log. 33
 genus inermis 1, 31. 6
 genus jocorum 4, 6. 2
 genus lepidum 5, 7. 13
 genus pavidum 1, 2. 15
 genus proprium 1, 3. 10
 genus spectaculi 5, 5. 9
 genus vitæ 3 prolog. 15
 genus utrumque 3, 13. 4
 geris corpore 1, 13. 7
 gignendo 3, 15. 4
 glabros 4, 5. 22
 gladio 5, 19. 23
 gladium 5, 2. 3
 gloria 3, 17. 12
 gloria solemnis 3 prolog. 62
 gloria vana 4, 15. 4
 gloriæ 4, 24. 10
 gloriam 1, 7. 3; 1, 11. 1; 2, 9. 4
 gloriantis 3, 8. 7
 gloriari 1, 3. 1
 gloriosus 4, 23. 11
 graculus 1, 3. 4; 9
 Græciæ 2, 9. 9
 Græciæ literatæ 3 pro-
 log. 54
 gradu 1, 7. 9; 3, 2. 11
 Graium 4, 6. 11
 granum 4, 23. 3
 gratia 1, 14. 6; & alibi
 gratiæ 3, 10. 57
 gratiam 2 prolog. 12
 & alibi
 gratias agere 2, 8. 15
 gratior 3, 19. 9
 gratis anhelans 2, 5. 3
 gratulantes 4, 11. 4
 gratulari 4, 25. 27
 gratum esset 1, 22. 5
 gratus est 1, 23. 1
 gravati

VOCABULORUM.

gravati 2, 7. 1
grave 1, 2. 7
gravem 4, 9. 3
gravem alapam 5, 3. 2
gravem rem 3 prolog.

51
graves 1, 9. 3
gravi casu 1, 21. 2
gravi contumelia 1, 29.

2
gravi morbo 1, 14. 5
gravi pondere 2, 6. 10
graviter feret 4, 5. 31
grege 2, 4. 14
gregi pavonum 1, 3. 7
gregis 1, 30. 5
gressu delicato 5, 1. 13
gruis 1, 8. 7
gubernator 4, 16. 8
gulæque 1, 8. 7
gustare 1, 26. 5
gyro 4, 25. 25

H.

H Abebat 3, 8. 2
Habebit 2, 9. 9
habebunt 3 prolog. 33
habemus 4 prolog. 2
habendi 3 prolog. 21
habent 5, 4. 9
habent infidias 1, 19. 1
habenti 3, 3. 4
habeo 3, 5. 4
habere 4, 25. 5; & a-
libi
habere documentum 2,
4. 26
habere terminum 5 pro-
log. 1
haberent 4, 6. 9
haberes 1, 13. 8
habes 4, 23. 17
habet 1, 7. 2; & alibi
habitu 1, 3. 2
habitu fimiles 4, 15. 8
habuerint 1, 12. 15

habueris 3, 14. 10
hac 3, 6. 10; & alibi
hac re 1, 13. 13
hæc 1, 1. 14; & alibi
pluries
hæredem 2, 10. 12
hæredem fecit 4, 5. 7
hæreret 1, 8. 4
hæfere 4, 6. 8
hanc 1, 3. 16; & alibi
hancce 1, 1. 2
hariolo 3, 3. 1
hariolos 3, 3. 6
harum 4, 5. 7
has nænias 4 prolog. 3
haud 3, 2. 16
haustus 1, 1. 8
heia 5, 6. 3
Hercle 1, 1. 22
Hercules 4, 11. 3
Herculi 3, 17. 4
Herculi sancto 5, 4. 1
heu 1, 30. 3
heus 1, 23. 5; & a-
libi

hi 1, 5. 5; & alibi
hic 1, 11. 6; & alibi
hilare convivium 4, 21.
20
hilaritate 4, 16. 7
hinc 1, 2. 4; 3 prolog.
60
Hippolytus 3, 10. 3
hirci 4, 15. 2
hircumque 4, 8. 12
hircus 4, 8. 5
his 3, 7. 4; 3, 15. 18
hispidi suis 5, 10. 4
hittoria 4, 6. 2
hoc 1, 2. 16; & alibi
pluries
hodie 4, 10. 12; 4, 24.
16
homine 1, 22. 1
hominem 2, 5. 19; 3,
19. 11 & alibi
hominemque 5, 5. 21

H 3

hominem quæro 3, 19.
9
homines 1, 1. 14; &
alibi
homini improbo 1, 31.

1
hominibus 1, 25. 1
hominis 4, 4. 4; 4, 5.
49; 4. 17. 34
hominis mali 1, 19. 1
hominisque 3, 3. 18
hominum 4, 17. 3; 4,
23. 22
hominum mores 3 pro-
log. 50
hominum fator 3, 17.

10
hominum tenuitas 2, 7.
12
hominumque 2, 8. 7
homo 4, 8. 1; 4, 24.

27
homo bilinguis 2, 4.
25

homo doctus 4, 21. 1
homo meus 5, 7. 32
honore 3, 17. 7
honorem 1, 7. 3
honori 3 prolog. 30
honoris viam 2, 9. 3
honos 4, 24. 2
hora dicta 4, 24. 19
horæ momentum 3 pro-
log. 5
horas singulas 3, 15.

13
hordei 5, 14. 3
hordeo 2, 7. 3
hordeum 2, 7. 9
horrendo 1, 11. 10
horrida 4, 21. 9
hortatus 1, 18. 4
hortulis 4, 4. 34
hortulos 4, 5. 26
horum 3, 13. 12; 4,
23. 10
hos 4, 1. 10

hospitium

INDEX

hospitium 2, 8. 16
 hostem 4, 3. 5
 hosti 1, 28. 10
 hostia 3, 3. 11
 hostibus 4, 6. 8
 hostile 1, 21. 8
 hostis 3, 2. 19
 hostis callidi 4, 2. 9
 hostium 1, 15. 5
 huic 1, 26. 8; & alibi
 huius 3, 4. 7
 humano 3, 3. 5
 humana ossa 1, 27. 3
 humanam 4, 24. 24
 humanitati 3, 16. 1
 humanum 5, 3. 9
 humeris 2, 5. 12
 humiles 1, 28. 1; 1,
 30. 1
 humiles nati 1, 27. 2
 humo 1, 18. 3
 humum 2, 5. 15
 hunc 1, 13. 5; & alibi
 hydram 1, 2. 24
 hyemem 4, 23. 11

I.

Iacebat humo 1, 18
 3
 iacent 4, 6. 13
 iacentem 1, 17. 8
 iacentis 3, 15. 15
 iacere 3, 1. 1
 iaceret 1, 2. 16; 1, 21.
 4
 iaceret morbo confec-
 tus 1, 14. 5
 iaces 1, 27. 9; 3, 12.
 3
 iactans gloriam 1, 11. 1
 iactans officium 2, 5. 15
 iactans tintinabulum 2,
 7. 5
 iactant meritum 1, 22.
 16
 iactas 4, 23. 18

iactat 3, 8. 6
 iactat basia 5, 7. 28
 iactat frustra 3, 7. 22
 iactis telis 4, 4. 5
 iacuit 1, 24. 10
 iam 1, 8. 3; & alibi
 iam nunc 4, 20. 7
 iampridem 5 prolog. 2
 janquam 4, 24. 30
 januam intravit 3, 10.
 20
 ibant 2, 7. 1
 ibi 1, 20. 6
 ibi mirans 1, 12. 5
 ibi stans 3, 3. 14
 iclo foedere 1, 31. 8
 idu 1, 21. 6
 id 1, 15. 3
 id demum 3, 11. 7
 id quod 3, 10. 15
 idem 5, 5. 24
 idem ille 4, 24. 4
 idemque 3, 8. 3
 ideo 2, 8. 11
 igitur 1, 2. 28; & alibi
 ignavis 1, 21. 2
 ignavo 1, 29. 11
 ignem 3, 19. 3
 ignis 4, 10. 9
 ignorans 5, 1. 10
 ignorantes 5, 2. 9
 ignoto 1, 14. 2
 ignotos fallit 1, 11. 2
 ignotum 3, 15. 5
 Ilium 3, 10. 4
 illa 1, 9. 5; & alibi
 illae 1, 2. 19
 illam 1, 3. 15; & alibi
 illas 4, 5. 28
 ille 1, 1. 9; & alibi plu-
 ries
 ille stultus 1, 13. 9
 illi 1, 2. 13; 1, 3. 8;
 & alibi
 illic 4, 6. 15
 illius 1, 4. 8; 3 prolog
 38

illius interesse 4, 24. 26
 illo 1, 18. 6
 illorum 1, 30. 11
 illos 1, 1. 14; & alibi
 illuc 4, 20. 1
 illud 1, 8. 6; & alibi
 illum 1, 11. 4; & alibi
 imam 2, 4. 3
 imbresque 3, 7. 12
 imitari 1, 24. 1; 5 pro-
 log. 16
 imitatum 5, 5. 33
 imitatus est 5, 5. 17
 immanes 4, 22. 1
 immiscuit se 1, 3. 7
 immisit 2, 3. 2
 immisit se 4, 8. 10
 immodica 5, 6. 4
 immolasset 5, 4. 1
 immolatos 4, 6. 9
 immolatur 4, 23. 5
 impar duabus 2, 6. 17
 impares 4, 15. 8
 impediret 5, 7. 6
 impeditus 1, 12. 10
 impegerat 3, 5. 2
 impendas curam 3 pro-
 log. 11
 impensam funeris 4, 20.
 10
 imperio 5, 1. 2
 imperium 1, 31. 12
 impetrant 4, 17. 21
 impetrasset 4, 15. 1
 impetravit 1, 19. 5; 4,
 25. 22
 impetu 1, 16. 6; 3, 2.
 14; 1, 11. 10
 impetum 4, 6. 20; 4,
 24. 7
 impetum generosum 1,
 19. 9
 impetum irae 3, 10. 25
 impetus 3 prolog. 60
 impinge 3, 5. 7
 impleam 3, 9. 6
 impleat 4, 5. 13
 impletur

VOCABULORUM.

impletur 3, 7. 24
 implicuisset 3, 10. 41
 imponere 4, 17. 29
 importaret 2, 8. 6
 impositurum 1, 7. 5
 imposuit 4, 9. 1
 improba 1, 1. 3
 improbam 1, 22. 9
 improbis 1, 8. 1; 4, 18,
 6
 improbitas 1, 5. 11
 improbo 3, 11. 1
 improbo dente 4, 7. 1
 improbo homini 3, 13.
 1
 improbo imperio 5, 1. 2
 improbo sponse 1, 16.
 1
 improborum 1, 2. 7
 improbum 2, 1. 6
 improbum animal 5, 3.
 8
 imprudens 3, 2. 2; 3,
 13. 9
 imprudentiæ 4, 19. 5
 imprudentiam 4, 5. 48
 imprudentibus 1, 22.
 12
 impudentem 3, 5. 9
 impudenti 1, 3. 8
 impudentiæ 1, 14. 18
 impugnantur 3, 10. 53
 impune abire 1, 7. 3
 impune lædi 1, 21. 9;
 4, 4. 13
 imputare 1, 22. 8
 in 1, 11. 13; & alibi
 pluries
 inane 1, 22. 12
 inani 1, 3. 4
 incensus 3, 10. 18
 incipiebat 5, 7. 17
 incipit 1, 6. 2; 1, 28.
 5
 incitatus 1, 1. 4
 incola 1, 6. 6
 incolume 1, 8. 12

incolumem 4, 23. 21
 incolumes 1, 28. 12
 incolumis 5, 7. 2
 incommodo 5, 3. 10
 inconueniens 3, 13. 6
 incorrupta 4, 12. 8
 increpans 3, 6. 1
 incubuerim 3 prolog.
 23
 incubuit ferro 3, 10. 33
 inde 4, 4. 18
 indicat 1, 15. 3
 indignans 1, 29. 5
 indignari 4, 25. 2
 indignata 1, 24. 9
 indigne ferens 3, 18. 1
 indigne tuli 1, 21. 10
 indigno 1, 12. 3
 indignos 1, 8. 2
 inducta verbis 2, 6. 14
 industria 2 prolog. 4
 induxi 3 prolog. 63
 inedia 2, 4. 23
 ineptum 4, 20. 7
 inerme 1, 31. 6
 inertes 1, 3. 26
 inertes fuci 3, 13. 2
 inertis 3 prolog. 56
 infelicem 1, 12. 13
 infelix 2, 8. 6; 3, 20.
 1
 inferior 1, 1. 3
 infestis taurus 1, 21. 7
 inflare 1, 24. 10
 inflavit 1, 24. 4
 infundite 3, 3. 9
 ingemuit 1, 13. 12
 ingenio 3 prolog. 54
 ingenium 1, 13. 13; 3
 prolog. 4, & alibi
 ingentem 2, 9. 1
 ingrata 1, 8. 11
 ingrantibus 5, 10. 3
 ingredier 5, 7. 17
 inhospitalis 4, 6. 10
 injecta est 1, 27. 5
 initio 1, 18. 7

injuria 1, 31. 9; 4, 24.
 17
 injuriæ 5, 3. 5
 injuriæ patiens ovis 1,
 5. 3
 injuriam veterem 1, 21.
 6
 injusta nece 1, 1. 13
 illicere precio 1, 8. 6
 inlidat 2, 6. 12
 inludens 5, 7. 33
 innocentes 1, 1. 15
 innocenti 4, 15. 24
 innocentis 3, 10. 38
 innotuit 1, 10. 1
 innoxius 2, 1. 4
 inopia deperditus 1, 14.
 1
 inops 1, 24. 1
 inquinari 1, 29. 11
 inquinassent 1, 2. 21
 inquis 3 prolog. 4
 inquit 1, 8. 11; 1, 22. 2
 & alibi pluries
 inridebas 1, 9. 9
 inridens 5, 3. 3
 infcia 4, 8. 3
 infectatus est 3, 11. 3
 infecuta 3, 2. 7
 inferens 1, 26. 8
 infidias 1, 19. 1; 4, 1.
 9
 infidiis 2, 7. 7
 infidiosum 2, 4. 9
 insigni 3, 8. 3
 insignis 1, 11. 14
 infilit 1, 2. 20
 infitiosos 3, 4. 10
 insolens 1, 11. 12
 insolentem 5, 7. 2
 insolentiam 3, 6. 8
 insolentis 4, 25. 32
 inspexerant 3, 8. 5
 instarte 1, 18. 2
 instantem 1, 22. 1; 2,
 8. 2
 instat 1, 30. 3

infra.

INDEX

instrumentum 4, 4. 24
 insuetâ 1, 11. 5
 insuetis 1, 2. 8
 insula 4, 21. 8
 insulsum est 4, 6. 17
 insultare 1, 21. 11
 integritatis telles 3, 11.
 5
 intelligit 2, 5. 19; 4
 prolog. 6; 5, 7. 30
 intelligo 1, 12. 13; 4,
 20. 2
 intelligunt 3, 12. 8
 intempestive 3, 19. 12
 intendit eum 1, 24. 6
 inter 3, 4. 2; 5, 5. 8
 inter aras 4, 23. 5
 inter eadem 2, 7. 8
 inter capellas 3, 15. 1
 inter hæc 2, 8. 20
 inter homines 4, 24. 1
 inter illas 4, 14. 7
 inter manus 5, 7. 10
 intercipit 4, 11. 2
 interdicit 4, 10. 20
 interdiu 3, 16. 5
 interesse 4, 24. 26
 interfecit 4, 3. 6
 interficit 1, 9. 7
 interiore 4 prolog. 7
 interponere 2 prolog. 9
 interpositis 3, 2. 12
 interposuero 5, 1. 1
 interposuit 4, 24. 9
 interpretari 4, 4. 32
 interrogata 1, 30. 4
 interrogavit 1, 24. 5
 intervenit 2, 1. 2
 intrare 3 prolog. 17, 5.
 9; 2
 intravit 3, 10. 21
 intrito 1, 26. 7
 intuens 1, 30. 2
 intueri 4 prolog. 3
 intulit 1, 1. 4
 inveni 3, 12. 6

invenimus 5, 6. 6
 invenit 4, 17. 8; 4,
 20. 1; 1, 27. 4; 5,
 6. 1
 invenit exitium 1, 31. 2
 invenit tandem 3, 19.
 4
 inveniri 1, 12. 2; 4, 10.
 17
 inveniunt 5, 1. 5
 inventum 3 prolog. 34
 inventuri 3, 2. 8
 invicem 2, 2. 6; 3, 7.
 3; 3, 8. 9
 invidia 1, 24. 3; 2, 9.
 7; 5, 1. 8
 invidiæ 3, 9. 4
 invido 5, 6. 5
 invisa 4, 10. 6
 invisæ 4, 11. 1
 invisus est 4, 23. 11
 invita 3 prolog. 23
 invitare 4, 24. 16
 invitasse 1, 26. 4
 invitatur 4, 23. 11
 invitavit 5, 5. 5
 invitum 4, 3. 9
 involvens 4, 6. 14
 involvit se 4, 1. 3
 inutilis 1, 2. 23
 jocans 3, 4. 3
 joculari 1 prolog. 7
 jocata est 2, 5. 21
 joci 3 prolog. 38
 jocosum 4, 6. 2
 jocos 3, 8. 7
 joculari 4 prolog. 1
 jocus est 1, 21. 2
 Jove 1, 2. 11; 4, 15. 1;
 4, 19. 12
 Jovem 1, 2. 22, 27; 4.
 17. 1
 Jovi 3 prolog. 19
 Jovis 4, 10. 1; 4, 17.
 10
 ipsa 1, 26. 9; 5, 5. 15

ipsam 3 prolog. 51
 ipse 4, 10. 16; 4, 18. 3;
 5, 8. 4
 ipsi 5, 1. 14
 ipso 1, 28. 7; 4, 21.
 22. 5, 7. 19
 ipsos 3, 2. 13
 ipsum 4, 19. 19; 5 pro-
 log. 6; 5, 5. 36; 5,
 1. 19
 irâ 4, 24. 14
 ira Deum 4, 10. 18
 iracundos 4, 3. 12
 iræ 3, 10. 25
 iram 1, 29. 10
 irascaris 4, 19. 14
 irascitur 3, 8. 6
 iratis 4, 19. 15
 irato 3, 2. 14
 iratus 4, 3. 3
 ire 5 prolog. 20
 irridens 5, 3. 3
 irritos 1, 23. 2
 is 1, 15. 5; 5, 7. 6
 ista 1, 25. 7
 istam 3, 8. 16
 istis 5, 2. 11
 istum 3, 6. 5
 ita 1, 30. 11; & alibi
 ita locutus 1, 22. 9
 ita nunc 4, 17. 36
 itaque 1, 27. 7
 iter 3, 10. 19
 iter longius 3, 9. 5
 iteratur 5, 7. 32
 jubent 4, 17. 16
 juberent 5, 5. 19
 jubet 1, 11. 12; 5, 7.
 31
 jucunditas 4, 19. 21
 jucundum 3, 1. 3
 judex 3 prolog. 43
 judex sedit 1, 10. 6
 judicare 4, 20. 1
 judicatis 5 prolog. 19
 judico 5, 13. 3
 judices

VOCABULORUM.

judices 3, 10. 3; 5, 5.
38
judicet 3, 10. 6
judicio 4, 17. 33; 4, 25.
28; 5, 5. 2
judicium 3 prolog. 64
judico 5, 3. 13
jugo 3 prolog. 8
jugo Pelei nemoris 4, 6.
6
jugulatus 5, 4, 6
jugum 3, 6. 6
jumenta 4, 4. 24
Junonem 3, 18. 1
Jupiter 3, 17. 6; 4, 17.
13; 5, 8. 4
jura 4, 14. 8
jure 4, 4. 20
jure simili 1, 26. 2
jurejurando 1, 8. 7
jurgii 1, 1. 4
jurgium 3, 11. 2
jurisjurandi 3, 10. 40
jurisperitos 4, 4. 14
jusserat 3, 10. 22
jussit 1, 14. 9; 5, 4. 3
jussus est 3, 19. 2
justius 4, 25. 24; 5, 5.
47
justo 4, 6. 20
juvant 4, 6. 22
juvencum 2, 1. 1
juvenes 4, 24. 22; 30
juvenis 2, 2. 4

L.

L Abi 5, 5. 1
labor 2, 9. 15; 4.
25. 7
laborant 1, 30. 1
laboras 3, 23. 16; 1, 22.
6
labore 3, 7. 24; 3, 20.
6; 4, 19. 9
laborem 3, 11. 4

labori 4, 25. 7; 2, 9.
8
laboris 2, 8. 24
laboro 4, 23. 8
lacerari 1, 12. 11
lacerat 1, 1. 13
laceratus 2, 3. 1
laceffis me 4, 23. 19
lacrymas 4, 16. 4
lacus 1, 6. 7
lædendi 5, 3. 7
lædere 4, 7. 6
læderet 3, 2. 5
lædi 2, 6. 6; 4, 3. 13;
1, 21. 9; 4, 4. 13
læferant 3, 2. 19
læferit 1, 26. 1
læfit 1, 18. 1
læfura 3, 8. 9
læfus 2, 7. 12
læta 4, 24. 21
lætabor 3 prolog. 31
lætare 5, 7. 27
lætor 4, 4. 7
læva 3, 18. 12
lagenæ 1, 26. 10
lagenam 1, 26. 8
lambe 1, 25. 6
lamberet 1, 26. 10
lanæ 4, 5. 43
languentis 4, 25. 15
languere 5, 10. 3
languidas 3, 2. 9
languido 5, 1. 23
lanificæ 4, 5. 23; 37
lanificam 4, 5. 5
laniger 1, 1. 6
lanium 3, 4. 1
lanius 3, 4. 3
lapidem 3, 5. 2; 7
laqueos 4, 2. 8
largam 2, 4. 24
largè 2, 6. 15
largo 3, 7. 14
lassabis 2, 6. 10
latens 5, 5. 31

latenti 2, 8. 5
latè 3, 1. 3
latet 4, 6. 13
lacte 3, 15. 8
latibula 1, 30. 9
latibulis 2, 8. 1
Latinis 5, 5. 6
Latium 2, 9. 8
latisior 1, 24. 5
latrans 5, 10. 7
latrem 1, 23. 6
latro 1, 1. 4
latrone 5, 2. 7
latrones 2, 7. 7
lavationem 4, 5. 22
laudabile 2, 1. 13
laudandum 4, 20. 7
laudaram 1, 12. 15
laudari 1, 13. 1
laudas 3, 7. 26; 5, 10.
9
laudat 1, 12. 5
laudatis 1, 12. 1
laude invita 3 prolog.
22
laudem 4, 11. 2; 4, 12.
5
laudes dæ 4, 24. 13
laudibus 4, 23. 4; 5, 5.
20
laudis 5, 5. 7; 2, 9.
11
laurea 3, 17. 3
laus 5 prolog. 17
laxaris 3, 14. 11
lecto 1, 18. 4
lector 2 prolog. 11; 4.
6. 22
lectum 3, 10. 26
Ledæ 4, 24. 9
legati 4, 17. 16
legatos 4, 17. 1; 14, 18.
35
legem 3, 13. 5
legendum 3 prolog. 63
legerat 4, 21. 10

legere

INDEX

- legere 3 prolog. 1; 4, 6.
2
legere capillos 2, 2. 7
legerunt 3, 17. 2
leges 3 prolog. 10. 31
legi 4, 25. 33
legibus 1, 2. 1; 3, 16.
19
lento 3, 6. 6
lentus 1, 15. 7
leo 1, 5. 6. 7; 1, 11.
3; 1, 21. 4
leone 1, 5. 4
leonis 1, 11. 10
lepidum 5, 7. 13
leporem 1, 9. 4
lepus 1, 9. 8
leto 1, 22. 9
levans 4, 4. 4
levem 4, 19. 1
levi 1, 12. 8
levitas 5 prolog. 8; 5.
7. 2
liber 1, 3. 1
libelli 1 prolog. 3
libellos 3 prolog. 1
libellum 4, 6. 3; 5 pro-
log. 14
libenter 1, 18. 1; 5, 4.
5
liber 3, 7. 27
liber animus 3 prolog.
3
liberalis 1, 23. 1
liberat 3, 2. 10
liberis 1, 2. 10
liberos 1, 6. 9; 3, 3.
10
libertas 1, 2. 2
liberto 3, 10. 11
libertus 3, 10. 44
libitina 4, 19. 26
librum 3 prolog. 30
libuerit 2 prolog. 9
licentia 1, 2. 3; 3, 7.
25; 4, 24. 8
licet 4, 20. 2; 5 prolog.
16
ligarant 4, 6. 6
ligato crure 5, 7. 36
ligneo 2, 5. 14
lignumque 1, 2. 20
limam 4, 7. 5
limasset 3, 10. 4
limen 3 prolog. 16
liminis 6, 7. 1. 9
limo 1, 2. 16
linguam 1, 23. 5; 5, 2.
13
linoque 3 prolog. 57
liquit 4, 8. 12
linteo 2, 5. 12
liquidam 1, 26. 5
liquor 1, 1. 8
liquore 1, 12. 4
lis 3, 13. 3
lis est orta 4, 4. 3
literæ 4, 24. 1
literarum plausum 5
prolog. 20
literarum studio 4, 21.
19
literatæ 3 prolog. 54
literis 4, 6. 23; 5, 5.
6
litigabat 3, 11. 1
livor 2, 9. 10; 3 prolog.
60; 4, 20. 1
loca 5, 5. 12
locat 1, 15. 1
loco 1, 14. 2; 1, 18. 6;
1, 19. 10; 1, 28. 7;
3, 12. 3
loco mercedis 4, 24. 33
loco obscuro 4, 2. 3
locum 1, 18. 1; 1, 19.
3; 2, 1. 5; 2, 4. 16;
4, 8. 5
locus narrandi 2 prolog.
5
locuples 4, 20. 6
locupletes 1, 27. 2
locus est auxilio 4, 25.
16
locuta 2, 5. 22
locutam 1, 26. 11
locuti 3, 20. 9; 5, 7.
24
locutus 1, 5. 6; 1, 22.
9; & alibi
locutus est 5, 4. 4
longa 5 prolog. 19
longa mora 4, 4. 18
longe 1, 1. 3
longe vetustior 4, 6. 18
longior 4, 27. 13
longitudinem 1, 8. 8
longius iter 3, 19. 5
loquantur 1 prolog. 6
loqui 1, 13. 5; 4, 12.
1; 5, 5. 1
loquitur 1, 9. 6
lora 3, 6. 7
luat 3, 10. 44
lubitum 3, 15. 4
luce 3, 7. 19
lucem 2, 9. 16
lucerna 3, 10. 29; 4,
10. 13
lucernam 4, 10. 12
lucernam accenderet 3,
19. 4
lucris 5, 6. 3
lucro 4, 11. 8
lucrum 1, 23. 8
lucrum dulce 3 prolog.
26
lucrum facias 1, 23. 8
lucrum periculosum 4, 4.
8
lucians 5, 9. 1
luctum 1, 28. 6
luctus 1, 12. 15
Luculli 2, 5. 9
ludentem 3, 14. 1
ludentes 3, 8. 5
ludimus 4 prolog. 2
ludis 5, 7. 6
ludorum

VOCABULORUM.

ludorum 5, 7. 19
 ludos 5, 5. 41; 5, 7.
 16
 luere 1, 18. 1
 lues 4, 10. 7
 luget 4, 6. 12
 lumen 3, 10. 24
 lumen suum 4, 10. 2
 lumine 3, 19. 8
 luminis 4, 10. 11
 lupe 1, 1. 7
 lupi 1, 8. 4
 lupo 1, 8. 9
 lupo sponfore 1, 16. 4
 lupum 1, 19. 8
 lupus 1, 1. 1. 2; 1, 10.
 4; 1, 18. 4; & alibi
 luscini 3, 18. 3
 luscini 3, 18. 11
 lustravit 3, 19. 3
 lusus 3, 14. 12
 • luxu vitam trahit 4, 5.
 39
 luxuriæ domum 4, 5.
 46
 lympharum 1, 4. 3

M.

Macerat 4, 19. 21
 macie confectus
 3, 7. 2
 mage 5, 3. 11
 magis 3, 4. 5; 3, 16.
 8
 magistræ 2, 6. 15
 magna 4, 23. 5
 magnæ 2, 7. 14
 magnæque invidia 3, 7.
 10
 magnas opes 3 prolog.
 24
 magni Jovis 4, 17. 10
 magnitudine 3, 18. 6
 magnitudinis 1, 24. 3
 magnitudo principum 4,
 5. 12

magno 2, 4. 13; 2, 8.
 19
 magno apparatu 4, 24.
 21
 magno clamore 1, 2. 11
 magno dolore 1, 8. 5
 magnoque risu 5, 7. 31
 magnum 3, 15. 12
 magnum periculum 4,
 8. 1
 magnus Jupiter 4, 17.
 13
 majestas 2, 5. 22
 major 1, 24. 8; 5, 5.
 25
 majore 3, 3. 12; 5, 3.
 10
 majore nisu 1, 24. 10
 majorem 5, 4. 11
 majorem molestiam 4,
 6. 24
 majores 2, 5. 24
 majori 3, 3. 11
 majus 1, 2. 31; 4 pro-
 log. 2
 majus pretium 5, 1. 5
 mala 1, 9. 9; 4, 10. 4
 mala videre 1, 16. 2
 male 4, 24. 18
 male multatus 1, 3. 9
 maledixisti 1, 1. 10
 maledixit 1, 1. 12
 malefici 1, 17. 1
 malefico 2, 3. 2; 4, 10.
 20
 maleficus 2, 6. 2
 mali 1, 19. 1; & alibi
 maligna 3, 10. 36
 malignitas 5 prolog.
 15
 malis 3 prolog. 43; &
 alibi
 malitia 2, 4. 5
 malo 4, 8. 2; 5, 4. 12
 malo adficietur 1, 5. 10
 malorum 4, 10. 5
 maluisset 5, 7. 9

malum 1, 2. 31; 1, 7.
 6
 malum finire 1, 18. 7
 malum perferre 1, 2. 30
 malus 1, 14. 1
 mandant 4, 27. 19; 4,
 24. 21
 mandata 1, 2. 27
 manebit 5, 5. 6
 maneret 4, 5. 41
 Manes Deos 1, 24. 4
 manibus 3 prolog. 6
 manifestis 5, 5. 3
 manu 2, 5. 9
 manum 5, 1. 5
 manus 4, 6. 1; 4, 20. 8;
 5, 7. 10
 mare 2, 5. 10
 margaritam 3, 12. 2
 margine 4, 8. 4
 mari 4, 21. 10
 maritus 3, 10. 9
 marmori 5, 1. 6
 masculus 3, 15. 11
 mater 1, 28. 5; 3 pro-
 log. 17; 3, 15. 2
 mater sedula 4, 4. 13
 materia exigua 4, 24.
 7
 materiæ 4, 25. 6; 5 pro-
 log. 2
 materiam 1 prolog. 1
 matrem 4, 4. 7
 matri 4, 4. 12; 4, 4.
 46
 matris 3, 8. 4
 matronarum 4, 23. 8
 matronarum oscula 4,
 23. 13
 matura est 4, 2. 4
 maturius 3, 19. 2
 maxima 4, 22. 2
 maximam 4, 17. 5
 maxime 3, 10. 15
 maxime contrarios 4,
 10. 17
 maximo 5, 5. 21
 maximum

INDEX

maximum 3, 12. 5
 maximus 4, 17. 21
 me 1, 5. 9 & alibi pluries

mea 3, 3. 3; & alibi
 mea causa 1, 22. 4
 mea culpa 1, 23. 8
 mea refert 1, 15. 9
 meae carnis 1, 25. 9
 meae vires 5, 10. 8
 meae vitae 4, 19. 7
 meae vocis 1, 11. 13
 meae turbæ 1, 19. 9
 meam 1, 23. 5; 3 prolog. 40

meas 1, 15. 10
 mecum 2, 5. 24; & alibi

Medæ 4, 6. 13
 media 2, 4. 2
 media in turba 4, 5. 29

media via 3, 14. 5
 mediæ 2, 2. 3
 medicinam facere 1, 4. 3

medicinam fecit 1, 8. 9
 medicum 1, 14. 11
 medio mari 4, 21. 10
 medio sole 3, 19. 8
 mehercule 1, 25. 7; 3, 5. 4; 5, 5. 22

mei 3 prolog. 5
 meis 5, 5. 5
 melior 3, 5. 3
 meliores 2, 9. 17
 melioris vitae 4, 17. 2
 melos 4, 21. 2
 melos luscini 3, 18. 11
 melius 1, 17. 5; 5, 5. 24

meminerit 1 prolog. 7
 memini 3, 2. 17; 4, 25. 35; 5, 7. 6
 memoria 3, 10. 8; 5 prolog. 24
 memoriæ 4, 20. 3

memoriæ tradam 4, 24. 3
 Menander nobilis comædus 5, 1. 9

Menander scriptor 5, 1. 18

mendaces 1, 17. 1
 mendacium 3, 10. 48
 mens est 3 prolog. 49
 mens rara 4 prolog. 6
 mensa 3, 7. 21
 menses 1, 1. 10
 mensibus 3, 15. 5
 mensibus peractis 1, 18. 2

mente 4, 19. 17
 mentem 3, 3. 7
 mentes 5, 5. 25
 mentiri 1, 29. 6
 mentitus 3, 10. 13
 meo 2, 9. 8; & alibi
 meos 1, 1. 8
 mercede 4 prolog. 8; 4, 21. 5

mercedem 1, 8. 12
 mercedis 4, 24. 11
 mercedis loco 4, 24. 33
 merces 3, 4. 2
 merces fraudis 1, 17. 9
 Mercurio 1, 2. 17
 Mercurius 4, 17. 9
 merdis 4, 17. 25
 meriti 1, 8. 1
 meritis 3 prolog. 30
 merito 1, 4. 1; 3, 6. 10. & alibi

meritum 1, 22. 12
 merfit 4, 5. 9
 merfum 1, 2. 16
 meruit 3, 11. 7
 metu 1, 11. 15
 metuens 2, 4. 21
 metuere 1, 28. 1
 metum 4, 26. 4
 metus 1, 2. 26
 meum 1, 5. 2
 meus 3, 7. 24
 meus homo 5, 7. 32

mi 3, 18. 9
 mihi 1, 1. 10; & alibi pluries

mihique 4, 10. 6
 milites 4, 5. 7
 milvio 1, 31. 10
 milvium 1, 31. 3
 minaris 4, 22. 5
 minas 3, 6. 11
 Minerva 3, 17. 5
 minime 1, 18. 6
 Minos 4, 6. 19
 minus 4, 20. 4; 4, 25. 11

minuta 4, 5. 12
 miraculo 1, 11. 8
 mirans 1, 12. 5
 mirati 4, 17. 10
 miscens 1, 28. 10
 miscere 1, 14. 8
 miscet 4, 16. 10
 miscuit 1, 2. 2
 Misenensem 2, 5. 8
 miseræ 2, 4. 7
 miseræ sibi 1, 28. 6
 miserandam 3, 10. 46
 miseras 1, 6. 8
 misère 1, 2. 22
 misère legatos 4, 17. 1
 misère panem 3, 2. 6
 miseria 3, 20. 3
 misericordia 4, 25. 21
 misericors 4, 18. 3
 miserit 3, 18. 4
 miserita est 3, 15. 15
 miseriti 3, 2. 4
 miserum 4, 19. 17
 miserunt 4, 17. 32
 misisset 1, 23. 3
 misit 1, 2. 24
 misit vocem 4, 10. 4
 misso aulæo 5, 7. 23
 missum 1, 2. 14
 mixtum 4, 17. 24
 Mnemosyne 3 prolog. 18

modestæ 2, 1. 10
 modestis

VOCABULORUM.

- modestis 2, 1. 2
 modis 4, 6. 14
 modium 1, 16. 3
 modò 1, 9. 9; & alibi
 modo simili 1, 24. 7
 mœcha 4, 5. 44
 mœchæ 4, 4. 41; 4, 4.
 21
 mœrens 1, 3. 10; 3, 3.
 6
 mœrentes 4, 15. 2
 mœstus 4, 3. 10
 molesta 2, 5. 4
 molesti 5, 5. 9
 molestiam 4, 9. 24
 molestior 4, 25. 2
 molestis 1, 22. 3
 molestos esse 4, 9. 23
 molestus ille 3, 19. 10
 moliens 4, 8. 7
 momentum 3 prolog. 5
 momordit 4, 7. 1
 monent 1, 19. 2
 monet 4, 15. 7
 monet consilio 1 prolog.
 4
 monitis 2, 6. 14
 monitus fuit 3, 5. 8
 monitus præcepto 3, 8.
 1
 mons 4, 22. 1
 monstrabat 5, 9. 3
 monstrabo 3, 5. 5
 monstraro 2, 6. 9
 monstro 3, 3. 5
 monte 2, 5. 9
 mora 5, 7. 22; 5, 8. 6;
 4, 4. 18
 morâ 3 prolog. 59
 moram 4, 24. 26
 morbo 1, 14. 5
 mordaciorem 4, 7. 1
 mordax 5, 1. 9
 more 5, 7. 24. 25
 morem 2 prolog. 8
 mores 1, 2. 12
 mores domini 1, 15. 2
 mores hominum 3 pro-
 log. 50
 mori *verb.* 1, 21. 12
 moribus 3, 8. 16
 moribus alienum 4, 6.
 42
 moriens 1, 12. 12
 moris 4, 24. 8
 moror 4, 23. 6
 mors 4, 25. 19
 moribus 1, 12. 11
 morfu 2, 3. 1
 mortales 1, 20. 2
 mortalium 2 prolog. 3;
 3, 10. 56
 morte 5, 3. 4
 mortem 3, 9. 3; 3, 20.
 10
 morti 4, 25. 10
 mortis 1, 9. 8
 mortis metum 4, 16. 4
 mortis periculo 1, 28.
 11
 mortis professæ 4, 6. 8
 mortis timore 1, 14. 19
 mortua 3, 16. 19
 mortuam 3, 2. 8
 mortuum 5, 7. 21
 mortuo 3, 20. 11
 mortuus esset 3, 20. 6
 mos 5, 1. 3; 3, 7. 13
 motu 1, 2. 15
 moveor 3, 6. 4
 movet risum 1 prol. 3
 movetque 5, 5. 28
 movit 3 prolog. 58
 mox 1, 21. 7; 3, 20. 8
 mulam 3, 6. 1
 muli 2, 7. 1
 muliebrem 4, 5. 21
 mulier 1, 18. 2
 mulierem 3, 10. 34
 mulieris 3, 10. 14
 mulierum 2, 2. 8
 multa 2, 4. 23; 3, 3.
 12; 3, 10. 13; 2, 5.
 3
 multandum 1, 26. 2
 multarum 4, 25. 3
 multatus 1, 3. 9
 multis 5, 4. 12; 5, 5.
 20
 multo 2, 5. 24; 2, 7.
 3; 3, 12. 6; 4, 24.
 23
 multò similis 5, 5. 34;
 3, 16. 6
 multorum 4, 5. 50
 multos 3, 4. 7; 3, 5. 1;
 4 prolog. 6
 multum 3, 10. 5
 multum falleris 1, 23. 6
 multum gemens 5, 7.
 10
 multum prius 3, 10. 5
 mulum 2, 7. 8
 mundum 4, 5. 21
 munera 4, 10. 5
 munere 2, 6. 16
 muneri 4, 15. 5
 munitus 2, 6. 1
 mures 4, 6. 1
 mures veloces 4, 1. 2
 muribus 1, 22. 3
 murum 4, 23. 15
 mus 4, 1. 4
 musa 3 prolog. 7
 musarum 3 prolog.
 16
 musca 3, 6. 1; 4, 23. 1.
 3
 muscipula 4, 1. 8
 musicum 4, 19. 20
 mustela 1, 22. 1; 4, 1.
 1
 mustelaram 4, 6. 1
 mutam 3, 18. 9
 mutandum 3 prolog. 15
 mutant 1, 15. 2
 mutatur 4, 16. 5
 mutatus 5, 1. 17
 mutare

INDEX

mutire 4, 25, 34
Myronem 5, 1. 7
myrtus 3, 17. 3

N.

NActa 2, 4. 2
Nænias 3 prolog.
10; 4 prolog. 3
nam 2, 2. 9; & alibi
naribus 3, 1. 4; 4, 17.
7
naris 3, 3. 14
narrabit 3, 17. 8
narrabo 3, 10. 8
narrandi 1 prolog. 15
narrare 1, 6. 2
narratæ 4, 24. 31
narratio 1, 12. 2; 5, 7.
27
narratione 4, 5. 2
narro 3, 12. 8
nascerer 3, 15. 10
nasute 4, 6. 1
nata 3, 7. 6
natali 3, 15. 12
natans 1, 4. 2
nati 1, 27. 2
nati tui 2, 4. 13
natio 2, 5. 1
nato 3, 10. 45
natos 1, 24. 4; 1, 8.
12
natum 3, 10. 22
natura 1, 3. 14; 2, 9.
16
natura sinistra 2, 9. 16
naturæ 5, 5. 33
naturæ dedecus 1, 21.
11
naturæ munere 2, 6. 16
naturæ onus 1, 18. 5
natus 1, 1. 11; 3 pro-
log. 20; 3, 8. 6; 4,
19. 5
natus es 5, 9. 4
natus est 3, 20. 1

naufragi 4, 21. 18
navem 4, 21. 9
navis 4, 16. 3
nauseant 4, 7. 25
nautas 4, 16. 7
ne 1, 2. 31; & alibi
pluries
Neapolim 2, 5. 7
nec 1, 5. 7; & alibi
pluries
necare 5, 3. 10
necat 3, 2. 13
nece 2, 6. 17
nece injusta 1, 1. 13
necem 1, 2. 25; 1, 31.
4; 2, 8. 2. 6; 4, 6.
33
necem instantem 1, 12.
1
necessitas 3, 15. 17
neci 4, 1. 5
nectar 3, 16. 13
necuit 4, 18. 4
negabat 1, 10. 5
negarat 3, 16. 19
negare 2, 1. 1
negarunt 1, 24. 6
negas 1, 10. 10
negavit 1, 15. 9
neglecto 4, 4. 20
negligenter 4, 1. 4
negligunt 2, 7. 9
negotiis 3 prolog. 2
nemo 1, 14. 16; & a-
libi
nemoris 3, 30. 8
nemoris cultrix 2, 4. 3
nemoris Pelei jugo 4, 6.
6
nemorosis 2, 8. 2
nempe 2, 2. 2; 4, 23.
16
nequicquam 2, 6. 10
nequitia 2, 6. 3
nequitiae 3, 8. 15
nescio quid 2, 5. 19
nescit 2 prolog. 13

nidoque 1, 28. 4
nidum 4, 4. 16
niger 3, 15. 10
nigros 2, 2. 10
nihil 3, 10. 28; 3, 17.
8; & alibi pluries
nihilominus 3 prolog.
48
nil 1, 15. 2; & alibi
Nilo 1, 25. 3
nimia brevitate 3, 10. 60
nimiam 1, 12. 6
nimiaque 4, 16. 7
nisi 1, 11. 14; & alibi
nifu 1, 24. 7
nites 3, 7. 4
nitetur 4, 25. 17
nitor 1, 13. 6
nitor smaragdi 3, 18. 7
nivea 5, 7. 36
niveis 5, 7. 37
nives 3, 7. 11
nixa 4, 8. 11
nobilem 1, 14. 12
nobiles 4, 21. 4
nobili 3, 1. 2
nobilis 5, 7. 16
nobilis comœdiis 5, 1.
18
nobilis dives 5, 5. 4
nobis 1, 3. 3; 1, 30. 3;
& alibi
noceat 5, 1. 8
nocendum 1, 26. 1
nocens est 5, 3. 12
nocivum 1, 29. 3
noctis 2, 8. 10
noctu 2, 4. 18; 3, 7.
10
noctua 3, 16. 8. 17
noctuae 3, 16. 3
nocturnus 1, 23. 1
noli 1, 22. 8; 1, 25,
7; 2, 3. 4; 4, 9. 23
noli adfectare 3, 14. 1
nolo 1, 29. 11; 3, 7.
17; 4, 3. 4
poluistis

VOCABULORUM.

noluisse 1, 2. 29
nomen 1, 15. 2; 1, 16.

1

nomen Æsopi 5, 1. 1
nomen amici 3, 9. 1
nomine 1, 14. 3
nomine auctoris 2 prolog. 7

nomino 5 prolog. 11

nomino 1, 5. 7

non 1 prolog. 6; & alibi pluries

nondum 4, 3. 4

nos 1 prolog. 7

nossem 1, 11. 14

nosset 3, 13. 4

nosser 4, 10. 9

nostra 1, 9. 9; 4, 9. 4;
& alibi

nostræ 4, 25. 8

nostram 2, 4. 10

nostris 1, 3. 13; 4, 23.

4

nostro 1, 8. 11

nostro seculo 5, 1. 4

nostrum 1, 30. 11

nostrum studium 2, 9.

12

nota 1, 9. 5

notam 1, 3. 11

notare 3 prolog. 49

notas 4, 23. 37

notescet 3, 3. 3

notior 5, 7. 4

notis 1, 11. 2; 2, 5.

16

noto 3 prolog. 63

notos 1, 11. 9

novacula 5, 8. 1

noverat 4, 5. 28

novercæ 3, 10. 3

noverit 3, 1. 7

novi 5, 9. 4

novies 3 prolog. 19

novis 4, 6. 5

novis rebus 5 prolog.

13

novissime 1, 24. 9; 3,

14. 9; 4, 10. 20

novitatem 5, 5. 6

novo 1, 11. 8; 5, 1.

3

novos 1, 11. 9

novum 4, 17. 35

nox 3, 2. 7; 3, 7. 19

noxiorum 4, 25. 31

nucibus 3, 14. 2

nudabit 3 prolog. 47

nudatum 5, 3. 1

nudo 5, 8. 2

nudos 4, 21. 17

nulla 1, 13. 8; 3, 15.

14; & alibi

nulli 1, 26. 1

nullis 5, 5. 14

nullo modo 1, 26. 5

nullum 4, 19. 11; 3,

16. 9

num 1, 15. 7

numeremus 5, 4. 10

numeret 3 prolog. 56

numero 4, 24. 16

numinum 4, 24. 32

nummis 4, 21. 23

nummos 2, 7. 9

nunc 1, 6. 7; & alibi

numquam 1, 4. 5; 3, 3.

15; & alibi

nuper 4, 16. 14; 2, 8.

11

nuptias 1, 6. 1

nutrit 3, 15. 7

nutritus 5, 4. 6

O.

O Canis 1, 27. 9

O me infelicem 1,

12. 13

ô nata 3, 17. 11

ô quanta species 1, 7.

2

ô qui 1, 13. 6

ô si 4, 5. 30

ô suavis anima 3, 1. 5

objecto 1, 23. 4; 4, 11.

8

objectus 5, 10. 4

obiit 3, 10. 3

obitum 3, 20. 2

objurgabat 1, 9. 4

objurgabat canem 5, 10.

7

oblectent 3 prolog. 32

oblitus 1, 27. 7

obnoxia 3 prolog. 34

obnoxia 2, 7. 14

obscena 3, 11. 2

obscurus 4, 2. 3

obfistere 3, 16. 19

obtegere 5, 5. 30

obteret 1, 30. 10

obtrectare 2, 9. 10; 5-

prolog. 15

obtrectet 5 prolog. 16

obvius 1, 29. 4; 4, 24.

25

occasione 2, 8. 9

occasionem 5, 8. 5

occidi 2, 8. 26

occidit 2, 6. 17

occiso 5, 2. 7

occæpit 1, 13. 5

occubuit 4, 2. 5

occuparat 2, 9. 5

occupat 1, 2. 5

occupata 2, 5. 2

occupato 3, 19. 12

occupaveris 5, 8. 3

occupavit 5, 1. 2

occurrit 2, 9. 15; 3, 7.

3

oculis 4, 4. 4

oculos centum 2, 8.

18

odi 4, 11. 7

odio 3, 10. 57

odiofissima 2, 5. 4

odore 4, 17. 18

odorem 3, 1. 3; 4, 17.

24

offendat.

INDEX

offendar 4, 10. 6
 offendimus 3, 10. 60
 offendunt 5, 5. 4
 offerre 2, 1. 2
 officii mei 3 prolog. 5
 officinam 4, 7. 3
 officium 1, 29. 6; 3, 7.
 8
 officium come 2, 5. 15
 offacit 4, 17. 35
 olim 3, 2. 2; & alibi
 oliva 3, 17. 9
 omina læva 3, 18. 12
 omiserim 5 prolog. 5
 omne 4, 7. 7
 omnem 2, 9. 14; 4, 19.
 25
 omnes 1, 6. 7; & a-
 libi
 omni 1, 2. 21; 1, 31.
 9
 omni cura 3 prolog. 8
 omni vigilia 3 prolog.
 25
 omnia 4, 17. 22; 4, 22.
 6
 omnibus 3, 17. 11; 5,
 7. 35
 omnino 1, 2. 8; 4, 9.
 23
 omnium 4, 5. 33
 onerant laudibus 5, 5.
 10
 onerant faxis 3, 2. 4
 onere degravati 4, 21.
 15
 onere dives 2, 7. 4
 onus 1, 2. 8
 orus ignotum 3, 15. 5
 orus naturæ 1, 18. 5
 onustus 4, 10. 3
 opera 2, 5. 23
 opera vocis meæ 1, 11.
 13
 operæ pretium 2, 5. 6
 operam 5, 7. 5

operam perdunt 1, 25.
 2
 operarios 4, 5. 23
 opere 4, 9. 9
 operibus 5, 1. 5
 operis 5 prolog. 1
 operis residui 4, 25. 5
 opes 1, 17. 4; 3 prolog.
 24; 4, 11. 1
 opes regales 1, 27. 10
 opibus 4, 21. 13
 opimam prædam 2, 6.
 8
 opinans 5, 7. 8
 opinione 3, 10. 55
 opinum 1, 9. 6
 oportet 2 prolog. 2; 4,
 16. 9
 appetit 3, 16. 2
 oppido 3, 10. 19
 opponat 2, 9. 9
 opportuno 2, 8. 4
 oppressi 5, 1. 5
 oppressit 4, 24. 29
 oppressum 1, 9. 3
 opprimat 2, 4. 10
 opprimere 5, 3. 2
 opprimunt 1, 1. 15
 oppugnant 2, 6. 3
 opsonia 3, 4. 2
 opsoniorum 4, 19. 22
 optem 5, 3. 10
 optimis rebus 4, 23.
 23
 optimos 3, 4. 7
 opus 4, 20. 7
 opus adprobavit 4, 24.
 11
 opus est 4, 23. 31
 opus infundite 3, 13. 9
 orare 1, 28. 5
 oratum 4, 17. 2
 orbam 3, 10. 45
 ordinem 4, 20. 9
 ordo 5, 7. 30
 ordo vulgatus 4, 24. 31

ornamenta 4, 4. 34
 ornant se 3, 23. 38
 ornatum 4, 4. 44; 4,
 15. 5
 Orpheo 3 prolog. 57
 orta 4, 3. 2
 os 1, 8. 4
 oscula 3, 8. 12; 4, 23.
 22
 oscula matronarum 4,
 23. 27
 osculantur 5, 1. 5
 ossa 3, 7. 21
 ossa humana 1, 27. 3
 ostendamus 1, 9. 2
 ostendere 3 prolog. 50
 ostendere vocem 1, 13.
 9
 ostenderet 5, 5. 6
 ostenderit 5 prolog. 12
 ostenderet sese 5, 7. 19
 ostendit 3, 15. 3; 4, 10.
 18; 5, 6. 4
 ostentum 3, 3. 16
 otio 2, 5. 2
 otiosum 3, 7. 14
 otium 5, 1. 7
 otium des corpori 3
 prolog. 13
 ove 1, 17. 2
 ovem 1, 16. 3
 oves 3, 3. 4
 ovesque 3, 15. 3
 ovis 1, 17. 6; 1, 17.
 8
 ovis patiens injuriæ 1,
 5. 3

P.

Pactam 3, 8. 17
 pacto 2, 6. 6; &
 alibi
 palam 4, 25. 33
 palladio 4, 6. 9
 Pallas 3, 16. 13
 pallio.

VOCABULORUM.

- pallio 5, 5. 18
 palude 1, 30. 2
 paludibus 1, 11. 10
 paludis 1, 30. 9
 panem 1, 17. 3; & a-
 libi
 panis 3, 7. 21
 Panthera 3, 2. 2
 par color 3, 13. 6
 par esse 1, 19. 10
 par gratia 3, 2. 1
 par officium 3, 7. 8
 parare 3, 19. 2
 pararet 3, 10. 10
 parata 2, 4. 15
 paratur 2, 4. 7
 paratus 3, 7. 11
 parcas mihi 1, 22. 2
 parce 4, 16. 9
 parcite 2, 8. 8
 parco sciens 4, 25. 1
 parens 3 prolog. 57; 4,
 4, 20
 parentes 3, 15. 17
 pareret 4, 22. 3
 pares 2, 2. 7; 4, 15. 6
 paret ornatum 4, 4.
 42
 paret vinum 4, 4. 41
 pariter 5, 2. 13
 pars 2, 1. 10
 parta 5 prolog. 17
 parte 2, 6. 11
 partem 4, 24. 12
 partem postulans 2, 1.
 4
 partes 2 prolog. 11; 3,
 18. 10
 partes tuæ 4, 25. 24
 partibus 1, 2. 4; 3, 13.
 5
 partibus factis 1, 5. 6
 Particulo 5 prolog. 10;
 5. 5. 43
 partiens 3, 8. 13
 partu 1, 18. 2
 parturibat 4, 22. 1
 parturiens 1, 19. 3
 parva 1, 15. 3
 parvæ rei 4, 3. 10
 parvas 3, 9. 2
 paruit 2, 6. 18
 parum 4, 6. 3
 parum est 2, 8. 22
 parvo 5, 5. 1
 parvulæ 5, 3. 3
 parvum 1, 2. 14
 pascebat 1, 15. 3
 pasci 4, 23. 39
 passer 1, 9. 4
 passim 5, 1. 3
 pastores 3, 2. 13
 pastoribus 3, 3. 17; 4,
 5. 40
 pastum 2, 4. 14
 patefecit 4, 6. 11
 pater 1, 1. 12
 pater Deorum 1, 2. 13
 patere 2, 9. 3
 pater familias 3, 10. 48
 patet 1, 28. 2
 pati 1, 3. 11; 1, 16. 12;
 4, 4. 9
 patiens 1, 5. 3
 patientia 4, 4. 6; 3
 patina 1, 26. 4
 patior 3, 7. 11
 patitur 4, 25. 2
 patri 4, 5. 42
 patriæ 3 prolog. 56
 patriam 4, 21. 7
 patrimonio 4, 19. 23
 patris 4, 6. 16
 patroni 3, 10. 37
 paucas 5 prolog. 12
 pauci 4, 21. 14
 paucis 1, 9. 2; 3, 2.
 12; 5, 4. 12
 paucos 1, 17. 7
 paventes 1, 11. 9
 pavidum 1, 2. 15
 paulo 5, 7. 4; 12
 pavo 3, 18. 1
 pavoni 1, 13. 5; 1, 3. 8
 pavonum 1, 3. 7
 pavorem 2, 4. 20
 pauper 2, 1. 14
 pauperes 1, 15. 2
 paupertatem 4, 21. 3
 peccant 3, 10. 50; 53
 peccat 1, 8. 2; 5, 3. 12
 peccet 3, 13. 8
 pecora 3, 3. 4; 4, 5.
 23; 40
 pecore 4, 5. 45
 pectinem 5, 6. 1
 pectore 3 prolog.
 pectus 3, 10. 27; 4, 9.
 3
 pecunia 2, 7. 2
 pecuniam 4, 4. 17; 46
 pecus 3, 2. 13
 pede 1, 30. 10; 2, 4.
 18; 4, 17. 6
 pedes 1, 9. 5; 1, 14. 16
 pedissequos 4, 5. 38
 pegma 5, 7. 7
 pelagi 4, 21. 7
 Pelei 4, 6. 6
 Peliadum 4, 6. 16
 Pelia 4, 6. 12
 pelle 4, 1. 17
 pellem 1, 24. 4
 Pelusio 2, 5. 12
 pendens 5, 8. 1
 pendere 3, 4. 1
 penderet 1, 27. 6
 penitus 3 prolog. 21
 pennæ 1, 31. 4
 pennarum 1, 13. 6
 pennas 1, 3. 5; 8
 penula 5, 2. 8
 pepercerant 3, 2. 10
 pepererat 2, 4. 2
 pepererunt 3, 3. 4
 peperit 3 prolog. 19;
 3, 15. 9; 4, 22. 3
 per artus fratris 4, 6.
 15
 per auras 2, 6. 7
 per campum 1, 12. 8
 per

INDEX

per fabellas 2 prolog.

2
per flumen 1, 4. 2
per forum 3, 19. 6
per quem 4, 10. 10
per te 2, 1. 5
peractis mensibus 1, 18.

2
perages 4, 25. 13
peras 4, 9. 1
perdere 5, 7. 9
perdidisse 1, 10. 9
perdomuit 4, 9. 19
perductus 3 prolog.

28
perdunt 1, 25. 2
pereat 3 prolog. 5
peregrinam 1, 26. 11
pereo 3, 7. 6
perfecit 4, 20. 8
perferri 1, 4. 4
periclitatur 4, 5. 11
periculo 2, 4. 13; 2, 7.
14; 2, 8. 19; 4, 16.
8

periculo mortis 1, 28.
11
periculosam 1, 8. 9
periculosum est 3, 10. 1
periculosum lucrum 5,
4. 8
periculum 3, 3. 8; 4, 8.
1; 1, 29. 3; 4, 25.

34
perierant 4, 21. 15
periere 1, 20. 6
perierint 5, 4. 10
periit 4, 21. 27
perit 1, 24. 1; 4, 2.

6
perit opera 2, 5. 23
peritis 1, 23. 2
perituræ 3, 2. 5
peritus 3, 3. 1
perjurio 4, 19. 24
perleges 5 prolog. 14

perlustro 4, 23. 5
permotus 1, 6. 5
perniciem 1, 20. 2
perniciēs 1, 30. 39; 2,
4. 6

pernicitas 1, 9. 4
perorassent 1, 10. 7
perpasso 3, 7. 2
perpeti 4, 5. 41
perſalutaſſet 4, 11. 4
perſcrutatus 3, 10. 47
perſecuta 1, 28. 5
perſequitur 3, 20. 3
perſolvit 3, 5. 1
perſonam 1, 7. 1
perſtes 3 prolog. 14
perſuaſa eſt 1, 8. 7
perſuaſus 3, 5. 8
pertineat 3, 1. 7
pertinet 1, 30. 11
pertinere 1, 14. 17;

3, 3. 7
pertraxerunt 3, 10. 35
perturbatis 2, 4. 11
perturbatus 4, 4. 27
pervellit 5, 5. 32
pervenit 2, 9. 12; 4,
19. 3

peſſimos 3, 4. 6
petebat 1, 4. 7
petens 3, 10. 21
petens Neapolim 2, 5. 7
petierant 1, 20. 6
peteret 1, 17. 2

petière 3, 10. 39
petierint 2, 1. 2; 3, 2.

19
petierunt 4, 21. 18

petiit 4, 3. 4
petis 1, 10. 9
petit 2, 8. 3; 4, 24. 6
petivit 2, 1. 12
peto 3 prolog. 63; 4,
25. 8

petulans 3, 5. 2
petulans jurgium 3, 11. 2

petulans turba 1, 2.

20
petunt 1, 11. 9
Phædri 2 prolog. 1
Phalereus 5, 1. 1
Philete 5, 10. 10
Phœbo 3, 17. 3
Phryx 3 prolog. 52
pictis 3, 18. 8
Pierio 3 prolog. 17
pietas 4, 10. 10
pignore 4, 20. 5; 5, 5.

37
pilis 5, 6. 2
pingi 2, 2. 8
pinus 3, 17. 4; 4, 6.

7
Piſiſtratus 1, 2. 5
placet *ibid.*
placet fatiſ 4, 19. 13
placido 2, 7. 6
placidus 2, 1. 9
placo 4, 6. 4
placuit 3, 17. 3
plagæ 4, 1. 11
plagis 4, 1. 6
plane 3, 7. 26; 3, 13.

7
plano 2, 4. 10
plaudit 5, 7. 33
plauſu 5, 5. 21
plauſum 5 prolog. 20
plauſus 5, 5. 28; 5, 7.

28
plebeio 4, 25. 34
plebes 4, 5. 12
plecteret 5, 9. 3
plectimur 1, 31. 13
plenam 4, 5. 25; 1, 26.

8
plerumque 1, 26. 8; 3,
16. 2
plumis 3, 18. 8
plura 3 prolog. 39; 3,
10. 14

plures 2, 3. 7; 2, 9. 9;
4,

VOCABULORUM.

- 4, 19. 2; 4, 21. 15; 5 prolog. 12
 pluribus 2, 3. 4; 3, 10. 59
 plurimum 2, 8. 28
 pluris 4, 23. 3
 plus 3, 5. 4; 4, 4. 1; 1, 5. 8
 plus temporis 4, 25. 12
 plus valeo 1, 5. 9
 Pluto 4, 11. 5
 poculis 4, 24. 20
 pœna dignum 3, 3. 13
 pœnæ 4, 10. 8
 pœnam 4, 17. 26; 3, 10. 32
 pœnas 4, 17. 28
 pœnas appetit 3, 16. 2
 pœnas dat 1, 13. 2
 pœnas luat 3, 10. 44
 pœnas luere 1, 17. 1
 pœnas penderet 1, 27. 6
 pœnas persolvit 3, 5. 10
 pœnitendum 5, 5. 3
 pœnitentia 1, 13. 2
 poetæ 5, 5. 9; 4, 24. 8
 politam 4, 4. 26
 polivi 1 prolog. 2
 pollicitus 4, 5. 26
 pollui 3, 10. 17
 pondere 2, 6. 10
 ponderet 3, 10. 55
 poni 5, 4. 3
 ponis 3, 9. 5
 Ponti 4, 6. 10
 poposcit 1, 4. 7
 populum 4, 5. 10
 populus 3, 14. 7; 4, 5. 30; 4, 5. 34; 5, 7. 34
 populus celsa 3, 17. 4
 porcelli 5, 5. 17
 porcellos 2, 4. 15
 porcellum 5, 5. 3; 5, 5. 36
 porrigunt 4, 21. 25
 porro 3 prolog. 38; 3, 15. 11
 portat 3, 15. 5
 portem 1, 15. 10
 portis 4, 5. 7
 posceret 4, 24. 12
 posita 2, 5. 9
 positæ 3, 14. 8
 posito 1, 14. 9; 1, 2. 19
 posse 1, 18. 6; 3, 3. 11
 possent 1, 15. 6; 1, 20. 4
 posset 1, 19. 7; & alibi
 possideant 4, 5. 10; 4, 5. 15
 possideat 3, 10. 37
 possidebit 4, 5. 47
 possint 4, 17. 31
 possis 3, 5. 5; 5, 2. 14
 possit 3, 13. 14; & alibi
 possum 1, 1. 7
 possumus 4, 9. 4
 possunt 3, 9. 17; 4, 2. 5
 post mortem 3, 20. 10
 post obitum 3, 20. 2
 post paucos dies 1, 17. 7
 post tempus 4, 18. 1
 post tergum 4, 9. 2
 posteri 3 prolog. 32
 posteris 4, 4. 2
 posteros 4, 17. 34
 postquam 1, 11. 11; & alibi
 postridie 3, 2. 8; 5, 5. 25
 postulas 1, 8. 12
 postulans 2, 1. 2
 postularunt 3, 10. 34
 posuerat 2, 4. 3
 I 2
 posuere 2, 9. 1
 posuisse 1, 26. 5
 posuit 1, 26. 8; 1, 28. 4; 3, 14. 5
 potare 3, 16. 13
 potens 3, 5. 6
 potente 1, 5. 1
 potentem 1, 24. 1
 potentes 1, 30. 1
 poterit 4, 4. 39
 potes 3, 7. 8; 3, 12. 7; 4, 23. 3
 potest 1, 27. 1; 2, 4. 26
 potestas 3, 15. 14
 potior 3, 12. 6; 3, 15. 9; 15
 potius 1, 3. 2; 4, 3. 13
 potrici 4, 4. 25
 potueris 1, 19. 10
 potuerit 1, 26. 6
 potuissent 4, 4. 32
 potuit 3, 15. 4; 2. 3; 4, 4. 19
 præbuerunt 2, 4. 24
 præcepto 3, 8. 1
 præcludere 1, 23. 5
 præcludit 1, 2. 26
 præcurrit 2, 5. 18
 prædam 1, 5. 11; 2, 6. 8; 2, 8. 27; 5, 6. 4; 5, 10. 6
 prædator 2, 1. 2
 prædones 4, 21. 16
 præfulget 3, 18. 7
 prægusto 4, 23. 4
 prælio 4, 5. 5
 præluceat 4, 10. 9
 præmetuens 1, 16. 4
 præmio 1, 14. 9; 5, 5. 5; 5, 14. 9
 præmium 1, 8. 10; 2, 3. 6; 3, 5. 7; 4, 17. 33; 4, 19. 9; 4, 25. 8
 præponens

INDEX

- præponens 3 prolog.
 27
 præsentiam 5, 24. 32
 præsentibus 5, 1. 8
 præsepe 2, 8. 22
 præsepia 5, 9. 2
 præsideo 4, 5. 12
 præstare 3, 7. 8
 præstat 3, 15. 16
 præstatur 3, 4. 4
 præstem 1, 31. 9
 præstes 3 prolog. 15
 præstiterint 2, 8. 16
 præter 1, 15. 2
 præterissem 3, 13. 16
 prævalet 1, 13. 14
 prato 1, 24. 2
 prava 1, 25. 1
 prave 3, 10. 6
 Praxitelem 5, 1. 6
 prece 3, 16. 7
 preces 1, 19. 6
 precibus 5, 7. 18; 4, 3.
 7
 premere 1, 11. 12
 premit 4, 5. 10
 premitur 4, 25. 32
 prensa 1, 22. 1
 pretia 4, 19. 12
 pretii 3, 12. 4
 pretio 1, 8. 6; 4, 4. 47
 & alibi
 pretiosas 4, 21. 11
 pretium 1, 8. 1; 5, 1.
 5; 5, 5. 45
 pretium est operæ 2, 5.
 6
 prima 3, 6. 5; 4, 6. 10;
 4 prolog. 6
 prima 1, 5. 7
 primo 3, 10. 31; 4, 10.
 16
 primùm 4, 19. 6; 4,
 25. 2
 primùm 3, 3. 3
 primus 2, 9. 5
 princeps 5, 7. 17; 5, 7.
 41
 princeps tiben 5, 7. 4
 principatu 1, 30. 5
 principes 5, 7. 27; 5,
 1. 13
 principum 4, 5. 11
 prior 1, 26. 4; 4, 23.
 2; 5, 5. 27
 prior ales 1, 13. 8
 priore 5, 5. 31
 priores 4, 19. 16
 pristina 4, 12. 6
 pristinam 1, 21. 3
 pristinum 1, 2. 3
 privata 1, 22. 11
 privatam 3, 10. 45
 prius 1, 3. 12; 3, 10. 5;
 4, 25. 24
 privus 5 prolog. 8
 pro judicio 5, 5. 2
 pro quo 1, 8. 10
 pro re domini 1, 23. 6
 pro salute 5, 4. 2
 pro thesauro 5, 6. 6
 pro vita 3, 2. 16
 probanda 4, 12. 2
 probans 5, 5. 37
 probatur 1, 13. 13
 procax 1, 2. 2
 procedunt 3, 7. 15
 proclivis 4, 25. 21
 procul 4, 1. 9
 proculcatas 1, 30. 10
 procurare 3, 3. 16
 prodesse 3, 12. 7; 4,
 18. 6
 prodidit 1, 3. 3; 4, 17.
 18
 prodit 4, 6. 5; 5, 5.
 27
 prodit foras 2, 4. 22
 proditurum 5, 7. 22
 profecti 4, 17. 6
 profecto 3, 12. 11; 4,
 24. 21
 professæ 4, 6. 8
 professum 3 prolog. 52
 professus est 5, 5. 23
 profert 5, 5. 36
 profuerint 1, 12. 14
 profugerit 1, 30. 8
 progeniem 2, 4. 10
 progredi 3, 6. 2
 prolapsam 3, 15. 6
 prolatum 5, 5. 10
 prolem 2, 4. 19
 proloquar 3, 7. 1
 promisit 4, 24. 19
 promissa 2, 6. 11
 promitte 4, 24. 13
 promorat 4, 24. 28
 prope 4, 21. 17
 properat 3, 2. 11
 propior 4, 25. 10
 propositi 4, 20. 9
 propositum 5, 5. 5
 propositum 1, 5. 2; 2
 prolog. 6; 3 prolog.
 16
 proposuit 3, 13. 5; 4,
 25. 29
 propriis 3. 18. 13; 4,
 9. 2
 propriis viribus 3 prolog.
 36
 proprios 3 prolog. 37
 proprium 1, 4. 1
 proprium genus 1, 3.
 10
 propter fructum 3, 17.
 4
 propter illos 1, 1. 14
 propter virtutem 4, 11.
 3
 propter volans 2, 6. 7
 propterea 3, 10. 59
 propulsi 4, 17. 12
 prorsus 2, 1. 11; 5, 4.
 5
 persecutus 3, 5. 4
 prosequuntur 5, 5. 21
 profit

VOCABULORUM.

profit 3, 17. 13
prospectat 2, 5. 10
prospicit 2, 4. 20; 2, 5.

10

prostrernit se 5, 7. 38
protinus 4, 18. 4
protrusus 5, 7. 44
provocet 4, 24. 25
provelat 3, 2. 12
proximam 2, 8. 3
proximam culpæ 1, 10.

5

proximi 5, 1. 16
proximum 3, 10. 12
prudenti 1 prolog. 4
prudentia 1, 14. 11
pudeat 2, 9. 19
pudor 2, 1. 12
puella 2, 2. 9
puer 4, 25. 34
pueriliter 3, 8. 5
puero 3, 10. 13
puerorum 3, 14. 1
pugnæ 5, 10. 4
pugnam 1, 3. 2
pulcherrime 3, 13. 4
pulchra facie 3, 8. 3
pulchra juvenis 2, 2. 5
pulchre 1, 10. 10; 4,

19. 6; 4, 20. 2

pullis 1, 28. 4
pullus 3, 12. 1
pulmentarium 3, 7. 23
pulpito 5, 7. 37
pulvere 4, 24. 22
pulverem 2, 5. 17
pulsus 1, 30. 8
punctum 5, 3. 3
puniri 4, 10. 19
punitorum 5, 4. 11
puram 3, 10. 10
purgo 1, 22. 3
putabat 3, 20. 10
putans 1, 4. 4; 4, 1. 4
putans escam 4, 1. 4
putaret 2, 2. 7

putas 1, 15. 8
putat 5, 7. 29
putatis 1, 14. 14
putavit 2, 5. 19
putentur 4, 6. 26
puteo 4, 8. 11
putes 3, 10. 52
putet 5, 9. 5
puteum 4, 8. 3
pythæ 4, 24. 5

Q.

QUA 1, 12. 10;
& alibi

qua re 4, 7. 4
qua visum est 3, 7. 20
quacunque 4, 5. 46
quadrantes 4, 19. 23
quæ 1, 3. 5; & alibi
quam pluries
quædam 1, 6. 6; & a-
libi
quærens ignem 3, 18. 3
quærerere victum 3, 16. 4
quærit 1, 6. 5; 1, 29.
7; 3 prolog. 25; 4,
8. 2
quærit escam 3, 12. 2
quæritur 2 prolog. 2
quæro 3, 19. 9
quæro vindictam 4, 3.

11

quærun 3, 10. 24
quæsit 1, 24. 7; 3, 4.
3; 4, 11. 6
quæso 1, 4. 7; & alibi
quæstionis 3, 14. 8
quæstus 3, 20. 4
quæstus genere 4, 21. 6
quæstus stultitiæ 1, 14.
18
quævis 5, 3. 13
quale 3, 4. 4
qualem 3, 1. 5
quales 5, 5. 38

I 3

qualis 1, 11. 13
quam 1, prolog. 1; &
alibi pluries
quamlibet 1, 25. 6
quamvis 1, 28. 1; &
alibi
quanam 4, 5. 17
quando 3, 4. 6
quandoquidem 3, 10.
52

quanta 1, 7. 2; 1, 30.

3

quanta res 3, 12. 3
quantæ 1, 14. 14
quantam 4 prolog. 4
quantis 5, 2. 15
quantò 5, 5. 9
quanto facilius 3, 7.

13

quanto iustius 4, 25.

23

quantum 1, 13. 13; 2,
4. 25; 1, 13. 7; 2,
8. 24; 1, 12. 15;
4, 24. 1

quantus 4, 24. 2
quapropter 3, 6. 8; 3,
13. 15

quare 1, 31. 7; 3, 17.
5; 5 prolog. 10; 5,
5. 4

quartam 1, 5. 10
quartum 5 prolog. 14
quas 1, 19. 2; & alibi
quasi 3, 2. 8; 5 prolog.

12

quassat 4, 17. 22
queis 5, 1. 11
quem 1, 4. 6; & alibi
quemcunque 4, 5. 10
quercu 3, 13. 1
quercu sublimi 2, 4. 1
quercum 3, 4. 9
quercus 3, 17. 2
querela 5, 6. 7
querelâ 1, 9. 10

querela

INDEX

querelæ 1, 6. 6
querelam 2, 9. 14; 3,
18. 15
quereretur 4, 16. 1
quereris 1, 1. 7
queri 1, 2. 8; 4, 16. 9
questuque 1, 9. 7
qui 1, 1. 15; & alibi
quam pluries
qui possum 1, 1. 7
qui sint 4, 25. 32
quia 1, 2. 7
quibus 1, 7. 3; 5, 7.
6
quiequam 1, 8. 14; 3,
12. 7; 4, 19. 3
quicumque 1, 10. 1; 1,
21. 1; 2 prolog. 5
quid 3 prolog. 24; &
alibi
quidam 1, 3. 12; & a-
libi
quidem 2, 8. 17; 4, 12.
2
quidnam 1, 6. 9; & a-
libi
quicquid 2, 6. 3; 4, 20.
3; 2, 1. 2
quiescam 3, 7. 19
quietis 2, 8. 15
quieto 2, 7. 6
quinetiam 5, 1. 7
quinam 5, 1. 15
quippe 1, 28. 7
quis 1 prolog. 5; & alibi
pluries
quisque 1, 26. 12; &
alibi
quò 1, 3. 11; & alibi
quò 4, 19. 16; & alibi
quò mi 3, 18. 9
quò pertineat 3, 1. 7
quò venis 4, 23. 30
quod 1 prolog. 3; &
alibi pluries
quòd 4, 5. 33; 5, 2.
16

quod fi 2, 9. 8; 3 pro-
log. 41. 3. 10. 47
quodam 1, 24. 2; & a-
libi
quodcunque 3 prolog.
27
quodve 4, 19. 9
quondam 1, 6. 3; 1, 28.
3; 4, 25. 33
quoniam 1, 2. 7; & a-
libi
quoque 1, 2. 30; & a-
libi
quorum 1, 14. 18; & a-
libi
quos 1, 3. 12; & alibi
quosdam 3, 10. 60
quot 4, 10. 14
quotidie 2, 4. 8; & alibi

R.

R Adicibus 3, 10. 49
ramis 2, 4. 21
ramo 3, 16. 5
ramosa 1, 12. 5
rana 1, 24. 2; 1, 30.
2
ranæ 1, 1. 10; 1, 6. 4
rapere 1, 16. 5
rapiantur 1, 25. 3
rapinam 2, 4. 22
rapiet ad se 3 prolog.
46
rapit 1, 9. 6
rapitur 5, 7. 7
rapiunt 4, 21. 16
raptor 1, 31. 5
raptum 1, 13. 3
rapuere 5, 4. 9
rapuisti 3, 6. 8
rapuistis 4, 21. 27
rapuit 1, 13. 11
rara 3, 9. 1
rara mens 4 prolog. 6
ratem 4, 6. 9
ratio 5 prolog. 9

re 1, 13. 13; 1, 23. 6;
2 prolog. 7
rebus 4, 23. 23; 5, 5;
3
rebus novis 5 prolog. 13
rebus suis 3, 8. 28
recepti 4, 5. 3
receptus cælo 4, 11. 3
recidat 3, 18. 15
reciperet 1, 18. 4
recipior 3 prolog. 23
recipit 4, 23. 35
recipit ad se 4, 21. 23
reclamant 4, 17. 25
recolit 1, 18. 1
rectâ 3, 10. 21
rectâ per forum 3, 19.
6
recte 4, 12. 1
recubuit 4, 24. 19
recusant 3, 2. 18; 3, 13.
12
recusâssent 3, 13. 17
reddas 3 prolog. 12
reddas iudicium 3 pro-
log. 64
reddas præmium 4, 25.
8
reddebat 4, 12. 8
reddent 4, 24. 13
reddidi 5, 1. 2
redeat tibi 3, 14. 13
redeo 5, 3. 6
redeunt 2, 8. 12
rediit 4, 3. 5; 5, 24.
19
redire 1, 3. 10; 3, 19.
7
redisses 3, 12. 5
redit 2, 8. 17
reducit 5, 6. 18
refecit 3, 2. 9
refecta est 4, 18. 4
refelli 4, 20. 6
referens 4, 24. 10
referri 3, 2. 1
refert 1, 15. 6

refertur

VOCABULORUM.

refertur 5, 7. 11
 regales 1, 27. 10
 rege 1, 2. 18
 regem 1, 2. 11; 1, 2.
 22
 reges 3 prolog. 28
 regiam 4, 17. 11
 Regis 4, 17. 27
 Regna 4, 6. 13
 regnare 3, 7. 27
 regno 1, 30. 8
 regnum 1, 31. 11
 rei 3, 10. 2; 4, 10. 21
 rei domesticæ 3 prolog.
 11
 rei narratæ 4, 24. 31
 rei parvæ 4, 3. 10
 rejecit 2, 1. 6
 rejecta 5, 2. 8
 relaxes 3 prolog. 13
 religio 3, 13. 8; 4, 25.
 26
 religio sancta 4, 10. 4
 religione 1, 27. 6
 relinquunt 4, 21. 17
 reliquam 4, 24. 12
 reliquas 3, 4. 2
 reliquerat 3 prolog. 39
 reliquiæ 3, 1. 6; 4, 25.
 15
 reliquias 5, 4. 3
 reliquiis 1, 22. 6
 reliquis 1, 31. 13
 reliquit 4, 4. 3
 rem 1, 16. 2
 rem foeminarum 3, 8.
 11
 rem gravem 3 prolog.
 51
 remq; intelligit 2, 5. 18
 remediis 3 prolog. 44
 remedium 2, 3. 3
 rependet 2 prolog. 12
 repente 1, 23. 1; 2, 2.
 8; & alibi
 repente liberalis 1, 23. 1

reperi servitutem 4, 3.
 11
 reperies 5, 4. 11
 reperies utilitatem 4.
 prolog. 4
 reperire 4, 8. 2
 reperit 3, 10. 43; 3, 12.
 2; 4, 5. 51; 4, 10.
 15; 1 prolog. 1
 reperti sunt 4, 24. 30
 repertum 5, 5. 20
 repeti 5, 7. 31
 repetunt 5, 1. 8
 replent 4, 17. 18
 replevit 2, 4. 19
 reposcenti 1, 19. 5
 repræsentavit 3, 10. 32
 reprehendere 5, 7. 4
 repressit 1, 29. 10
 repudiat 1, 29. 5
 repulsum 1, 3. 16
 repulsus 1, 1. 9; 1, 3.
 11
 reputavi 5, 4. 8
 requiram 1, 16. 7
 requiris 4, 25. 32
 requirit 1, 31. 2
 rerum 4, 5. 49; 4, 25.
 3; 5, 8. 5
 rerum varietas 5, 5. 2
 res 1, 27. 1; 3, 12. 3;
 3, 13. 7; 4, 4. 11;
 4, 10. 14; 4, 21. 11;
 5, 7. 35
 res cibi 4, 7. 4
 residens 1, 13. 4
 residet 3, 1. 7
 residui 4, 25. 5
 resonabat 4, 24. 21
 respectu 5, 4. 7
 respiciens 3, 10. 28
 respondeas 4, 19. 8
 respondent 4, 17. 8
 responderunt 5, 1. 16
 respondit 1, 1. 11; 1,
 22. 4; 5, 3. 6; 2, 8.
 I 4

17; 2, 3. 7; 4, 6. 4;
 4, 18. 6
 responso 4, 20. 6
 restiterunt 3, 7. 4
 restitit 1, 12. 3; 3, 14.
 2
 restituo 3, 13. 15
 retensum 3, 14. 5
 retentis 1, 12. 10
 retorridus 4, 1. 7
 retro 2, 1. 6
 retudi 4, 23. 36
 retuli 2, 1. 8; 4, 24. 4
 retulit 1, 1. 6; 2, 1. 6
 retulit ad animum 3, 19.
 10
 revertier 4, 17. 14
 revertor 3, 2. 21
 reum 5, 7. 17
 revocasset 1, 26. 7
 reus 4, 25. 22
 rex 1, 14. 6; 13
 ridicule 3, 4. 5
 rigentem 4, 18. 2
 risit 1, 1. 13
 risu 5, 7. 31
 risum 1, 29. 1
 risum movet 1 prolog. 3
 rivum 1, 1. 1
 rogabat 1, 16. 3
 rogant 3, 2. 16
 rogantes 1, 1. 22; 4,
 17. 21; 4, 21. 15
 rogare 5, 7. 34
 regaret 4, 18. 5
 rogasset 1, 19. 3
 rogata est 3, 16. 6
 rogati 3, 20. 8
 rogatus 4, 5. 35
 rogavit 4, 8. 6
 Roma 5, 7. 27
 Romæ 2, 5. 1
 Romamque 3, 10. 35
 rostris 1, 3. 9
 rostrum 1, 26. 8
 rosuri 1, 22. 7
 rudis

INDEX

rudis 2, 2. 3
 rugosam 1, 24. 4
 ruina 4, 24. 29
 ruinam 2, 4. 21
 ruit 2, 6. 3; 3, 10. 4
 rumor 4, 5. 13; 4, 17.
 16; 5, 5. 11; 5, 7.
 20
 rumpes 3, 14. 10
 rupti 1, 20. 5
 rupto 1, 24. 10
 rursus 1, 24. 6; & alibi
 rustica 4, 22. 24
 rusticae 4, 5. 37
 rusticam 4, 5. 5
 rustice 3, 3. 16
 rustici 2, 8. 12
 rusticum 5, 5. 35; 4,
 5. 24
 rusticus 5, 5. 22; 29
 ruunt 5, 1. 3

S.

Saccos 2, 7. 3
 sacrilegio 4, 10. 3
 sacrum 4, 10. 13
 saepe 1, 12. 2; & alibi
 sapius 1, 15. 1
 saevis 1, 12. 11; 4, 16.
 3; 1, 31. 12
 saevit 3, 2. 14
 saevum 4, 6. 14
 sale 5, 5. 8
 saliens 4, 2. 2
 saltantis 5, 7. 15
 saltem 5, 2. 11
 saltibus 1, 5. 4
 saltu 3, 2. 10
 salve 1, 29. 5
 salvo 5, 7. 27
 salutantes 3, 7. 3
 salute 5, 4. 2
 salvum 2, 8. 17
 sancta 3 prolog. 19; 4,
 12. 8
 sancta religio 4, 19. 4

sanctae 1, 27. 6
 sanctamque 3, 10. 30
 sanctissime 5, 5. 43
 sancto 5, 4. 1
 sane 3, 15. 12; & alibi
 sanguine 1, 29. 11
 sanguinem 5, 3. 9
 sanguinis 1, 28. 10
 sanitas 4, 25. 36
 sanitatem 5, 7. 12
 sapere 4, 6. 26
 saperet 3, 4. 3
 sapiens 3, 14. 6; 3, 17.

II

sapientia 1, 13. 14
 sapor 3, 4. 4
 sapore 3, 13. 10
 sarcinam 3, 15. 6
 sarcinas 3, 20. 5
 sarcinis 2, 7. 3
 satiari 4, 8. 9
 satiari cibo 3, 7. 14
 satiatur 1, 26. 9
 satis 2, 6. 1; 4, 23. 21
 satis fecisset 5, 10. 2
 sator 3, 17. 10
 saxa 3 prolog. 59
 saxis 3, 2. 4
 saxo 3, 2. 17
 scandit 2, 4. 6
 scelera 4, 10. 18
 scelere 3, 10. 50
 scelesti 2, 4. 5
 scelesti 4, 10. 7
 scena 5, 5. 13; 5, 7. 5
 schola 3 prolog. 21
 sciens 4, 25. 1
 scirem 1, 25. 8
 scierent 2, 9. 3
 scierint 2, 3. 6
 scierunt 4, 24. 32
 scilicet 5, 5. 30
 scio 3, 6. 9; 5, 3. 7
 scisset 3, 15. 11
 scito 5, 1. 3
 scivit 3, 15. 10
 scopulum 2, 6. 11

scribam 4, 25. 1
 scribendi 5 prolog. 9
 scriberet 4, 24. 5
 scripserim 5, 10. 10
 scripsit 4, 21. 2
 scripta 1, 1. 14; 4, 6. 1
 scriptor 5, 1. 26
 scriptum est 4, 22. 3
 scrutantur 4, 17. 7
 scrutatur 2, 8. 24
 scurra 5, 5. 8; 5, 5. 27
 scurram 5, 5. 34
 scyphum 1, 14. 7
 Scythia 3 prolog. 53
 se 1, 3. 6; & alibi
 secreta 1, 30. 9
 secretum 3, 10. 11; 4,
 24. 6; 4, 4. 6
 seculo 5, 1. 4
 secunda re 5, 2. 18
 secundam 1, 5. 8
 secundis 4, 16. 6
 secundo 4, 10. 28
 secundum 4, 10. 18
 securi 3, 2. 7
 securius 1, 9. 9
 securum 3, 20. 10
 secutis 4, 1. 7
 secutus 3, 10. 59
 sed 1, 20. 2; & alibi
 pluries
 sedans 2, 5. 18
 sedare 4, 3. 1
 sede 1, 6. 8
 sedens 3, 6. 5
 sedent 5, 5. 26
 sedeo 4, 23. 6
 sedibus 1, 3. 13
 sedit 1, 10. 6; 3, 6. 1
 seductus 3, 10. 11
 sedula 4, 4. 13
 segnis 5, 8. 6
 segregatas 3, 15. 3
 Sejano 3 prolog. 42
 sella 3, 6. 5
 semel 1, 10. 10
 semianimus 1, 9. 8
 femita

VOCABULORUM.

femita 3 prolog. 39
 semper 1, 13. 14; & a-
 libi
 senariis 1 prolog. 2
 senecta 4, 1. 1
 senex 1, 15. 4, 9; 3, 14.
 4; 4, 4. 7
 senex latrans 5, 10. 7
 seni 3, 19. 11
 senio 4, 25. 16
 senis 2 prolog. 8
 senferat 3, 10. 31
 sensibus 2, 4. 11
 sensim 4, 16. 9
 sensit 3, 14. 3; 3, 19.
 11
 sensum 1, 7. 4
 sensus 2 prolog. 10
 sensus testamenti 4, 4.
 19; 4, 4. 30
 sententia 3, 10. 6
 sententiam 4, 25. 34
 sententiam dixisse 1, 10.
 8
 sententiam sustulit 3, 13.
 13
 sententiis 3, 3. 12
 sentiam 4, 24. 14
 sentiat 3 prolog. 3; 4,
 7. 2; 5, 2. 9
 sentiebat 3, 10. 15
 sentiret 1, 3. 16
 sentit 2, 8. 14; 2, 9.
 13; 3, 10. 27
 separata 1, 30. 7
 seponit 4, 4. 21
 sequentes 5, 1. 16
 sequerentur 4, 5. 6
 sequetur 1, 5. 9
 sequitur 2, 7. 6
 ferenam 4, 16. 5
 fermone 4, 21. 22
 fervabo 2 prolog. 8
 fervans 3, 10. 23
 fervet 2 prolog. 6
 serviam 1, 15. 10
 servit 1, 22. 11

servitus 3 prolog. 35
 servitum 1, 2. 6
 servitum reperi 4, 3.
 11
 fervulo 4, 24. 24
 fervumque 2, 9. 2
 fese 1, 24. 10; & alibi
 festertia 4, 4. 12
 fetosæ 2, 4. 12
 feveritatem 4, 6. 4
 sex 1, 1. 10
 fi 1 prolog. 5; & alibi
 fic 1, 5. 6; & alibi plu-
 ries
 ficubi 5, 24. 32
 Siculum 2, 5. 10
 fidera 1, 6. 4
 fidera Ledæ 4, 24. 9
 significari 3, 3. 10
 significat 2, 8. 27; 4,
 10. 16; 5, 8. 5
 signum 4, 5. 6
 silentio 3, 13. 16
 silentium 5, 5. 15
 files 4, 23. 18
 filva 1, 12. 9
 filvas 2, 1. 10
 filvis 3, 7. 12
 fim 3, 7. 27
 simile 4, 23. 9
 similes habitu 4, 15. 8
 similes tui 5 prolog. 17
 simili 1, 9. 10; 1, 11.
 15; 1, 24. 7; 1, 26.
 2
 simili gyro 2, 25. 26
 simili querela 1, 9. 10
 similis 4, 19. 15
 similis gloriæ 4, 24. 10
 similiter 3, 5. 6
 similius 5, 5. 34
 simium 3, 4. 1
 simius 1, 10. 6
 Simonide 4, 21. 13
 Simonidem 4, 24. 25; 27
 Simonides 4, 21. 2; 26.
 4, 24; 4

Simonidis 4, 21. 20
 simplices 3, 10. 54
 simpliciter 3, 7. 7
 simul 1, 11. 4; & alibi
 simulachrum 1, 4. 3
 simulans 1, 14. 7; 2, 4.
 20; 5, 5. 29
 simulat 5, 5. 29
 simulavit 3, 10. 19
 sin 2, 9. 15; 3 prolog.
 31
 sinceræ 4, 25. 31
 sinceritas 4, 12. 3
 sincerum 3 prolog. 63
 sine apparatu 5, 5. 14
 sine labore 3, 7. 14
 sine mercede 4 prolog. 8
 sine mora 5, 7. 24
 sine virtute 3, 6. 11
 singulæ 4, 4. 47
 singula 2, 8. 24
 singulas 1, 2. 25; 1, 31.
 11
 singulas horas 3, 15. 13
 singulis 4, 4. 27
 singulos 1, 8. 5; 3 pro-
 log. 50
 sinistra 2, 9. 16
 sinistram 5, 7. 8
 finite 4, 15. 4
 Sinon 3 prolog. 27
 sint 3, 1. 6
 sinu 4, 18. 3; 5, 5. 36
 sinum 5, 5. 16
 sinunt 3, 16. 11
 sinuque 4, 18. 3
 sinus 4, 6. 10
 sis 3, 7. 9
 sit 2, 6. 9; & alibi
 siti 1, 1. 2; 3, 16. 15
 sitiens 4, 8. 5
 sitim 4, 3. 1
 fitis 5, 5. 38
 five 4, 21. 7
 smaragdi 3, 18. 7
 societas 1, 5. 1
 focii 1, 5. 4

Socrates

INDEX

Socrates 3, 9. 2
 sol 1, 6. 3
 sola 1, 5. 11
 solatium 1, 9. 8
 sole 3, 19. 8
 solebant 3, 20. 5
 solebat 5, 7. 15
 solem 1, 4. 3
 solennis 3 prolog. 62
 solent 1, 17. 1; 5, 5. 1
 solet 3, 2. 1; 3, 9. 5
 soleres 2, 1. 3
 solertia 4, 4. 49
 solertiæ 1, 28. 2
 sollicitum 1, 31. 7
 solidum 4, 23. 24
 solitæ 3, 16. 4
 solitus 4, 3. 1; 5, 7. 5
 solvit 1, 2. 3; 1, 17. 7;
 4, 4. 33
 solus 2, 9. 6; 3, 19. 1;
 5, 5. 13
 soluto 3 prolog. 10
 solutus 3, 7. 20
 somno 3, 10. 31; 4, 19.
 10
 somno inertī 3 prolog.
 56
 somnum 3, 16. 5
 sonare 3, 16. 12
 sonipes 4, 3. 3
 sono vincor 3, 18. 9
 sonoque 1, 2. 15
 sonum citharæ 4, 19.
 20
 sophus 3, 14. 9; 4, 16.
 8
 sopita 3, 10. 31
 sorbitionem 1, 26. 5
 sordido 4, 19. 24
 spatium 2, 8. 10
 spargeret 3, 1. 3
 sparsi 4, 24. 22
 speciem 3, 18. 9
 species 1, 7. 2
 spectaculi 5, 5. 9
 spectatorum 5, 7. 13

spectaturi 5, 5. 26
 specu 4, 5. 9
 speculo 1, 4. 3
 speculum 3, 8. 4
 speluncam 4, 19. 3
 sperante 3, 10. 12
 spernat 3, 10. 51
 spes 3, 5. 9
 spes delusa 3, 18. 15
 spiritu 4, 10. 7
 spiritum 1, 21. 4; 2,
 8. 7; 3, 2. 6; 4, 19.
 17
 spiritus 4, 25. 30
 splendebat 4, 24. 20
 splendorem 3, 11. 5
 spoliari 2, 2. 1
 spoliatus 2, 7. 10
 sponsore 1, 16. 4
 sponso 1, 16. 1
 sponte 3, 15. 16
 spumantibus 3, 6. 7
 stabat 1, 1. 2; 2, 1. 1
 stagni 1, 6. 6
 stagno 1, 2. 17
 stans 3, 3. 14
 stant 3, 10. 37
 stant pro iudicio 5, 5.
 2
 statim 3, 10. 51
 statuam 2, 9. 1; 4, 17.
 19; 5, 1. 17; 5, 5.
 23
 stercore 1, 27. 11; 4,
 17. 7
 steriles 3, 17. 5
 sterquilinio 3, 12. 1
 stramenta 2, 8. 23
 stringitque 5, 2. 8
 strinxerat 3, 10. 33
 strophis 1, 14. 4
 student 1, 27. 2
 studii 2, 9. 6
 studio 4, 21. 19
 studiosè 4, 23. 13
 studium 2, 9. 12; 3
 prolog. 10

stulta 2, 4. 25; 3, 17.
 12; 4, 7. 6; 5, 7. 3
 stulte 3 prolog. 48; 3
 15. 2
 stulti 1, 29. 6; 4, 6.
 25
 stultis 1, 23. 1
 stultitiæ 1, 14. 18
 stultitiam 4, 9. 25
 stultum 1, 20. 1; 4, 25.
 20; 5, 7. 30
 stultus 1, 13. 9
 stupor 1, 13. 12
 stupore 1, 14. 12
 stuproque 3, 10. 17
 stylo 3 prolog. 30
 sua 5 prolog. 7
 suâ 3 prolog. 45; 3, 7.
 2; 3, 17. 1; 5, 4. 2;
 5, 5. 17
 sua exempla 1, 26. 12;
 3, 16. 9
 suadebat 1, 15. 6
 suadet 2, 6. 11
 suæ 4, 17. 2
 suam 1, 10. 7; 1, 12.
 4; 2, 4, 19; 2, 5. 8;
 3, 16. 16; 4, 5. 33;
 4, 15. 3; 4, 21. 24
 suaves 5, 5. 42
 suavis 3, 1. 5
 sub conditione 4, 4. 8
 sub illis 4 prolog. 4
 sub testo 3, 7. 13
 subclamant 5, 1. 13
 subdolis 1, 13. 1
 subesse 5, 5. 18
 subiecti 1, 19. 2
 subinde 2, 8. 12
 subita 1, 23. 7
 subito 1, 2. 14; 1, 12.
 7; 1, 11. 7
 subitò 1, 27. 10; 2, 7.
 7; 4, 5. 31; 4, 16. 5;
 4, 17. 23; 4, 24. 35
 sublatus 5, 7. 10
 sublime 2, 6. 4
 sublimes

VOCABULORUM.

sublimes 1, 28. 1
 sublimi 2, 4. 1
 submovet 2, 9. 14
 subripi 4, 10. 6
 subripuisse 1, 10. 10
 subscribit 3, 10. 57
 subsedit 3, 10. 20
 subsidium 4, 21. 12
 subtiliter 3, 10. 45
 successus 2, 3. 7; 3. 5. 1
 succumbit 3, 14. 9
 succurrat 1, 2. 28
 sudore 4, 24. 23
 suffici 3, 10. 12
 fui 2, 9. 19; 5. 5. 2
 suis *pronon.* 2, 4. 23; 4.
 5. 4; 4. 16. 1; 2.
 8. 28; 4. 5. 5; 4.
 17. 15
 suis *nom.* 5, 10. 4
 suis setosæ 2, 4. 12
 sum 1, 5. 8; 2, 7. 12;
 3 prolog. 54; 3. 7.
 6; 3, 10. 59
 sum expertus 5, 2. 15
 sum paratus 3, 7. 11
 sumere 2, 1. 3; 4, 2. 4
 fumerent 3, 17. 5
 fumis 4, 19. 12
 summa 4, 4. 44
 summis 4, 2. 2
 summò 2, 5. 9; 4, 19.
 11
 fumus 4, 9. 5; 5, 10. 9
 sunt 1, 22. 7; 2, 4. 13,
 23; 3, 18. 10, 13; 4
 prolog. 5; 4, 11. 1;
 4, 15. 8; 4, 21. 14;
 4, 24. 13; 5, 1. 15
 suo 1, 3. 2; 3, 10. 11
 suos 1, 3. 6; 1, 24. 4;
 1, 28. 11; 3 prolog.
 56; 2, 7. 10; 3, 13. 2
 super 1, 27. 8
 super juvenum 2, 1. 1
 super obscena dicta 3,
 11. 2

super scopulum 2, 6. 21
 superba 4, 23. 17
 superbi 4, 6. 12
 superbia 1, 3. 4
 superbiam 3, 16. 2
 superbiam 4, 23. 21
 superbiens 5, 7. 43
 superfuit 2, 9. 6
 superior 1, 1. 2
 superiores 4, 17. 18
 superis 1, 17. 9; 4, 24.
 3
 superius 4, 24. 2
 superos 4, 19. 19
 supersunt 4, 25. 1; 5,
 5. 40
 superum 5, 6. 5
 supplex 1, 28. 12; 2, 8.
 8
 supplici 1, 22. 5
 suppositum 3, 8. 4
 supra formam 4, 24.
 24
 supra lignum 1, 2. 20
 fus 2, 4. 3
 fuscitat 5, 5. 28
 suspendit 4, 9. 3
 suspenso 2, 4. 18
 suspicio 3, 10. 36
 suspicione 3 prolog. 46
 sustine 4, 6. 3
 sustineas 4, 15. 7
 sustinens 3, 10. 25
 sustinere 1, 2. 31
 sustineret 3, 2. 6; 4, 21.
 3
 sustinet 3, 8. 7
 sustinete 1, 2. 31
 sustinuit 1, 3. 11
 sustulere 1, 6. 4
 sustulit 1, 3. 5; 1, 28.
 3; 2, 6. 4; 3, 13.
 4, 18. 2
 futor 1, 14. 1
 suum 2 prolog. 6; &
 alibi
 sylva 1, 12. 9

sylvas 2, 1. 12
 sylvis 3, 7. 12

T.

TAbulam 4. 41. 24
 tace 5, 9. 4
 taceret 3, 16. 6
 tacite 1, 2. 17
 tacito 5 prolog. 3
 tacta 1, 24. 3
 tale 2, 3. 6; 4, 10. 11
 talem 1, 2. 9; & alibi
 tales reliquæ 3, 1. 6
 tali 1, 21. 5
 tali modo 4, 4. 9
 talis 3, 4. 4; 23. 3
 talis exempli 5, 1. 10
 talis tituli 5 prolog. 4
 talis vir 3, 9. 5
 tam 3, 9. 5; 4, 17. 32
 tamen 2, 5. 5; 2, 9. 11
 3 prolog. 23; 3, 10.
 51; 3, 15. 9; 4, 5.
 3; 4, 10. 7; 4, 20. 2
 tandem 1, 8. 7; 4, 17.
 8; 3, 19. 4
 tangere 4, 2. 3
 tangi 3 prolog. 6
 tanta bonitas 4, 8. 8
 tanta copia 4, 25. 6
 tantæ 1, 24. 3
 tanti 2, 5. 21; 3 pro-
 log. 4
 tantis 3 prolog. 44
 tanto justius 5, 5. 8
 tanto melior 3, 5. 3
 tantum 1 prolog. 6; 4,
 19. 9
 tantum, id est, solum 3,
 2. 16
 tantummodo 5, 7. 19
 tarda 3, 6. 2
 tartareo 4, 5. 9
 taurorum 1, 30. 2
 taurus 1, 21. 7; 5, 9. 1
 te 1, 1. 8; & alibi
 tecto

INDEX

tecto 2, 8. 7; 3, 7. 13
 tegebat 2, 2. 3
 tegere 4, 23. 17
 telis 4, 3. 5
 temeritas 5, 4. 12
 temone 3, 6. 1
 temperat 3, 6. 6
 temperatæ 5, 5. 42
 tempestas 4, 21. 9
 tempestatibus 4, 16. 3
 templa 4, 23. 5
 tempora 3 prolog. 3
 tempore 2, 8. 16; 4, 10.
 19
 temporis 4, 4. 18; 4, 25.
 12; 5, 8. 7; 4, 5. 18
 tempus 1, 19. 6; 4, 17.
 2; 4, 18. 1
 tendit 1, 23. 2
 teneas 5, 8. 3
 teneat 4, 5. 42
 tenebat 1, 4. 6
 tenebras 3, 10. 42
 tenebris 3, 10. 26; 3,
 16. 4; 4, 19. 10
 tenero 2, 4. 14
 tenet 5, 5. 25
 tensum 3, 14. 10
 tentans 1, 23. 4
 tentaret 4, 7. 4
 tentat 3, 10. 2
 tenui 4, 12. 7
 tenuit 3 prolog. 60
 tenuitas 2, 7. 13
 tenuitatem 1, 12. 6
 tergore 2, 1. 9
 tergum 4, 9. 2
 terminum 4, 25. 28
 terminum operis 5 pro-
 log. 1
 terram 2, 4. 8
 terram fodere 2, 4. 8
 terreret 1, 11. 5
 terris 4, 22. 2
 territus 1, 15. 5
 terrore 2, 4. 11
 terruit 1, 2. 15

tertia 1, 5. 9
 tertiam 4, 4. 6
 tertiam partem 4, 24.
 11
 tertium 3 prolog. 30
 tertius 4, 1. 6
 testa 3, 1. 2
 testamenti 4, 4. 19
 testatur 1, 5. 2
 testes 3, 11. 5
 testimonio 1, 17. 6
 testis 1, 17. 4; 3 pro-
 log. 43
 testis citatus 1, 17. 4
 testudinem 3, 6. 4
 tetigerit 3, 8. 11; 1, 5.
 10
 theatro 5, 5. 10
 thesauro 5, 6. 6
 thesauros 4, 19. 4
 thesaurum 1, 27. 3
 Theffala 4, 6. 7
 Threiffa gens 3 prolog.
 57
 thure 4, 19. 19
 Tiberius Cæsar 2, 5. 7
 tibi 1, 22. 3; & alibi
 tibiam 5, 7. 8
 tibiæ 4, 19. 21
 tibicen 5, 7. 4; 29
 tibicine 5, 7. 20
 tigillum 1, 2. 14
 timeas 2, 1. 7
 timens 1, 1. 6
 timentes 3, 2. 15; 4,
 17. 11; 4, 17. 18
 timeo 3, 6. 5
 timere 3, 2. 18
 timidus 1, 15. 4
 timidus comes 5, 2. 7
 timore 1, 2. 19; 1, 14.
 10; 2, 4. 16; 2, 8. 3
 tinctum 2, 3. 2
 tintinnabulum 2, 7. 5
 tituli 5 prolog. 4
 togamque 3, 10. 10
 tolle 2, 1. 9

tollere 2, 8. 23
 tollit 1, 11. 7; 2, 8. 27
 tollo 1, 5. 7
 tonanti 3 prolog. 19
 tonitrubus 5, 7. 23
 tonsus 2, 10. 27
 torques 4, 19. 17
 torquet 1, 26. 9
 torquet se 3, 14. 7
 totam 1, 5. 11; 1, 28.
 9; 4, 4. 8; 4, 16. 10;
 4, 17. 11
 totis 3, 1. 4
 totis viribus 1, 11. 7
 toto 2, 4. 20
 toto die *ibid.*
 totum 5, 7. 33
 toxicum 1, 14. 8
 tradam 4, 4. 2; 4, 23. 3
 tradere famæ 5 prol. 6
 tradet 4, 4. 44
 tradidit 1, 28. 12
 traditum est 1, 25. 4
 traditur 4, 3. 6
 tradunt sese 1, 31. 10
 tragicam personam 1,
 7. 1
 trahens 1, 21. 4; 3, 7.
 12
 trahit 4, 4. 37
 transeunt 5, 7. 1
 transfertis 5 prolog. 18
 transfigit 3, 10. 27
 transit 2, 8. 13
 translatio 5, 7. 24
 transtulit 3 prolog. 37
 traxit 3, 1. 4
 tremere 4, 17. 24
 trepidantem 3, 16. 18
 trepidarent 4, 5. 2
 trepide 2, 5. 2
 tres 4, 4. 3
 tribuerit 3, 18. 2
 tribuetis 1, 5. 8
 tribui 2, 9. 4
 tribuit 1, 7. 4; 3, 16.
 19
 tribus

VOCABULORUM.

tribus 4, 4. 8
 tributus 4, 24. 3
 tricandum 3, 6. 9
 triclinio 4, 24. 28
 tristem 1, 3. 11
 tristem fortunæ vicem
 5, 1. 6
 tristem servitutem 1, 2.
 6
 tristem vitam 3, 20. 2
 tristi 2, 6. 17
 tristis 4, 19. 20
 tristis eventus 4, 5. 10
 tritici 1, 16. 3
 trivio 1, 27. 11; 5, 6. 1
 trucidat 3, 2. 13
 trudi 5, 5. 35
 transitant 2, 7. 8
 tu 1, 10. 9; 4, 6. 1
 tua 1, 3. 10; 1, 9. 10
 tuæ 2, 1. 8; 4, 6. 4; 5,
 2. 16
 tuæ partes 4, 25. 24
 tuarum 1, 13. 6
 tuas 2, 9. 12
 tuearis 3, 7. 10
 tuentes 3, 10. 38
 tugurio 1, 19. 4
 tui 3, 12. 4; 4, 12. 18;
 3, 16. 11; 5 prolog.
 17
 tuis 3 prolog. 38; 3, 3.
 17; 3, 6. 4; 4, 3. 7;
 4, 21. 13
 tulerint 4, 4. 16
 tuli 1, 21. 10
 tulisse 4, 3. 7
 tum 1, 3. 12; & alibi
 tumens 1, 3. 4
 tunc 1, 1. 3; 3, 18. 5
 tunica 2, 5. 12
 tunicis 5, 7. 42
 tuo 3, 18. 7; 4, 25. 27
 turba 3, 19. 7; 4, 4. 1;
 4, 4. 29
 turba petulans 1, 2. 20
 turbæ meæ 1, 19. 9

turbam 5, 4. 11
 turbat 1, 11. 8
 turbatos 4, 17. 9
 turbavit 4, 3. 2
 turbulentam 1, 1. 5
 turpe 3, 11. 7; 4, 17.
 15
 turpem 5, 5. 37
 turpi 1, 13. 2; 3, 4. 7;
 3, 10. 17; 4, 17. 5
 turpissimam 3, 8. 2; 4,
 4. 6
 turpiter 1, 25. 2
 Tuscum mare 2, 5. 10
 tuta 1, 28. 7; 2, 6. 16;
 2, 7. 13; 4, 16. 6
 tutandum 1, 31. 1
 tutas 1, 31. 9
 tutela 3, 17. 1
 tuto 2, 4. 17
 tuum 1, 11. 4
 tuus 1, 1. 12
 tympana 3, 20. 7
 tyrannus 1, 2. 5; 5, 1.
 14

V.

Vacca 1, 5. 3
 vaces 3 prolog. 2
 vaces uxori 3 prolog.
 13
 vacua 5, 5. 12
 vadis 1, 2. 14
 vado 4, 8. 12
 vadum 4, 3. 2
 vadunt 4, 17. 12
 vagantes 1, 2. 10
 vagor 3, 7. 20
 valeas 4, 1. 10
 valeo 1, 5. 9
 valerent 4, 24. 1
 valeret 4, 1. 2
 valet 1, 13. 13
 validius 1, 24. 9; 3, 11.
 4; 3, 16. 6
 vana 4, 15. 4

vanas 3, 6. 11
 vano 1, 9. 7
 vanum 1, 22. 8
 vanus 5, 7. 1
 varie 5 prolog. 14
 varietas 2 prolog. 10;
 4, 25. 3; 5, 5. 2
 variis 4, 6. 14; 3, 3. 12
 vastans 3, 2. 14
 vasti 1, 5. 5
 vati 4, 24. 33
 ubere 3, 15. 7
 ubi 3, 19. 4; 1, 16. 7
 ubi pro cum 1, 30. 1;
 2, 4. 19; 5, 7. 1; 4,
 22. 5; 5, 1. 14
 ubi pro quando 3, 6. 9
 vectorum 4, 16. 4
 vehementis 2, 3. 1
 vel 5, 3. 10
 velim 2 prolog. 11; 3
 prolog. 49
 velit 1, 29. 6
 velle 1, 6. 3
 vellem 5, 2. 11
 vellent 3, 17. 1
 vellet 1, 6. 3; 1, 11. 3;
 1, 13. 4; 1, 22. 2; 1,
 29. 9; 4, 4. 27
 veloces 4, 1. 2; 5, 10. 2
 veloci 3, 2. 10
 velocior 3, 3. 2
 venantem 4, 4. 4
 venantum 1, 12. 7
 venari 1, 11. 3
 venator 5, 10. 6
 venatorum 2, 8. 2
 vendere 3, 17. 7
 vendet 4, 4. 41
 vendiderunt 4, 4. 47
 venditaret 1, 14. 3
 veneunt 2, 5. 22
 venère 5, 5. 7
 venerant 1, 1. 1
 Veneri 3, 17. 3
 venerit 2, 8. 18; 3, 7.
 10; 3, 13. 7; 4, 10. 8
 veni

INDEX

veni 3, 7. 15
 veniam 4, 19. 6; 4, 25.
 13; 5, 3. 11
 veniat 1, 2. 31
 veniebat 5, 1. 22
 venient 3 prolog. 8; 4,
 25. 26
 veniente 4, 11. 5
 veniet 1, 30. 9
 veniet ad me 4, 25. 11
 venire 4, 17. 37; 4, 21.
 7; 5, 21. 24
 venis 4, 23. 15
 venit 1, 21. 5; 2, 6. 7;
 3, 5. 6; 3, 18. 1; 4,
 1. 7; 4, 7. 3
 venter 3, 7. 24
 ventitare 3, 10. 16
 ventrem 4, 17. 32
 venustis 4, 4. 34
 vera 5, 5. 32; 2, 5. 6;
 5, 2. 12
 veram 4, 11. 2
 verba 5 prolog. 18; 3,
 16. 8; 3, 3. 15
 verbis 1, 11. 1; 2, 6.
 14; 3, 6. 4; 5, 2.
 11; 2, 13. 1
 verbosa 2 prolog. 13
 verbosis 1, 14. 4
 verendos 4, 10. 10
 vereri 1, 25. 7
 veris 3, 9. 7
 veritas 3, 10. 5
 veritatis 1, 1. 9; 3, 10.
 43
 vero 2, 6. 2; & alibi
 verrem 5, 4. 1
 versatur 2, 8. 19
 versibus senariis 1 pro-
 log. 2
 versus 4, 21. 2
 versus subjecti 1, 19. 2;
 3, 15. 18
 vertetur 2, 8. 19
 vertit 1, 31. 5
 verum 1, 10. 2; 1, 14.

12; 3 prolog. 50; 4,
 17. 30; 4, 19. 11
 verum 1, 15. 3; & alibi
 vescatur 2, 6. 13
 vesci 1, 31. 11
 vespa 3, 13. 3
 veste 4, 21. 23
 vestem 4, 4. 2
 vestimentis 5, 5. 29
 vestitu 5, 2. 21
 vestra 1, 14. 15
 vestrae 4, 15. 6
 vestras 5 prolog. 18
 vestri 4, 15. 5
 vestrum 1, 2. 29
 vetat 4, 17. 13
 vetera 4, 5. 37
 veterem 1, 21. 6
 veto 4, 10. 11; 4, 17.
 30
 vetustas 4, 21. 10
 vetustate 3, 10. 7
 vetustior 4, 6. 18
 vetustis 5, 1. 7
 vetusto 5 prolog. 13
 vexata 4, 16. 3
 vi 1, 2. 12
 vi compesceret 1, 2. 12
 via 3, 14. 5
 viam 3 prolog. 39
 viam honoris 2, 9. 3
 viator 2, 1. 5
 vicem 3 prolog. 15
 vicem fortunæ 5, 1. 15
 vices 2, 8. 10; 4, 25.
 26
 vicina mors 4, 25. 19
 vicini 1, 6. 1
 victi 4, 5. 1
 victima 3, 3. 8
 victor 3, 14. 9; 4, 5. 8
 victorem 1, 15. 8
 victoris 4, 24. 5
 victorum 4, 21. 5
 victum 3, 16. 4; 4, 21.
 25
 victurum 5, 5. 5

victus 1, 8. 5
 vide 3, 6. 3
 videamur 3, 17. 7
 videar 4, 25. 2
 videntur 4 prolog. 5
 video 4, 23. 14
 videor 3, 7. 18
 viderat 1, 7. 1; 2, 8. 21
 videre 1, 16. 2; 2, 8.
 28; 3, 2. 3
 videre mala 1, 16. 2
 videri 2, 2. 5
 videris 1, 10. 9
 viderunt 1, 20. 3; 4,
 17. 10
 vides 2, 4. 8; 4, 19. 6;
 5, 10. 10
 videt 2, 8. 11; 4, 17.
 37
 videtur 1, 11. 13; 4
 prolog. 1; 4, 6. 17
 vidisset 3, 12. 4; 3, 14.
 2
 vidit 1, 4. 3; 1, 6. 1;
 1, 13. 5; 1, 21. 8;
 3, 4. 1; 3, 16. 8
 vigilare 1, 23. 8
 vigilem 3, 7. 19
 vigilia 3 prolog. 26
 vigor 5, 7. 15
 vile hordeum 2, 7. 9
 viles 3 prolog. 11
 villam 2, 5. 8; 2, 8. 3;
 3, 10. 19; 4, 4. 23
 villicus 2, 8. 13
 vina vetera 4, 4. 35
 vincas moribus 3, 8. 16
 vincet 5, 5. 23
 vincor 3, 18. 9
 vincis 3, 18. 6
 vindicandam 4, 17. 26
 vindicavit 1, 21. 6; 4,
 6. 20; 5, 2. 6
 vindicet 3, 10. 28
 vindicta 1, 28. 2; 1, 29.
 10
 vindictam 4, 3. 10
 vineæ

VOCABULORUM.

vineā 4, 2. 2
vinō devotam 4, 4. 6
vinum 4, 4. 4¹
violavit 1, 27. 4
vipera 4, 7. 3
vir 1, 18. 4; 3, 9. 6
vir natus 3, 8. 11
vires 3, 2. 9; 3, 18. 11;
5, 10. 8
viri 5, 2. 20
viribus 1, 1. 9; 1, 11.
7; 1, 21. 3; 4, 2.
5, 2. 15
viridaria 2, 5. 14
viros 2, 2. 1
viro forti 4, 11. 1
viros venantem oculis 4,
4. 4
virtus 4, 23. 39
virtute 1, 13. 14; 3, 6.
11
virtutem 4, 11. 3
virtuti 2, 9. 4; 5, 2. 16
virtutis 1, 11. 1
vis 1, 23. 5; 3, 6. 2;
4, 15. 2
vis & nequitia 2, 6. 3
viso 2, 1. 6
visum est 3, 7. 20; 4,
23. 6
visum seni 3, 19. 11
vita 2, 8. 19; 3, 2. 16
vitæ 3 prolog. 15; 4,
17. 2; 4, 19. 7
vitæ subsidium 4, 28.
12
vitam 3 prolog. 23, 51;
3, 7. 12; 3, 20. 1;
4, 4. 36
vitans rapinam 2, 4. 22
vitari 5, 4. 8
vitassent 1, 31. 4
vitemus 1, 19. 2
vites 4, 4. 38
vitiis 4, 9. 2
vitulus 5, 9. 3
vituperant 4, 6. 26

vituperat 1, 12. 6
viva 3, 16. 29
vivere 3, 7. 13
vivos 2, 3. 5
vix 4, 17. 8
ulcisci 5, 3. 4
ulla 1, 14. 11
ulli 4, 19. 13
ullius 4, 10. 21
ullo pacto 2, 6. 6
ultimam 4, 19. 3
ultimi 5, 1, 17
ultro 2, 8. 6; 3, 7. 12;
& alibi
una 1, 2. 17; 3, 16. 15
una bibamus 3, 16. 15
unam 4, 4. 4
unde 3, 7. 17; & alibi
unguento 5, 1. 21
unguibus 1, 31. 12; 2,
6. 8
uniones 4. 5. 38
universis 5, 7. 44
unius 4, 4. 49
uno 4, 4. 1
unquam 4, 6. 16
unum 3, 11. 4; 4, 24.
28
unus 1, 6. 7; 2, 5. 11;
2, 8. 17
vobis 3, 18. 10
voce 1, 11. 5
vocem 1, 12. 12; 1, 13.
8; 3, 16. 16; 3, 18.
4; & alibi
vocent 3 prolog. 10
vocibus 1, 12. 7; 3, 18.
13
vocis 1, 11. 13
vocis fidem 4, 25. 9
volans 2, 6. 7
volebat 3 prolog. 36
voles 3, 14. 11
volet 5 prolog. 5
volo 2, 5. 5; 3, 8. 14;
4, 24. 15
volucrum 1, 26. 11

volucris 5, 8. 1
volucris 2, 4. 6
volucris parvulæ 5, 3. 3¹
voluerit 1 prolog. 5; 2,
9. 10; 3, 17. 8
voluisses 1, 3. 14
voluisti 2, 8. 5; 5, 3. 4
voluit 3, 15. 18; 4, 21.
7
volunt 2, 2. 5
voluntas 5, 6. 5
voluntatem 4, 4. 3¹
voluptas 4, 8. 8
volutat sese 4, 3. 2
vos 4, 17. 33; & alibi
votum 1, 4. 9; 5, 4. 2
urbano 5, 5. 8
urbes 4, 21. 4
urbis 1, 14. 6
urbs 4, 21. 18
usu 3, 3. 1
usum 4, 10. 21
usurpare 4, 15. 5
usus 4, 25. 13
usus est 4, 24. 8; 5
prolog. 13
ut 1, 11. 5. 14; 1, 19.
2; 1, 22. 6; 1, 27.
6; 1, 28. 4. 11; 2,
prol. 3. 10; 2, 1. 12;
2, 4. 10; 2, 6. 11; 2,
8. 2; 2, 9. 3; 3 pro-
log. 3. 5; 3, 2. 6; 3,
8. 16; 3, 13. 10; 4,
4. 8; 42, 43. 44; 4,
5. 5; 4, 9. 26; 4, 10.
6; 4, 17. 3; 4, 19. 5.
10; 5, 5. 6; 5, 7. 19
ut pro quam 1, 12. 14;
1, 21. 8; 2, 5. 19; 3
prolog. 27; 3, 2. 9;
5, 1. 4; 4, 1. 10; 5,
1. 3; 5, 7. 13; 4, 2.
3; 4, 18. 4; 3, 7. 4;
3, 10. 27; 3, 16. 8;
4, 21. 26; 4, 17. 10
utcumque 2, 2. 1

uterque

INDEX

- uterque 1, 10. 7; 5, 5.
 27
 uti 3, 8. 14
 utile 4, 25. 18
 utile est 3, 17. 12
 utiles 4, 10. 14
 utiliora 1, 12. 1
 utilis 3, 14. 12; 4, 3. 8
 utilitas 1, 22. 11
 utilitatem 4 prolog. 4
 utilius 4, 21. 1
 utinam 4, 6. 6
 utriusque 3, 10. 2
 utrumque 3, 18. 12; 3,
 13. 4
 uvam 4, 2. 2
 vulgare 3, 9. 1
 vulgatus 4, 24. 31
 vulgi 1, 14. 12; 5, 2.
 12
 vulgo 3, 3. 2
 vulnere 2, 7. 12
 vulneris 2, 3. 3
 vulpecula 4, 8. 10
 vulpem 1, 10. 4; 1, 26.
 7
 vulpes 1, 7. 1; 1, 13. 5;
 1, 26. 3
 vulpi 1, 28. 12
 vulpinos 1, 28. 3
 vulpis 4, 2. 1; 4, 19. 1
 vulpes dolosa 4, 8. 3
 vult 1, 13. 9; 1, 24. 1.
 9; 2, 4. 9
 vultu 1, 13. 7
 vultum 4, 17. 10
 vulturius 1, 27. 8
 uxorem 1, 6. 3
 uxorem sanctam 3, 10;
 30
 uxores 3, 3. 17
 uxori vaces 3 prolog. 12
 uxoris 3, 10. 18; 21
 Xistum 2, 5. 17
 Zonas 4, 21. 11

F I N I S

